

ALUEIDEN
KÄYTTÖ

Anna Strandell

Asukasbarometri 1998

Asukaskysely suomalaisista
asuinympäristöistä

Anna Strandell

Asukasbarometri 1998

Asukaskysely suomalaisista
asuinympäristöistä

HELSINKI 1999

*Suomen ympäristö 343
Ympäristöministeriö
Alueidenkäytön osasto
Asunto- ja rakennusosasto*

*Taitto: Aino-Liisa Miettinen
Kansikuva ja kuvat: Anna Strandell*

*ISSN 1238-7312
ISBN 952-11-0558-5*

Sinari Oy

Vantaa 1999

Esipuhe

Asukasbarometrilla haluttiin saada yleiskuva siitä, mitä mieltä taajamien asukkaat ovat asuinympäristöistään, mistä he pitävät ja mitä he kokevat epäkohtina. Asukkailta kysyttiin myös, millaisissa taloissa ja millaisella alueella he haluaisivat asua.

Asukasbarometrin tarkoituksena on tukea ympäristöministeriön asuin ympäristön laatua koskevaa kehittämistyötä. Tavoitteena on välittää kyselyn tuloksia kaavojen sisältöön sekä asuin ympäristöjen kehittämiseen. Asukasbarometrikysely on tarkoitettu toistaa muutaman vuoden välein, jolloin se antaa tietoa myös kansalaisten asuin ympäristöään koskevien mielipiteiden muutoksista. Sellaisena se on osa ministeriön harjoittamasta elinympäristön laadun seurannasta.

Ympäristöministeriön toiveena on, että tulokset tavoittaisivat myös poliittisia päättäjiä ja sitä kautta vaikuttaisivat asuin ympäristöjen tulevaan suunnitteluun. Asukasbarometrissa on löydettävissä runsaasti tietoa ja argumentteja ajankohtaiseen keskusteluun toivotuista asumismuodoista.

Kysely antoi erittäin monipuolista tietoa asukkaiden näkemyksistä. Yleisesti ottaen vastauksista näkyy asukkaiden tyytyväisyys asuin ympäristöönsä. Ei ole suotta puhuttu siitä, että suomalaiset asuin ympäristöt ja asuinolot ovat kansainvälisesti katsoen korkeatasoisia ja terveellisiä. Epäkohtia toki on, ja kysely antoi selkeän kuvan asukkaiden tyytymättömyyden syistä.

Julkaisussa on esitetty kyselyn varsinaiset tulokset sekä lyhyet johtopäätökset niistä. Laaja aineisto tarjoaa mahdollisuudet laatia pidemmällekin vietyjä analyyseja mutta niiden tekeminen tässä yhteydessä ei ole ollut mahdollista.

Asukasbarometri on tehty ympäristöministeriön alueidenkäytön osaston ja asunto- ja rakennusosaston yhteistyönä. Kyselyn sisältö suunniteltiin ympäristöministeriössä yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Tilastokeskus toteutti kyselyn ja vastausten tulostamisen. Työhön osallistuivat Tilastokeskuksesta erikoistutkija Eero Tanskanen, yliaktuaari Minna Piispa ja tutkija Anneli Juntto sekä ympäristöministeriöstä neuvotteleva virkamies Kirsti Vepsä ja yliarkkitehti Carita Strandell. Raportin on laatinut tutkija Anna Strandell Suomen ympäristökeskuksesta. Raporttia ovat eri vaiheissa kommentoineet kehittämisspäällikkö Markku Tahvanainen, erikoistutkija Raija Hynynen ja ylitarkastaja Karl-Johan Miemois asunto- ja rakennusosastolta sekä ylitarkastaja Katri Tulkki, kehittämisspäällikkö Ilppo Niemi ja yliarkkitehti Carita Strandell alueidenkäytön osastolta.

Matti Vatiilo
Rakennusneuvos

Markku Tahvanainen
Kehittämisspäällikkö

Sisältö

Esipuhe	3
I Johdanto	6
1.1 Tausta	6
Asukasbarometrin tavoitteet	6
Asuinympäristön seuranta	6
Asuinympäristön laatutavoitteet	7
Asukasbarometrin sisältö	8
1.2 Kyselyn toteutus	9
1.3 Vastaajien taustatiedot	11
Asuinpaikka ja asuintalo	11
Ikä ja sukupuoli	12
Perhetyyppi ja kotitalouden koko	12
Elämäntilanne ja sosioekonominen asema	13
2 Asunto	14
2.1 Hallintamuoto	15
2.2 Asumisaika	16
2.3 Asunnon koko	16
2.4 Asunnon tilat ja kunto	19
2.5 Melu ja äänieristys	22
2.6 Asunnonvaihtosuunnitelmat	23
2.7 Arvosana asunnolle	25
3 Asuintalo	26
3.1 Talotyyppi ja talon ikä	27
3.2 Yhteistilat	28
3.3 Talon ulkonäkö ja huolto	30
3.4 Ihannetalotyyppi	31
4 Piha	32
4.1 Pihan käyttö ja viihtyisyys	33
4.2 Pihan liikenneturvallisuus ja pysäköinti	35
4.3 Arvosana pihalle	36
5 Asuinalue	37
5.1 Asuinalueen sijainti, tyyppi ja asumisaika	38
Asuinalueen sijainti yhdyskuntarakenteessa	38
Asuinalueen talotyyppi	39
Alueella asumisaika	40
5.2 Tyytyväisyys asuinalueen ympäristöön	41
Sijainti	41
Tiiviys	42
Viihtyisyys, ilme ja siisteys	43
Luonnonympäristö ja kevyen liikenteen reitit	44
Liikenneturvallisuus ja pysäköinti	46

5.3	Palvelut	49
	Ruokakauppapalvelut	49
	Peruskoulu- ja päivähoitopalvelut	50
	Posti- ja pankkipalvelut	52
	Terveyskeskuspalvelut	53
	Palvelutasoerot	54
	Tyytyväisyys palveluihin	55
	Palvelutoivomukset	60
5.4	Virkistys ja ulkoilu	61
	Viheralueet ja ulkoilupalvelut	61
	Tyytyväisyys viheralueisiin ja ulkoilupalveluihin	63
5.5	Liikkuminen ja liikenne	65
	Autonomistus	65
	Työ- ja opiskelumatkat	66
	Kauppamatkat	68
	Joukkoliikenne	70
5.6	Häiriöt ja turvattomuus	72
5.7	Sosiaalinen kanssakäyminen	75
5.8	Osallistuminen	77
	Talon ja taloyhtiön toiminta	77
	Toiminta asuinalueella	79
5.9	Arvosana asuinalueelle ja ihanneasuinalue	80
	Arvosana asuinalueelle	80
	Ihanneasuinalue	81
6	Alueelliset ja väestöryhmittäiset erot	83
6.1	Alueelliset erot	83
	Pientalovaltaiset ja kerrostalovaltaiset alueet	83
	Keskustat, lähiöt ja muut asuinalueet	84
	Taajamakovuotkat	86
6.2	Väestöryhmien erot	87
	Perhetyypit	87
	Ikäryhmät	90
	Naiset ja miehet	91
	Sosioekonominen asema	92
	Elämäntilanne	93
7	Johtopäätökset	94
	Kirjallisuutta	98
	Liite: Asukasbarometrin kysymykset	99
	Kuvailulehdet	106

Johdanto

1.1 Tausta

Asukasbarometrin tavoitteet

Asukasbarometri on kyselytutkimus suomalaisten asuin ympäristöjen laadusta ja asukkaiden asumisviihtyisyydestä suurissa taajamissa. Tutkimuksessa selvitettiin asuinalueiden, pihojen, asuintalojen ja asuntojen toimivuutta ja asumisviihtyisyyttä asukkaiden näkökulmasta. Lisäksi kartoitettiin asukkaiden sosiaalista ympäristöä ja osallistumista asukas-toimintaan.

Asukasbarometri palvelee uuden, vuoden 2000 alusta voimaan astuvan maankäyttö- ja rakennuslain toteutumisen seuranta sekä alueiden käytön ja asuntopolitiikan kehittämistyötä. Asukaskyselyt toimivat osana ympäristöministeriön rakennetun ympäristön seuranta. Ne täydentävät tilastoihin ja rekistereihin perustuvaa seuranta tarjoamalla tietoa asukkaiden subjektiivisista näkemyksistä ja kokemuksista omasta elinympäristöstään. Mitattaviin tietoihin pohjautuva seuranta ei pysty kuvaamaan yhtä hyvin ympäristön laadullisia kuin määrällisiä tekijöitä, jolloin asukaskyse-

lyt voivat tuoda nimenomaan laadullista tietoa asuin ympäristöstä seuranta ja kehittämistä varten. Vain asukas itse voi arvioida asumisensa laadun. Oikea kokonaiskuva todellisuudesta vaatii erilaisten lähestymistapojen käyttämistä.

Asukasbarometri on tarkoitus jatkossa toteuttaa jatkuvana seuranta muutaman vuoden väliajoin. Tavoitteena on, että suurin osa kysymyksistä pysyisi samoina, jotta eri ajankohtien tuloksia voidaan vertailla keskenään. Tämä mahdollistaa ajallisten muutoksien seuraamisen asuin ympäristöjen laadussa ja asukkaiden näkemyksissä. Hälyttävät muutokset vastauksissa luovat paineita toimenpiteille asuin ympäristöjen laadun parantamiseksi.

Asuin ympäristön seuranta

Tavoitteet ympäristön kestävästä kehityksestä ja elinympäristön laadun parantamisesta sekä kaupunkipolitiikan voimistuminen ovat lisänneet tarvetta saada asianmukaista ja luotettavaa tietoa rakennetusta ympäristöstä. Uuteen maankäyttö- ja rakennusasetukseen on ensimmäistä kertaa otettu säännös seurannan järjestämisestä. Sen mukaan ympäristöministeriön on järjestettävä alueiden käytön ja rakennetun ympäristön kehityksen seuranta ja sen kannalta tarpeellisten tietojärjestelmien ylläpito.

Rakennetun ympäristön seurannan tavoitteena on saada monipuolinen käsitys rakennetun ympäristön tilasta, muutoksista, ongelmista ja kehityssuunnista. Seuranta palvelee valtion viranomaisten, maakunnallisten liittojen ja kuntien päätöksentekoa, kehittämistyötä ja suunnittelua. Rakennetusta ympäristöstä tarvitaan tietoa, jotta lainsäädäntöä, kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua voidaan ohjata ihmisen elinympäristön laadun parantavaan suuntaan.

Ympäristöministeriössä on käynnissä useita asuin ympäristön seurantaan liittyviä projekteja:

1. paikkatietopohjaisten indikaattoreiden ja menetelmien kehittäminen asuin ympäristön laadun arviointiin
2. lähiöiden kehityksen sekä lähiöuudistusten seuranta
3. asumisindikaattorit
4. kaupunkikuvaindikaattorien kehittäminen
5. asukasbarometri

Kolmessa ensimmäisessä projektissa kehitetään ja käytetään mitattavia indikaattoreita eli tunnuslukuja. Mitattavia tekijöitä täydentämään kehitetään rakennetun ympäristön laadun arviointiin perustuvia indikaattoreita sekä toteutetaan asukaskyselyjä. Esimerkiksi kaupunkikuvan tai maiseman laadun arviointiin on vaikea löytää valmiista rekistereistä saatavia mitattavia tekijöitä. Asukaskyselyiden suurin anti taas on ihmisten toimintaan ja käyttäytymiseen sekä mielipiteisiin, esimerkiksi tyytyväisyyteen liittyvä tieto, jota ei muulla tavalla voida saada.

Asuin ympäristön laatutavoitteet

Asuin ympäristön laatuun liittyvät sekä fyysiset että psyykkis-sosiaaliset ympäristön laatutekijät. Asuin ympäristön laatu muodostuu asunnon, asuinrakennuksen, rakennuspaikan ja asuinalueen laadusta, mm. asuinalueen palvelujen ja vapaa-ajanviettopaikkojen laadusta, sijainnista ja yhteyksistä asuntoon, sekä asukkaan ja hänen lähiympäristössään asuvien asukkaiden keskinäisestä vuorovaikutuksesta.

Uuden maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteet muodostavat perustan rakennetun ympäristön kehittämiselle ja seurannalle. Lain mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaiikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

1. turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista

2. yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta
3. rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista
4. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä
5. ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä
6. luonnonvarojen säästeliästä käyttöä
7. yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista
8. yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta
9. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
10. palvelujen saatavuutta sekä
11. liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä edellytysten luominen terveelliselle, turvalliseksi ja viihtyisälle elinympäristölle on laissa keskeistä. Eri kaavatasojen tarkoitusta ja sisältöä koskevissa vaatimuksissa tulevat tarkemmin esiin asuin ympäristöön liittyvät laatutavoitteet, mm. asumisen tarpeet ja palvelujen saatavuus, liikenteen, erityisesti joukko- ja kevyen liikenteen järjestäminen kestävällä tavalla, puistojen ja muiden lähivirkistysalueiden riittävyys, paikallisten olosuhteiden, kaupunkikuvan ja maiseman huomioon ottaminen sekä olemassa olevan rakennuskannan käytön edistäminen. Rakennusten tulee lain mukaan soveltaa ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset. Rakennusten tulee myös täyttää

olennaiset tekniset vaatimukset, mm. terveyden ja ympäristön sekä meluntorjunnan vaatimukset. Lisäksi asukkaiden osallistuminen kaavoitusprosessiin on saanut uuden lain myötä lisää painoarvoa.

Asukasbarometrin sisältö

Miten maankäyttö- ja rakennuslain elinympäristölle asettamat laatutavoitteet todellisuudessa toteutuvat? Tähän seurannalla haetaan vastausta, ja asukasbarometri pyrkii omalta osaltaan valottamaan asuinympäristöjen nykytilaa ja kehitystä. Asukasbarometrin lähtökohdista ovat maankäyttö- ja rakennuslain asettamien tavoitteiden lisäksi ympäristöministeriön rakennetun ympäristön indikaattorien kehittämistyön yhteydessä tarkennetut keskeisimmät asuinympäristön laatutekijät. Asuinympäristön viihtyisyyden, terveellisyyden, toimivuuden ja turvallisuuden kannalta keskeisiä tekijöitä ovat mm:

- peruspalvelut
- virkistysalueet
- luonnonympäristö
- ympäristönsuojelu
- maisema ja kaupunkikuva
- liikennejärjestelmä ja liikenneturvallisuus
- kevyen liikenteen verkosto
- joukkoliikenteen palvelutaso
- leikkiympäristö
- yhteisöllisyys
- asukkaiden osallistuminen

Esimerkiksi lähipalveluja ja virkistysalueita tulee olla riittävästi kävelyetäisyydellä. Kehitystrendit kuitenkin osoittavat, että kaupan keskittyvä kehitys heikentää asuinalueiden palvelutasoa ja huonontaa palvelujen saavutettavuutta erityisesti tietyillä väestöryhmillä, kuten lapsilla, nuorilla vanhuksilla ja autottomilla. Kaupunkien kasvu ja tiivistyminen taas saattavat uhata virkistysalueita, varsinkin asukkaiden virkistykseen käyttämiä muihin tarkoituksiin kaavoitettuja viheralueita. Toisaalta väestökatoalueilla uhkana on palvelujen jatkuva heikkeneminen. Asukasbarometrissa on selvitetty, löytyvätkö peruspalvelut, virkistysalueet ja ulkoilupalvelut omalta asuinalueelta, kuinka niitä käytetään ja ollaanko niihin tyytyväisiä. Kaupunkikuvaan ja maisemaan liittyen kyselyssä on selvitetty asukkaiden tyytyväisyyttä asuinalueensa fyysiseen ympäristöön, mm. asuinalueen tiiviyyteen, viihtyisyyteen, ilmeeseen ja siisteyteen sekä asuintalon ulkonäköön.

Kaupunkien kasvaessa liikenne lisääntyy ja samalla sen aiheuttamat häiriöt. Toisaalta yhdyskunnan koon ja asukastiheyden kasvu luovat edellytyksiä joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle. Joukkoliikenteen osuus ajoneuvoliikenteestä on kuitenkin laskenut ja henkilöauton käyttö lisääntynyt. Yhdyskuntarakenteen hajautuessa työmatkat ovat pidentyneet ja liikkumistarve on lisääntynyt. Liikkuminen ja eri kulkuvälineiden käyttö on erilaista eri väestöryhmissä. Vilkas liikenne rajoittaa erityisesti lasten liikkumista. Asukasbarometrissa on selvitetty liikkumista, kulkutapajakaumaa, joukkoliikenteen palvelutasoa, liikenteen meluhaittoja ja liikenneturvallisuutta sekä analysoitu eri väestöryhmien eroja näissä tekijöissä.

Asuntokuntien koon pieneneminen, asumisväljyyden kasvu, vanhusten osuuden kasvu, perhetyyppien muutokset ja muuttoliike asettavat haasteen myös asuntotuotannolle ja asumisen kehittämiseksi. Rakentamisen laatuongelmat ovat aiheuttaneet tyytymättömyyttä rakennusten ulkonäköön sekä epäkohtia asuntojen viihtyvyydessä ja terveellisyydessä. Asumisen laatua on tarkasteltu asukasbarometrissa mm. asumisväljyy-

den, asunnon tilojen ja kunnan, melu-
haittojen sekä asunnonvaihtosuunnitel-
mien avulla. Asuintalosta on selvitetty
yhteistilojen olemassaoloa ja tarpeelli-
suutta, tyytyväisyyttä talon ulkonäköön
ja huoltoon sekä asuintalon pihan eri
tekijöihin.

Taajamien kasvaessa lisääntyvät
yleensä myös järjestyshäiriöt kuten ilki-
valta ja päihtyneiden aiheuttamat häiri-
öt sekä turvattomuus ja pelon tunteet.
Häiriöiden ja turvattomuuden yleisyys
vaihtelee eri tyyppisillä alueilla. Näiden
tekijöiden kokemista erilaisilla asuinalueilla on kyselyssä selvitetty.

Suurissa taajamissa yhteisöllisyys
asuinalueilla vasta hakee muotoaan. Yhteisöllisyyden ja yksityisyyden välille tulisi löytää asuinympäristössä sopiva tasapaino. Privatisoituneen elämäntavan takia varsinkin urbaanissa ympäristössä painottuu tällä hetkellä yksityisyys. Kauppakeskukset ja kuluttamisen eri muodot ovat osaltaan korvanneet ihmisten tarvetta yhteisöllisyyteen ja tapaa-
mispaikkoihin. Yhteisöllisyys asuinalue-
tasollakin on tavoiteltavaa, koska se lisää viihtymistä, turvallisuutta sekä muista ihmisistä ja yhteisestä ympäristöstä välittämistä. Asuntokuntien koon jatkuva pieneneminen asettaa uusia vaatimuksia yhteisöllisyydelle, jo nyt yli kolmannes koko maan asuntokunnista on yhden hengen asuntokuntia ja niiden osuus lisääntyy. Suurissa taajamissa osuus on vielä tätäkin suurempi. Asukkaiden osallistumista oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen pyritään lisäämään mm. uuden maankäyttö- ja rakennuslain avulla. Sosiaalista kanssakäymistä ja osallistumista on kyselyssä selvitetty sekä asuintalon että asuinalueen tasolla.

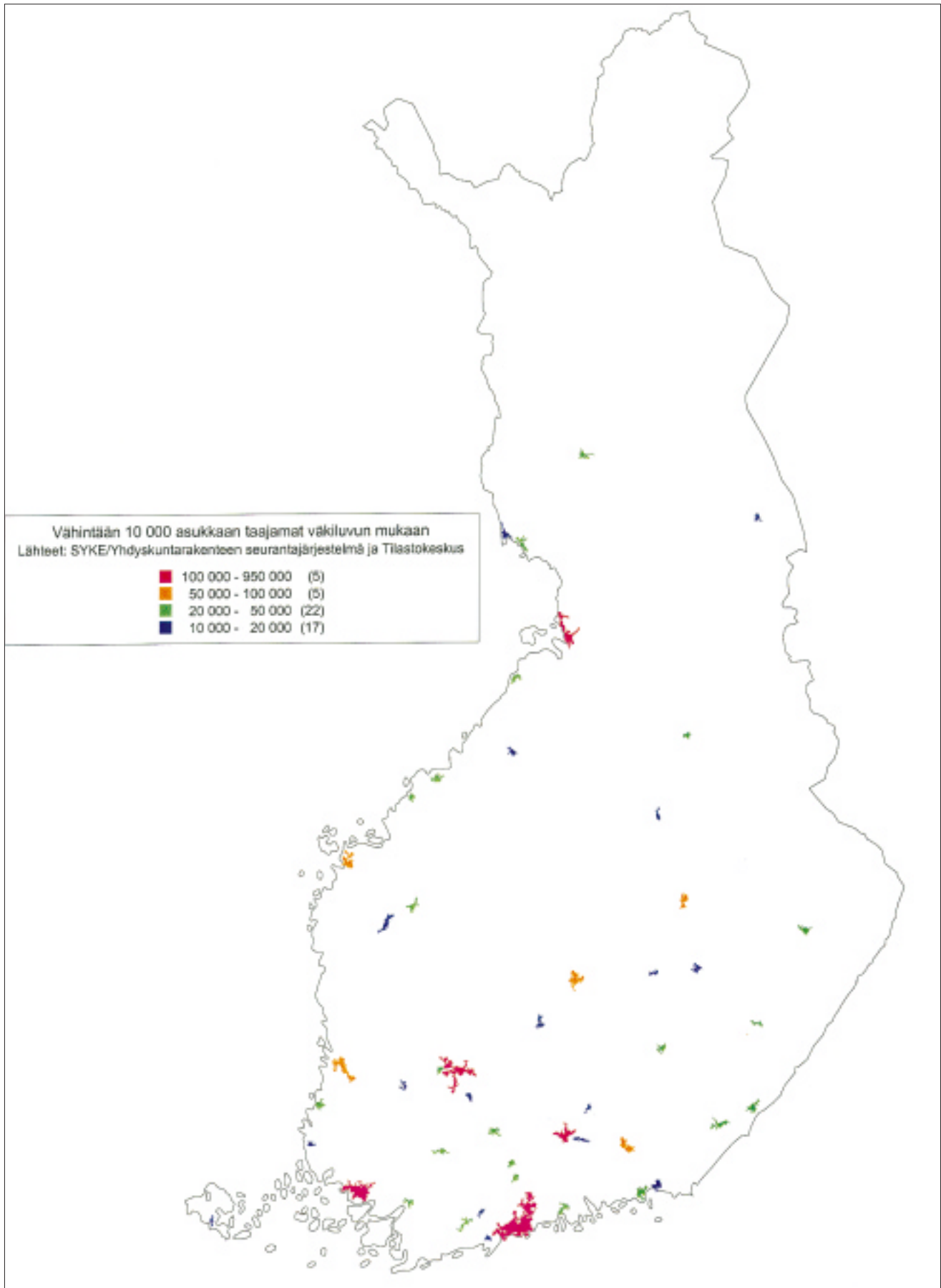
Eri väestöryhmiä tulisi uuden maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden mukaan ottaa elinympäristössä tasapuolisesti huomioon. Erityisesti asuin-
ympäristössä eniten aikaansa viettävien ja siitä riippuvaisimpien ryhmien kuten lasten, nuorten, vanhusten, vammaisten, kotityötä tekevien ja työttömien tarpeita tulisi painottaa. Uhkana on kuitenkin yhä suurempi kansalaisten eriarvoistuminen yhteiskunnassa mm. taloudellisen kahtiajakautumisen takia. Asukasba-

rometrissa on tarkasteltu eri asukasryhmien eroja, vertailtu mm. erilaisilla alueilla asuvia, eri ikäisiä, eri sukupuolia, erilaisia perhetyyppejä, sosioekonomisia ryhmiä ja elämäntilanteita. Vanhusten osuuden kasvu aiheuttaa paineita asuin-
ympäristön laadulle, esimerkiksi liikku-
misesteettömyys ja palvelujen saanti on erityisen tärkeää. Lapsiperheiden tarpeiden täyttymistä asuinympäristössä on selvitetty lasten liikenneturvallisuuden, palvelutyytyväisyyden sekä pihojen ja leikki-
paikkojen laadun osalta. Eri väestöryhmien erojen lisäksi asukasbaromet-
rissa on selvitetty eri aluetyyppien eroja, mm. talotyyppien, asuinalueiden erilaisen yhdyskuntarakenteellisten sijaintien, taajamien eri kokoluokkien ja läänien välisiä eroja.

1.2 Kyselyn toteutus

Kyselyn sisältö suunniteltiin ympäristöministeriössä yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, lopulliseen muotoonsa kyselylomake työstettiin Tilastokeskuksessa. Tilastokeskus toteutti otannan, itse kyselyn ja vastausten koodaamisen sekä laati vastauksista suorat jakaumat ja risitiintaulukointeja muutamilla taustamuuttujilla. Tulosten analysointi ja raportti tehtiin Suomen ympäristökeskuksessa.

Aineisto kerättiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä. Asukasbarometrin kohdejoukkona olivat 2 250 henkeä, jotka poimittiin satunnaisotannalla vähintään 10 000 asukkaan taajamien 15-74-vuotiaasta väestöstä (kuva 1). Tällaisia taajamia on Suomessa 49 kappaletta, kun yli 200 asukkaan taajamia on yhteensä 906 kpl (1995). Näissä vähintään 10 000 asukkaan taajamissa asuu yli neljä viidesosaa koko Suomen väestöstä. Lopulliseksi otoksen kooksi tuli 2 238 henkilöä, kun kuolleet ja pysyvästi ulkomaille muuttaneet vähennettiin alkupe-
räisestä otoksesta. Kysely toteutettiin puhelinkyselynä työvoimatutkimuksen yhteydessä marraskuussa 1998 sekä suomen- että ruotsinkielisenä. Vain niille otoksen henkilöille, joilla ei ollut puhelinta, tehtiin käyntihaastattelu. Haastattelun kesto oli keskimäärin 18 minuuttia.

Kuva 1. Vähintään 10 000 asukkaan taajamat. Näiden taajamien 15-74-vuotiaaseen väestöön kyselyn otos kohdistettiin.

Asukasbarometriin vastasi 1 860 henkilöä. Lopulliseksi vastausprosentiksi saatiin 83,1 %. Vastausprosentti on kyselytutkimukselle suhteellisen suuri eli kato jäi pieneksi. Suurin kadon syy oli, ettei kohdehenkilöä tavoitettu (9,7 %). Varsinaisia tutkimuksesta kieltäytyneitä oli 5,6 %. Iän suhteen ei tilastollisesti merkitseviä eroja vastaamisaktiivisuudessa ollut. Naiset vastasivat aktiivisemmin kuin miehet. Naimattomilla ja eronneilla oli enemmän vastauskatoa kuin naimisissa olevilla ja leskillä. Alueelliset erot vastaamisaktiivisuudessa taajama-asteen ja suuralueiden suhteen eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

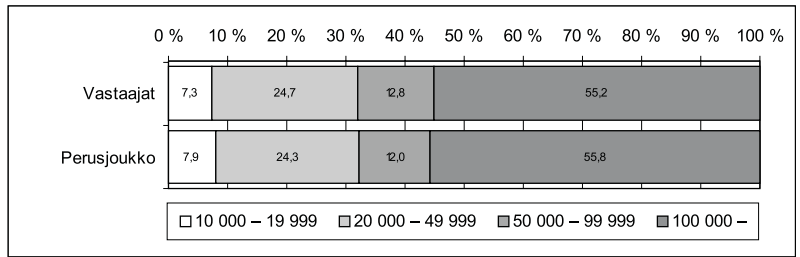
1.3 Vastaajien taustatiedot

Vastaajien taustatietoja ei ole voitu verrata perusjoukkoon, koska asukasbarometrin otoksen perusjoukosta, vähintään 10 000 asukkaan taajamien väestöstä, ei ole valmiiksi saatavissa tilastotietoa koko maan kattavasti. Kustannussyistä ei tutkimusta varten voitu hankkia tietoa tästä suurten taajamien väestöstä. Vähintään 10 000 asukkaan taajamista oli saatavissa ainoastaan väestön jakautuminen eri kokoiisiin taajamiin sekä ikäryhmiin. Nämä tiedot saatiin ympäristöhallinnon Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmästä yhdistämällä vuoden 1995 väestötiedot Tilastokeskuksen taajamarajoihin. Muuten vertailutietoina on käytetty Tilastokeskuksen koko maan vastaavia arvoja.

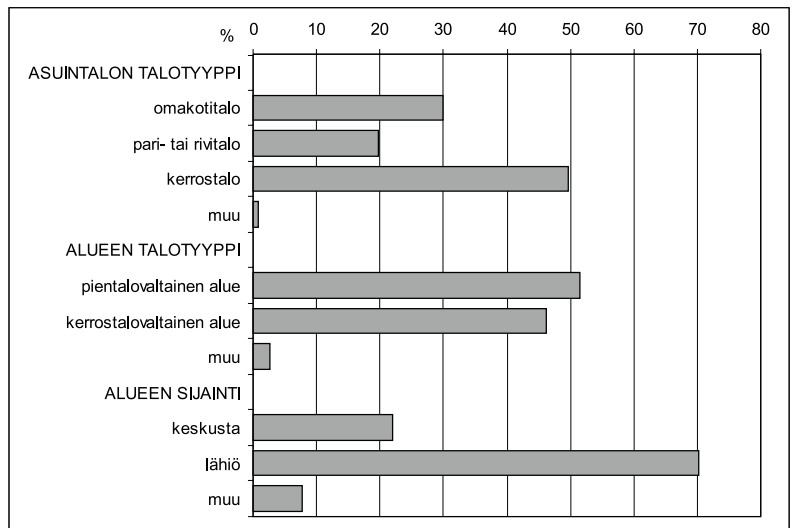
Asukasbarometrin otos on kohdistettu henkilöihin eikä kotitalouksiin, ja kaikki osuudet ja jakaumat on laskettu vastaajista eikä kotitalouksista. Tämän vuoksi tuloksissa korostuvat suuriin kotitalouksiin liittyvät ominaisuudet, kuten pientaloasuminen tai autonomistus, minkä takia niitä ei tule suoraan verrata esimerkiksi koko maan kotitalouksiin liittyviin tietoihin.

Asuinpaikka ja asuintalo

Yli puolet vastaajista asuu vähintään 100 000 asukkaan taajamissa ja vain 7 % 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa. Jakauma vastaa hyvin perusjoukon eli

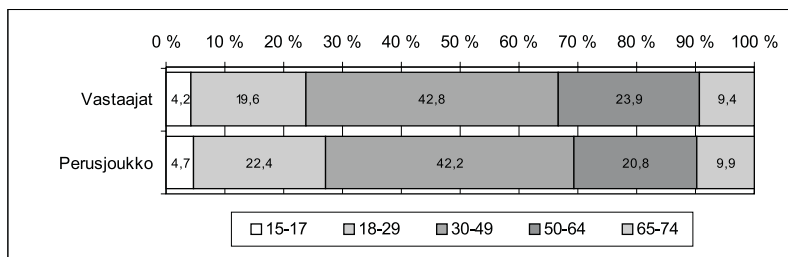
Kuva 2. Vastaajien ja koko perusjoukon eli vähintään 10 000 asukkaan taajamien 15-74-vuotiaan väestön jakautuminen taajaman väkiluvun mukaan (Lähde: Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä/Tilastokeskus).

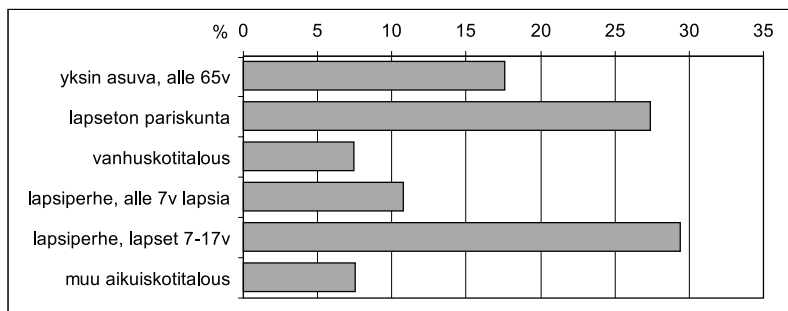
Kuva 3. Vastaajat asuintalon talotyyppin, asuinalueen talotyyppin ja asuinalueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan.

suurten taajamien 15-74-vuotiaan väestön jakaumaa. 92 % vastaajista asuukin kaupungeissa ja ainoastaan 8 % muissa kunnissa. Vajaa puolet kaupunkilaisista asuu lääninsä pääkaupungissa. Kaupunkimaisissa kunnissa asuu jopa 94 % vastaajista, 5 % taajaan asutuissa ja alle yksi prosentti maaseutumaisissa. Koko maassa väestöstä 60 % asuu kaupunkimaisissa kunnissa. Etelä- ja Länsi-Suomen lääneissä asuu 82 % vastaajista, koska suurin osa isoista taajamista on painottunut tälle alueelle. Ahvenanmaata ei ole voitu huomioida lääneittäisissä tarkasteluissa, koska vastaajia on sieltä liian vähän.

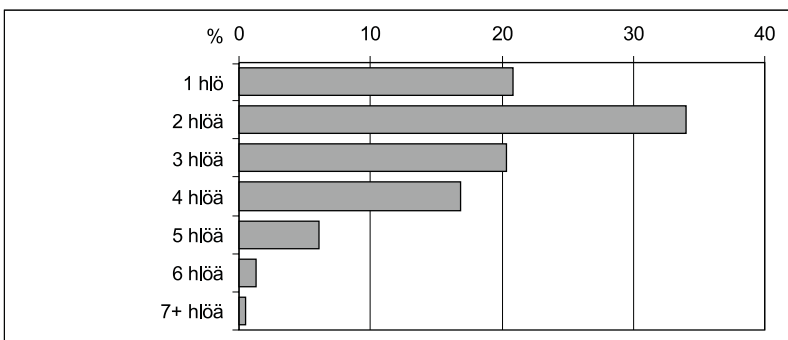
Vaikka kysely on suunnattu suuriin taajamiin, vastaajista silti hieman suurempi osa asuu pientalovaltaisilla asuinalueilla kuin kerrostalovaltaisilla alueilla. Kerrostaloissa asuu kuitenkin puolet vastaajista, kun koko maassa kolmannes väestöstä asui kerrostaloissa vuonna 1996. Kerrostaloissa asuvien osuus on luonnollisesti suurempi kuin koko maas-

Kuva 4. Vastaajien ja koko perusjoukon eli vähintään 10 000 asukkaan taajamien 15-74-vuotiaan väestön ikäryhmäjakauma (Lähde: Yhdyskuntarakenteen seurantarjestelmä/Tilastokeskus).

Kuva 5. Vastaajat perhetyypin mukaan.

Kuva 6. Vastaajat kotitalouden koon mukaan.

sa, koska kyselyn perusjoukkona olivat suuret taajamat. Suurin osa vastaajista, seitsemän kymmenestä, asuu lähiöissä, runsas viidennes keskustoissa ja alle kymmenesosa muilla asuinalueilla. Yli puolet lähiöissä asuvista asuvat kuitenkin pientalovaltaisilla alueilla. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuoliset asuinalueet ovat pääasiassa pientalovaltaisia alueita.

Ikä ja sukupuoli

Kyselyssä olivat mukana 15-74-vuotiaiden ikäryhmät. Verrattuna koko suurten taajamien 15-74-vuotiaaseen väestöön, vastaajissa on vähemmän nuoria aikuisia ja vastaavasti enemmän 50-64-vuotiaita. 30-54-vuotiaat ovat yleisimmät vastaajaryhmät ja vastaajien keski-ikä on 42 vuotta. Naisia on vastaajista runsas puolet, hiukan enemmän kuin koko väestössä.

Perhetyyppi ja kotitalouden koko

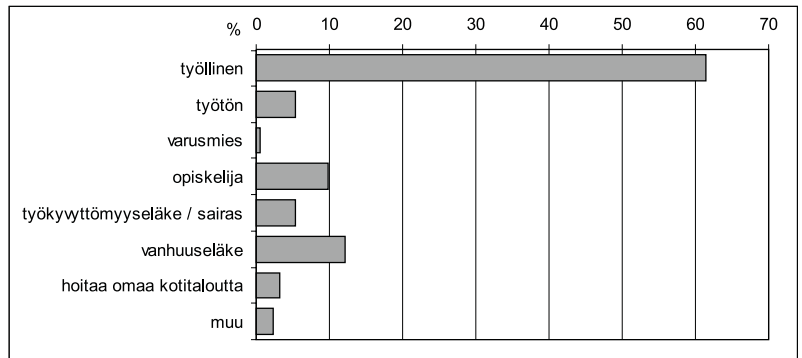
Vastaajista kaksi viidestä asuu lapsiperheissä ja lapsettoman pariskunnan talouksissa yli neljännes.

Vastaajat asuvat kotitalouksissa, joiden keskimääräinen koko on 2,6 henkeä. Koko maan väestössä asutokuntien keski-ikä on alle 2,3, mutta suurissa taajamissa se on todennäköisesti vielä pienempi. Otoksen kohdistaminen henkilöihin eikä kotitalouksiin aiheuttaa suurempien asutokuntien osuuden korostumista, mutta myös vastauskato saattaa vaikuttaa. Yhden hengen kotitalouksissa asuu vain 21 % vastaajista, kun koko maassa yhden hengen asutokuntia on 36 % asutokunnista. Kahden hengen kotitalouksia on asukasbarometrissa mukana eniten.

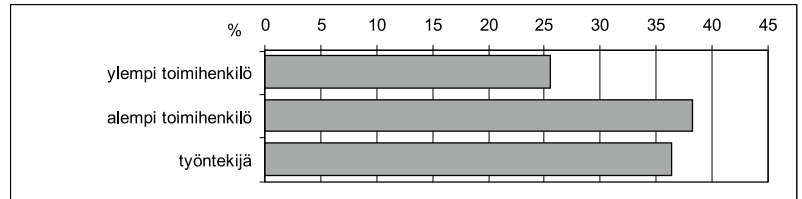
Elämäntilanne ja sosioekonominen asema

Vastaajista työllisiä on kaksi kolmasosaa, mikä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Tilastokeskuksen vuoden 1997 tietojen mukaan työllisiä oli vain vähän yli puolet 15-74-vuotiaista koko maassa. Vastaavasti työttömiä on vastaajissa koko maan väestöä selvästi vähemmän. Työllisillä vastaajilla on myös keskimääräistä hiukan useammin pysyvä työsuhde verrattuna koko maan väestöön. 86 %:lla työllisistä vastaajista työsuhde on pysyvä. Eläkeläisiä on koko maan väestöä vähemmän. Suurissa taajamissa elämäntilannejakauma todennäköisesti kuitenkin poikkeaa koko maan jakaumasta. Tulosten analyysissa on otettu huomioon vain suurimmat elämäntilanneryhmät: työlliset, työttömät, opiskelijat ja eläkeläiset.

Palkansaajien sosioekonomisen aseman mukaan alempia toimihenkilöitä ja työntekijöitä on vastaajissa enemmän kuin ylempiä toimihenkilöitä. Koko maan 15-74-vuotiaan väestön sosioekonomiseen jakaumaan verrattuna vastaajissa on kuitenkin suhteellisesti enemmän ylempiä toimihenkilöitä. Koko maassa heitä on 21 % ja vastaajista 26 %. Tosin ylempiä toimihenkilöitä onkin todennäköisesti suurissa taajamissa suhteellisesti enemmän kuin koko maassa.

Kuva 7. Vastaajat elämäntilanteen mukaan.

Kuva 8. Vastaajat sosioekonomisen aseman mukaan (palkansaajat).

2

Asunto

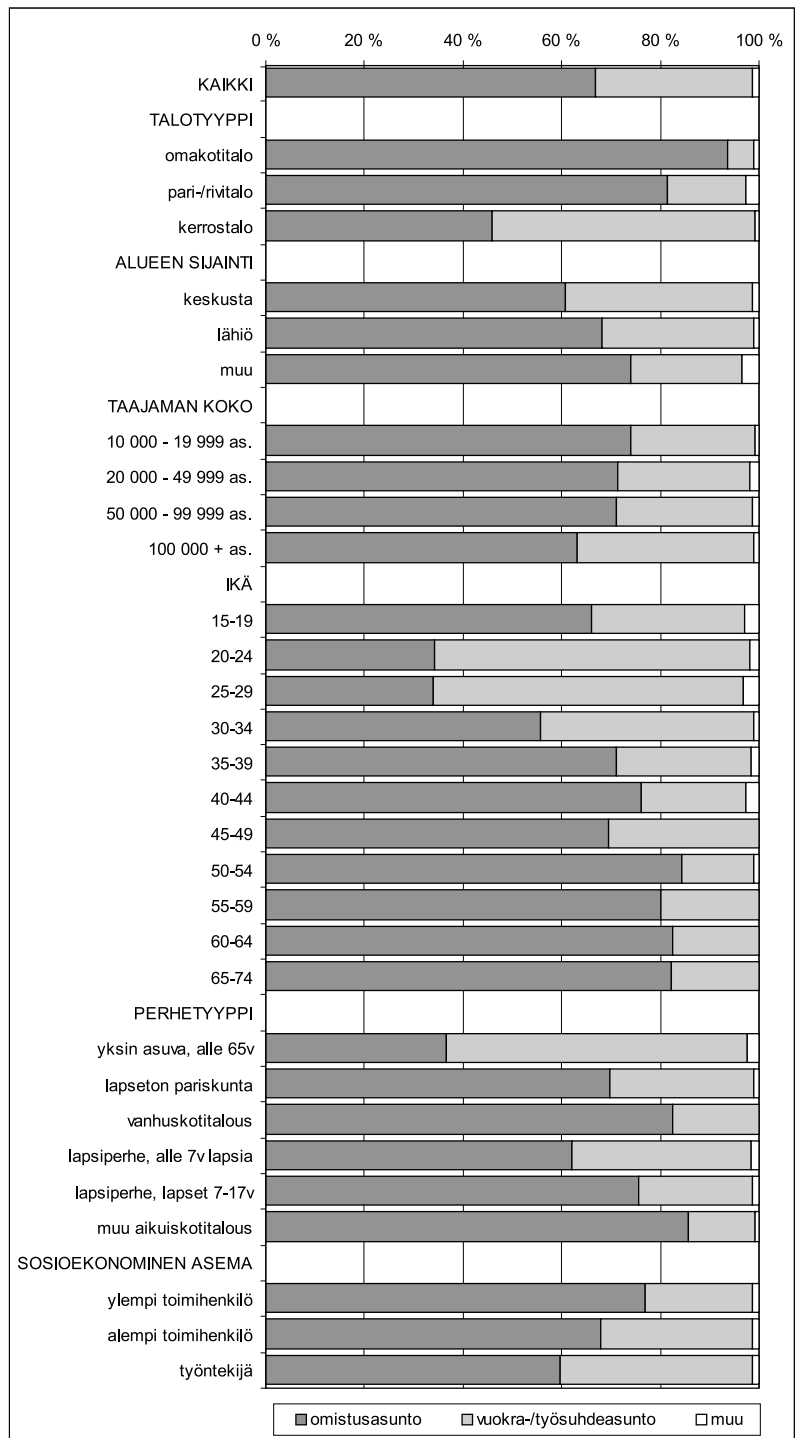
Asukasbarometrissa on selvitetty vastaajien asunnoista sellaisia taustatietoja kuin asunnon hallintamuoto, asumisaika asunnossa ja asunnon koko. Vastaajilta on tiedusteltu tyytyväisyyttä asunnon kokoon, asunnon säilytys- sekä wc- ja pesutiloihin ja asunnon ikkunanäkymiin. Myös liikkumisesteisyydestä asunnossa on kysytty. Lisäksi asunnon kuntoon liittyen on kysytty mahdollisia kosteus- tai homevaurioita. Talon ulkopuolelta tulevaa häiritsevää melua asunnossa ja äänieristyksen riittävyttä on selvitetty, samoin asunnonvaihtosuunnitelmia ja muuton syitä. Lopuksi on pyydetty antamaan asunnolle yleisarvosana. Kysytyjä tekijöitä on eritelty talotyypeittäin, hallintamuodoittain ja aluetyypeittäin, ja myös eri väestöryhmien, kuten ikäryhmien ja perhetyyppien vastausten eroja on selvitetty.

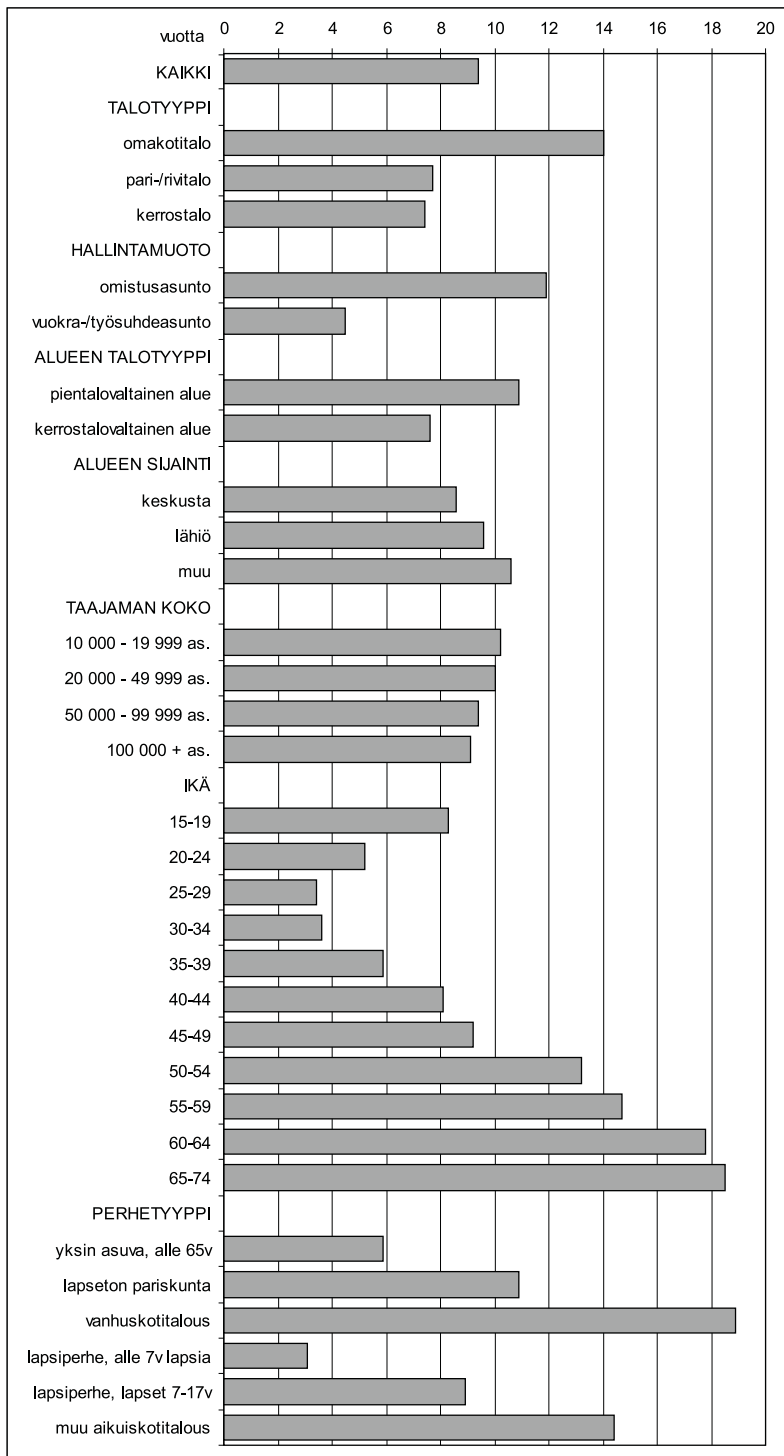
2.1 Hallintamuoto

Kaksi kolmesta vastaajasta asuu omistus-asunnossa ja kolmannes vuokra- tai työsuhdeasunnossa. Talotyypit ovat hallintamuodon mukaan selviä. Omakotitaloissa asuvilla lähes kaikilla on omistusasunto, rivitaloissa asuvilla suurimmalla osalla ja kerrostaloissa asuvilla alle puolella. Myös ikäryhmien erot ovat selvästi hahmotettavia. Nuoret asuvat usein vielä vanhempiensa omistusasunnossa, minkä jälkeen muutetaan omaan vuokra-asuntoon, ja vähitellen suurin osa hankkii oman asunnon. Ikäryhmistä eniten eroavat 20-30-vuotiaat, joista lähes kaksi kolmasosaa asuu vuokra- tai työsuhdeasunnossa.

Yhden hengen kotitalouksissa asuvista vain kaksi viidestä asuu omistusasunnossa. Alle 65-vuotiaista yksin asuvista vielä suurempi osa asuu vuokra-asunnossa. Erityisesti vanhuskotitalouksissa ja muissa aikuiskotitalouksissa, joissa esimerkiksi on täysi-ikäisiä lapsia, asutaan omistusasunnoissa. Työttömät asuvat työllisiä huomattavasti useammin vuokra-asunnoissa, opiskelijoitakin useammin. Työttömistä yli puolet, kun työllisistä alle kolmasosa asuu vuokra-asunnossa. Ylemmät toimihenkilöt asuvat useammin omistusasunnossa kuin muut sosioekonomiset ryhmät, työntekijät asuvat useimmin vuokra-asunnoissa. Vuokra-asujia on eniten kaupunkien keskustoissa asuvissa vastaajissa ja vähiten keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla. Taajamakokojen erot ovat yllättävänkin pienet, pienemmissä taajamissa vain hieman suurempi osa vastaajista asuu omistusasunnossa, vaikka pientaloasujia on niissä paljon enemmän kuin suurimmissa taajamissa.

Kuva 9. Vastaajat asunnon hallintamuodon mukaan.

Kuva 10. Vastaajien keskimääräinen asumisaika nykyisessä asunnossaan.

2.2 Asumisaika

Nykyisessä asunnossaan haastateltavat ovat asuneet keskimäärin 9,4 vuotta. Omakotitaloissa on asuttu selvästi kauemmin kuin rivitaloissa ja kerrostaloissa, samoin omistusasunnoissa on asuttu huomattavasti kauemmin kun vuokra-asunnoissa. Erot asumisajassa ovat suurimmat eri ikäryhmien ja perhetyyppien välillä. Nuoret aikuiset ja lapsiperheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, ovat asuneet vähiten aikaa tämän hetkisessä asunnossaan ja vanhukset kauimmin. Iän myötä keskimääräinen asumisaika luonnollisesti kasvaa.

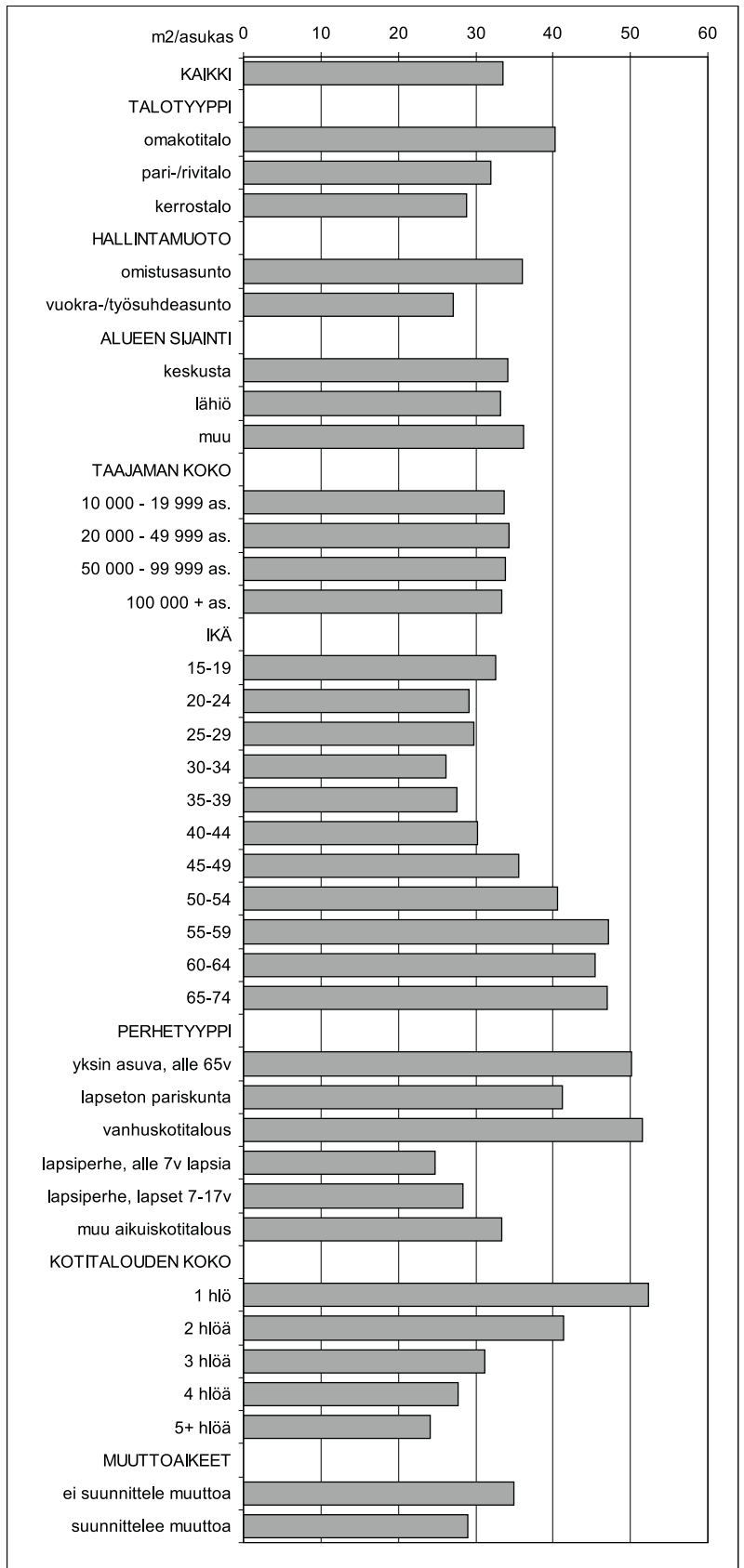
2.3 Asunnon koko

Vastaajien asuntojen pinta-ala on keskimäärin 87 m². Keittiö mukaan lukien vastaajat asuvat keskimäärin noin neljän huoneen asunnoissa. Kaupunkien keskustoissa asunnot ovat pienimpiä ja keskustojen ja lähiöiden ulkopuolella suurimpia. Omistusasunnoissa asuvien vastaajien asuntojen keskikoko on 100 m² ja vuokra-asunnoissa 60 m². Ero on kohtalaisen suuri, mutta vuokra-asunnoissa asuu myös pienempiä asuntokuntia, vastaajilla keskimäärin 2,2 henkeä asuntoa kohti, kun omistusasunnoissa vastaava luku on 2,8 henkeä. Suurissa taajamissa, joissa myös kerrostaloasuntojen osuus on suuri, pienten asuntojen osuus on selvästi suurempi. Nuoret aikuiset asuvat muita selkeästi useammin pienissä asunnoissa, mutta heillä asuntokunnan kokokin on yleensä pienempi. Parempi kuva saadaan vertailemalla asumisväljyyttä, jolloin asunnon pinta-ala on suhteutettu kotitalouden kokoon.

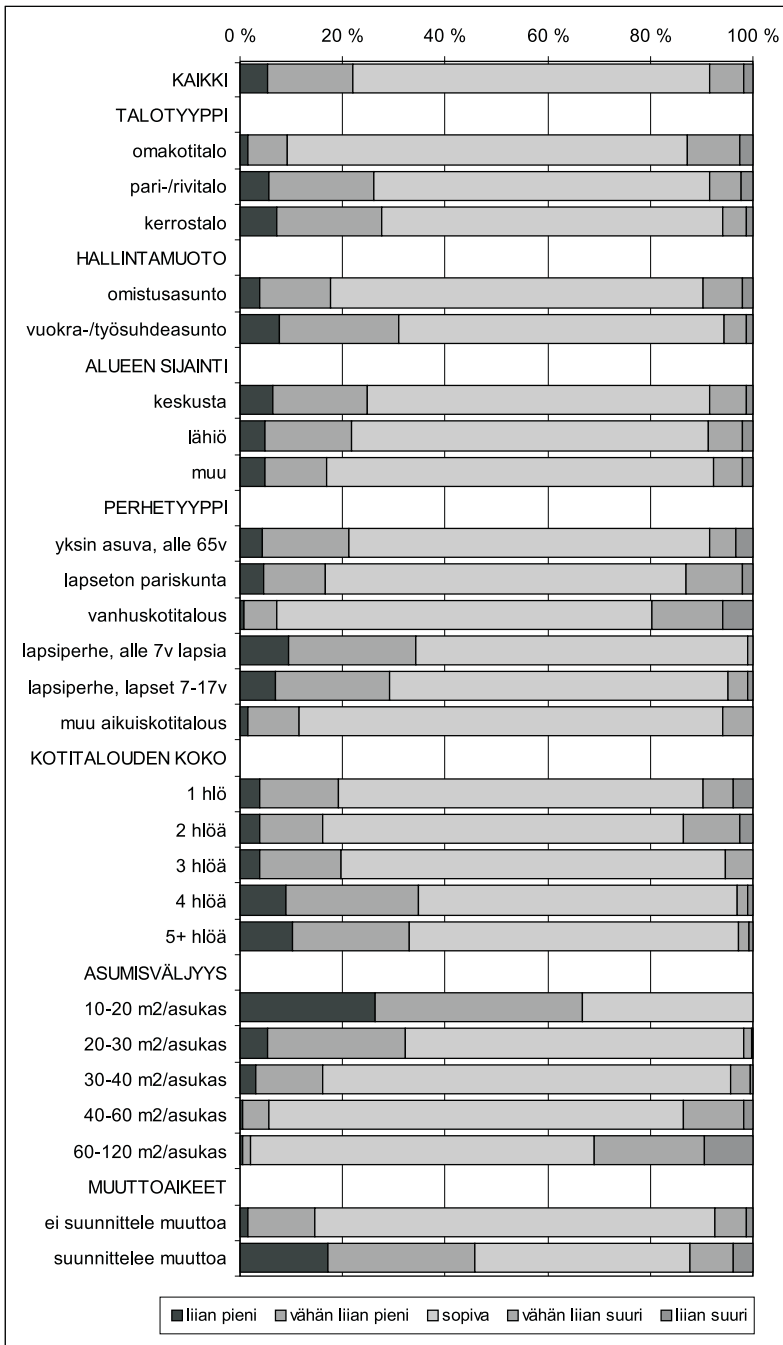
Asumisväljyys on vastaajien perheissä keskimäärin 33,6 m²/asukas kun se koko maassa on 34,1 m²/asukas. Suurimmat erot löytyvät eri perhetyyppien välillä. Asumisväljyys on alhaisimmillaan lapsiperheillä, erityisesti alle kouluikäisten lasten perheillä, suurperheillä, vuokra-asunnoissa, 30-39-vuotiailla ja kerrostaloissa asuvilla. Väljintä on vanhuksilla ja yksin asuvilla. Vanhuskotitalouksistakin lähes puolet on yhden hengen talouksia. Yhden hengen talouksilla on keski-

määrin jopa 28 m² enemmän tilaa henkeä kohden kuin vähintään viiden hengen talouksilla. Ikäryhmistä 55-74-vuotiailla asumisväljyys on suurin. Työttömällä vastaajilla perheen asumisväljyys on keskimäärin 4,5 m² asukasta kohden pienempi kuin työllisten vastaajien perheissä. Ylemmillä toimihenkilöillä on keskimäärin lähes 7 m² henkeä kohti enemmän tilaa kuin työntekijöillä. Alemmat toimihenkilöt sijoittuvat välimaastoon. Omakotitaloissa asumisväljyys on keskimäärin yli 11 m²/asukas suurempi kuin kerrostaloissa ja omistusasujilla 9 m² suurempi kuin vuokra-asujilla.

Asuinalueen sijainnin mukaan tarkasteltuna lähiöissä asuvilla vastaajilla asumisväljyys on pienin, mutta ero keskustojen asumisväljyyteen ei ole suuri. Keskustoissa asumisväljyys on aineiston keskiarvoa aavistuksen suurempi, vaikka asunnot ovat kooltaan pienempiä. Tämä johtuu keskustojen suuresta yksin asuvin määrästä. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla asumisväljyys on suurin. Vaikka niissä asuu paljon lapsiperheitä, niiden pientalovaltaisuus nostaa väljyyttä. Eri kokoisten taajamien välillä ei juuri ole eroa asumisväljyydessä. Vaikka suurimmassa taajamakokoluokassa asuntojen keskikoko on aineistossa keskimäärin 12 m² pienempi kuin pienimmässä taajamakokoluokassa, on niissä vastaavasti pienempiä asuntokuntia. Lääneittäin Etelä-Suomen läänissä asuvilla vastaajilla asumisväljyys on matalin, 32,7 m²/asukas, kun Lapin läänissä asumisväljyys on 38,4 m²/asukas. Muuttoa suunnittelevilla asumisväljyys on 6 m²/asukas alhaisempi kuin muilla.

Kuva 11. Vastaajien kotitalouksien asumisväljyys.

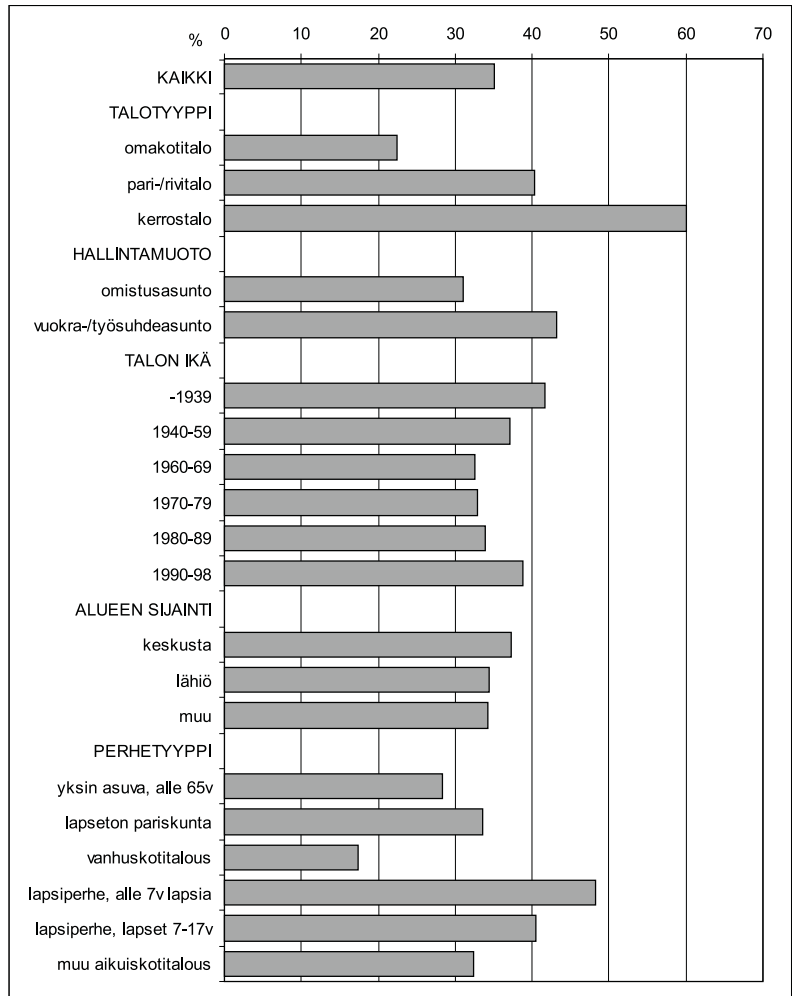
Kuva 12. Vastaajien tyytyväisyys asunnon kokoon.

Seitsemän kymmenestä vastaajasta pitää asuntoaan sopivan kokoisena, kaksi kymmenestä vähän liian pienenä tai liian pienenä ja joka kymmenes vähän liian suurena tai liian suurena. Asumisväljyys on selvän taustatekijä tyytyväisyydessä asunnon kokoon. Mitä pienempi asumisväljyys on, sitä useampi pitää asuntoaan liian pienenä. Vastaajista, joilla asumisväljyys on alle 20 m²/asukas, kaksi viidestä pitää asuntoa vähän liian pienenä ja joka neljäs liian pienenä, liian suurena ei kukaan.

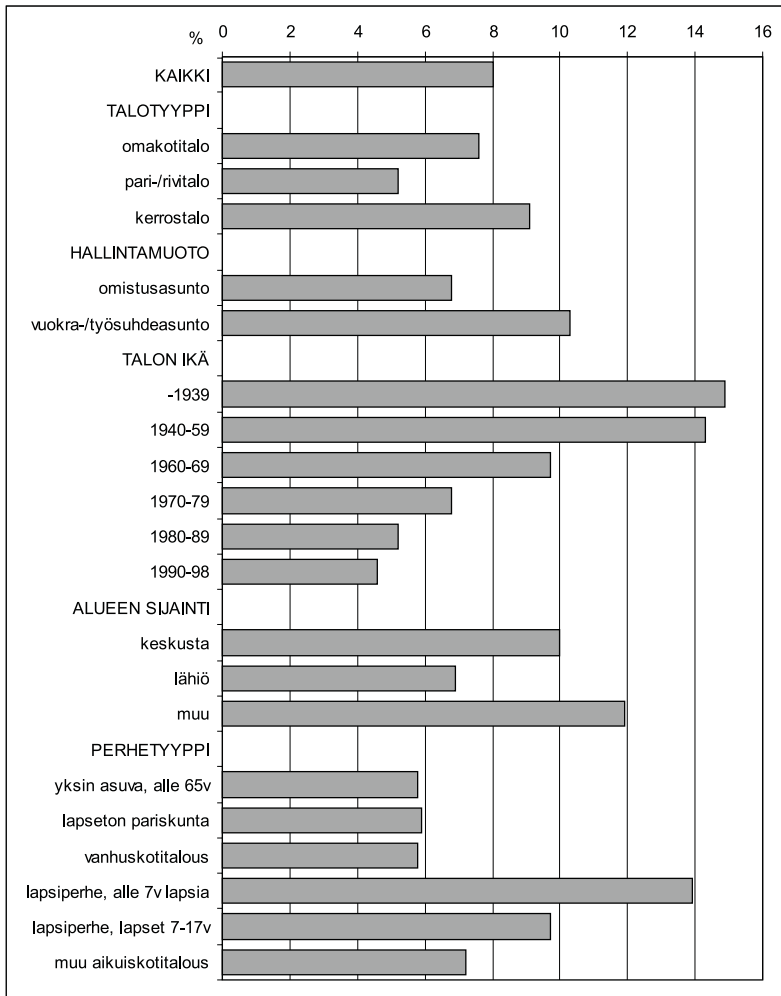
Kerrostaloissa ja pari- tai rivitaloissa asuvista selvästi suurempi osa pitää asuntoaan liian tai vähän liian pienenä kuin omakotitaloissa asuvista, mikä noudattaa asumisväljyysjakaamaa. Vuokra-asunto on omistusasuntoa useammin liian pieni, lähes kolmannes vuokra-asujista ja vajaa viidennes omistusasukista pitää asuntoaan liian tai vähän liian pienenä. Ahtainta on lapsiperheillä, erityisesti niillä, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Heistä neljännes pitää asuntoa vähän liian pienenä ja kymmenesosa liian pienenä. Liian suurena asuntoansa pitävät useimmiten vanhuskotitaloudet. Työttömien ja työllisten välillä ei juuri ole eroa tyytyväisyydessä asunnon kokoon, vaikka asumisväljyydessä onkin eroa. Kotitalouden koossa selvä kynnyiskohta on neljän henkilön kohdalla, niissä tai suuremmissa talouksissa asuntoa pidetään selvästi useammin liian pienenä kuin pienemmissä talouksissa. Muuttoa suunnittelevat pitävät muita paljon useammin asuntoaan liian pienenä, vaikka ero asumisväljyydessä muuttoa suunnittelevien ja muiden välillä on pienempi kuin esimerkiksi eri talotyyppien tai hallintamuotojen välillä.

2.4 Asunnon tilat ja kunto

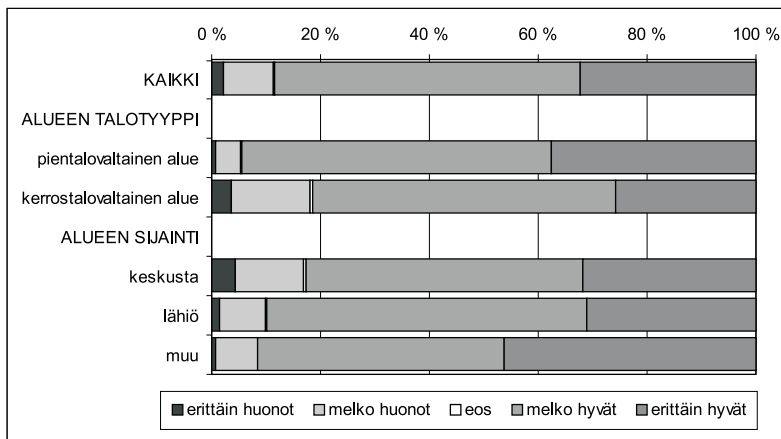
Asunnon säilytystiloja pitää riittävinä kaksi kolmesta, wc- ja pesutiloja useampi kuin yhdeksän kymmenestä vastaajasta. Säilytystiloja kaivattaisiin lisää erityisesti kerrostaloasunnoissa ja lapsiperheissä. Suurimmat erot ovat eri talotyyppien välillä. Omakotitaloissa ollaan tyytyväisempiä kuin rivi- ja kerrostaloissa. Vanhimmissa taloissa asunnon säilytystiloja pidetään riittämättömämpinä kuin muissa talon ikäryhmissä. Yllättäen 1960- ja 70-lukujen taloissa asuvat ovat säilytystiloihin tyytyväisimpiä, vaikka juuri näissä talon ikäryhmissä suurin osa vastaajista asuu kerrostaloasunnoissa.

Kuva 13. Asunnon säilytystiloja riittämättöminä pitävät vastaajat.

Kuva 14. Asunnon wc- ja pesutiloja riittämättöminä pitävät vastaajat.

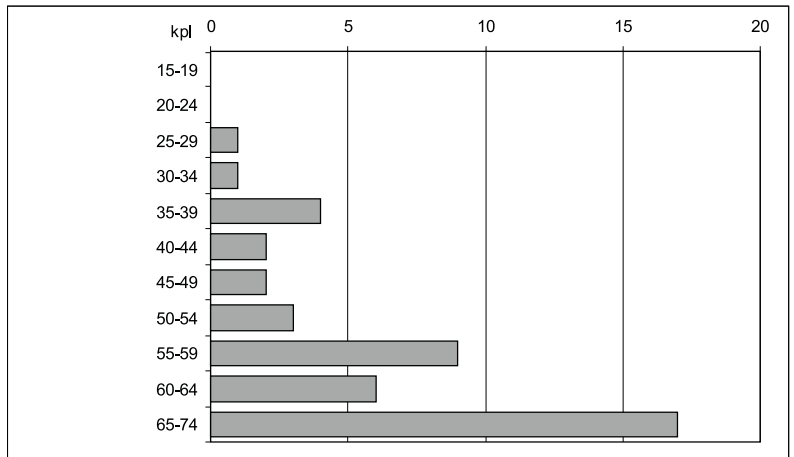
Kuva 15. Vastaajien mielipide asunnon ikkunanäkymistä.

Asunnon wc- ja pesutilojen riittävydessä tulokset ovat talotyyppin ja asuinalueen sijainnin mukaan erilaisia kuin säilytystilojen osalta. Pari- ja rivitaloissa asuvat ovatkin tyytyväisempiä wc- ja pesutiloihin kuin omakoti- ja kerrostaloasukkaat. Tyytyväisyys lisääntyy selvästi mitä nuoremasta talosta on kysymys, uusissa asunnoissa wc- ja pesutiloja pidetään lähes aina riittävinä. Suurin hajonta onkin talon eri ikäryhmien välillä. 1990-luvulla rakennetuissa taloissa asuvat vastaajat ovat kaikkein tyytyväisimpiä asuntonsa wc- ja pesutiloihin. Lapsiperheet, erityisesti pienten lasten perheet tarvitsivat lisää wc- ja pesutilaa. Omistusasunnoissa ollaan tyytyväisempiä kuin vuokra-asunnoissa sekä säilytys- että wc- ja pesutiloihin.

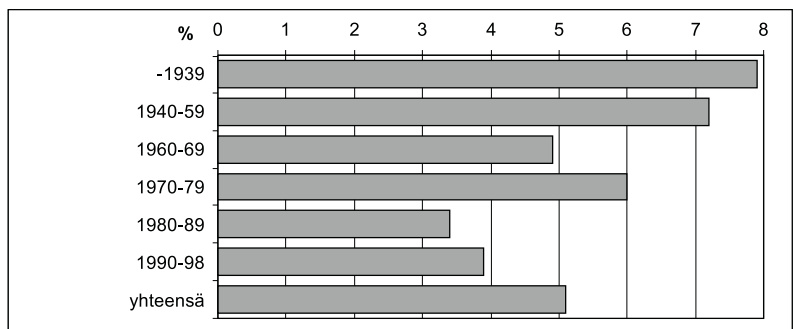
Asunnon ikkunanäkymiin ollaan suhteellisen tyytyväisiä. Kolmannes pitää niitä erittäin hyvinä ja yli puolet melko hyvinä. Vain muutama prosentti pitää niitä erittäin huonoina. Pientaloalueilla ikkunanäkymiin ollaan tyytyväisempiä kuin kerrostaloalueilla. Lähiöissä ollaan tyytyväisempiä kuin keskustojen asuinalueilla, mutta keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla ikkunanäkymiin ollaan kaikkein tyytyväisimpiä. Nämä ovatkin pääasiassa pientalovaltaisia alueita.

Vastaajista 2,4 % kokee, että heillä on liikkumisrajoitteita asunnon sisällä liikkueensa. Nämä henkilöt painottuvat yli 65-vuotiaisiin, joskin heitä on myös nuoremmissa ikäryhmissä.

Kosteus- tai homevaurioita ilmoittaa tällä hetkellä asunnossaan olevan 5 % vastaajista, omistusasujista 3 % ja vuokra-asujista 8 %. Omakotitalossa asuvista 4 %, pari- tai rivitalossa asuvista 5 % ja kerrostalossa asuvista 6 % sanoo asunnossaan olevan kosteus- tai homevaurioita. Kosteus- tai homevaurioita ilmoittavat eniten vanhoissa taloissa asuvat vastaajat. Ennen vuotta 1940 rakennetuissa taloissa asuvista vastaajista jopa 8 % ilmoittaa asunnossaan olevan vaurioita. Vastaajaryhmät eivät kaikissa talojen ikäryhmissä ole kuitenkaan kovin suuria, jolloin tilastollista luotettavuutta ei voida saavuttaa.

Kuva 16. Asunnossa liikkumisrajoitteita kokevat vastaajat iän mukaan.

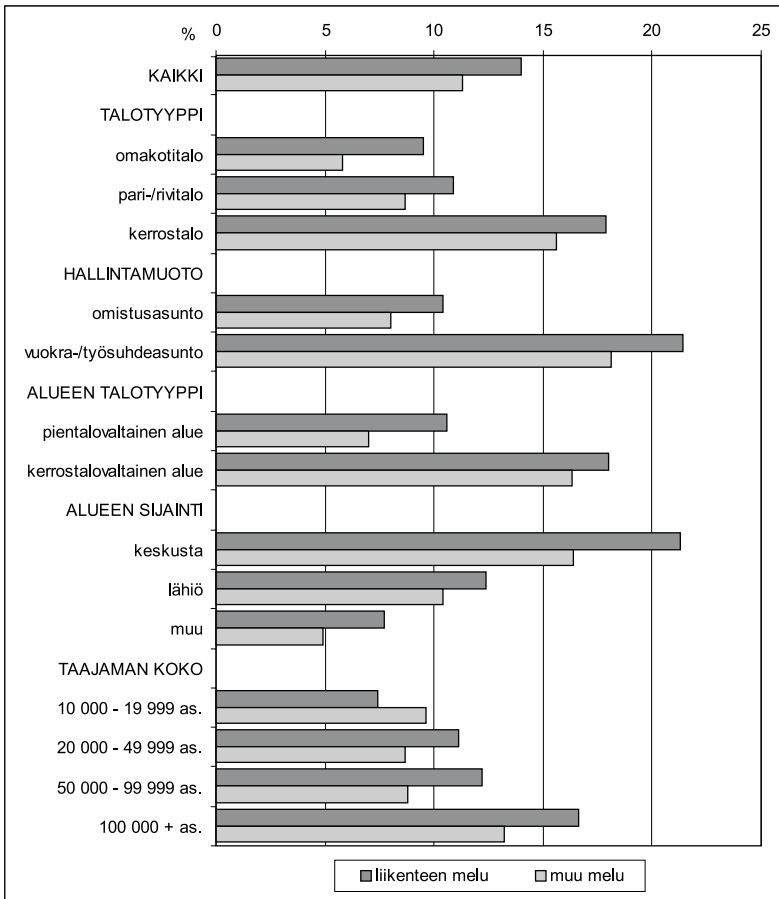
Kuva 17. Kosteus- tai homevaurioiden esiintyminen vastaajien asunnoissa talon valmistusvuoden mukaan.

2.5 Melu ja äänieristys

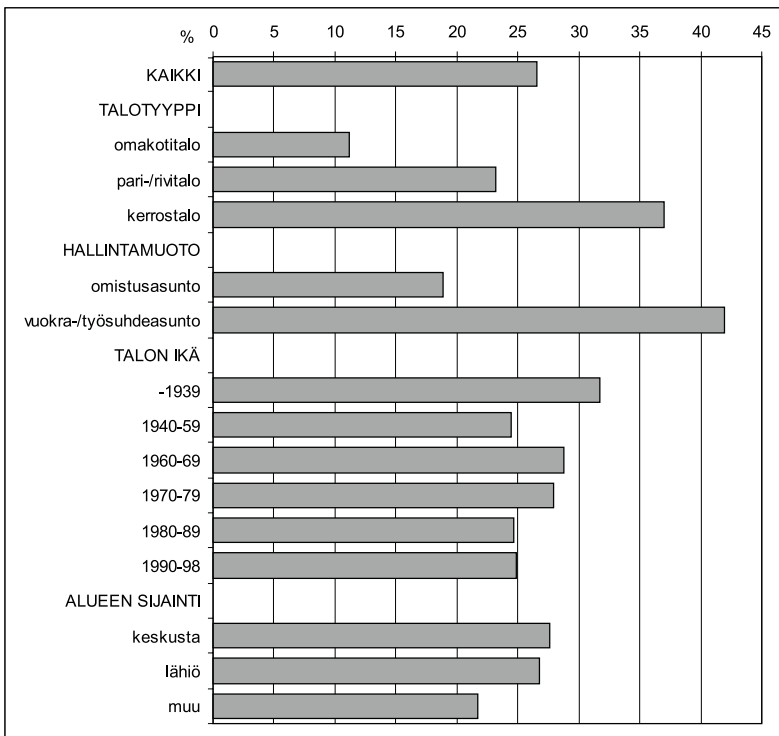
Talon ulkopuolelta tuleva liikenteen melu häiritsee asunnossa noin joka seitsemättä vastaajaa ja muu talon ulkopuolelta tuleva melu hieman harvemmin, joka yhdeksättä vastaajaa. Suurimmat erot melun häiritsevyydessä on havaittavissa asuinalueen eri sijaintien välillä. Keskustojen asuinalueilla samoin kuin suurissa kaupungeissa erityisesti liikenteen melu häiritsee selkeästi enemmän kuin muilla asuinalueilla ja pienemmissä taajamissa. Kerrostaloalueilla häiritsevää melua on enemmän kuin pientaloalueilla. Vuokra-asunnoissa meluhaittoja koetaan yli kaksi kertaa niin usein kuin omistusasunnoissa. Vuokra-asuntoja on toki enemmän kaupunkien keskustoissa ja kerrostaloalueilla, mutta alueen sijainti ja talotyyppi eivät selitä koko eroa.

Asunnon äänieristystä lähes kolme neljästä pitää riittävänä ja yli neljännes riittämättömänä. Talon ulkopuolelta tulevaa liikenteen tai muuta melua häiritsevänä kokevat pitävät myös muita useammin asuntonsa äänieristystä riittämättömänä. Talon ulkopuolisen melun lisäksi myös talon sisältä asuntoon tuleva melu voi olla häiritsevää ja vaikuttaa äänieristyksen riittävänä kokemiseen. Suurimmat erot äänieristyksen riittävyydessä tulevat esiin eri talotyyppien välillä. Omakotitaloissa äänieristystä pidetään paljon harvemmin riittämättömänä kuin kerrostaloissa. Siihen vaikuttavat todennäköisesti sekä ulkoa että talon sisältä tuleva melu. Myös hallintamutojen erot ovat suuret. Talon iän mukaan tyytymättömiä ollaan vanhimmissa taloissa, osittain tyytymättömyys noudattaa kuitenkin talotyyppi-eroja. Perhetyyppien erot heijastavat myös pitkälti talotyyppi-eroja.

Talon ulkopuolelta tulevien meluhaittojen kokemisessa ei lääneittäin näyttäisi olevan kovin selviä eroja, mutta Etelä-Suomen läänissä asuvat vastaajat pitävät silti muita hieman useammin asuntonsa äänieristystä riittämättöminä. Tähän saattavat vaikuttaa myös talotyyppijakaumien erot.

Kuva 18. Liikenteen ja muun talon ulkopuolelta tulevan melun häiritsevänä kokevat vastaajat.

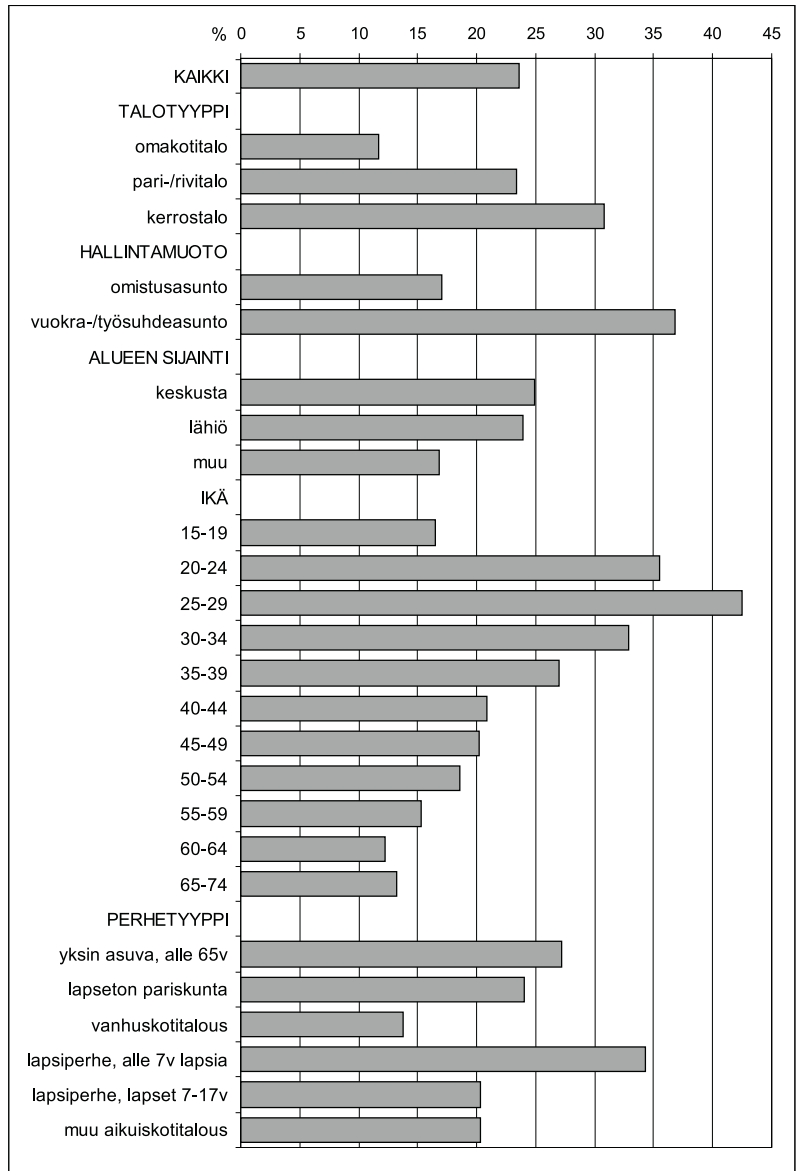
Kuva 19. Asunnon äänieristystä riittämättömänä pitävät vastaajat.

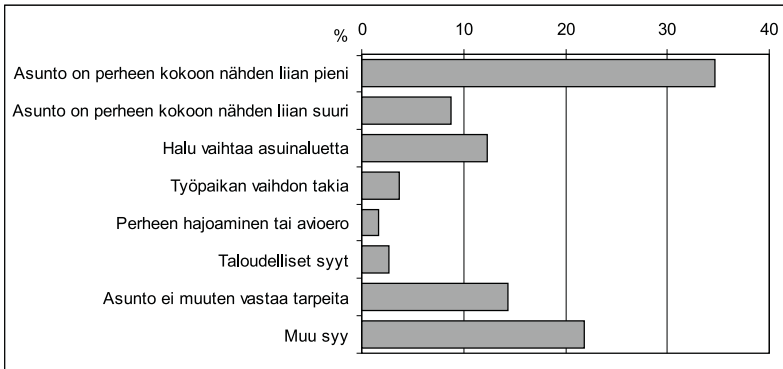
2.6 Asunnonvaihto- suunnitelmat

Asunnon vaihtoa suunnittelee lähes neljännes vastaajista. Ikä on merkittävä se-
littävä tekijä. Muuttoa suunnittelevat
eniten 25-29-vuotiaat, mutta muita
enemmän kaikki 20-34-vuotiaiden ikä-
ryhmät. Perhetyypeistä muuttoa harkit-
sevat useimmiten lapsiperheet, joissa on
alle kouluikäisiä lapsia. Myös vuokra-
asunnoissa asuvista suuri osa suunnitte-
lee muuttoa. Omistusasujat ovat tyyty-
väisempiä asuntoonsa kuin vuokra-asu-
jat ja heillä muuttoaikkeitkin ovat vähäi-
sempiä.

Talotyyppienkin erot ovat kohtalai-
sen suuret. Omakotitaloissa asuvista
vain joka kahdeksas suunnittelee muut-
toa, pari- tai rivitaloissa asuvista lähes
joka neljäs ja kerrostaloasunnoissa asu-
vista vastaajista lähes joka kolmas. Ker-
rostaloissa asuu enemmän liikkuvassa
elämänvaiheessa olevia nuorempia ikä-
ryhmiä. Keskustojen ja lähiöiden asuin-
alueilla muuttoa suunnitellaan useam-
min kuin muilla asuinalueilla. Asuinalue-
ella asumisajan mukaan muuttohaluk-
kaimpia ovat 3-4 vuotta alueella asuneet,
joista kolmannes suunnittelee muuttoa.
Vähintään 20 vuotta alueella asuneista
enää joka seitsemäs suunnittelee muut-
toa. He ovat usein jo saavuttaneet toivo-
tun asumistason tai päättöasuntonsa.
Etelä-Suomen läänissä asuvilla vastaajil-
la on eniten muuttoaikkeitä, joka neljän-
nellä, ja Lapin läänissä asuvilla vähiten,
joka yhdeksännellä.

Kuva 20. Asunnon vaihtoa suunnittelevat vastaajat.

Kuva 21. Muuttoa suunnittelevien vastaajien asunnon vaihdon pääasiallinen syy.

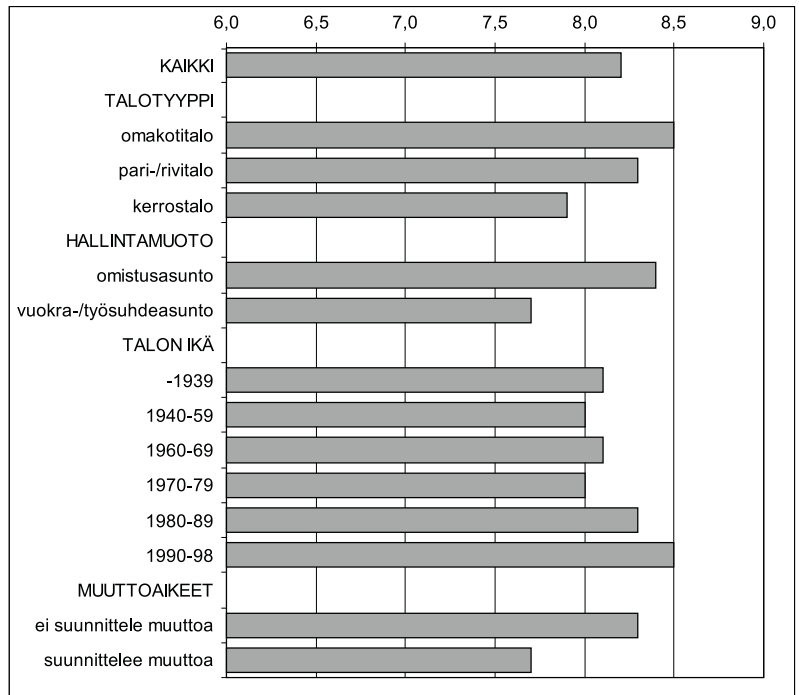
Muuttoa suunnittelevat asuvat hiukan ahtaammin ja ovat selkeästi tyytymättömämpiä asuntoonsa kuin muut (katso kuvat 11, 12 ja 22). He ovat myös tyytymättömämpiä asuinalueensa viihtyisyyteen (katso kuva 42), erityisesti tämä näkyy niillä vastaajilla, joilla muuttosyy on halu vaihtaa asuinalueetta.

Yleisin syy muuttoon on perheen kokoon nähden liian pieni asunto, runsas kolmannes muuttoa suunnittelevista ilmoittaa sen pääasialliseksi syyksi. Seuraavaksi suurimmat syyt ovat että asunto ei muuten vastaa tarpeita, halu vaihtaa asuinalueetta tai asunto on perheen kokoon nähden liian suuri. Työpaikan vaihto, taloudelliset syyt tai perheen hajoaminen ovat syynä harvoin. Asunnon koon merkitys asunnon vaihdossa korostuu erityisesti lapsiperheissä, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Heistä peräti kaksi kolmasosaa ilmoittaa muuttosyyksi asunnon koon. Myös keskustojen asuinalueilla muuttosyy on muita asuinalueita useammin liian pieni asunto, siellä kaksi viidestä ilmoittaa tämän pääasialliseksi muuttosyyksi, kun lähiöissä joka kolmas ja muualla joka viides.

2.7 Arvosana asunnolle

Vastaajia pyydettiin antamaan yleisarvosana omalle asunnolle kouluasteikolla 4-10. Keskimääräiseksi arvoksi saatiin 8,2. Omakotiasunto pärjää talotyypeistä parhaiten ja kerrostaloasunto huonoiten. Kovin suuria erot eivät kuitenkaan ole. Omistusasunnoissa asuvilla arvona on korkeampi kuin vuokra-asunnoissa. Sekä talotyyppi että hallintamuoto vaikuttavat arvonaan, esimerkiksi kerrostalojen vuokra-asunnoissa asuvat antavat huonomman arvonaan kuin kerrostalojen omistusasunnoissa asuvat. Keskustojen, lähiöiden ja muiden asuinalueiden välillä ei juuri ole eroa arvossa asunnolle, myöskään selkeitä lääneittäisiä eroja ei ole havaittavissa. Uudemmissa taloissa arvona ovat hiukan korkeampia kuin vanhemmissa, asuntojen yleiskunto saattaa usein olla uudemmissa taloissa parempi.

Yksin asuvat alle 65-vuotiaat sekä 20-29-vuotiaat antavat muita perhetyyppejä ja ikäryhmiä huonomman arvonaan asunnolleen, samoin työntekijät aavistuksen huonomman kuin muut sosioekonomiset ryhmät. Eri väestöryhmien erot ovat kuitenkin pieniä ja heijastelevat lähinnä talotyyppien ja hallintamuotojen eroja. Muuttoa suunnittelevat ovat asuntoonsa tyytymättömiä kuin muut.

Kuva 22. Vastaajien arvona asunnolle.

3

Asuintalo

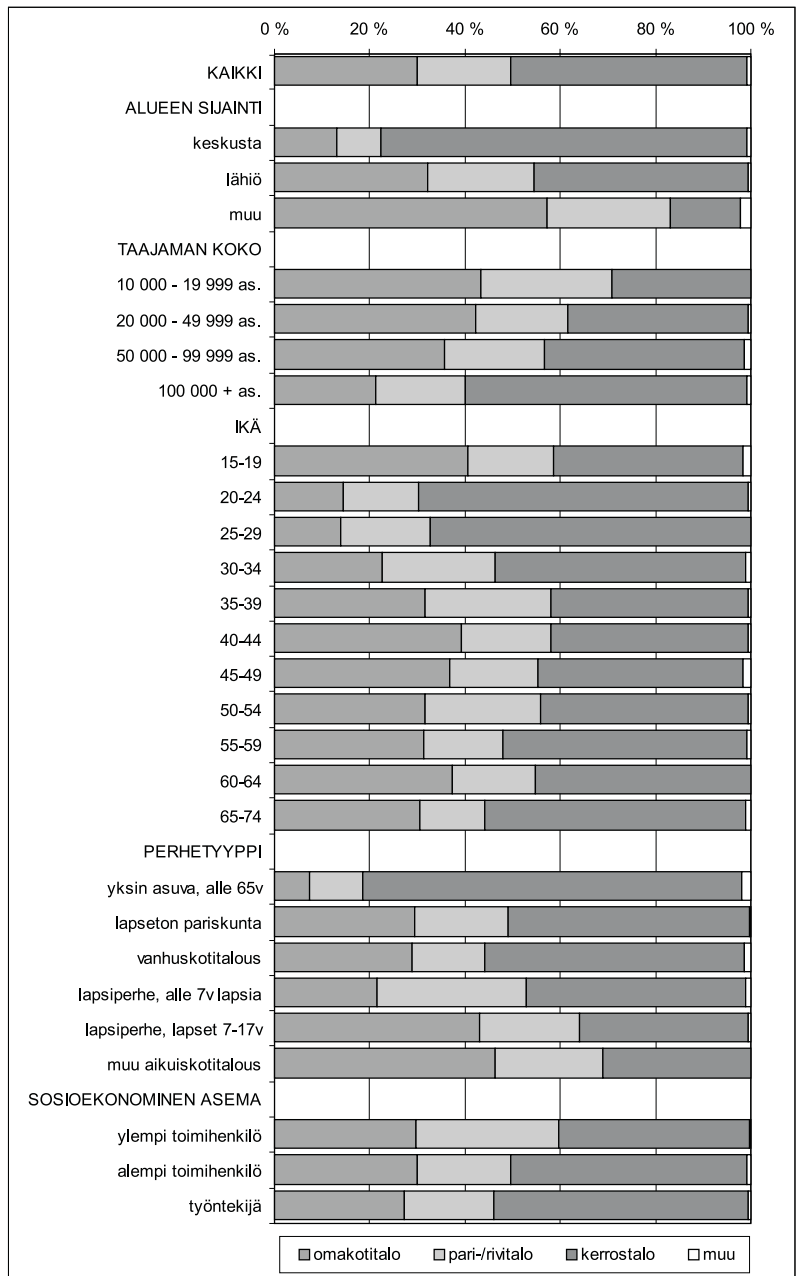
Asuintalosta on taustatietoina selvitetty vastaajien asuintalon talotyyppi ja ikä. Vastaajilta on kysytty talon yhteistilojen, kuten kerho- ja askartelutilojen sekä pesutuvan olemassaoloa ja tarvetta, sekä tyytyväisyyttä talon ulkonäköön ja talon huoltoon. Lisäksi haastateltavia on pyydetty kertomaan, minkälaisessa talossa he haluaisivat asua. Vastauksia on tarkasteltu taustamuuttujittain, esimerkiksi eroja eri talotyyppien, aluetyyppien ja väestöryhmien välillä.

3.1 Talotyyppi ja talon ikä

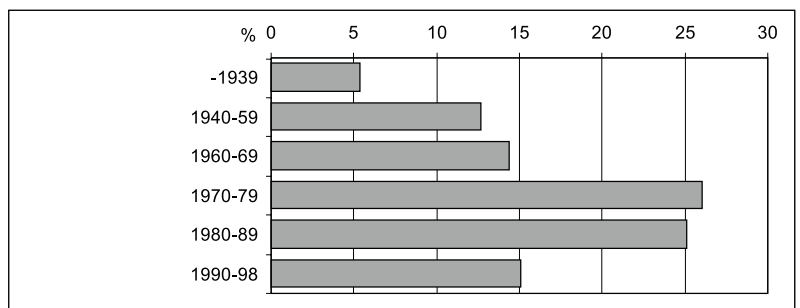
Vastaajista puolet asuu kerrostaloissa, kolmannes omakotitaloissa ja viidennes pari- tai rivitaloissa. Suurimmat erot talotyyppijakaumassa ovat asuinalueen sijaintien välillä. Keskustoissa asuvista vastaajista yli kolme neljäsosaa asuu kerrostaloissa, lähiöissä asuvista alle puolet ja muualla asuvista joka seitsemäs. Kerrostaloasumisen osuus luonnollisesti kasvaa taajaman koon kasvaessa. Eteläisessä Suomessa kerrostaloasujien osuus on suurempi, eniten omakotitaloissa asuvia on Lapin ja Oulun lääneissä.

Sinkuilla ja nuorilla aikuisilla kerrostaloasuminen on yleisintä. Yksin asuvista alle 65-vuotiaista jopa neljä viidestä asuu kerrostaloissa, kaikista yhden hengen talouksista kerrostaloissa asuu 78 %. 20-29-vuotiaista vastaajista yli kaksi kolmasosaa asuu kerrostaloissa. Omakotitaloissa taas asuu lähes puolet lapsiperheistä, joissa lapset ovat jo kouluikäisiä, sekä muista aikuiskotitalouksista, joissa on yleensä täysi-ikäisiä lapsia. Nuoret 15-19-vuotiaat asuvat vielä usein pientaloissa vanhempiensa kanssa. Vastaajien elämäntilanteen mukaan työttömät asuvat muita useammin kerrostaloissa ja työlliset harvimminkin. Sosioekonomiset erot ovat pienempiä kuin asunnon hallintamuodon suhteen, mutta ylemmät toimihenkilöt asuvat keskimääräistä jonkin verran useammin pientaloissa ja työntekijät vastaavasti kerrostaloissa.

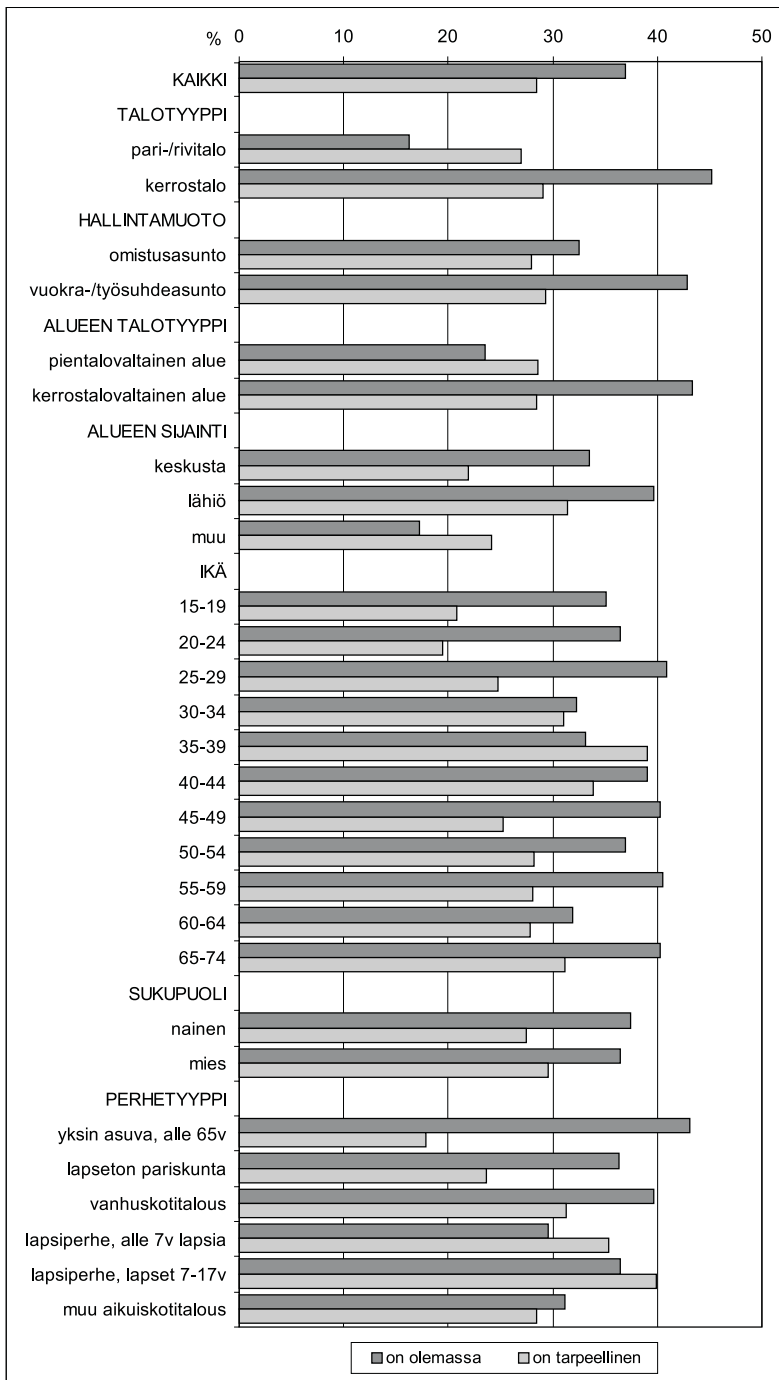
Puolella vastaajista asuintalo on valmistunut 1970- tai 1980-luvulla. Kerrostalojen keskimääräinen kerroslukumäärä on 4,5 kerrosta. Kerrostaloissa asuvilla 56 %:lla on talossaan hissi (tieto puuttuu 9 %:lta kerrostaloissa asuvista vastaajista). Vähintään kolmannessa kerroksessa asuvista vastaajista 28 % on ilman hissiä. Kaikista kyselyyn vastanneista yli 65-vuotiaista vanhuksista 8 % asuu vähintään kolmannessa kerroksessa hissittömässä talossa.

Kuva 23. Vastaajat asuintalon talotyyppin mukaan.

Kuva 24. Vastaajat asuintalon valmistumisvuoden mukaan.

Kuva 25. Kerho- tai askartelutiloja asuintalossaan omaavat sekä niitä tarpeellisina pitävät vastaajat.

3.2 Yhteistilat

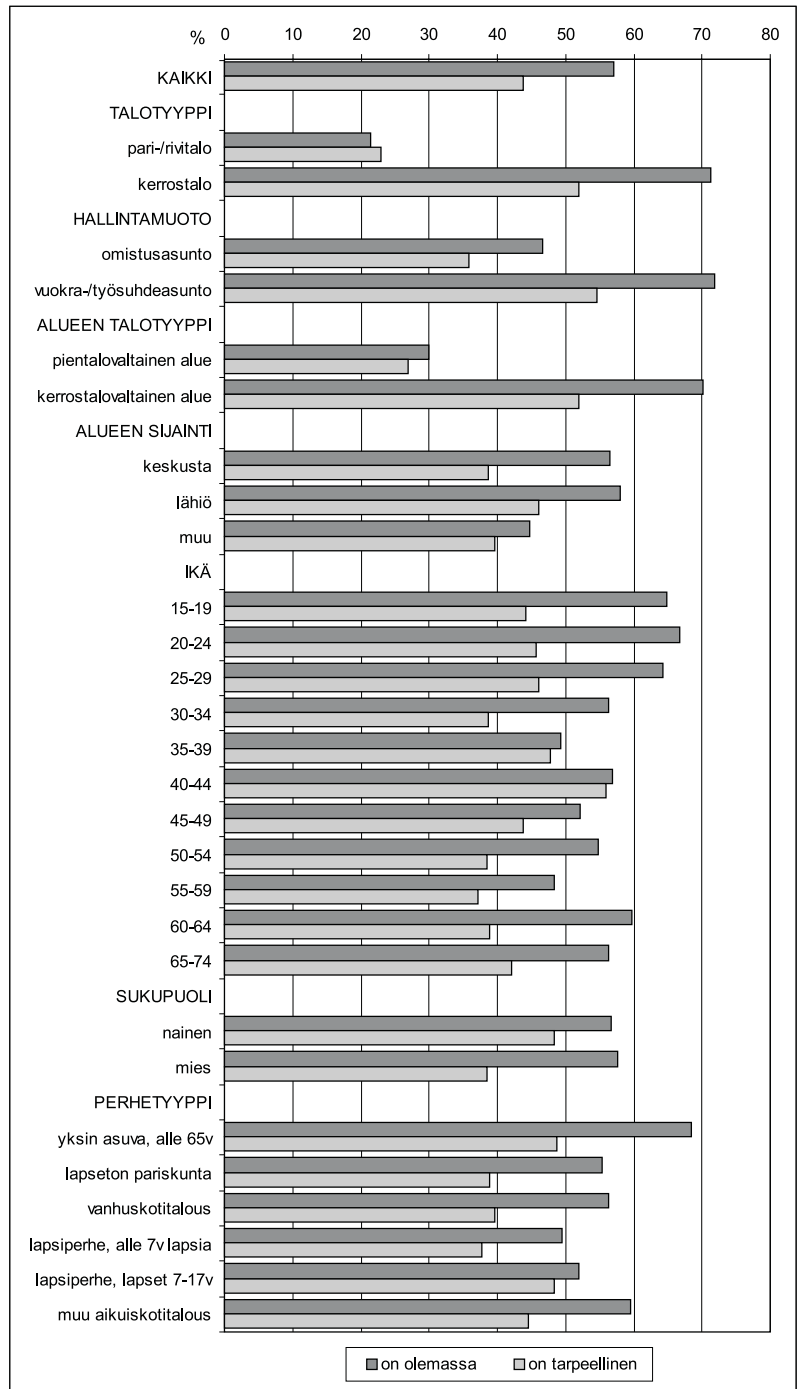
Kyselyssä selvitettiin asuintalojen yhteistilojen määrää ja tarvetta. Omakotitaloissa asuvilta näitä kysymyksiä ei kysytty. Osuudet on laskettu siten vain pari-, rivi- ja kerrostaloasunnoissa asuvista vastaajista.

Vastanneilla lähes kahdella viidestä on talossaan kerho- tai askartelutiloja, tarpeellisina niitä pitää vajaa kolmannes vastaajista. Suurimmat erot tilojen määrässä on talotyyppien välillä ja tarpeellisuudessa taas perhetyyppien välillä. Kerrostaloista kerho- tai askartelutilat löytyvät jopa kolme kertaa niin usein kuin pari- tai rivitaloista. Vaikka tilojen määrässä on talotyypeittäin eroja, ei niiden tarve kuitenkaan juuri eroa. Kerho- ja askartelutiloja on paljon harvemmassa pientaloalueilla, mutta niillä asuvilla on yhtä suuri tarve tällaisiin tiloihin kuin kerrostaloalueilla asuvillakin. Kerho- ja askartelutiloista näyttää olevan puutetta erityisesti pientalovaltaisilla alueilla lapsiperheissä. Asuinalueen sijainnin mukaan parhaiten kerho- ja askartelutiloja löytyy lähiöistä, joissa ne koetaan myös tarpeellisimmiksi.

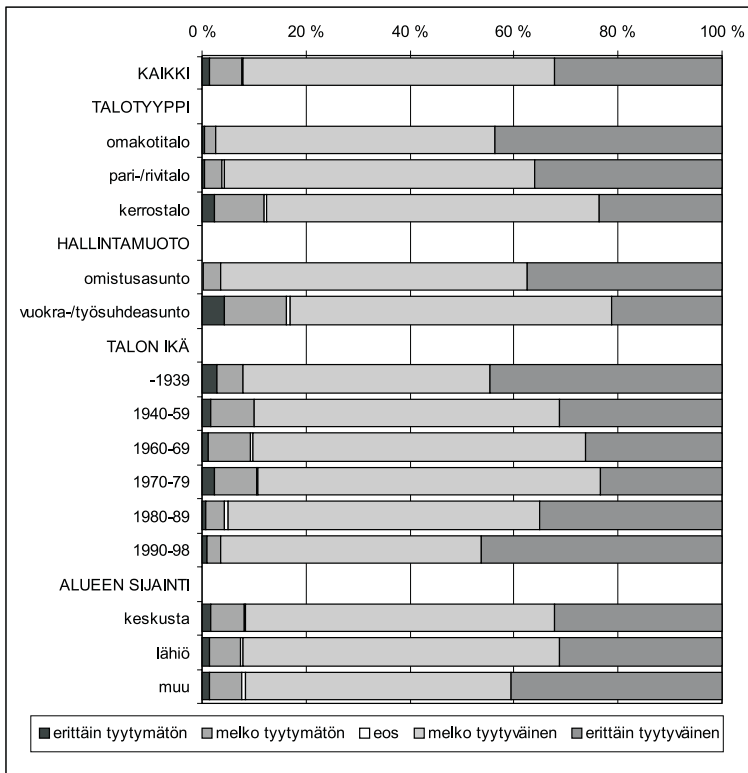
Erot tarpeellisuudessa tulevat esiin erityisesti perhetyypissä. Varsinkin lapsiperheet pitävät kerho- ja askartelutiloja tarpeellisina, mutta suhteellisen usein myös esimerkiksi vanhuskotiloudet. Yksin asuvat alle 65-vuotiaat eivät ole niistä kovin kiinnostuneet. Lapsiperheissä oleville 30-44-vuotiaille tilat ovat ikäryhmistä tarpeellisimpia. Myös eläkeikäisten lisääntynyt tarve näkyy viimeisessä ikäryhmässä. Työttömät pitävät kerho- ja askartelutiloja tarpeellisempina kuin työlliset vastaajat. Samoin sosioekonomisista ryhmistä työntekijät pitävät tiloja hieman tarpeellisempina kuin muut ryhmät ja ylemmät toimihenkilöt vähiten tarpeellisina.

Pesutupa löytyy asuintalosta kerho- ja askartelutiloja useammin, yli puolet vastaajista ilmoitti sellaisen olevan talossa ja tarpeellisenä sitä pitää vajaa puolet vastaajista. Pesutupa on edelleen yllättävän monelle tarpeellinen, vaikka oman pesukoneen omistaminen on nykyään yleistä. Samoin kuin kerho- ja askartelutilat, pesutupakin löytyy paljon useammin kerrostaloista kuin pari- tai rivitaloista. Tarpeellisuudessa on kuitenkin paljon suuremmat erot talotyypin ja hallintamuodon suhteen kuin kerho- ja askartelutiloissa. Kerrostaloissa ja vuokra-asunnoissa asuville pesutupa on selvästi tarpeellisempi kuin pientaloissa ja omistus-asunnoissa asuville, jotka ilmeisesti useammin omistavat oman pesukoneen. Asuinalueen sijainnin mukaan pesutupa löytyy parhaiten lähiöistä ja siellä sitä pidetään myös tarpeellisimpana.

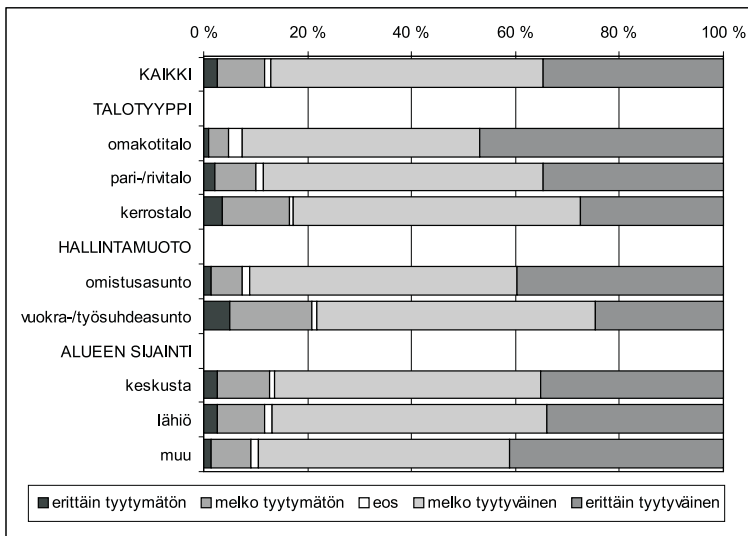
Ikäryhmistä pesutupaa pitävät useimmin tarpeellisena 40-44-vuotiaat, perhetyypeistä alle 65-vuotiaat yksin asuvat sekä lapsiperheet, joissa lapset ovat kouluikäisiä, ja naisvastaajat useammin kuin miesvastaajat. Työttömistä jopa 60 % pitää pesutupaa tarpeellisena, huomattavasti suurempi osa kuin työllisistä. Myös opiskelijoista yli puolet pitää sitä tarpeellisena. Pesutuvan tarpeellisudessa on paljon suuremmat sosioekonomiset erot kuin kerho- ja askartelutilojen tarpeellisudessa. Työntekijät pitävät pesutupaa huomattavasti tarpeellisempänä kuin ylemmät toimihenkilöt.

Kuva 26. Pesutuvan asuintalossaan omaavat sekä sitä tarpeellisena pitävät vastaajat.

Kuva 27. Vastaajien tyytyväisyys talon ulkonäköön.

Kuva 28. Vastaajien tyytyväisyys talon huoltoon.

3.3 Talon ulkonäkö ja huolto

Asuintalon ulkonäköön ollaan yleensä tyytyväisiä, erittäin tai melko tyytyväisiä on yli 90 % vastaajista. Omakotitalon ulkonäköön ollaan tyytyväisimpiä ja kerrostalon ulkonäköön vähiten tyytyväisiä. Keskustoissa ja lähiöissä ollaan lähes yhtä tyytyväisiä, mutta muualla ollaan talon ulkonäköön hiukan tyytyväisempiä, mikä on yhteydessä talotyyppijakamaan eri alueilla. Kuitenkin kerrostalojen ulkonäköön ollaan tyytyväisempiä keskustoissa kuin lähiöissä. Eniten tyytymättömiä näyttäisi löytyvän vuokra-asunnoissa asuvista, joista joka kuudes on tyytymättömän talonsa ulkonäköön.

Talon iän mukaan tyytymättömiä ollaan 1970-luvulla rakennettujen talojen ulkonäköön. Sen sijaan 1990-luvun rakennusten ulkonäköön ollaan kaikkein tyytyväisimpiä. Omakotitaloissa asuvista tyytyväisimpiä talonsa ulkonäköön ovat 1990-luvun taloissa asuvat ja tyytymättömiä 1960-luvun taloissa asuvat. Kerrostaloissa asuvat ovat myös tyytyväisimpiä 1990-luvun taloihin, tyytymättömyyttä on erityisesti 1970-luvun kerrostaloihin, mutta myös 1940-50-lukujen taloihin. Vanhemmissa taloissa tyytymättömyyttä talon ulkonäköön saattaa aiheuttaa julkisivun huonokuntoisuus. Kaikkein vanhimmissa taloissa asuvista suuri osa on erittäin tyytyväisiä, mutta niissä on myös erittäin tyytymättömiä jonkun verran enemmän kuin uudemmissa taloissa.

Talon huoltoon puolet vastaajista on melko tyytyväisiä ja kolmannes erittäin tyytyväisiä. Tyytymättömiä on kuitenkin useampi kuin joka kymmenes. Talotyypeistä omakotitaloissa huoltoon ollaan kaikkein tyytyväisimpiä, kerrostaloissa tyytymättömiä. Vuokra-asunnoissa asuvista löytyy jälleen eniten tyytymättömiä. Talotyyppi selittää hallintamuotojen eroa jonkun verran, mutta myös samassa talotyyppissä omistusasujat ovat tyytyväisempiä sekä talon ulkonäköön että talon huoltoon.

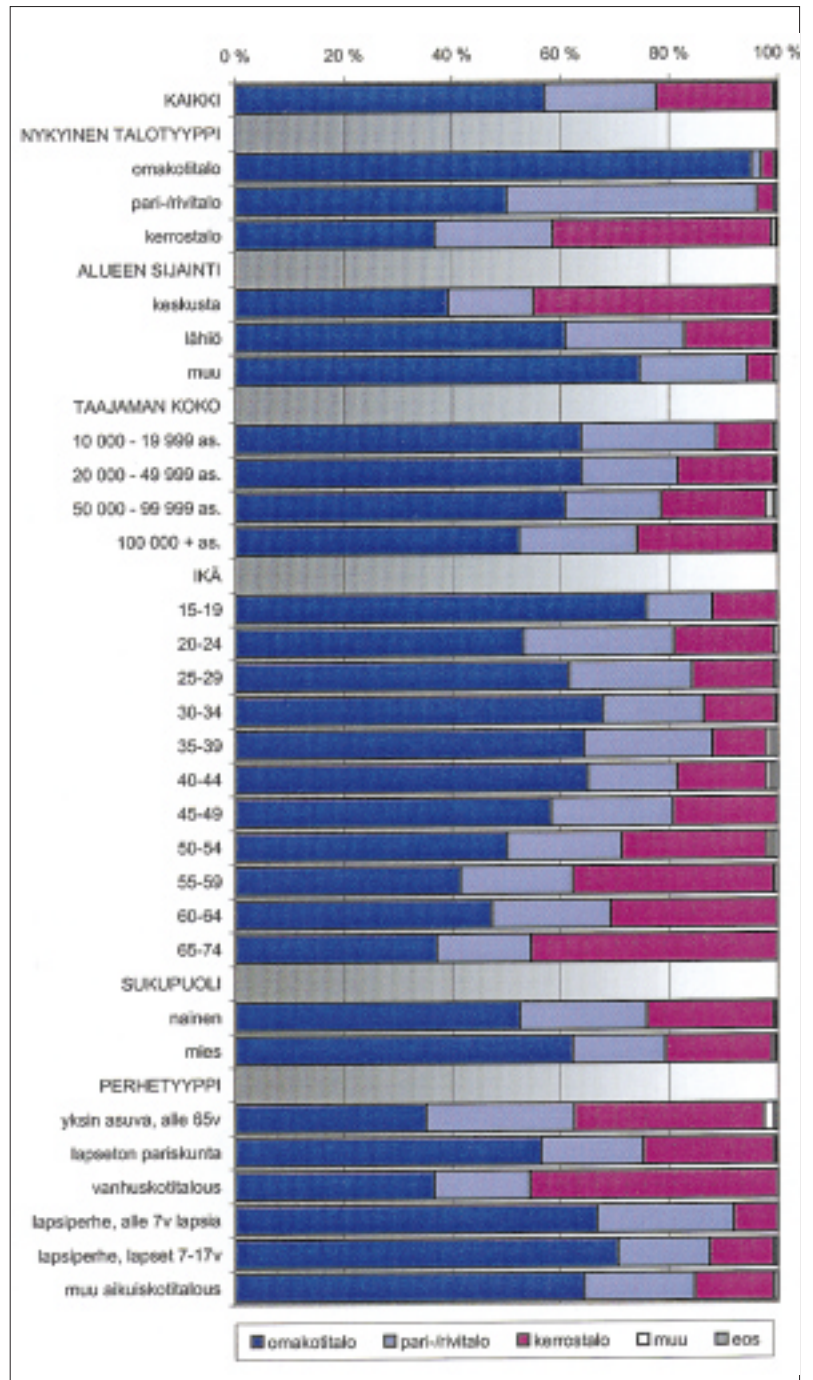

3.4 Ihannetalotyyppi

Ihannetalotyyppi on 57 %:lla vastaajista omakotitalo, mikä on lähes kaksi kertaa niin paljon kuin omakotitalossa asuvien vastaajien osuus todellisuudessa. Tämä tulos vastaa yleistä käsitystä ja muidenkin tutkimusten tuloksia siitä, että suomalaisen unelmana on asua omakotitalossa. Viidennes asuisi mieluiten pari- tai rivitalossa, mikä on täsmälleen sama määrä kuin todellisuudessaakin, vaikka henkilöt eivät olekaan samat. Vain runsas viidennes haluaisi asua mieluiten kerrostalossa, vaikka puolet vastaajista asuu tällä hetkellä kerrostaloasunnossa.

Nykyinen talotyyppi on paras selitettävä muuttuja ihannetalotyyppille. Omakotitalossa nyt asuvista lähes kaikki haluavatkin asua mieluiten omakotitalossa. Pari- tai rivitalossa asuvilla omakotitalo ja pari- tai rivitalo ovat lähes tasoissa ja rivitaloasumisen suosio on kaikista ryhmistä suurin. Kerrostaloasujilla ihannetalojakauma on paljon tasaisempi, mieluisin on kerrostalo, mutta omakotitalon suosio on lähes yhtä suuri. Kerrostaloasuminen on toivotuinta keskustoissa, joissa kerrostaloissa asuviakin on eniten. Kerrostaloasuminen on sitä toivotumpaa, mitä suuremmissa taajamassa vastaaja asuu. Mitä pohjoisemmaksi Suomessa mennään, sitä vähemmän kerrostaloasuminen kiinnostaa ja sitä enemmän pientaloasumisen suosio kasvaa.

Haave omakotitalosta on suurin nuorilla 15-19-vuotiailla, joista kolme neljästä haluaisi asua omakotitalossa. Nuoret asuvatkin usein omakotitalossa, mutta toiveeseen liittyy ehkä myös oman tilan tarvetta. Nuorilla aikuisilla toive on laimeampi, mutta voimistuu taas 30-44-vuotiailla laskien sen jälkeen vähitellen iän myötä. Yli 65-vuotiaista enää runsas kolmannes asuisi mieluiten omakotitalossa. Kerrostaloasuminen onkin ikäryhmistä suosituinta yli 50-vuotiailla. Vanhuskotilouksista lähes puolet pitää kerrostaloasuntoa parhaana vaihtoehtona, kun erityisesti lapsiperheet haluaisivat asua omakotitalossa. Lapsiperheiden suuri osuus kyselyyn vastanneista saattaa siten nostaa myös kaikkien vastaajien omakotitalon osuutta ihannetalona. Miehet haaveilevat naisia hieman enemmän

Kuva 29. Vastaajien ihannetalotyyppi.

omakotiasumisesta. Sosioekonomisten ryhmien välillä ei ole suuria eroja, mutta kerrostalotoiveita on eniten alemmilla toimihenkilöillä ja vähiten ylemmällä toimihenkilöillä. Omakotitalo sen sijaan esiintyy useimmin työntekijöiden toiveissa.

4

Piha

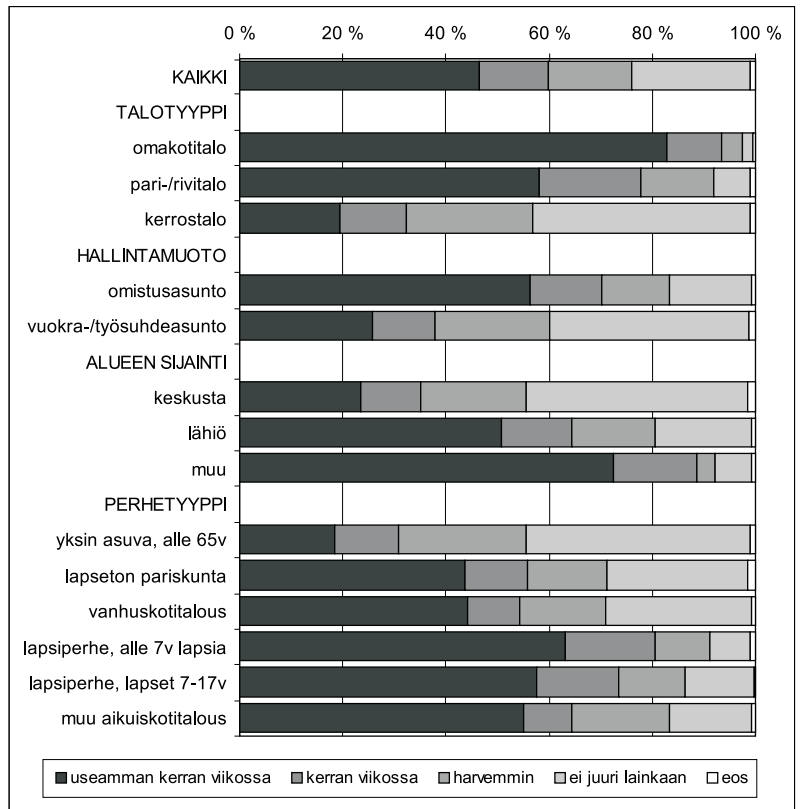

Pihaan liittyen vastaajilta on kysytty kuinka usein he käyttävät asuintalonsa pihaa sekä tyytyväisyyttä pihan kokoon, viihtyisyyteen, istutuksiin ja kasvillisuuteen, leikkipaikkoihin, oleskelupaikkoihin, liikenneturvallisuuteen lasten kannalta sekä tontin pysäköintipaikkojen järjestelyihin. Vastaajia on lisäksi pyydetty antamaan pihalleen yleisarvosana. Vastauksia on tarkasteltu taustamuuttujittain.

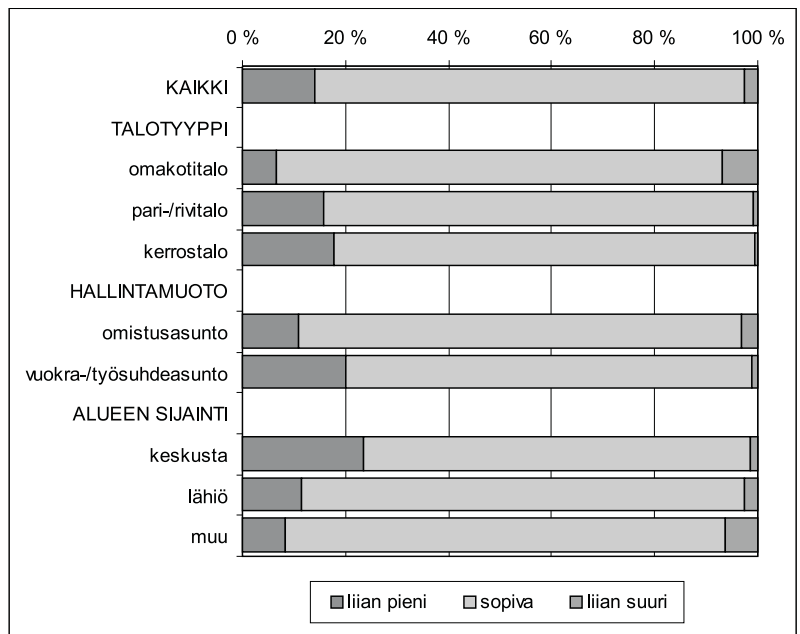
4.1 Pihan käyttö ja viihtyisyys

Melkein puolet vastaajista oleskelee pihallaan useamman kerran viikossa, mutta lähes neljännes ei juuri lainkaan. Pientalojen asukkaat oleskelevat pihallaan selvästi useammin kuin kerrostaloasukkaat, joilla ei ole omaa yksityistä pihaa lukuunottamatta harvoja poikkeuksia kerrostalon ensimmäisen kerroksen asunnoissa. Kerrostaloasukkaista useampi kuin kaksi viidestä ei oleskele talonsa pihalla juuri lainkaan, kun omakotitaloasukkaista vain muutama prosentti ja pari- tai rivitaloasukkaista joka neljäs-toista kuuluu tähän ryhmään. Keskustojen asuinalueilla pihalla oleskellaan vähän, mutta talotyyppi selittää suurimman osan keskustojen, lähiöiden ja muiden asuinalueiden välisistä eroista. Useimmin pihalla oleskelevat lapsiperheet ja harvimmin alle 65-vuotiaat yksin asuvat.

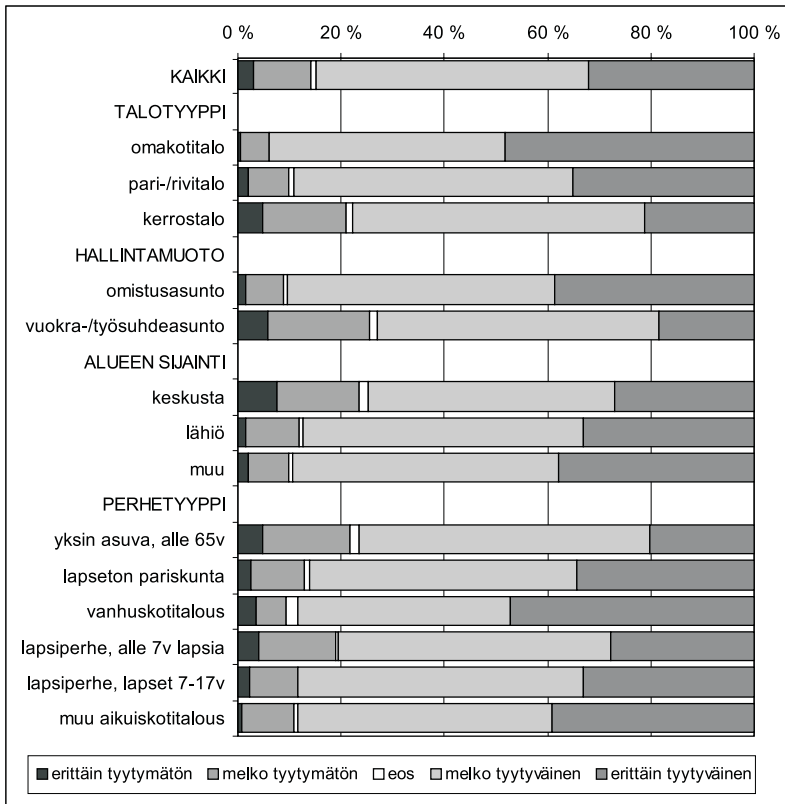
Asuintalon pihan koko on yli neljän viidesosan mielestä sopiva, joka seitsemännestä mielestä liian pieni ja muutama prosentti mielestä liian suuri. Omakotitaloissa asuvista vastaajista harva pitää pihaansa liian pienenä, pari-, rivija kerrostaloissa pihaa pidetään liian pienenä yli kaksi kertaa niin usein kuin omakotitaloissa. Tyytymättömiä pihan kokoon ovat keskustoissa sekä vuokra-asunnoissa asuvat.

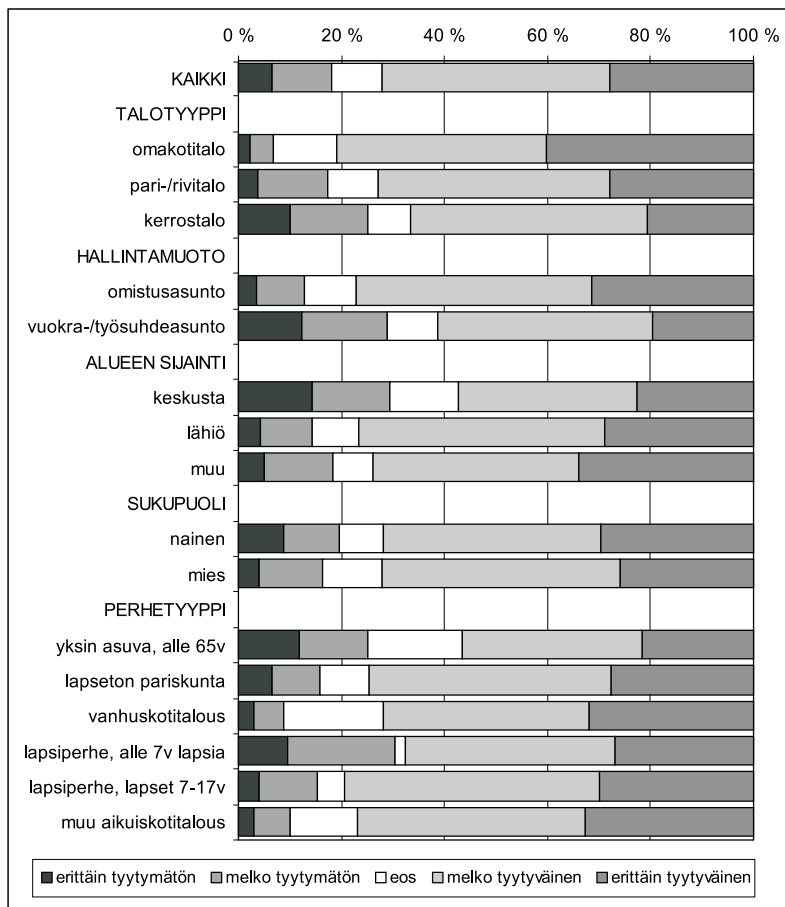
Kuva 30. Vastaajien pihan käyttötiheys.

Kuva 31. Vastaajien tyytyväisyys asuintalon pihan kokoon.

Kuva 32. Vastaajien tyytyväisyys pihan viihtyisyyteen.

Kuva 33. Vastaajien tyytyväisyys pihan leikkipaikkoihin.

Asuintalon pihan laatuun ollaan yleisesti ottaen melko tyytyväisiä. Pihan viihtyisyyteen suurin osa vastaajista on tyytyväisiä, joka seitsemäs vastaaja on tyytymättön. Talotyyppi on selkeä erottelija kuten pihan käytössäkin, kerrostaloissa pihan viihtyisyyteen ollaan paljon tyytymättömmämpiä kuin pientaloissa. Keskustojen asuinalueilla ja vuokra-asunnoissa pihaan ollaan kaikkein tyytymättömmimpiä. Talon iän mukaan tyytymättömmimpiä pihan viihtyisyyteen ovat vanhoissa taloissa asuvat. Ennen vuotta 1940 rakennetuissa taloissa asuvista kuitenkin lähes kaksi kolmasosaa asuu keskustoissa, mikä selittää tyytymättömyyttä. Uusimissa taloissa asuvilla tyytymättömyys on jälleen kohonnut, mihin saattaa vaikuttaa pihan keskeneräisyys. Yli puolet 1990-luvulla rakennetuissa taloissa asuvista vastaajista asuu kuitenkin pientaloissa. Yksin asuvat ja pienten lasten perheet ovat pihan viihtyisyyteen perhetyypeistä tyytymättömmimpiä. Yksin asuvilla tyytymättömyyteen vaikuttaa muun muassa heidän yleinen keskusta- ja kerrostaloasumisensa. Pienten lasten perheet taas käyttävät pihaa kaikkein eniten.

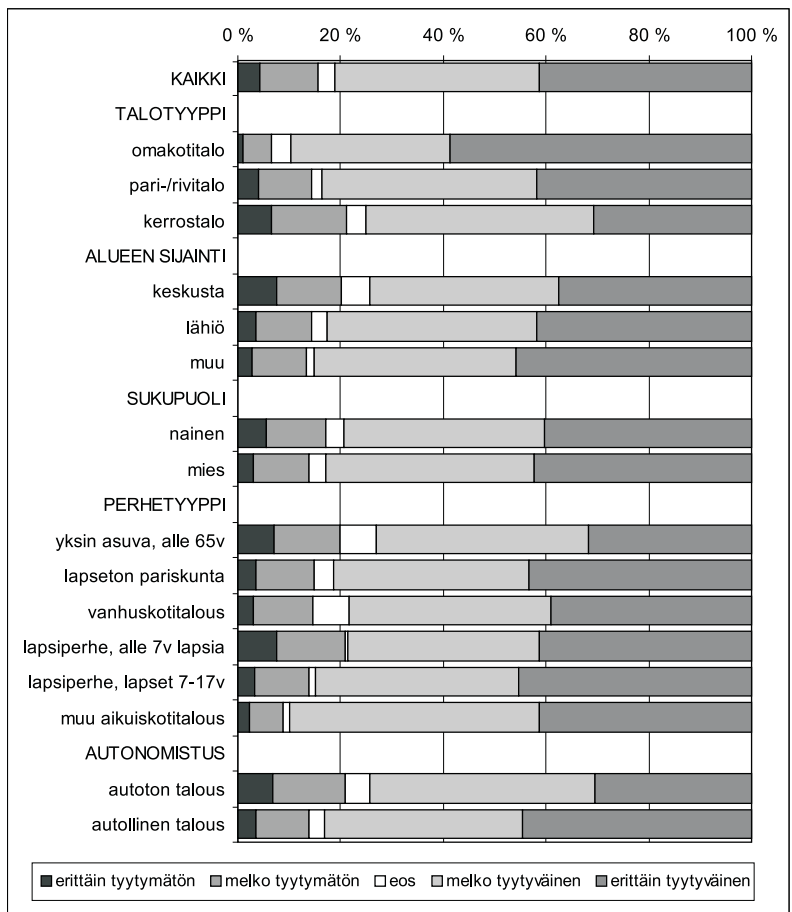
Pihan istutuksiin, leikkipaikkoihin ja oleskelupaikkoihin ollaan myös pääasiassa melko tyytyväisiä (katso myös kuva 93). Leikkipaikkoihin ja oleskelupaikkoihin ollaan jossain määrin tyytymättömmämpiä kuin pihan viihtyisyyteen tai istutuksiin. Erot taustamuuttujittain ovat näissä tekijöissä saman suuntaiset kuin tyytyväisyydessä pihan viihtyisyyteenkin. Perhetyypeissä näkyy tyytymättömyyttä jälleen erityisesti pienten lasten perheissä ja yksin asuvilla. Lapsiperheet käyttävät pihan leikkipaikkoja luonnollisesti eniten ja lähes kaikki heistä ovat osanneet sanoa mielipiteensä niistä.

4.2 Pihan liikenne- turvallisuus ja pysäköinti

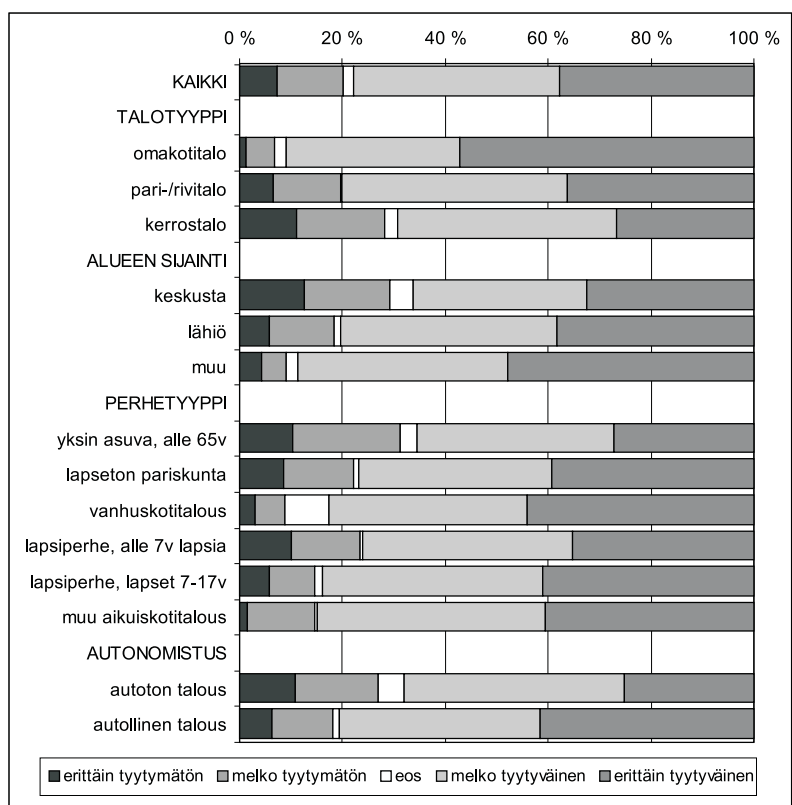
Pihan liikenneturvallisuuteen lasten kannalta lähes joka kuudes vastaaja on tyytymätön. Tässäkin tyytyväisyyteen vaikuttaa erityisesti talotyyppi, omakotitaloissa asuvat ovat hyvin tyytyväisiä. Keskustojen asuinalueilla tyytymättömyys on muita alueita yleisempää. Lapsiperheet, joissa on pieniä lapsia, ovat perhetyypeistä tyytymättömiä, mutta lähes yhtä tyytymättömiä ovat yksin asuvat. Autottomat näyttävät myös olevan tyytymättömämpiä liikenneturvallisuuteen kuin autolliset. Autottomia kuitenkin asuu enemmän keskustoissa ja kerrostaloalueilla, joissa liikenneturvallisuuden katsotaan olevan lasten kannalta heikompi. Silti esimerkiksi keskustoissa asuvillakin autottomilla ja autollisilla on eroa tyytyväisyydessä pihan liikenneturvallisuuteen.

Tontin pysäköintipaikkajärjestelyihin ollaan kaikista pihan tekijöistä tyytymättömiä. Tyytymättömiä on viidenes vastaajista. Eniten tyytymättömyyttä esiintyy keskustojen asuinalueilla, kerrostaloissa asuvilla ja alle 65-vuotiailla yksin asuvilla. Nämä tekijät menevät usein yksiin, keskustojen kerrostaloalueilla asuu paljon sinkkuja. Keskustoissa ongelmana on tilan puute ja tontin pieni koko, jolloin autopaikkojen sijoittelun ja muun pihan käytön välillä on usein ristiriitaa.

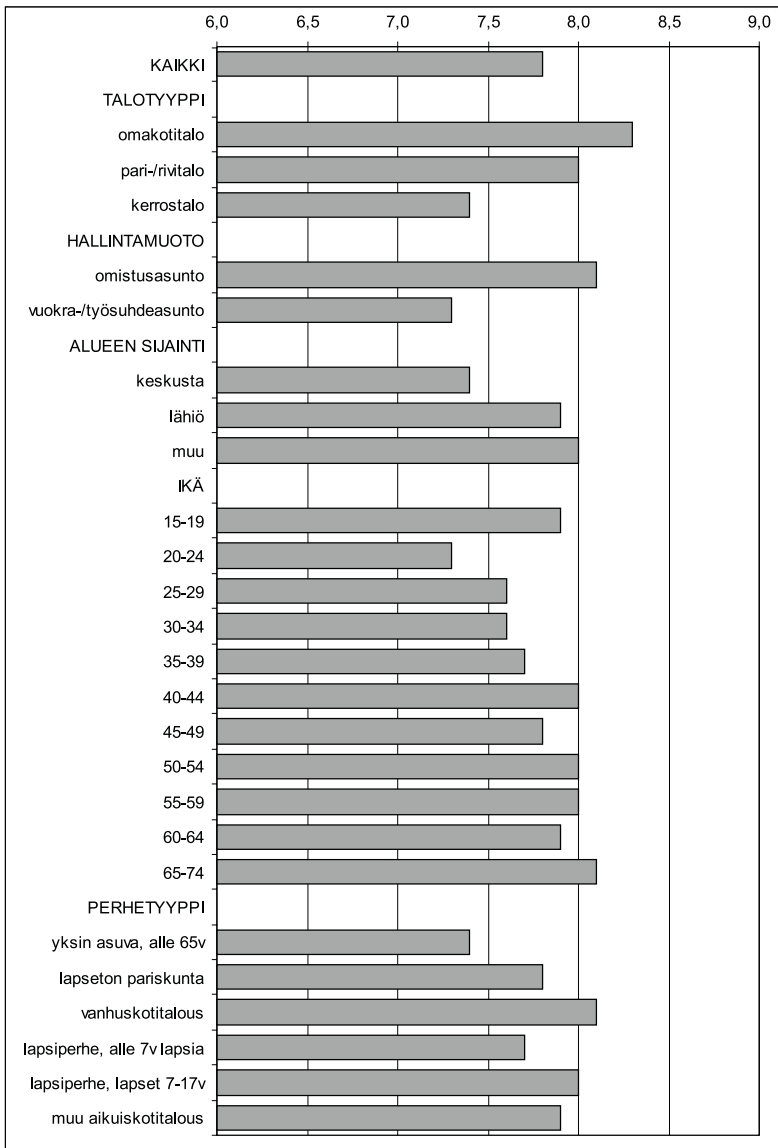
Pysäköintijärjestelyihin voidaan olla tyytyväisiä tai tyytymättömiä monella tavalla. Autoilijalle tärkeintä on paikkojen riittävyys. Autoton taas saattaa kiinnittää huomiota paikkojen sijoitteluun: onko ne saatu sovitettua pihaan viihtyisästi ja huomaamattomasti siten etteivät häiritse, jolloin saattaa olla sitä parempi mitä vähemmän paikkoja on. Autollisia vieraita saava kiinnittää huomiota vieraspaikkojen määrään. Koska autottomat ovat tyytymättömämpiä tontin pysäköintipaikkojen järjestelyihin kuin autolliset, voidaan arvella että kyse saattaa olla muustakin kuin pelkästä autopaikkojen riittämättömyydestä. Kantakau-pungin pienillä piholla pinta-alasta tais-televat autopaikat ja viheralat. Autopaik-

Kuva 34. Vastaajien tyytyväisyys pihan liikenneturvallisuuteen lasten kannalta.

Kuva 35. Vastaajien tyytyväisyys pysäköintipaikkojen järjestelyihin tontilla.

Kuva 36. Vastaajien arvosana pihalle.

koja varten pihat on usein asvaltoitu, mikä rajoittaa istutusmahdollisuuksia ja heikentää pihan virkistysarvoa. Autottomia asuu paljon keskustojen asuinalueilla, joissa tyytymättömyys on suurinta, mutta alueen sijainnin vakioinnista huolimatta ero säilyy, eli keskustoissa asuvat autolliset ovat tyytyväisempiä pysäköintijärjestelyihin kuin keskustoissa asuvat autottomat.

Kaikkiin pihan tekijöihin ollaan omakotitaloissa tyytyväisempiä kuin kerrostaloissa. Omistusasunnoissa asuvat ovat myös selkeästi tyytyväisempiä kuin vuokra-asunnoissa asuvat. Talotyyppi selittää osan erosta, mutta esimerkiksi kerrostalojen vuokra-asunnoissa asuvat ovat tyytymättömpiä kuin kerrostalojen omistusasunnoissa asuvat.

4.3 Arvosana pihalle

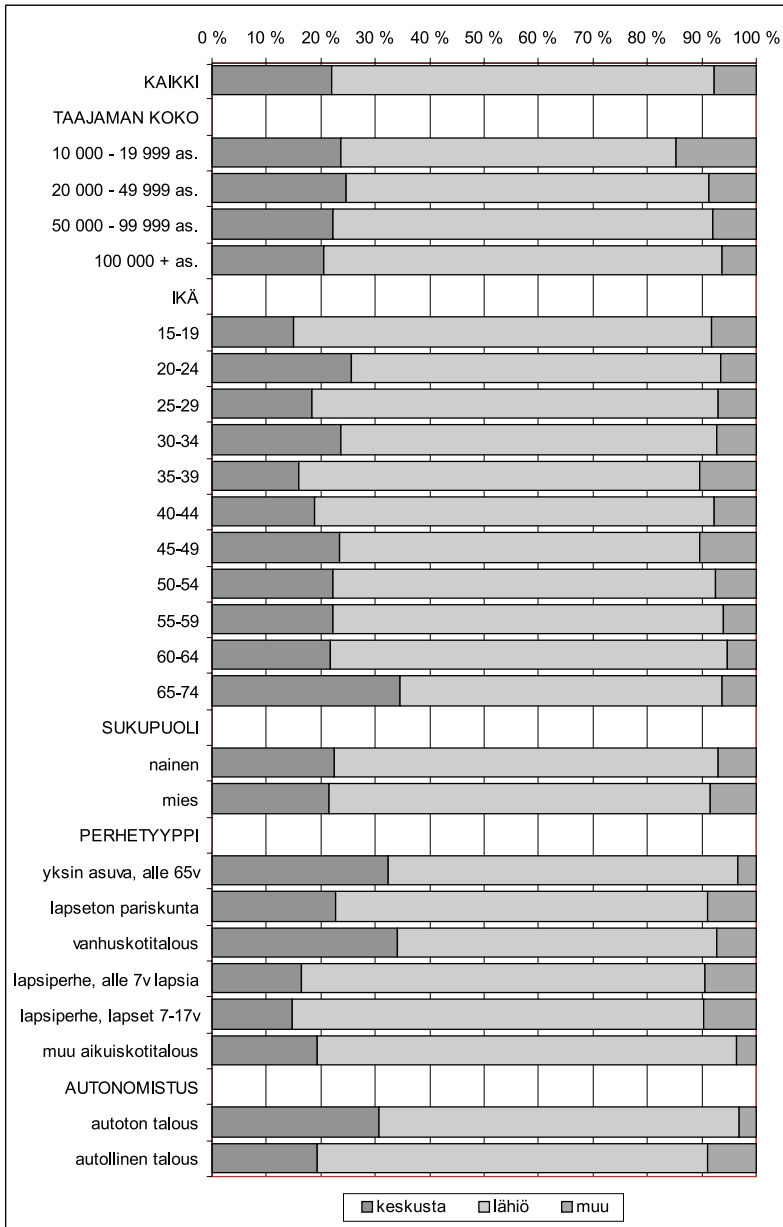
Vastaajia pyydettiin antamaan yleisarvosana oman asuintalonsa pihalle kouluasteikolla 4-10. Keskimäärin arvosanaksi saatiin 7,8. Omakotitaloissa asuvilla arvosana on korkein. Erot eri talotyyppien kesken ovat suuremmat kuin asuntotyytyväisyydessä. Omakoti- ja rivitaloasuntojen oma piha erottuu selkeästi edukseen kerrostalojen pihaan verrattuna. Matalimmillaan arvosana on vuokra-asunnoissa, kerrostaloissa ja keskustoissa asuvilla, 20-24-vuotiailla sekä alle 65-vuotiailla yksin asuvilla. Eroa on myös saman talotyypin sisällä asunnon hallintamuodon mukaan.

Asuinalueen sijaintiin samoin kuin ikäryhmiin ja perhetyyppeihin liittyvät erot heijastavat talotyyppien välisiä eroja. Tosin vanhukset ovat tyytyväisempiä ja pienten lasten perheet tyytymättömpiä pihaansa kuin mitä heidän talotyyppijakaumastaan voisi ennustaa. Pienten lasten perheet viettävätkin perhetyypeistä kaikkein eniten aikaa pihallaan ja asettavat sille siten ehkä korkeampia vaatimuksia kuin muut. Etelä-Suomen läänissä keskimääräinen arvosana pihalle on lääneistä matalin ja Lapin läänissä korkein. Sen sijaan taajaman koon mukaan eroa ei juurikaan ole, pienissä taajamissa arvosana on vain kymmenyksen korkeampi kuin suurissa.

Asuinalue

Asuinalueeseen liittyviä tekijöitä on asukasbarometrissa selvitetty laajasti. Taustatietoina on selvitetty vastaajien asuinalueen yhdyskuntarakenteellinen sijainti ja keskustaetaisyys, asuinalueen talotyyppi ja alueella asumisaika. Asuinalueen ympäristöstä on kysytty tyytyväisyyttä alueen sijaintiin, rakentamisen tiiviuteen, alueen viihtyisyyteen, ilmeeseen ja ulkonäköön, luonnonympäristöön ja kasvilisuuteen, kevyen liikenteen verkostoon, siisteyteen sekä liikenneturvallisuu-teen ja pysäköintijärjestelyihin. Asuinalueen peruspalvelujen sekä virkistys- ja ulkoilualueiden olemassaoloa, käyttöä sekä tyytyväisyyttä niihin on selvitetty. Vastaajia on myös pyydetty esittämään tärkeimmät palvelutoivomuksensa. Liikkumista ja liikennettä on hahmotettu mm. autonomistuksen, auton käyttömahdollisuuden, työmatkan pituuden ja kulkutapajakauman, kauppamatkan kulkutapajakauman sekä joukkoliikenteen käytön ja tyytyväisyyden kautta. Asuinalueen häiriöitä, koettua turvattomuutta ja pelkoa on myös tiedusteltu. Sosiaalista kanssakäymistä on selvitetty kysymällä naapureiden kanssa juttelun, naapuriavun ja alueella kyläilyn yleisyyttä. Osallistumista talon ja asuinalueen toimintaan, asuinalueen yhteistilojen riittävyttä ja tyytyväisyyttä asukastoimin- taan on kartoitettu. Lopuksi vastaajia on pyydetty antamaan asuinalueelle yleis- arvosana ja kertomaan, millaisella asuinalueella he haluaisivat asua. Kaikkia vastauksia on tarkasteltu taustamuuttujittain.

Kuva 37. Vastaajat asuinalueen yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan.

5.1 Asuinalueen sijainti, tyyppi ja asumisaika

Asuinalueen sijainti yhdyskuntarakenteessa

Yli viidennes vastaajista asuu kaupunkien keskustoissa, seitsemän kymmenestä lähiöissä ja alle kymmenesosa muilla asuinalueilla. Mitä suuremmasta taajamasta on kysymys, sitä suurempi on lähiöissä asuvien ja pienempi keskustojen ja lähiöiden ulkopuolella asuvien vastaajien osuus. Keskustoissa asuvat muita useammin vanhukset ja alle 65-vuotiaiden yksinäistaloudet. Lähiöissä asuvat erityisesti lapsiperheet ja muut aikuiskotitaloudet eli perheet, joissa on usein täysi-ikäisiä lapsia. Myös nuorista, 15-19-vuotiaista vastaajista yli kolme neljästä asuu lähiöissä. Lähiöiden ja keskustojen ulkopuolella asuu suhteellisesti hieman enemmän lapsiperheitä. Autottomat asuvat autollisia useammin keskustoissa, ja autolliset taas useammin keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla. Sosioekonomisen aseman mukaan ylemmät toimihenkilöt asuvat hieman muita useammin keskustoissa ja työntekijät harvimminkin.

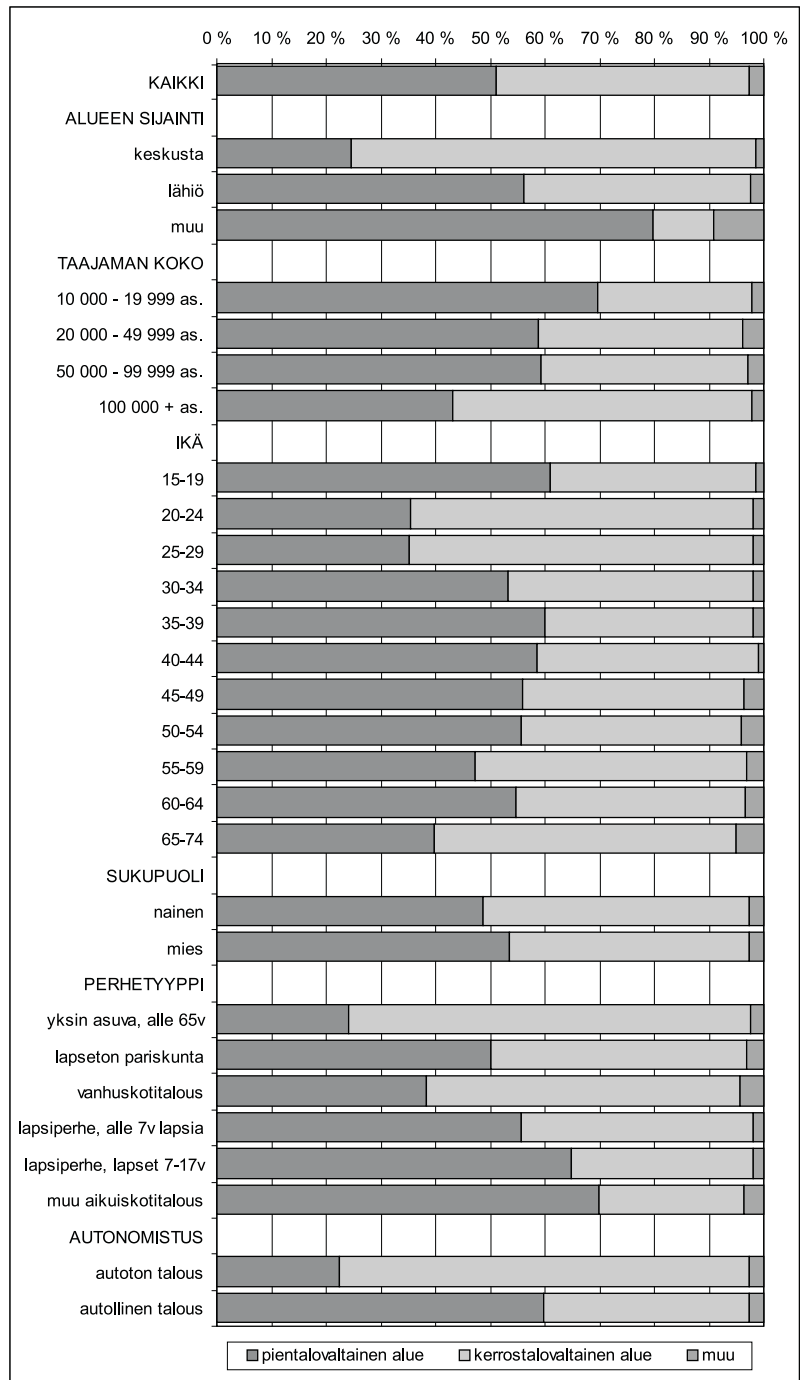
Vastaajien asunnon etäisyys kaupungin tai kunnan keskustasta on keskimäärin noin neljä ja puoli kilometriä, mutta puolet vastaajista asuu alle kolmen kilometrin etäisyydellä. Keskustojen asuinalueet sijaitsevat keskimäärin kilometrin etäisyydellä keskustasta, lähiöt ja muut asuinalueet noin viiden ja puolen kilometrin etäisyydellä. Pientalovaltaiset alueet sijaitsevat keskimäärin hieman kauempana keskustasta kuin kerrostalovaltaiset alueet, mutta eroa on alle kilometri. Suurimmissa, yli 100 000 asukkaan taajamissa lyhyiden etäisyyksien osuus on selvästi pienempi kuin taajamien muissa kokoluokissa.

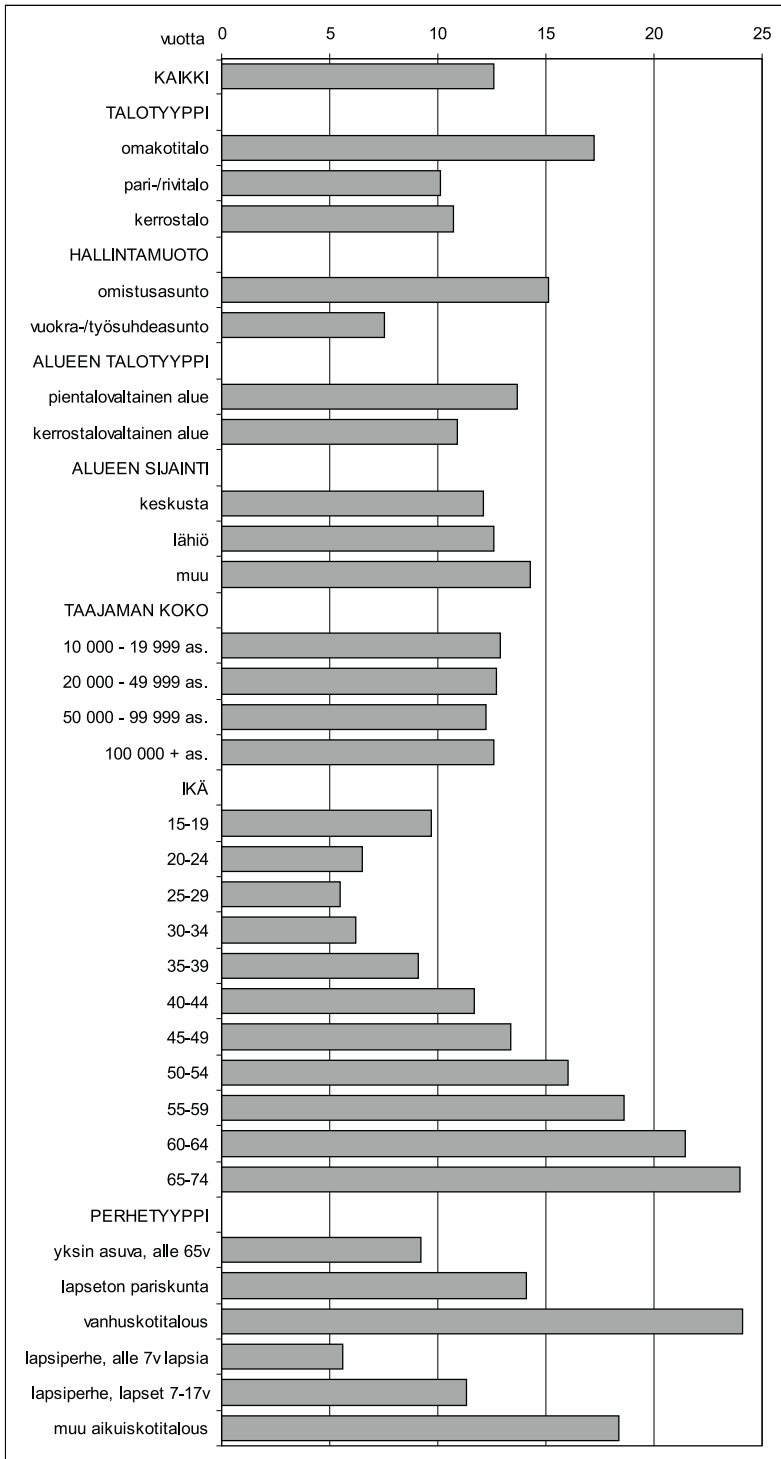
Asuinalueen talotyyppi

Pientalovaltaisia alueita on vastaajien asuinalueista aavistuksen suurempi osa kuin kerrostalovaltaisia. Alueen talotyyppijakauma eri vastaajaryhmissä noudattaa paljolti asuintalon talotyyppijakaumaa (vertaa kuva 23). Keskustoissa on pääasiassa kerrostalovaltaisia asuinalueita. Lähiöiksi ilmoitetuista asuinalueista yli puolet on pientalovaltaisia alueita. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuoliset asuinalueet ovat pääasiassa pientalovaltaisia alueita. Mitä suurempi taajama, sen suurempi on kerrostalovaltaisilla alueilla asuvien vastaajien osuus. 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa kerrostalovaltaisilla alueilla asuvien vastaajien osuus on runsas neljännes kun se yli 100 000 asukkaan taajamissa on yli puolet. Etelä-Suomen läänissä asuvista vastaajista yli puolet asuu kerrostalovaltaisilla alueilla kun Oulun läänissä asuvista vastaajista vain runsas neljännes.

Samoin kuin kerrostaloissa, kerrostalovaltaisilla alueilla asuu erityisesti sinkkuja, nuoria aikuisia ja vanhuksia. Vastaajien iän mukaan tarkasteltuna erot asuinalueen talotyyppissä ovat selkeät. 20-30-vuotiaista kaksi kolmesta asuu kerrostalovaltaisilla alueilla ja yli 65-vuotiaistakin runsas puolet, kun muissa ikäryhmissä suurin osa asuu pientalovaltaisilla alueilla. Naisvastaajat asuvat miehiä hieman useammin kerrostalovaltaisilla alueilla. Perhetyypeistä pientalovaltaisilla alueilla asuvat muita useammin lapsiperheet ja muut aikuisikotiloudet. Alle 65-vuotiaiden yhden hengen kotitalouksissa asuvista taas lähes kolme neljästä asuu kerrostalovaltaisilla alueilla. Autottomissa talouksissa asuvista jopa kolme neljästä asuu kerrostalovaltaisilla alueilla, autollisissa talouksissa asuvista puolet vähemmän.

Kuva 38. Vastaajat asuinalueen talotyyppin mukaan.

Kuva 39. Vastaajien keskimääräinen asumisaika nykyisellä asuinalueellaan.

Alueella asumisaika

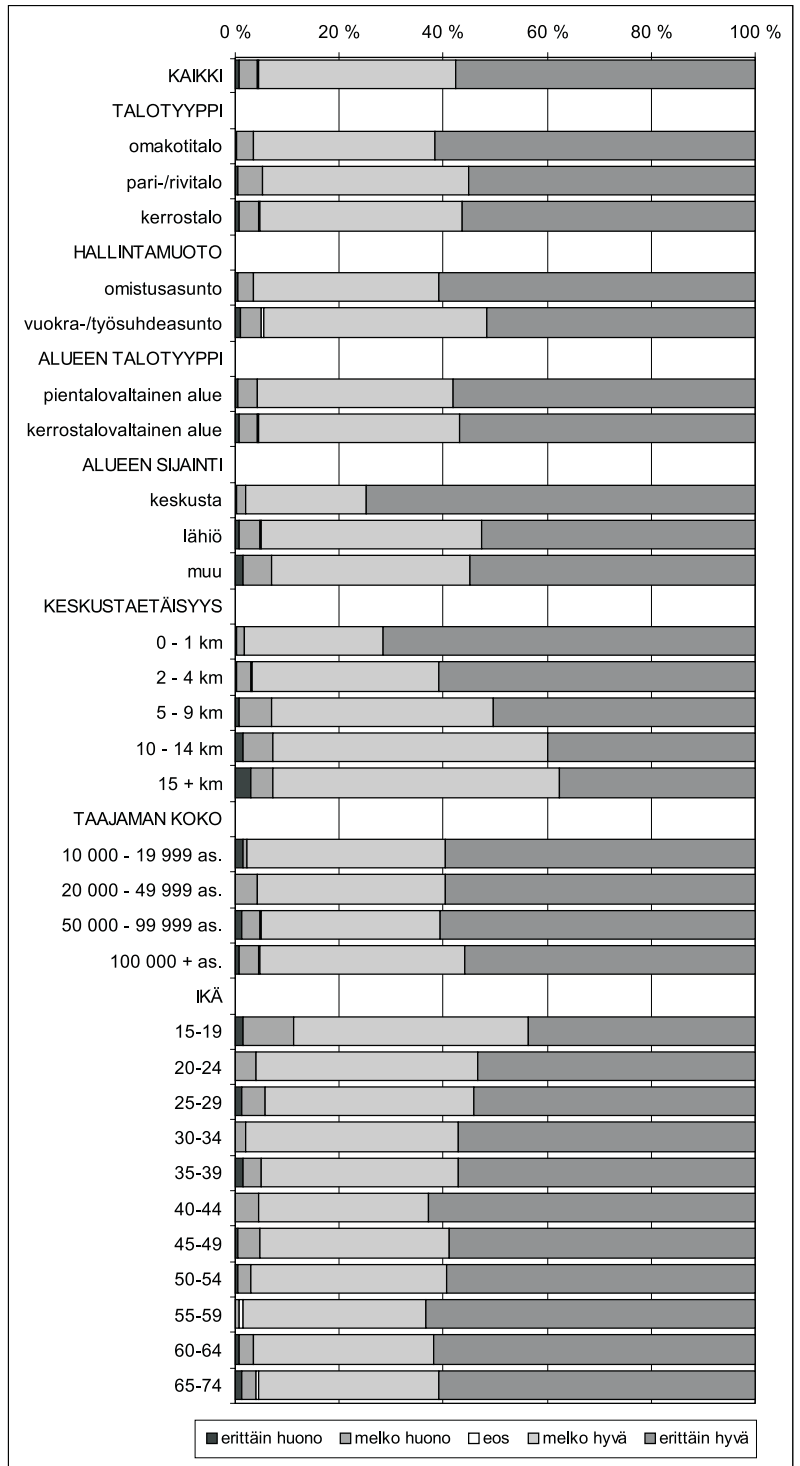
Nykyisellä asuinalueellaan vastaajat ovat asuneet keskimäärin 12,6 vuotta ja erot eri vastaajaryhmissä noudattavat lähes täysin samanlaista kuviota kuin erot asumisajassa nykyisessä asunnossa (vertaa kuva 10). Eri taajamakokoluokkien erot ovat kuitenkin asuinalueella asumisajassa pienemmät kuin asunnossa asumisajassa. Eniten lyhyitä, alle kolmen vuoden pituisia asuinaikoja nykyisellä asuinalueella on nuorilla aikuisilla, 20-29-vuotiailla, joista noin puolet on asunut alueella alle kolme vuotta. Myös lapsiperheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, ovat asuneet muita vähemmän aikaa alueella. Keskustojen asuinalueilla on asuttu vähemmän aikaa kuin muilla asuinalueilla. Keskustojen kerrostaloissa asuukin juuri paljon nuoria aikuisia. Pientalovaltaisilla alueilla ja omistusasunnoissa asuvat ovat asuneet nykyisellä asuinalueellaan kauemmin kuin kerrostalovaltaisilla alueilla tai vuokra-asunnoissa asuvat.

5.2 Tyytyväisyys asuinalueen ympäristöön

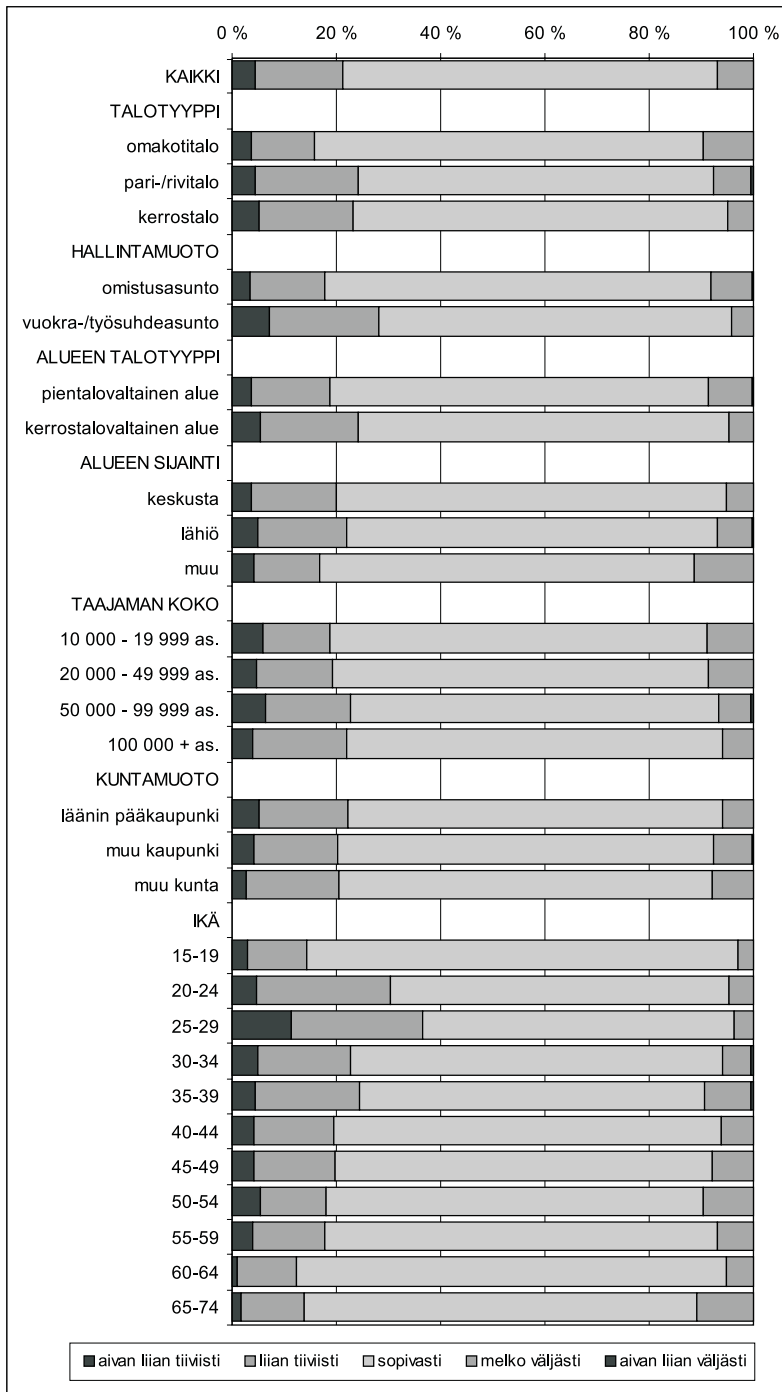
Sijainti

Asuinalueen sijaintiin yli puolet vastaajista on erittäin tyytyväisiä, ja vain viitisen prosenttia pitää sijaintia huonona. Selkein erotteleva tekijä on asuinpaikan etäisyys taajaman keskustasta. Mitä kauempana keskustasta alue sijaitsee, sitä tyytymättömpiä sijaintiin ollaan. Keskuksissa asuvista vastaajista peräti kolme neljästä pitääkin sijaintia erittäin hyvänä, lähiöissä ja muualla asuvista runsas puolet. Yllättäen asuinalueen sijaintityytyväisyys ei eroa pien- ja kerrostalovaltaisilla alueilla. Tosin pientaloalueet eivät keskimäärin sijaitse juurikaan sen kauempana kaupungin tai kunnan keskustasta kuin kerrostaloalueet – ero on vain 0,6 kilometriä – koska pientalovaltaisilla alueilla on enemmän pienissä kaupungeissa ja kunnissa, joissa yhdyskuntarakenteen sisäiset etäisyydet ovat lyhyempiä. Kuitenkin omakotitaloissa asuvat ovat hivenen tyytyväisempiä kuin rivi- ja kerrostaloissa asuvat vastaajat.

Taajaman koon mukaan merkittäviä eroja ei ole. Etelä-Suomessa asuvat vastaajat ovat kuitenkin muita hieman tyytymättömpiä asuinalueensa sijaintiin. Ikäryhmien ja perhetyyppien välillä on havaittavissa vain pieniä eroja. Jostain syystä tyytymättömiä ovat 15-19-vuotiaat nuoret. He asuvat usein pientaloalueilla, mutta palvelujen ja harrastusten saavutettavuus – useimmiten ilman autoa – on tässä iässä tärkeää, mikä saattaa selittää tyytymättömyyttä. Autottomissa talouksissa asuvat vastaajat ovat jonkun verran tyytymättömpiä asuinalueensa sijaintiin kuin autollisissa talouksissa asuvat.

Kuva 40. Vastaajien mielipide asuinalueen sijainnista.

Kuva 41. Vastaajien mielipide alueen rakentamisen tiivyydestä.

Tiiviys

Asuinalueen rakentamisen tiiviys koetaan pääasiassa sopivaksi. Liian tai aivan liian tiiviinä asuinalueensa rakentamista pitää joka viides vastaaja ja melko tai aivan liian väljänä vain seitsemän prosenttia vastaajista. Yllättäen kaupunkikeskustoissa asuvat eivät pidä muita juurikaan useammin asuinaluettaan liian tiiviinä, vaan jopa harvemmin kuin lähiöissä asuvat. Asuinalueen sijainnin mukaan keskustoissa pidetäänkin nykyistä tiiviytä yleisimmin sopivana. Myös erot pientalo- ja kerrostalovaltaisten asuinalueiden välillä ovat pienet, vain hiukan suurempi osa kerrostaloalueiden asukkaista pitää asuinaluettaan liian tiiviinä. 25-29-vuotiaiden suuri asuinaluettaan aivan liian tiiviinä pitävien osuus ei siten selity pelkästään kyseisillä taustoilla. Taajamien eri kokoluokkien tai läänien välillä ei myöskään ole merkittävää eroa tiiviiden kokemisen suhteen. Vaikka kaupunkien keskustoissa, kerrostaloalueilla ja suurissa taajamissa rakenne on tiiviimpää, sitä ei talotyyppin, omien mieltymysten, totumuksen tai muiden syiden takia kuitenkaan koeta liian tiiviiksi kovin paljon useammin kuin rakentamis- ja asukastiheydeltään väljemmillä alueilla.

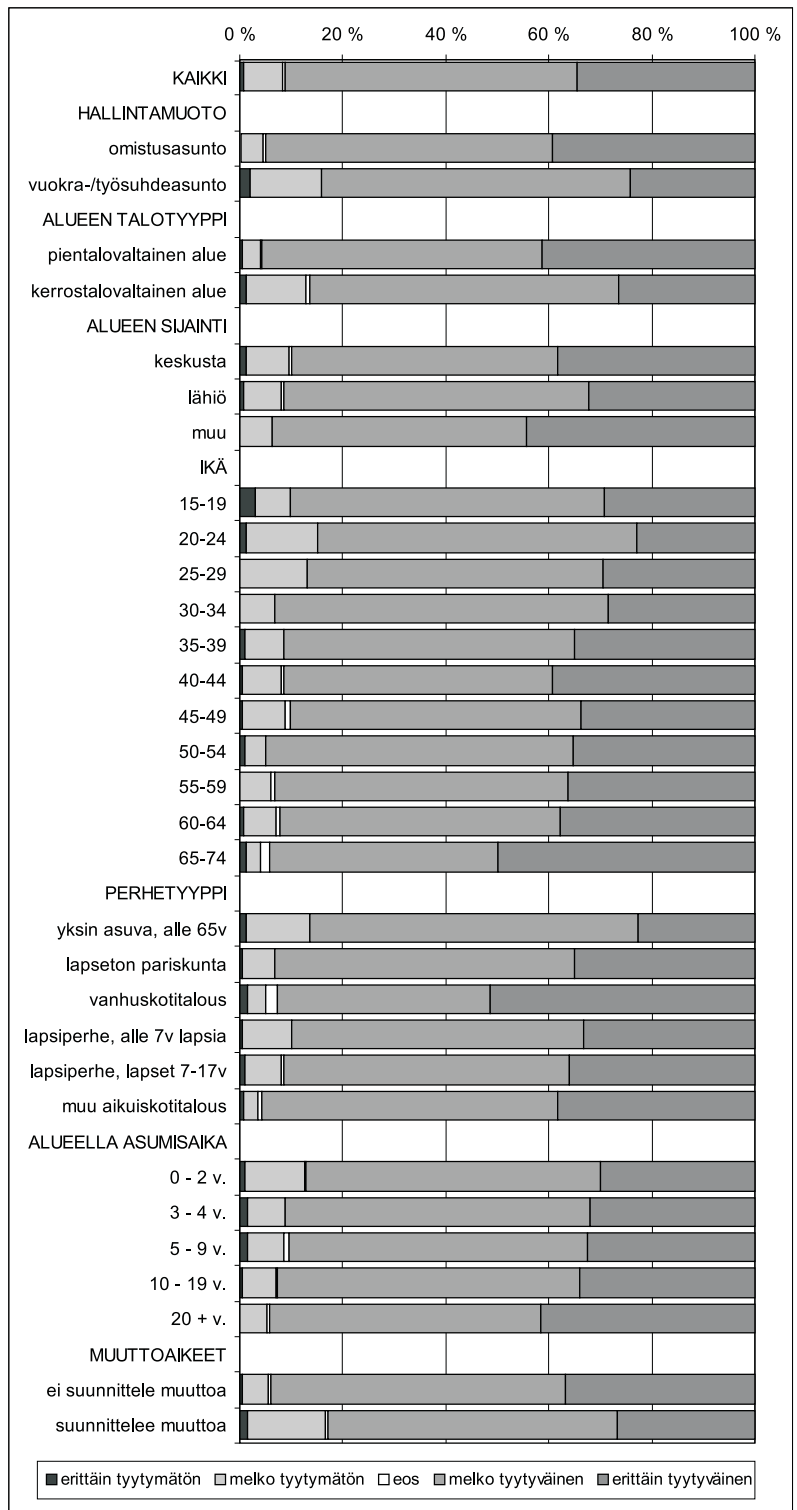
Kuntamuodolla tai kuntatyyppillä on jonkin verran vaikutusta mielipiteeseen. Läänin pääkaupungissa asuvat pitävät asuinaluettaan aavistuksen useammin liian tiiviinä kuin muissa kaupungeissa tai kunnissa asuvat. Kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuinaluetta pidetään useammin liian tiiviinä kuin maaseutumaisissa kunnissa.

Viihtyisyys, ilme ja siisteys

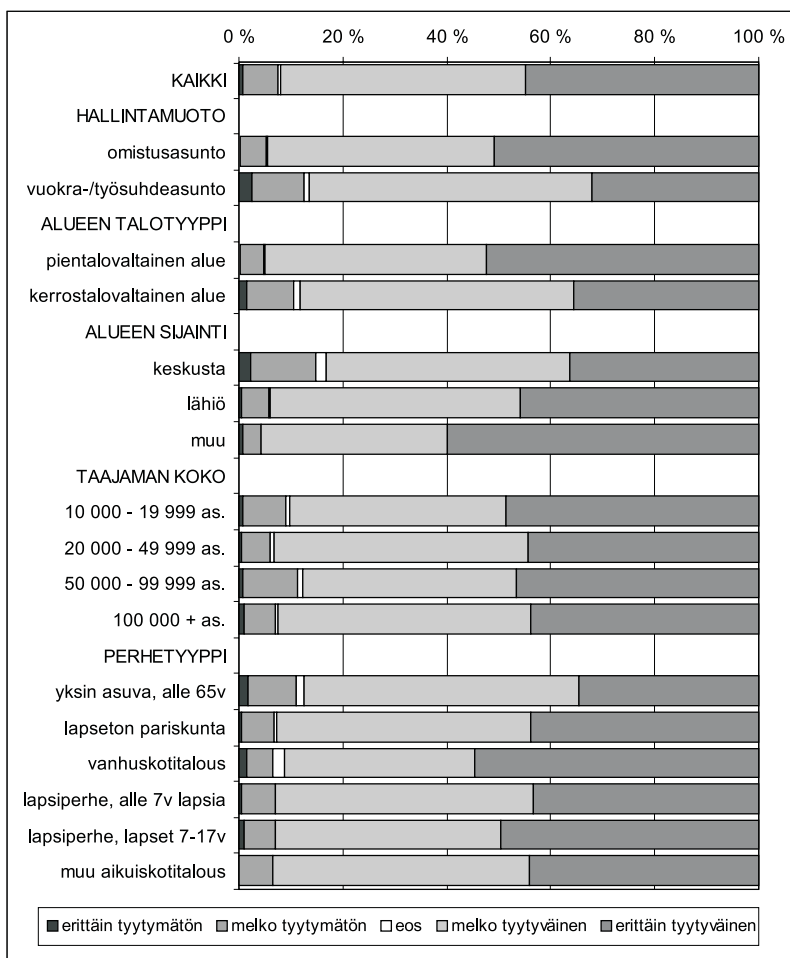
Asuinalueen viihtyisyyteen ollaan yleisesti ottaen tyytyväisiä, tyytymättömiä on harvempi kuin joka kymmenes. Suurimmat erot tyytyväisyydessä alueen viihtyisyyteen ovat asuntojen eri hallintamuotojen ja alueen talotyyppien välillä. Vuokra-asunnoissa ja kerrostaloalueilla asuvat ovat tyytymättömämpiä kuin omistusasunnoissa tai pientaloalueilla asuvat. Taajamakokoluokittain ei ole selviä eroja. Nuoret ikäluokat ovat jossain määrin tyytymättömämpiä kuin vanhemmat.

Tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen kasvaa asuinalueella asumisajan myötä. Erityisesti yli 20 vuotta alueella asuneet viihtyvät muita paremmin. Tähän vaikuttaa paitsi eri alueiden erot – viihtyisämmillä alueilla on asuttu pidempään – myös itse asumisaika, eli samallakin asuinalueella viihtyisyyden kokeminen tutkimusten mukaan usein kasvaa asumisajan myötä. Pientaloalueilla asumisaika ei ole merkittävä tekijä, mutta kerrostaloalueilla pitkään alueella asuneet ovat selvästi tyytyväisempiä alueen viihtyisyyteen kuin lyhyen aikaa asuneet. Muuttoa suunnittelevat ovat tyytymättömämpiä asuinalueen viihtyisyyteen kuin muut. Asuinalueen vaihdon takia muuttoa suunnittelevista lähes kolmannes on alueen viihtyisyyteen tyytymättömiä.

Alueen ilmeeseen ja ulkonäköön ollaan lähes yhtä tyytyväisiä kuin viihtyisyyteen, tyytymättömiä on hiukan useampi kuin joka kymmenes (katso myös kuva 93). Alueen siisteyteen ollaan yhtä tyytyväisiä kuin viihtyisyyteenkin, tyytymättömiä on joka kymmenes. Pientaloalueilla ollaan jonkun verran kerrostaloalueita tyytyväisempiä alueen viihtyisyyteen, ilmeeseen ja ulkonäköön sekä siisteyteen. Lähiöiden ja keskustojen ulkopuolisilla asuinalueilla ollaan tyytyväisempiä kuin lähiöissä ja keskustoissa.

Kuva 42. Vastaajien tyytyväisyys alueen viihtyisyyteen.

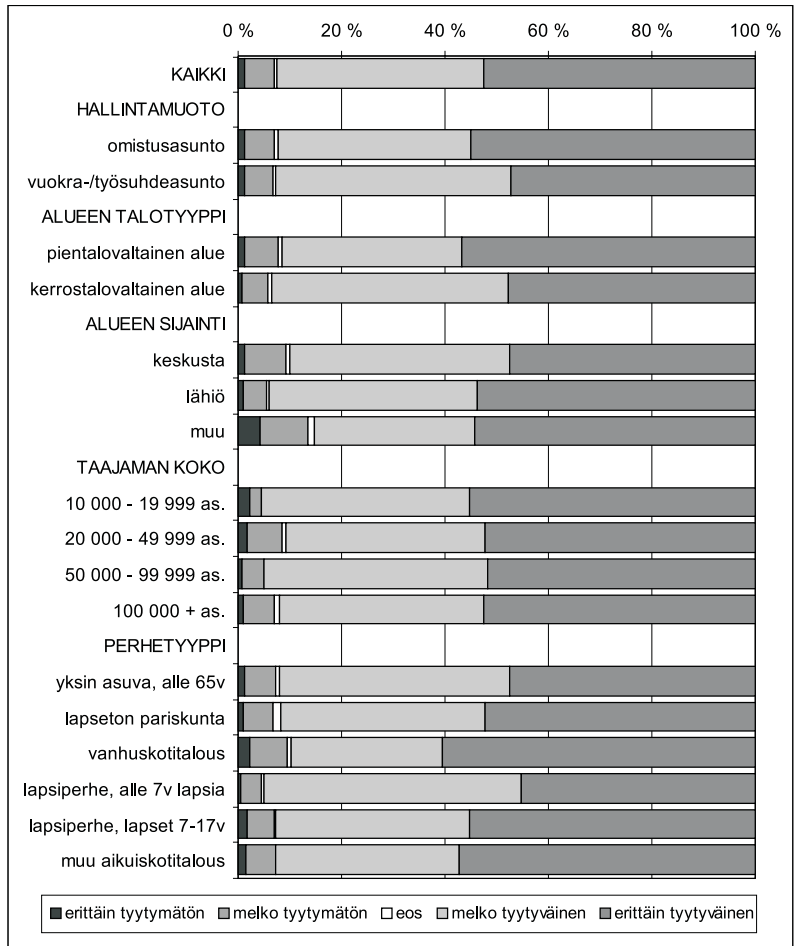
Kuva 43. Vastaajien tyytyväisyys alueen luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen.

Luonnonympäristö ja kevyen liikenteen reitit

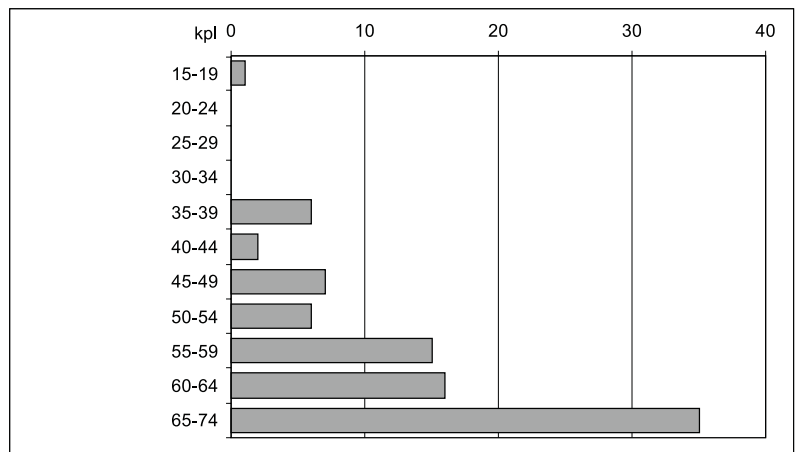
Alueen luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen suurin osa vastaajista on tyytyväisiä, tyytymättömiä on vähemmän kuin joka kymmenes vastaaja. Tyytymättömiä ollaan keskustojen asuinalueilla, kerrostalovaltaisilla alueilla ja vuokra-asunnoissa. Keskustoissa luonnonympäristön määrä jääkin usein vähemmälle muihin asuinalueisiin verrattuna. Perhetyypeistä tyytymättömiä ovat yksin asuvat alle 65-vuotiaat, joista suurin osa asuu kerrostalovaltaisilla alueilla ja muita useammin myös vuokra-asunnoissa ja keskustoissa. Eri taajamakokoluokkien väliset erot ovat yllättävän pienet, vaikka pienemmissä taajamissa luonnonympäristöllä on enemmän tilaa kuin suuremmissa ja pientaloasuminenkin on yleisempää.

Myös asuinalueen kävely- ja pyörätieverkostoon lähes kaikki vastaajat ovat tyytyväisiä. Asukasbarometrin kaikista tyytyväisyyskysymyksistä tässä tyytyväisten osuus on suurin, erittäin tyytyväisiä on yli puolet vastaajista. Tyytyväisyysjakaukmat eri vastaajaryhmissä ovat tasaisempia kuin tyytyväisyydessä luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen. Asunnon hallintamuotojen ja alueen talotyyppien välillä ei juuri ole eroa. Ainoastaan keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla tyytymättömyys kevyen liikenteen verkostoon on selvästi yleisempää kuin muualla. Nämä asuinalueet ovat pääasiassa pientalovaltaisia alueita ja niitä on pienimmässä taajamakokoluokassa enemmän kuin muissa luokissa.

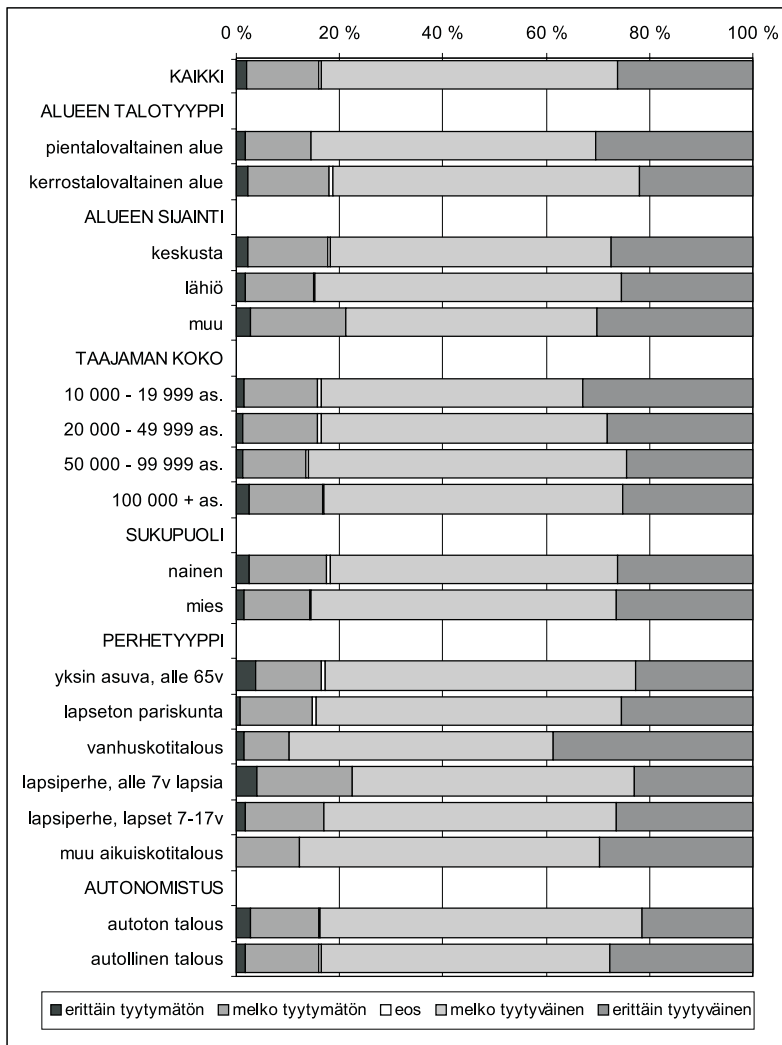
Vastaajista 4,7 % kokee, että heillä on liikkumisrajoitteita käyttäessään asuinalueensa palveluja. Nämä henkilöt painottuvat yli 65-vuotiaisiin, joskin heitä on myös nuoremmissa ikäryhmissä.

Kuva 44. Vastaajien tyytyväisyys alueen kävely- ja pyörätieverkostoon.

Kuva 45. Liikkumisrajoitteita asuinalueen palveluja käyttäessä kokevat vastaajat iän mukaan.

Kuva 46. Vastaajien tyytyväisyys alueen liikenneturvallisuuteen.

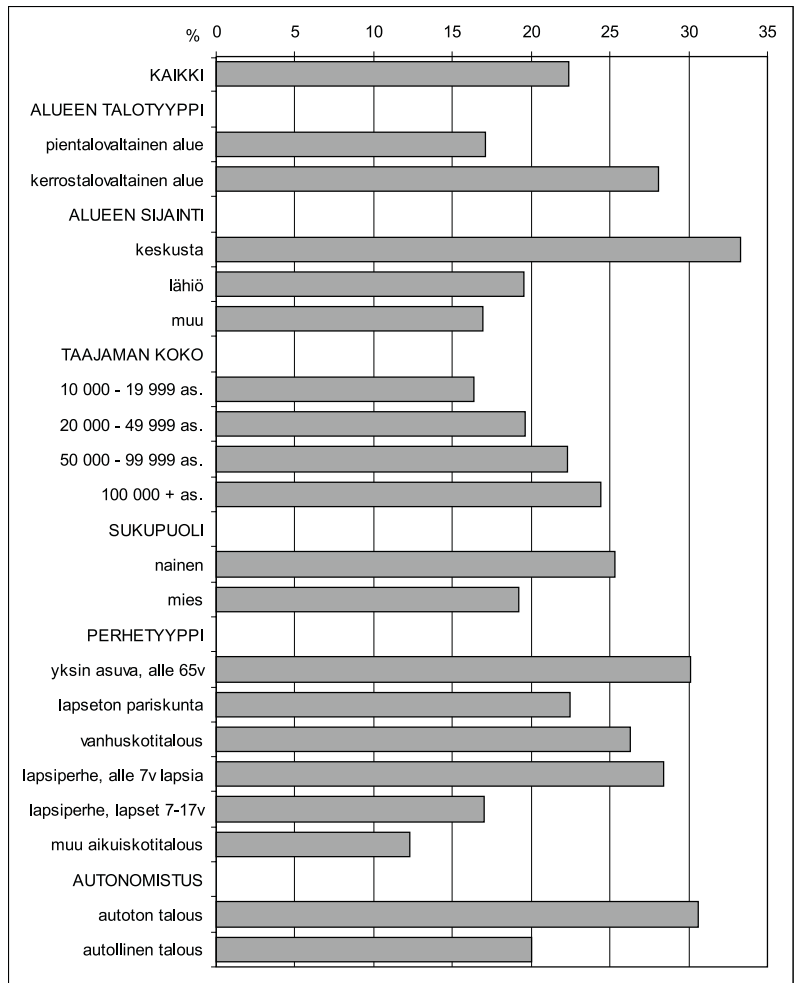
Liikenneturvallisuus ja pysäköinti

Alueen liikenneturvallisuuteen tyytymättömiä on lähes joka kuudes vastaaja. Tyytymättöimpiä ovat erityisesti lapsiperheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Alueen talotyyppien ja alueen sijaintien välillä on hyvin vähän eroa. Vaikka liikenne on yleensä keskustoissa kaikkein vilkkainta, ei liikenneturvallisuuteen olla siellä muita alueita tyytymättömiä. Myöskään taajamakokoluokkien välillä ei ole merkittäviä eroja. Naiset ovat aavistuksen miehiä ja autottomat aavistuksen autollisia tyytymättömiä.

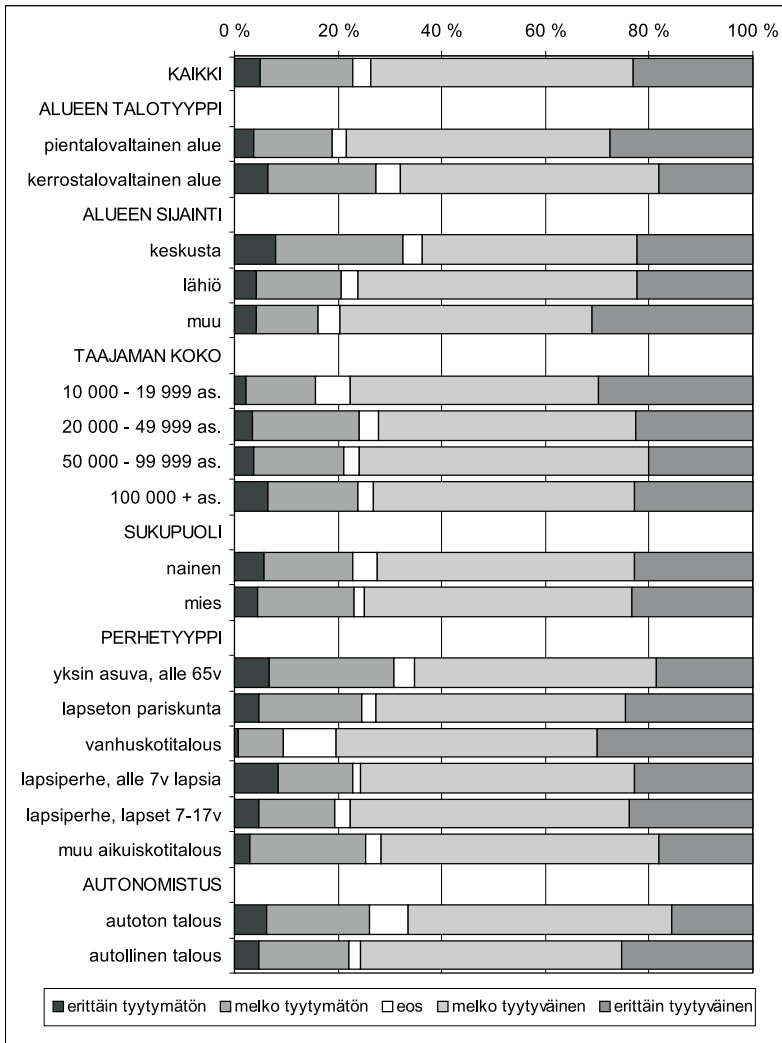

Lähes kolme neljästä vastaajasta katsoo 7-vuotiaan lapsen voivan liikkua asuinalueellaan ilman saattajaa liikenteen kannalta turvallisesti. Lähes neljännes vastaajista ei siis katso liikenneturvallisuuden olevan alueella tarpeeksi hyvä, jotta koulunsa aloittava lapsi voisi kulkea yksin. Vaikka tyytyväisyydessä alueen liikenneturvallisuuteen ei alueen talotyyppiin ja sijaintiin tai taajamakoon mukaan ollut havaittavissa selkeitä eroja, tulevat erot esiin kun kyseessä on lasten liikenneturvallisuus. Keskustoissa asuvista jopa kolmannes katsoo, ettei 7-vuotias voi liikkua yksin liikenteen takia. Osuus on huomattavasti suurempi kuin muilla asuinalueilla. Myös kerrostalovaltaisilla alueilla osuus on selvästi suurempi kuin pientalovaltaisilla alueilla, ja taajamaan koon kasvaessa liikenneturvallisuus lasten kannalta heikkenee.

Perhetyypeistä yksin asuvat alle 65-vuotiaat nousevat tyytymättömyydessä lasten liikenneturvallisuuteen yli lapsiperheiden johtuen todennäköisesti siitä, että yhden hengen taloudet asuvat muita useammin keskustoissa ja kerrostalotalo-alueilla. Sama syy selittää osittain myös autottomien eroa autollisiin vastaajiin. Kuitenkin esimerkiksi keskustoissa kerrostalovaltaisilla alueilla asuvissakin on eroa autottomien ja autollisten välillä, tällöinkään autottomista suurempi osa ei katso lapsen voivan liikkua yksin. Naiset katsovat lapsen tarvitsevan useammin saattajaa liikenteen takia kuin miehet.

Kuva 47. Niiden vastaajien osuus, joiden mielestä 7-vuotias lapsi ei voi liikkua asuinalueellaan liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa.

Kuva 48. Vastaajien tyytyväisyys alueen pysäköintijärjestelyihin.

Alueen pysäköintijärjestelyt herättävät enemmän tyytymättömyyttä kuin muut asuinalueen ympäristön tekijät, tyytymättömiä on lähes neljännes vastaajista. Tyytymättömyyttä voi herättää tilan ahtaudesta johtuva pysäköintipaikkojen puute, mutta myös muut tekijät kuten ristiriidat muun maankäyttötarpeen kanssa ja viihtyisyystekijät. Tyytymättöminä erottuvat keskustoissa ja kerrostalovaltaisilla asuvat vastaajat sekä yksin asuvat alle 65-vuotiaat. Keskustoissa tilaa pysäköintijärjestelyille on yleensä vähän ja ristiriidat yleisiä. Pientaloalueilla pysäköintijärjestelyihin ollaan tyytyväisempiä samoin kuin pienemmissä taajamissa. Autottomat ovat jälleen tyytymättömiä kuin autolliset vastaajat, mutta ero ei ole yhtä suuri kuin tontin pysäköintijärjestelyjen osalta.

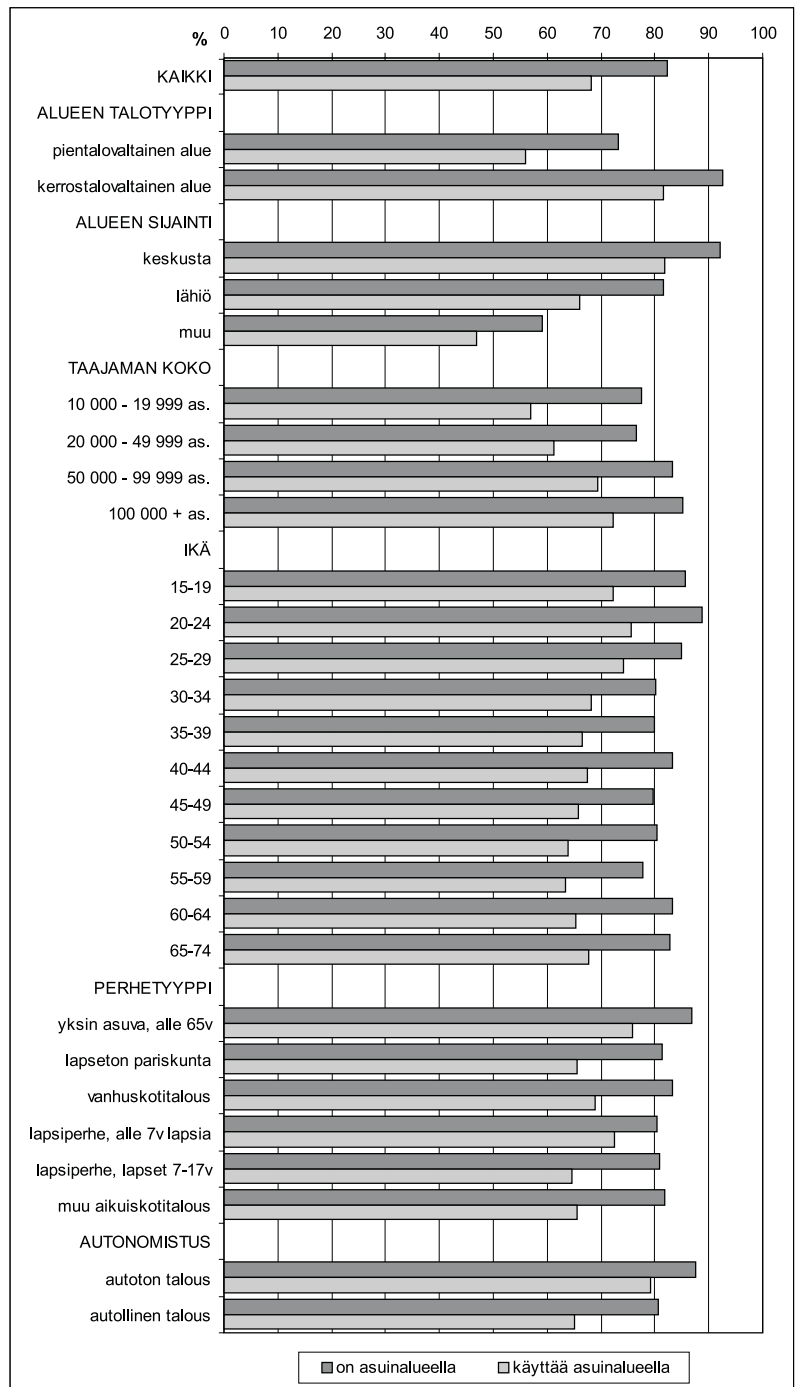
5.3 Palvelut

Ruokakauppapalvelut

Ruokakauppa on eniten käytetty peruspalvelu ja se löytyykin omalta asuinalueelta useammalta kuin neljältä viidestä vastaajasta. Oman alueen ruokakauppaa käyttää kaksi kolmasosaa kaikista vastaajista. Niistä, joilla on alueella oma ruokakauppa, sitä käyttää yli neljä viidesosaa ja alueen ulkopuolista kauppaa vajaa kolmannes. Osa vastaajista käyttää sekä oman asuinalueen että sen ulkopuolista kauppaa. Joissakin palvelukysymyksissä on ollut epäselvyyttä siitä, onko palvelun käytöllä tarkoitettu vastaajan henkilökohtaista käyttöä vai koko perheen käyttöä.

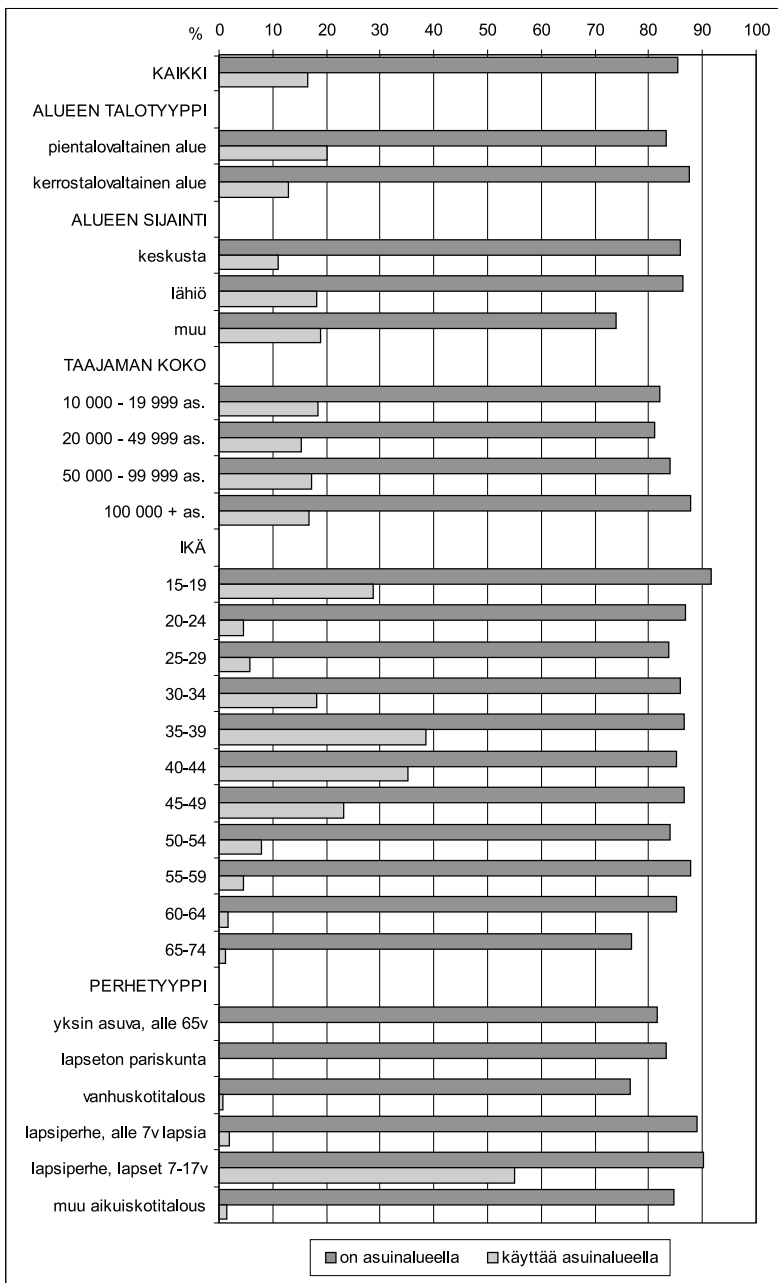
Ruokakauppapalvelujen tarjonnassa eniten eroja voidaan havaita asuinalueen sijainnin mukaan. Keskustoissa asuvilla ruokakauppa löytyy omalta asuinalueelta lähes jokaiselta vastaajalta, lähiöissäkin yli neljältä viidestä, mutta muilla asuinalueilla selvästi heikommin. Kerrostaloalueilla ruokakauppapalveluita on useammin kuin pientaloalueilla ja suurten taajamien asuinalueilla useammin kuin pienempien taajamien.

Oman asuinalueen ruokakaupan käyttö noudattelee pääpiirteissään sen olemassaoloa. Mitä useammin ruokakauppa löytyy omalta asuinalueelta sen useammin sitä myös käytetään. Joitakin eroja on kuitenkin havaittavissa. Pientaloalueilla ero olemassaolon ja käytön välillä on suurempi kuin kerrostaloalueilla. Samoin pienemmissä taajamissa oman alueen ruokakauppaa käytetään paljon harvemmin kuin mitä sellainen löytyy omalta asuinalueelta. Tämä saattaa kertoa mm. auton käytön yleisyydestä pientaloalueilla ja pienemmissä taajamissa. Autolla tehtävät kauppamatkat suuntautuvat useammin alueen ulkopuolelle, esimerkiksi automarketteihin (vertaa kauppamatkan kulkutapajakauma, luku 5.5). Toisaalta erityisesti pienten lasten perheet suosivat oman alueen kauppaa, eli lähes kaikki heistä käyttävät oman alueen ruokakauppaa kun sellainen on. Autottomat asuvat alueilla, joissa palvelutaso on parempi, mutta he myös suosivat useammin oman

Kuva 49. Ruokakauppapalveluja asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen ruokakauppaa käyttävät vastaajat.

alueensa ruokakauppaa kuin autolliset silloin, kun alueella on ruokakauppa. Sukupuolten välillä ei ole juuri eroja tutkitujen palvelujen käytössä, lukuunottamatta joukkoliikennepalveluja, joista enemmän luvussa 5.5.

Kuva 50. Peruskoulupalveluja asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen peruskoulupalveluja käyttävät vastaajat (2 % kaikista vastaajista ei osaa sanoa, onko omalla asuinalueella peruskoulupalveluja).

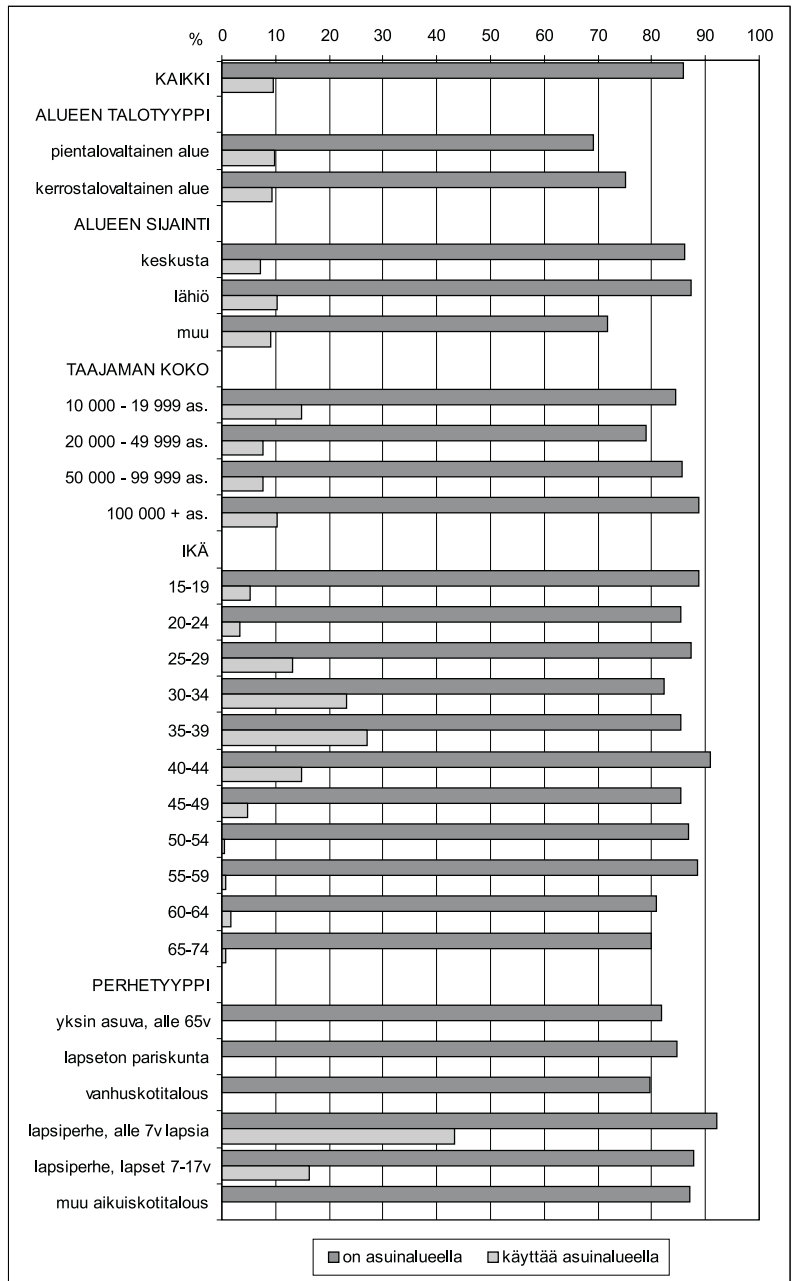
Peruskoulu- ja päivähoitopalvelut

Peruskoulupalvelut löytyvät omalta asuinalueelta hiukan useammin kuin ruokakauppa, mutta erot eri tyyppisten alueiden välillä eivät ole yhtä suuret. Peruskoulu löytyy lähes yhtä usein niin pientalo- kuin kerrostaloalueiltakin ja pienemmistä taajamista lähes yhtä usein kuin suurista. Keskustoista ja lähiöistä se löytyy useammin kuin niiden ulkopuolisilta alueilta. Palvelun tarjontaan vaikuttaa myös sen käyttö, sillä esimerkiksi pientaloalueilla asuu enemmän lapsiperheitä kuin kerrostaloalueilla.

Kaikista vastaajista noin joka kuudennen perhe käyttää peruskoulupalveluja omalla asuinalueellaan. Niistä vastaajista, joilta peruskoulupalvelut löytyvät omalta asuinalueelta, joka viides käyttää niitä alueella ja neljä prosenttia alueen ulkopuolella. Niistä, joilla ei ole peruskoulupalveluja omalla alueellaan, useampi kuin joka kuudes käyttää niitä muualla. Peruskoulupalveluja käyttävät luonnollisesti lapsiperheet, joissa on kouluikäisiä lapsia. Ikäryhmistä eniten 35-44-vuotiaiden ja 15-19-vuotiaiden vastaajien perheet. Edellisissä vastaajien omat lapset käyttävät palveluja, jälkimmäisissä vastaajat käyttävät vielä itse tai heidän samassa taloudessa asuvat sisaruksena.

Päivähoitopalvelut löytyvät asuinalueelta tutkituista palveluista kaikkein parhaiten, jopa 86 %:lla vastaajista niitä on omalla asuinalueella. Koska kuitenkin vain joka kymmenes vastaaja käyttää alueen päivähoitopalveluja, viisi prosenttia vastaajista ei osaa sanoa onko niitä asuinalueella. Osittain tämän takia pienten lasten vanhemmilla palvelun olemassaoloa osoittava pylväs on muita selvästi korkeampi, koska he tietävät löytyykö päivähoitopalveluja asuinalueelta, jolloin "ei osaa sanoa"-vastausten osuus on pieni. Alueelliset erot päivähoitopalvelujen olemassaolossa ovat samantyyppiset kuin peruskoulupalveluissakin.

Niistä vastaajista, joilta päivähoitopalvelut löytyvät omalta alueelta, palveluja käyttää omalla asuinalueellaan useampi kuin joka kymmenes ja alueen ulkopuolella muutama prosentti. Niistä vastaajista, joilla ei ole päivähoitopalveluja omalla alueellaan, kuusi prosenttia käyttää niitä muualla. Päivähoitopalveluja käyttävät tietenkin lapsiperheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, eniten 30-39-vuotiaiden perheet, eli ikäluokkaa nuoremmat kuin peruskoulupalveluja.

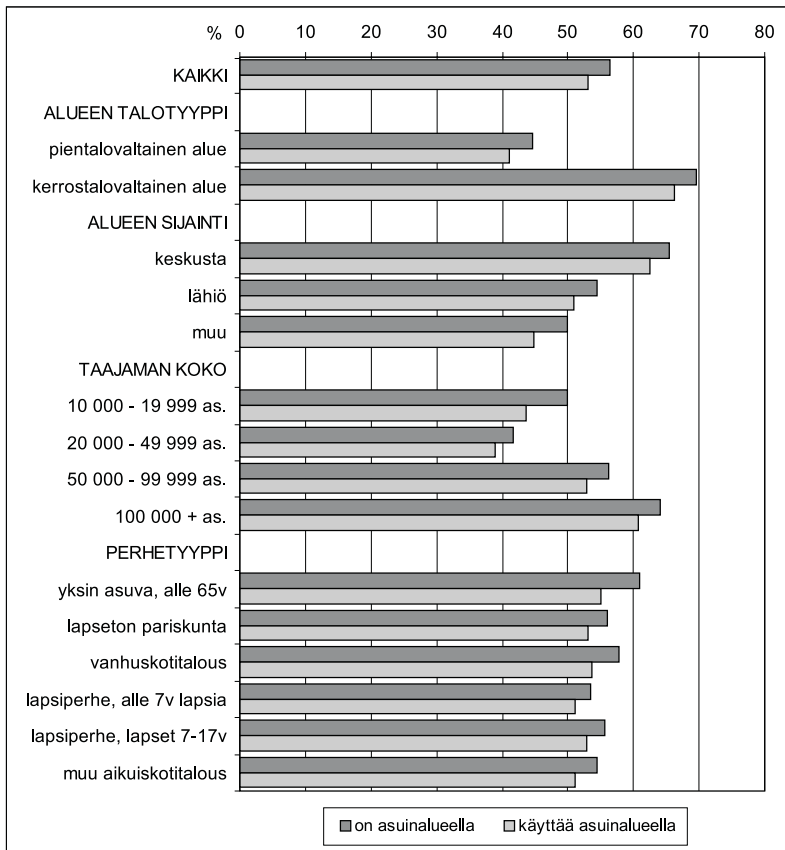
Kuva 51. Päivähoitopalveluja asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen päivähoitopalveluja käyttävät vastaajat (5 % kaikista vastaajista ei osaa sanoa, onko omalla asuinalueella päivähoitopalveluja).

Posti- ja pankkipalvelut

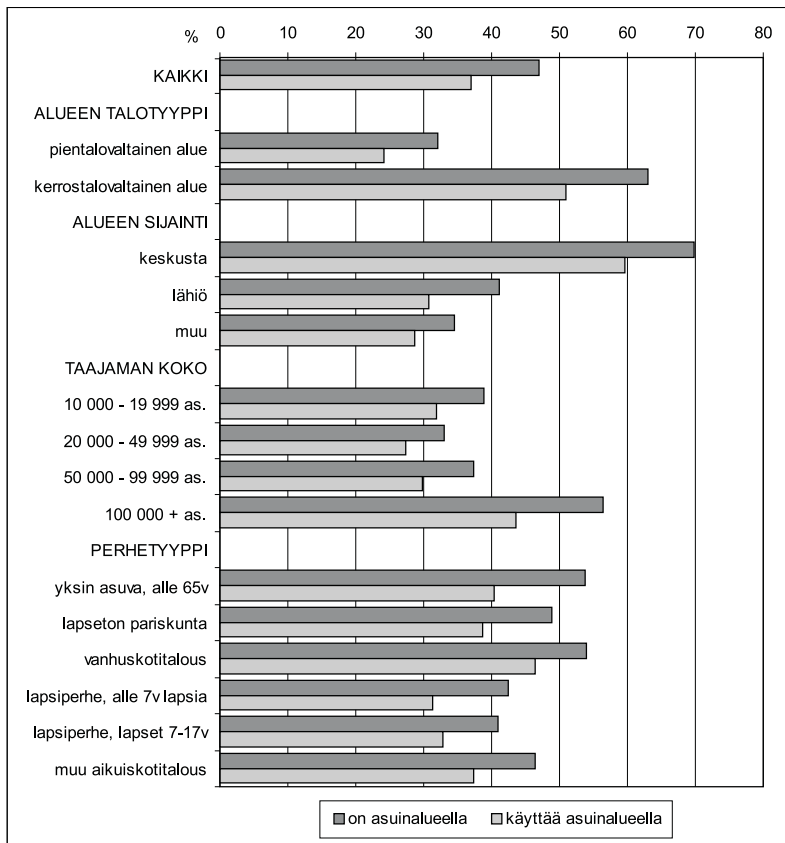
Postipalvelut löytyvät omalta asuinalueelta selvästi harvemmin kuin edelliset palvelut, runsaalla puolella vastaajista on posti omalla asuinalueellaan. Posti löytyy samoin kuin ruokakauppakin useammin kerrostaloalueilta, keskustoista ja suurten taajamien asuinalueilta. Oman alueen postia käyttävät lähes kaikki joilla se on, eli asuinalueen postin käyttösuus vaihtelee lähinnä palvelun olemassaolon mukaan.

Pankkipalvelut löytyvät omalta asuinalueelta kaikkein harvimmin tutkituista palveluista, alle puolella vastaajista on omalla asuinalueellaan pankki. Pankkipalveluissa alueelliset erot ovat kaikkein selkeimmät. Keskustoissa asuvilla pankki löytyy alueelta lähes kaksi kertaa niin usein kuin lähioissa ja muilla asuinalueilla asuvilta. Samoin kerrostaloalueilta pankki löytyy lähes kaksi kertaa niin usein kuin pientaloalueilta. Suurimmissa taajamissa pankkipalvelut ovat paremmat kuin muissa taajamakoluokissa. Lapsiperheiden ja 30-50-vuotiaiden pientalovaltainen asuminen näkyy notkahduksena pankkipalveluiden tarjonnassa asuinalueella.

Oman alueen pankkia käyttää runsas kolmannes kaikista vastaajista. Niistä, joilta palvelu löytyy alueelta, neljä viidestä käyttää oman alueen pankkia ja neljäsosa muuta pankkia. Vaikka käyttöprosentti on suhteellisen suuri niistä vastaajista, joilla palvelu on alueella, on se alhaisempi kuin postin kohdalla. Tätä selittää myös se, ettei alueella oleva pankki ole välttämättä juuri oma pankki. Oman alueen pankin käyttöprosentti myötäilee olemassaoloprosenttia, mutta esimerkiksi vanhuskotilouksissa asuvista suurempi osuus kuin muissa ryhmissä käyttää oman alueen pankkia.

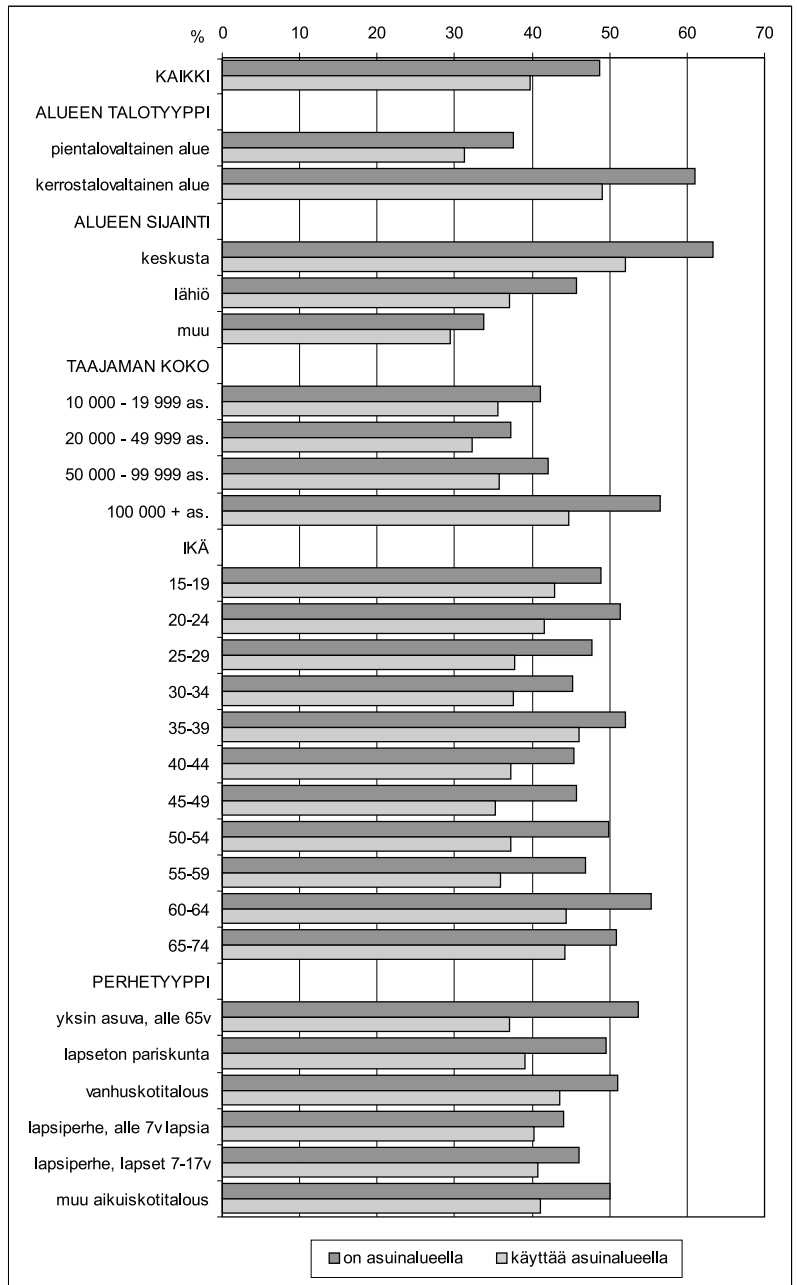
Kuva 52. Postipalveluja asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen postia käyttävät vastaajat.

Kuva 53. Pankkipalveluja asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen pankkia käyttävät vastaajat.

Terveyskeskuspalvelut

Terveyskeskus löytyy asuinalueelta jopa useammin kuin pankki, lähes puolet vastaajista ilmoittaa asuinalueellaan olevan terveyskeskuksen. Alueelliset erot ovat samantyyppiset kuin posti- ja pankkipalveluissakin. Oman alueen terveyskeskuspalveluja kertoo käyttävänsä yllättävänkin suuri osa, kaksi viidesosaa kaikista vastaajista ja yli neljä viidestä niistä, joilla on terveyskeskus omalla alueellaan. Heistä alueen ulkopuolista terveyskeskusta käyttää joka seitsemäs. Niistä, joilla ei ole terveyskeskuspalveluja omalla alueellaan, jopa 95 % kertoo käyttävänsä niitä muualla. Alle 7 % vastaajista ilmoittaa, etteivät he tai heidän perheensä käytä terveyskeskuspalveluja lainkaan. Eniten niitä, jotka eivät käytä terveyskeskuspalveluja ollenkaan, näyttäisi löytyvän nuorista aikuisista ja keski-ikäisistä. Terveyskeskuspalvelut on siis katsottava peruspalveluksi, jota suurin osa väestöstä käyttää. Tosin terveyskeskuspalveluja käytetään keskimäärin harvoin. Käyntitiheyttä ei kysytty tässä kyselyssä.

Kuva 54. Terveyskeskuspalveluja asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen terveyskeskusta käyttävät vastaajat.

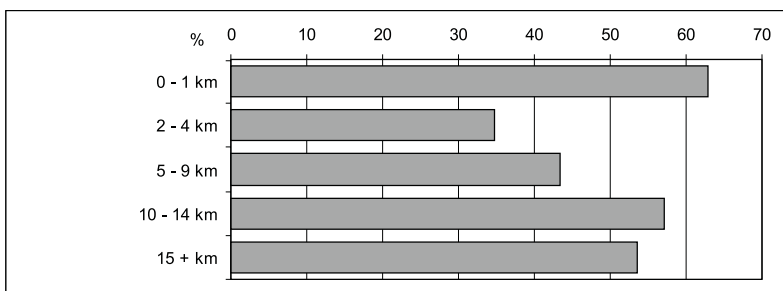
Palvelutasoerot

Palvelut löytyvät järjestelmällisesti useammin kerrostalovaltaisilta kuin pientalovaltaisilta alueilta. Toisaalta pientalovalueilla käytetään enemmän esimerkiksi päivähoito- ja peruskoulupalveluja, koska niissä asuu enemmän lapsiperheitä. Keskustojen asuinalueilla palvelutaso on parempi kuin muilla asuinalueilla. Keskustoissa asuvista esimerkiksi joka kahdestoista ilmoittaa ruokakaupan puuttuvan omalta asuinalueeltaan, lähiöissä lähes joka viides ja muualla asuvista peräti kaksi viidestä. Keskustaetäisyyden mukaan peruskoulu- ja päivähoitopalvelut ovat jakautuneet hyvinkin tasaisesti eri etäisyyksille. Muut palvelut taas ovat aivan keskustassa asuvilla asuinalueella selvästi useammin kuin muilla keskustaetäisyyksillä. 10-14 km:n etäisyysluokassa palvelutaso näyttää taas paranevan. Yli 100 000 asukkaan taajamissa palvelutaso on selkeästi parempi kuin muissa taajamaluokissa. Läänien välillä ei ole eroja siten, että jollakin alueella Suomessa palvelut löytyisivät asuinalueilta systemaattisesti huonommin kuin muissa lääneissä.

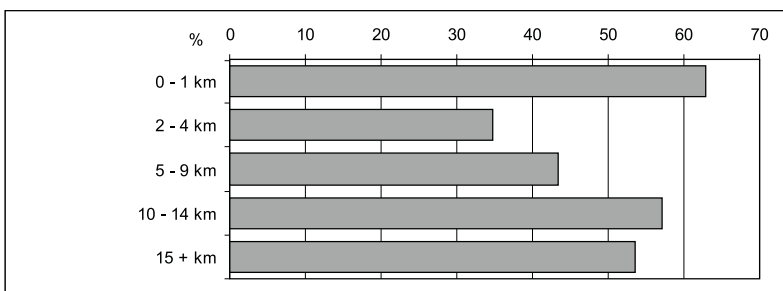
Palveluiden olemassaolo omalla asuinalueella on asukkaille tärkeää. Kaikissa tarkastelluissa palveluissa pätee se,

että jos palvelu löytyy omalta asuinalueelta, sitä käytetään paljon enemmän kuin vastaavaa palvelua muualla.

Palvelutasoa kartoitettaessa on hyvä muistaa, että tämän tutkimuksen prosenttiluvut jonkin palvelun esiintymisestä alueella on laskettu vastaajien määrästä. Jos neljällä viidestä vastaajasta on omalla asuinalueellaan ruokakauppa, se ei tarkoita sitä, että ruokakauppa on neljässä viidestä asuinalueesta. Asuinalueista lasketut osuudet olisivat todennäköisesti pienempiä, koska hyvien palvelujen asuinalueilla asuu enemmän ihmisiäkin. Suurtenkin kaupunkien asuinalueista saattaa merkittävä osa olla nykypäivänä ilman omaa ruokakauppaa. Kaupan keskittyvä kehitys ja suurten automarketien lisääntyminen vaikuttavat negatiivisesti asuinalueiden pienempiin päivittäistavarakauppoihin. Myös muissa palveluissa, jopa julkisissa, on nähtävissä tehokkuus- ja keskittämiskehityksen aiheuttamaa palveluverkon harventumista, jolloin matkat palveluihin pitenevät. Varsinkin autottomilla ja liikkumisrajoitteisilla palvelujen saavutettavuus heikentyy.

Kuva 55. Päivähoitopalveluja asuinalueellaan omaavat vastaajat eri keskustaetäisyyksillä.

Kuva 56. Pankkipalveluja asuinalueellaan omaavat vastaajat eri keskustaetäisyyksillä.

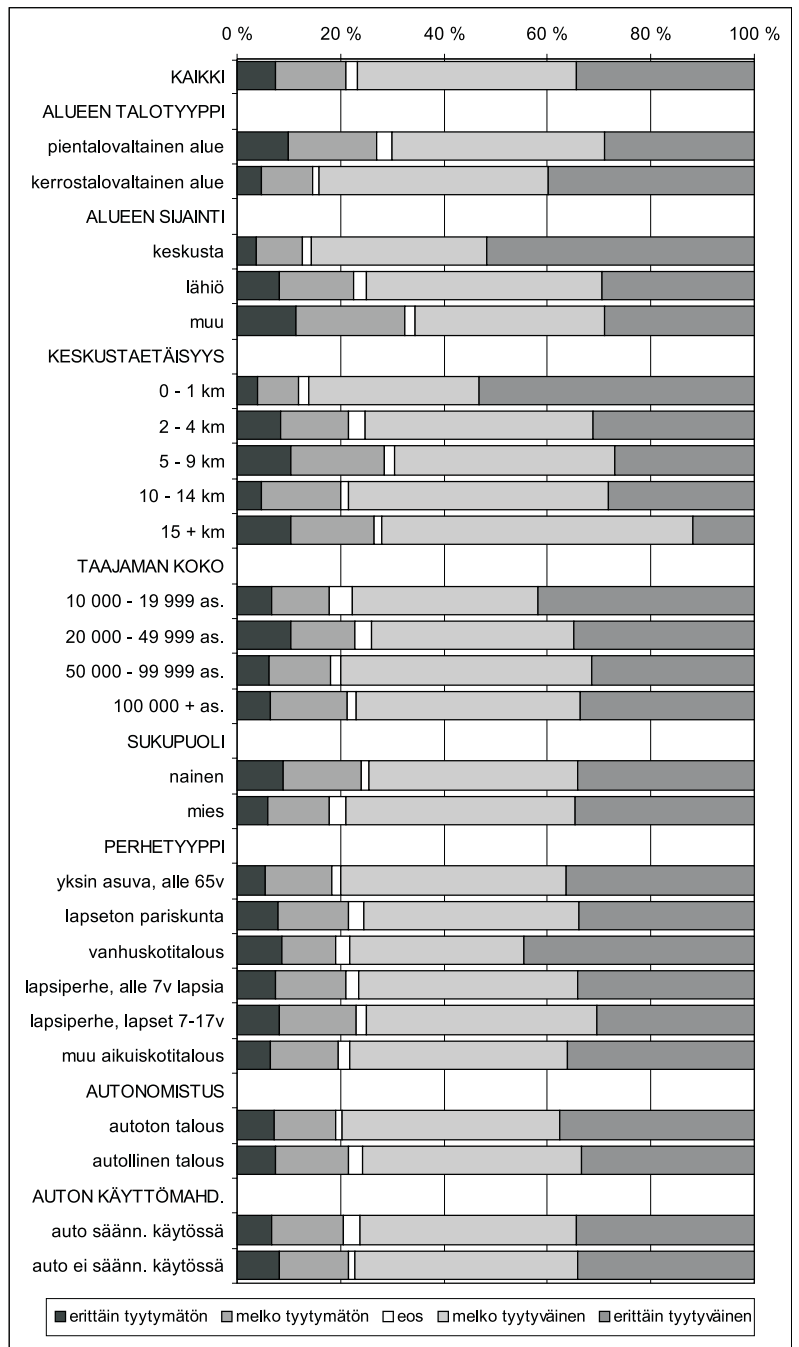

Tyytyväisyys palveluihin

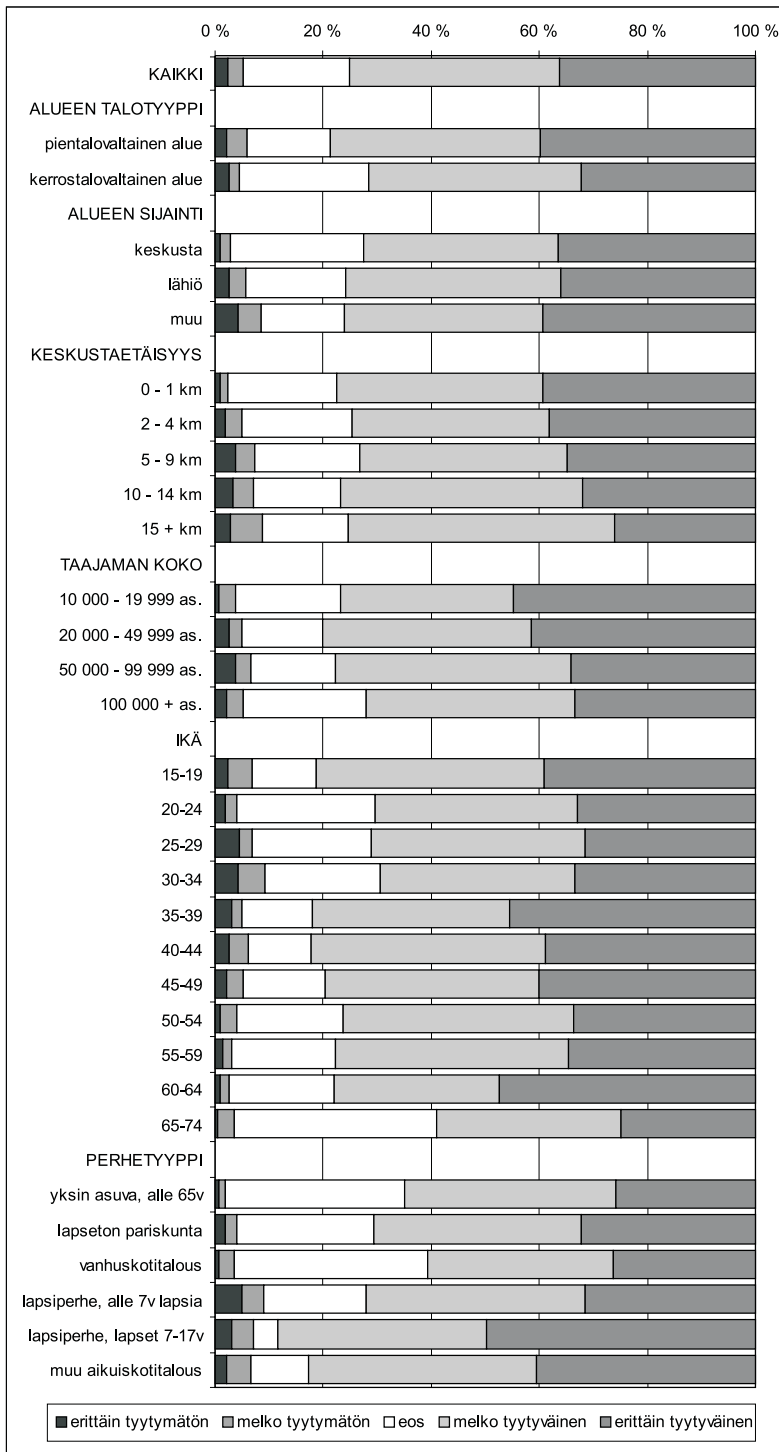
Asuinalueen palvelut ovat herättäneet kaikkein eniten tyytymättömyyttä kyselyssä (katso myös kuva 93), mutta suurin osa vastaajista on silti tyytyväisiä asuinalueensa palveluihin. Erityisesti peruskoulu- ja päivähoitopalveluihin ollaan tyytyväisiä. Eniten negatiivista palautetta saavat pankkipalvelut.

Pientaloalueilla palveluihin ollaan selkeästi tyytymättömpiä kuin kerrostaloalueilla, mikä heijastaa palvelujen esiintymistä. Postipalvelujen osalta tyytymättömien osuus on jopa kaksinkertainen kerrostalovaltaisilla alueilla asuviin verrattuna. Kaupunkikeskustojen asuinalueilla palveluihin ollaan paljon tyytyväisempiä kuin lähiöissä ja muilla asuinalueilla. Peruskoulu- ja päivähoitopalvelujen osalta keskustoissa on tosin paljon "ei osaa sanoa"-vastauksia, koska niissä asuu vähemmän lapsiperheitä. Palveluihin ollaan tyytymättömiä asuinalueen sijainnin osalta keskustojen ja lähiöiden ulkopuolella, paitsi posti- ja pankkipalveluihin, joihin tyytymättömiä ollaan lähiöissä. Yleisesti ottaen tyytymättömyys palveluihin lisääntyy etäisyyden keskustaasta kasvaessa. Esimerkiksi posti-, pankki- ja terveyskeskuspalveluihin tyytymättömiä ollaan kuitenkin 2-9 km:n keskustaetäisyysluokissa, joissa kyseisiä palveluja olikin harvimmassa.

Taajamien eri kokoluokissa tyytyväisyys ei selkeästi noudata palvelun esiintymistä, vaan moniin palveluihin ollaan pienimmissä taajamissa yhtä tyytyväisiä kuin suurimmissakin. Läänien välillä ei ole selkeitä eroja, mikään lääni ei erotu systemaattisesti joukosta tyytymättömyydessä palveluihin, paitsi joukkoliikennepalvelujen osalta Lapin lääni (katso luku 5.5).

Kuva 57. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen ruokakauppapalveluihin.

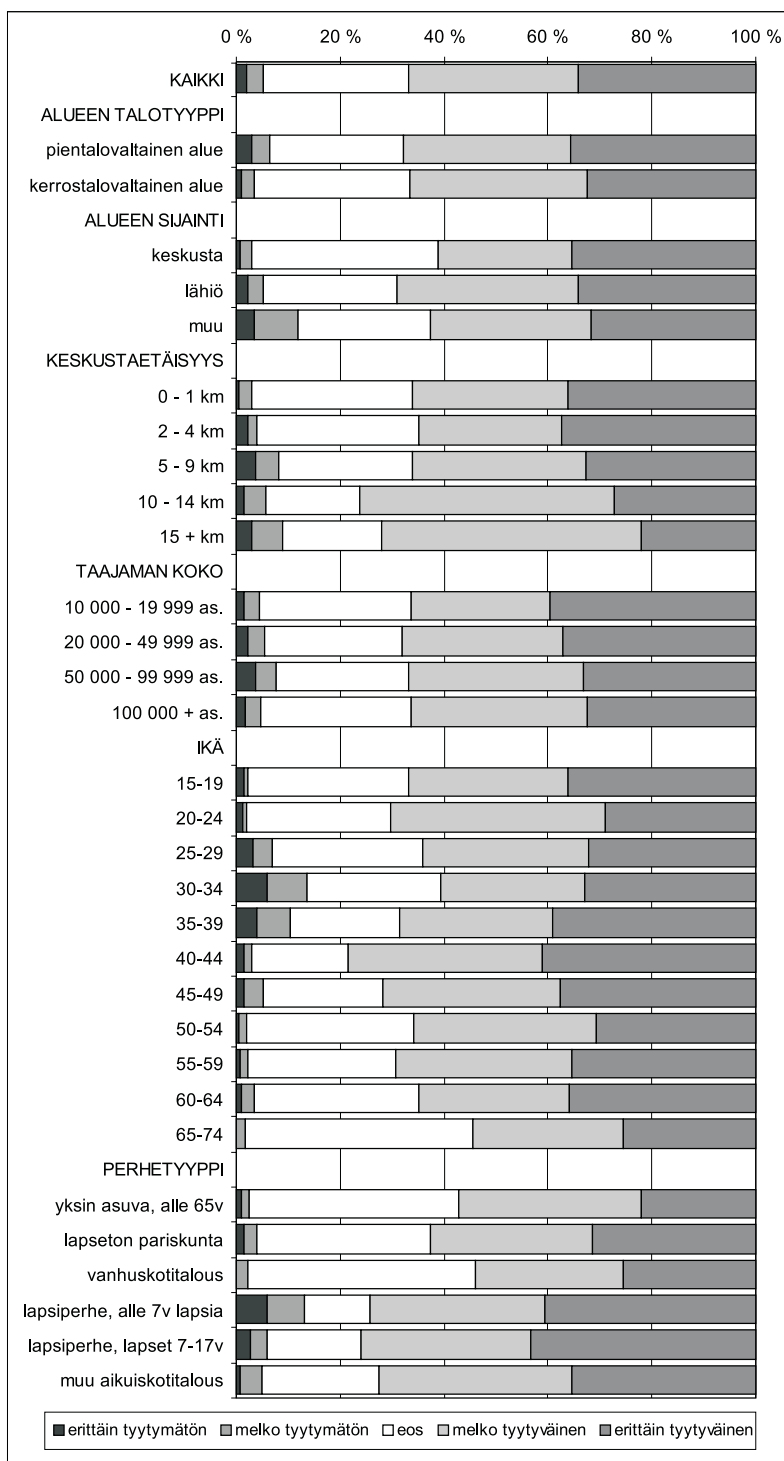

Kuva 58. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen peruskoulupalveluihin.

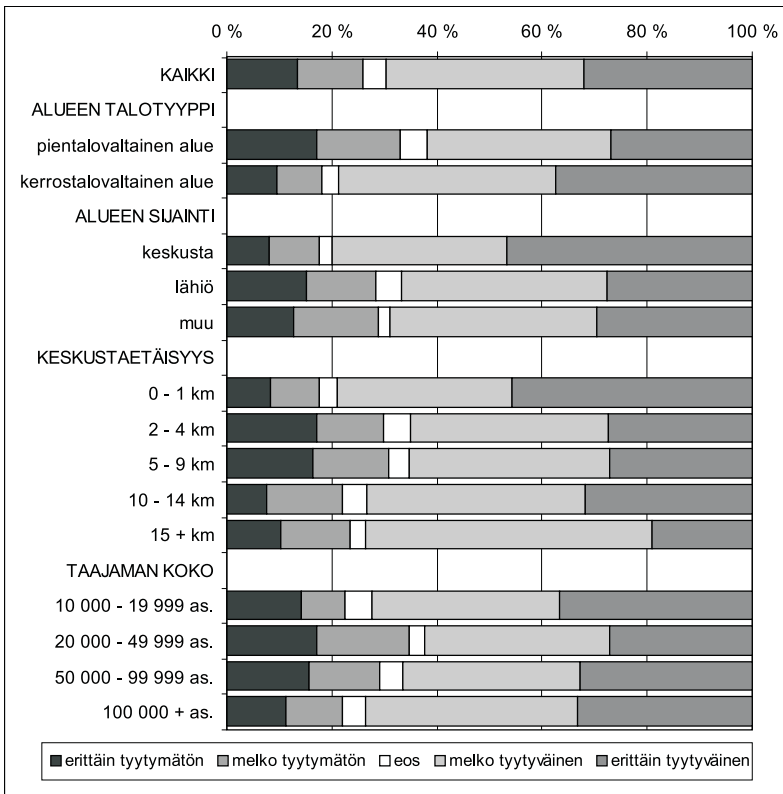
Päivähoitopalveluihin tyytymättömiä on eniten palveluja käyttävissä väestöryhmissä, 25-39-vuotiaissa ja alle kouluikäisten lasten perheissä. Lapsiperheillä kuitenkin myös tyytyväisten osuus on suuri eli "ei osaa sanoa"-vastausten osuus on pieni verrattuna muihin ryhmiin. Myös peruskoulupalveluihin tyytymättömiä ovat perheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, joskin niissä voi olla myös kouluikäisiä lapsia. Terveyskeskuspalvelujen osalta tyytymättömyys on yleisintä kouluikäisten lasten perheissä. Naiset ovat yleensä miehiä hieman tyytymättömiä asuinalueen palveluihin, vaikka palvelujen olemassaolossa ja käytössä ei sukupuolieroja ollutkaan havaittavissa. "Ei osaa sanoa"-vastausten osuus on suuri niissä väestöryhmissä, jotka eivät palvelua yleensä käytä.

Palvelutyytyväisyyteen vaikuttaa myös palvelujen saavutettavuus. Autottomissa talouksissa asuvat ovat kuitenkin jopa tyytyväisempiä kuin autollisissa talouksissa asuvat vastaajat. Autottomat asuvat useammin asuinalueilla, joissa palvelutaso on hyvä kuten keskustoissa ja kerrostaloalueilla. Jos tarkastellaan pientalovaltaisilla alueilla asuvia, niin tyytymättömyys autottomissa talouksissa asuvilla onkin selvästi yleisempää kuin autollisissa talouksissa asuvilla. Pientaloalueilla palvelutaso on yleensä heikompi ja matkat palveluihin pidempiä, jolloin niiden saavutettavuus on autottomilla ongelmallisempaa.

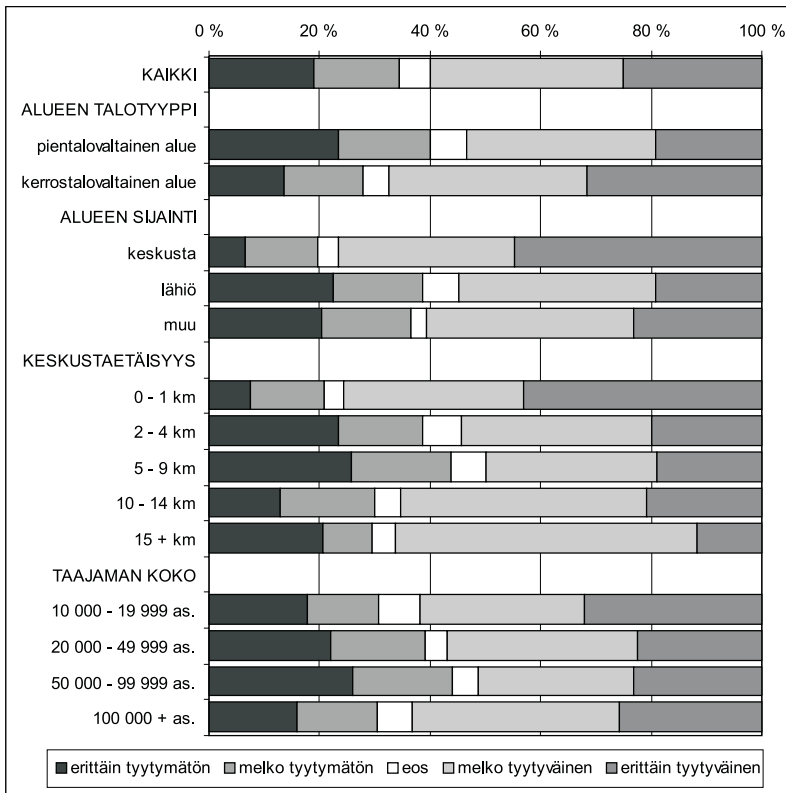
Jos tarkastellaan auton käyttömahdollisuutta, voidaan jo ilman asuinalueen tyyppin tai sijainnin vakiointia nähdä että ne vastaajat, joilla ei ole autoa säännöllisesti itsellään käytettävissä, ovat aavistuksen tyytymättömiä palveluihin kuin ne, joilla auto on säännöllisesti käytössä. Pientaloalueilla asuvilla erot korostuvat.

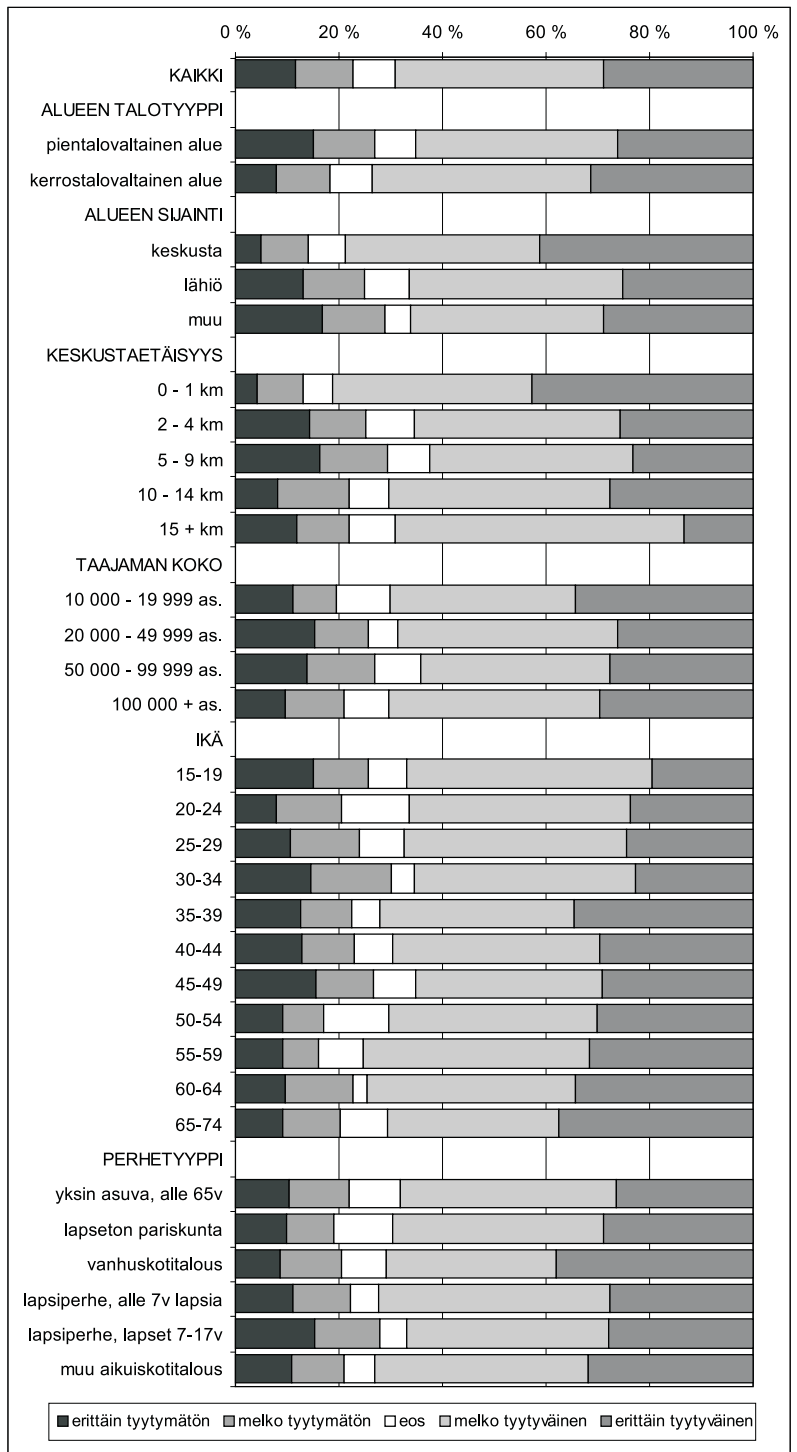
Kuva 59. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen päivähoitopalveluihin.

Kuva 60. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen postipalveluihin.

Kuva 61. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen pankkipalveluihin.

Kuva 62. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen terveyskeskuspalveluihin.

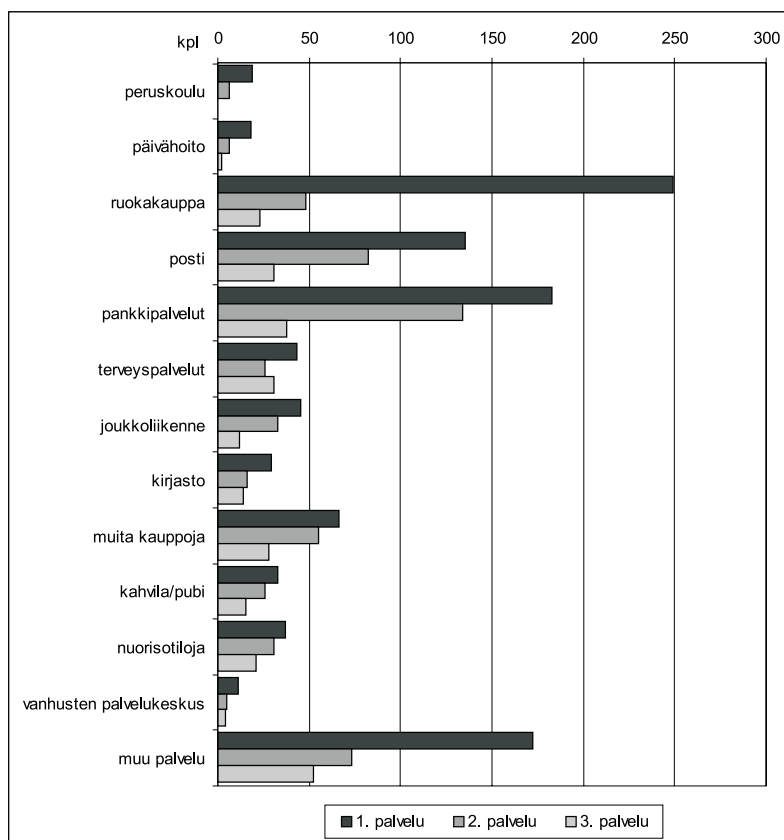
Palvelutoivomukset

Haastateltavia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä palvelua, joita he halusivat asuinalueelleen lisää. Asuinalueelle toivotaan lisää erityisesti ruokakauppa-, pankki- ja postipalveluja. Toivomukset painottuvat siis pääasiassa aivan peruspalveluihin. Kuitenkin useampi kuin kaksi viidestä vastaajasta ei nimeä mitään palvelua, mitä haluaisi alueelle lisää. Pientalovaltaisilla alueilla toivotaan varsinkin lisää ruokakauppapalveluja ja usein myös postipalveluja. Kerrostaloalueilla ollaan pientalotalueita useammin tyytyväisiä nykyisiin palveluihin eikä toivota mitään palveluja lisää, tai toivotaan esimerkiksi muita kauppoja pientalotalueita useammin. Tämä kertoo peruspalvelujen hyvästä tarjonnasta kerrostaloalueilla, jolloin aletaan kaivata enemmän muita palveluja.

Samantapaiset erot tulevat esiin myös asuinalueen eri sijaintien välillä. Keskustojen asuinalueilla suuri osa ei toivo mitään palveluja lisää, lähiöissä ja muilla asuinalueilla toiveita on enemmän. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuo-

lisilla asuinalueilla korostuu erityisesti ruokakaupan ja joukkoliikenteen palvelujen toiveet. Keskustaetäisyyden mukaan tarkasteltuna lähellä keskustaa asuvista peräti kolme viidestä ei toivo alueelle mitään palvelua lisää. Eniten toiveita on 5-9 kilometrin päässä keskustasta asuvilla. Ruokakauppa-, päivähoito- ja peruskoulupalvelut tärkeimpänä toiveena korostuvat pisimmillä keskustaetäisyyksillä, yli 15 km:n päässä keskustasta asuvilla. Sen sijaan esimerkiksi joukkoliikennepalveluja ei näin kaukana kukaan aseta tärkeimmäksi palvelutoiveeksi. Pankki- ja postipalvelujen samoin kuin joukkoliikennepalvelujen saamista alueelle pitävät tärkeimpänä lähinnä 2-14 km:n etäisyyksissä asuvat.

Nuorilla (15-19v) painottuvat keskimääräistä enemmän nuorisotilojen, joukkoliikenteen sekä kahviloiden/pubien tarve omalla asuinalueella. Nuorilla aikuisilla (20-29v) korostuvat toiveissa pankkipalvelut, kahvilat/pubit, muut kaupat ja ruokakaupat. 30-39-vuotiaat tarvitsevat asuinalueelleen erityisesti lisää päivähoito- ja peruskoulupalveluja, mutta myös kirjasto- ja ruokakauppapalveluja kaivataan lisää. Keski-ikäisillä (40-64v) on enemmän hajontaa toiveissa, esiin nousevat mm. ruokakaupat, postipalvelut, vanhusten palvelut, pankkipalvelut, muut kaupat ja kirjastopalvelut. Eläkeikäisten (65+v) toiveissa tulevat esiin posti- ja pankkipalvelut, muut kaupat ja joukkoliikenne, mutta esimerkiksi vanhusten palveluja tai terveyspalveluja ei erityisesti toivottu tässä ikäryhmässä asuinalueelle lisää. Perhetyypin mukaan ei kovin systemaattisia eroja ole havaittavissa muuten kuin selvästi ikäsidonnoissa palveluissa, eli lapsiperheissä asuvat vastaajat toivovat muita useammin lisää peruskoulu- ja päivähoitopalveluja sekä vastaajat, joiden perheissä on vanhempia lapsia, toivovat enemmän nuorisotiloja. Naiset toivovat miehiä useammin alueelle lisää terveyspalveluja ja miehet naisia useammin kahviloita tai pubeja.

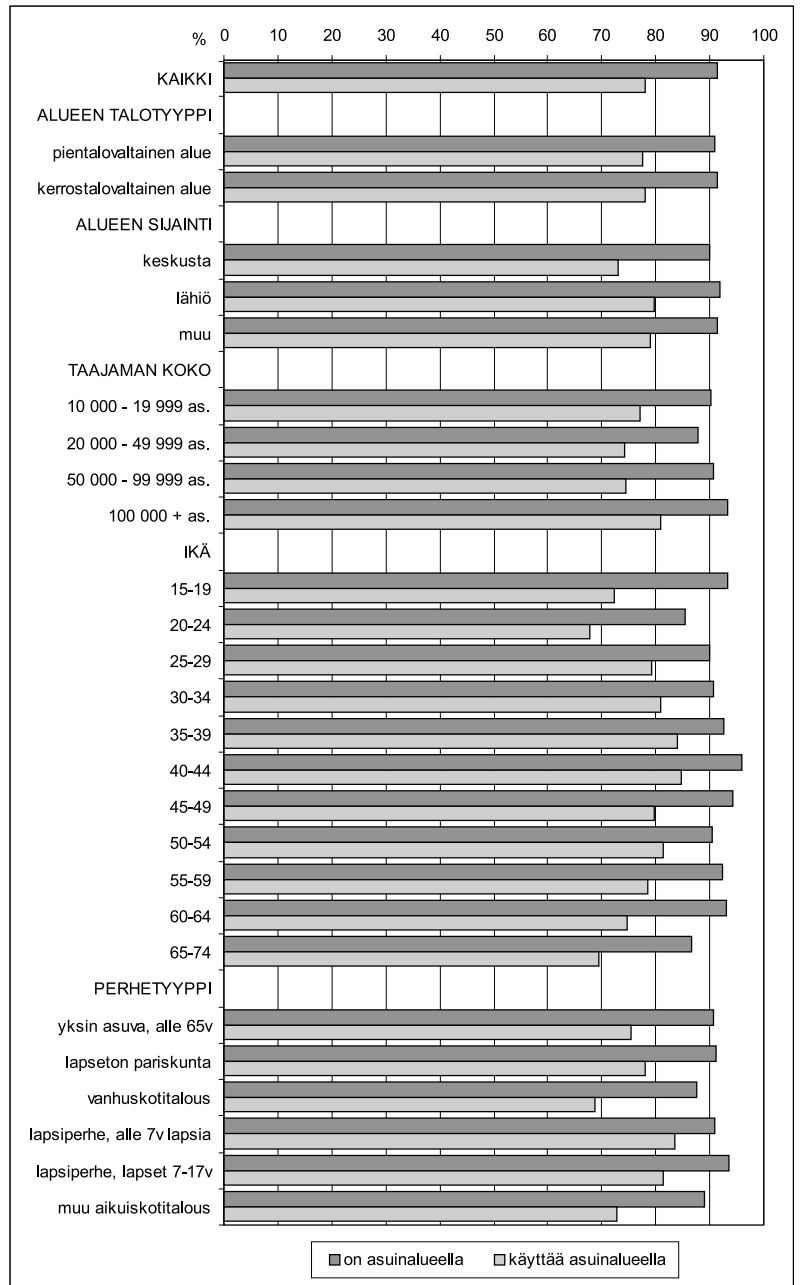

Kuva 63. Vastaajien kolme tärkeintä palvelutoivomusta asuinalueelle.

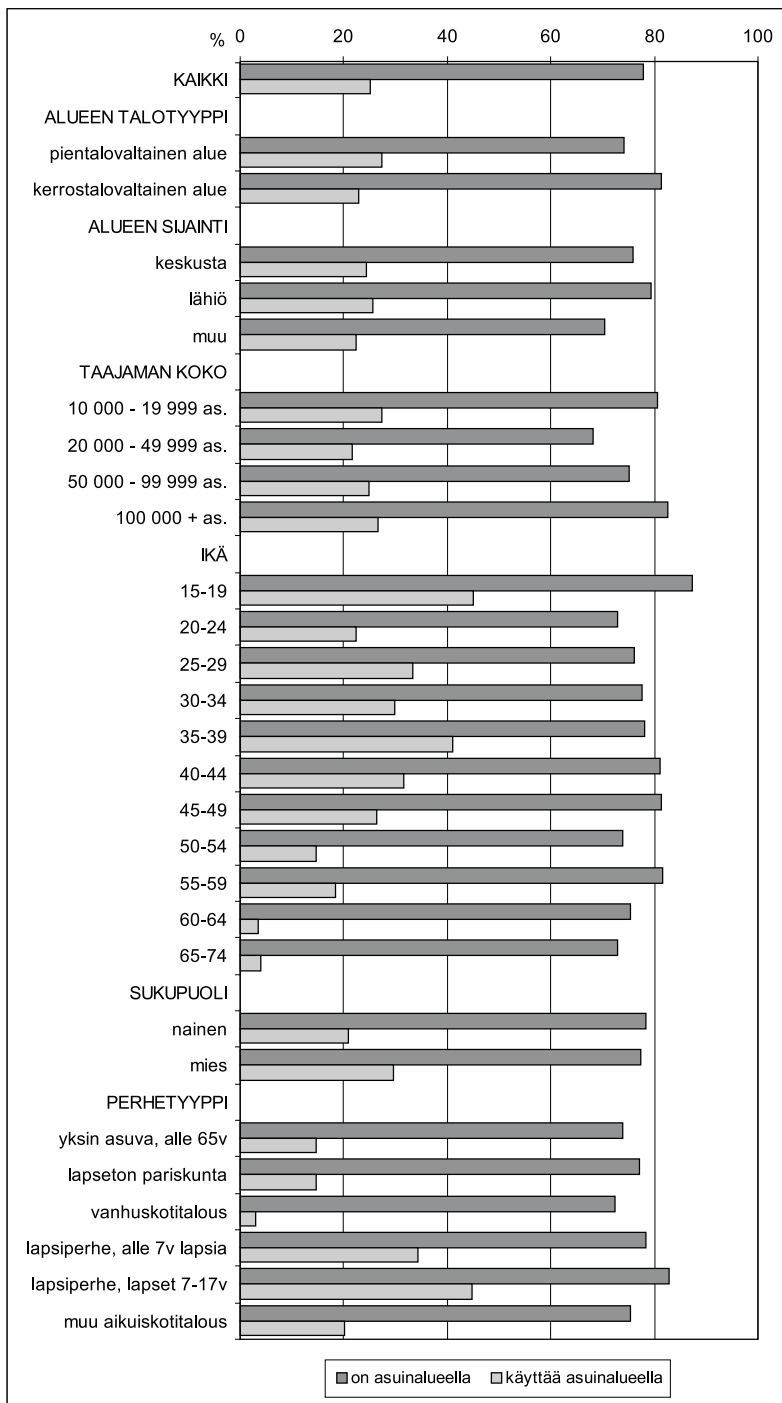
5.4 Virkistys ja ulkoilu

Viheralueet ja ulkoilupalvelut

Viher- ja ulkoilualueita löytyy lähes jokaiselta asuinalueelta riippumatta alueen tyypistä tai sijainnista. Useampi kuin yhdeksän kymmenestä vastaajasta ilmoittaa viheralueita löytyvän omalta asuinalueelta. Kerrostaloalueilla viheralueita on yhtä usein kuin pientaloalueilla, taajamakokoluokissa ei juuri ole eroja ja keskustojenkin asuinalueilta viheralueet löytyvät lähes yhtä usein kuin muualta, vaikka siellä niiden käyttöosuus on muita alueita jonkin verran alempi. Lähes yhdeksän kymmenestä niistä, joilla viheralueita on asuinalueella, kertoo myös käyttävänsä niitä. Nuorimmissa ja vanhimmissa ikäryhmissä on eniten niitä, jotka eivät käytä asuinalueensa viheralueita, ja lapsiperheet taas käyttävät niitä kaikkein aktiivisimmin.

Kuva 64. Viher- ja ulkoilualueita asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen viher- ja ulkoilualueita käyttävät vastaajat.

Kuva 65. Urheilukentän asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen urheilukenttää käyttävät vastaajat.

Lähes neljällä viidestä vastaajasta on myös urheilukenttä omalla asuinalueella. Urheilukenttä löytyy hieman useammin kerrostaloalueilta kuin pientaloalueilta ja asuinalueen sijainnin mukaan parhaiten lähiöistä. Erot eivät kuiten-

kaan ole kovin suuria ja esimerkiksi alimmassa taajamakokoluokassa se on yhtä yleinen kun ylimmässäkin. Oman alueen urheilukenttää käyttää neljännes kaikista vastaajista ja kolmannes niistä, joilta kenttä löytyy omalta asuinalueelta. Urheilukenttää käyttävät eniten nuoret ja lapsiperheet, vähiten vanhukset. Miehet käyttävät urheilukenttää naisia useammin. Vaikka pientaloalueilta urheilukenttä löytyy harvemmin kuin kerrostaloalueilta, on sen käyttöosuus kuitenkin kerrostaloalueita suurempi, koska pientaloalueilla asuu paljon lapsiperheitä.

Lähes yhdeksän kymmenestä vastaajasta ilmoittaa asuinalueeltaan löytyvän lasten leikkipaikkoja. Niitä käyttää vajaa neljännes kaikista vastaajista ja runsas neljännes niistä, joilla leikkipaikkoja on omalla alueella. Harvimmassa leikkipaikat ovat keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla, niissä asuvilla vastaajilla vain kolmella neljästä on leikkipaikkoja omalla asuinalueella. Kerrostalovaltaisilla alueilla leikkipaikkoja on hiukan useammin kuin pientalovaltaisilla alueilla. Leikkipaikkoja käyttävät luonnollisesti lähes pelkästään lapsiperheet, erityisesti ne, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Ikäluokittain eniten niitä käyttävät vastaajista pienten lasten vanhempien iässä olevien ikäluokkien, 24-44-vuotiaiden perheet, kaikkein yleisimmin 35-39-vuotiaiden perheet.

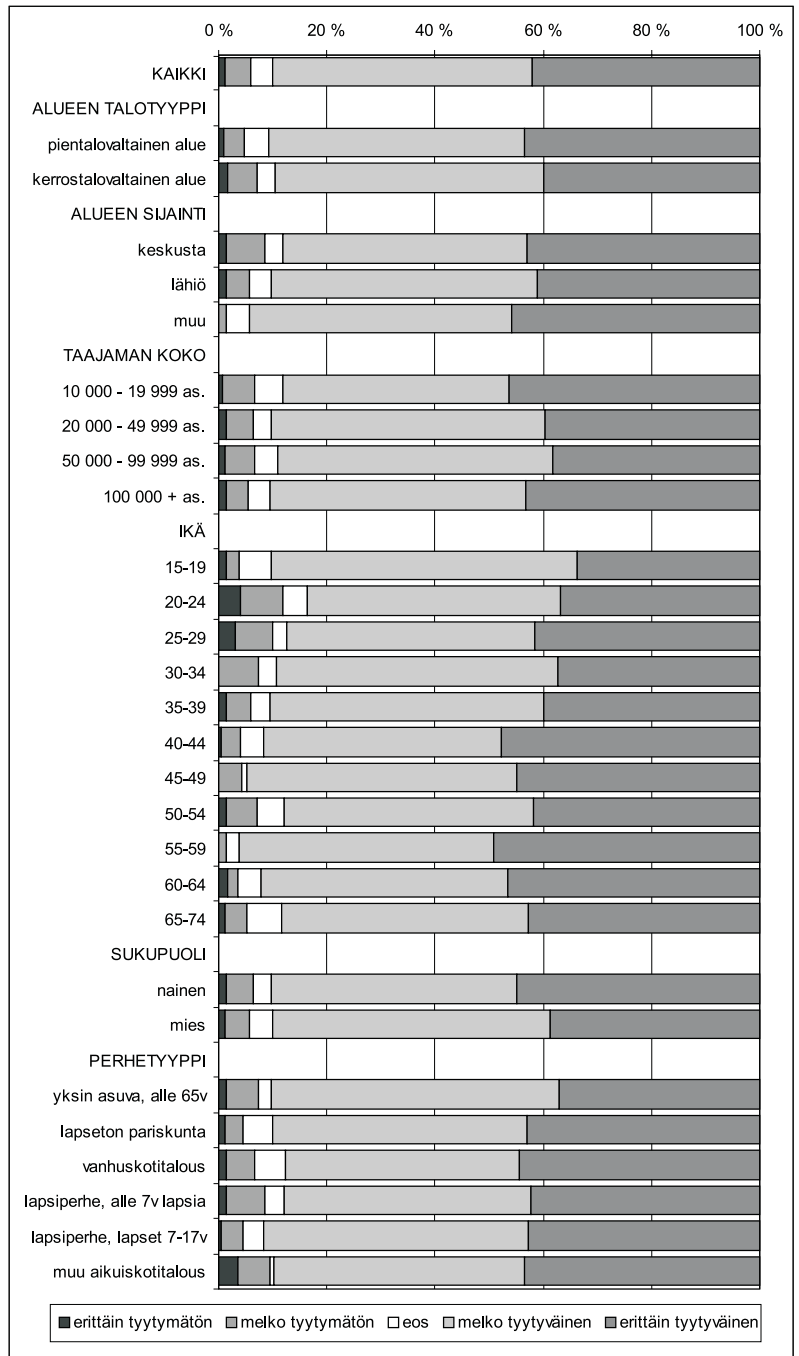
Lähes joka kolmannella vastaajalla on omalla asuinalueellaan viljelypalstatai puutarhapalsta-alue. Pientalo- ja kerrostalovaltaisten alueiden välillä ei ole eroa, mutta keskustoissa viljelypalstat ovat harvinaisia ja lähiöissä taas suhteellisen yleisiä. Kaikkein suurimmissa taajamissa viljelypalstat ovat selvästi yleisempiä kuin muissa kokoluokissa. Vain muutamalla prosentilla kaikista vastaajista, mutta useammalla kuin joka kymmenennellä niistä, joilla palsta-alue löytyy omalta alueelta, on oma viljelypalsta asuinalueella. Suurimmat viljelypalstan omistajaosuudet löytyvät 60-64-vuotiaiden sekä 35-44-vuotiaiden ryhmistä. Oma viljelypalsta on perhetyypin mukaan muita useammin lapsiperheillä, joissa lapset ovat jo kouluikäisiä, sekä pariskunnilla, joilla ei ole lapsia samassa taloudessa.

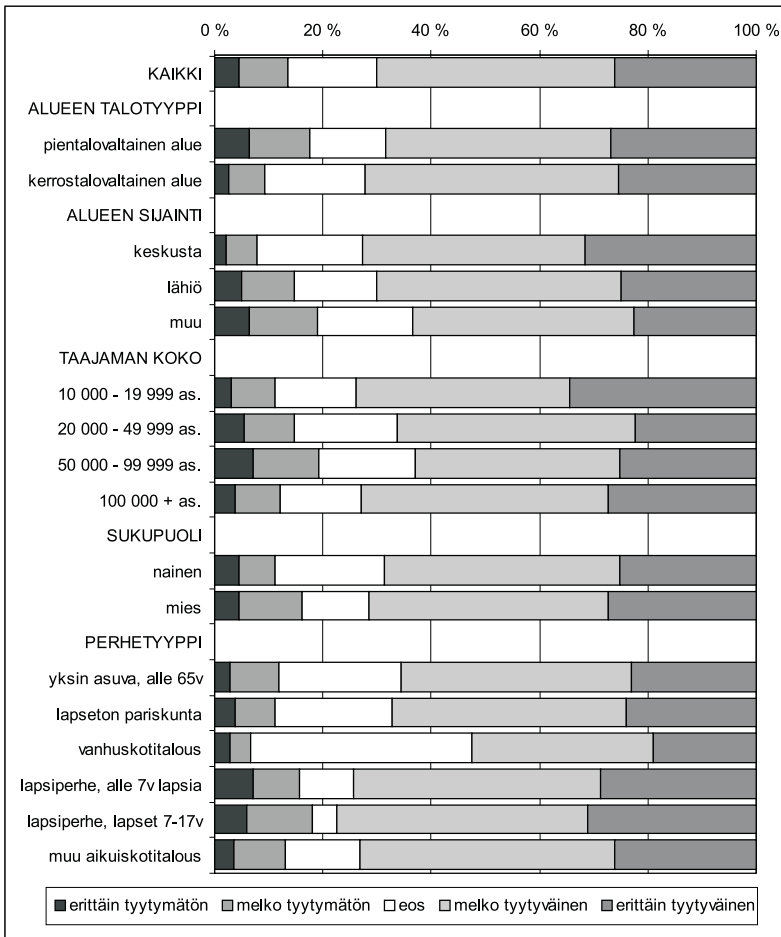
Tyytyväisyys viheralueisiin ja ulkoilupalveluihin

Viher- ja ulkoilualueisiin ollaan hyvin tyytyväisiä, vain kuusi prosenttia vastaajista on tyytymättömiä. Lasten leikki-paikkoihin ollaan hieman tyytymättömämpiä, seuraavaksi urheilukenttiin, ja kaikkein tyytymättömimpiä virkistys- ja ulkoilutekijöistä ollaan viljelypalstoihin. Tyytymättömyys on luonnollisesti myös sitä suurempaa, mitä useammin kyseisen palvelu puuttuu asuinalueelta kokonaan.

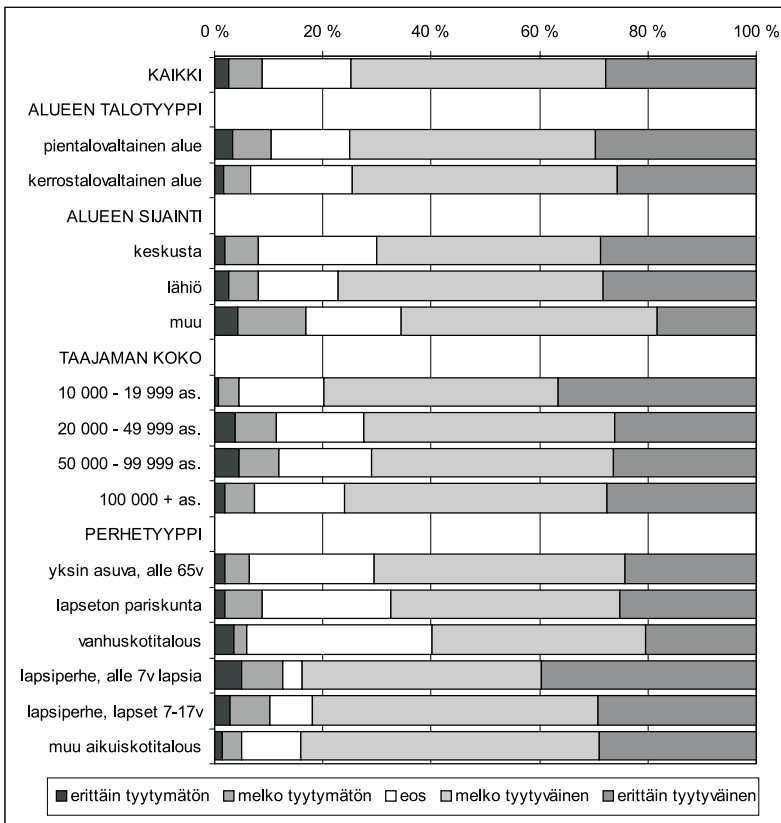
Kaikkein tyytymättömimpiä asuin-alueen viher- ja ulkoilualueisiin ollaan keskustojen asuinalueilla ja tyytyväisimpiä keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla. Kerrostalovaltaisilla alueilla ollaan viher- ja ulkoilualueisiin hieman tyytymättömämpiä kuin pientalovaltaisilla asuinalueilla. Taajamakokoluokissa eroja ei kuitenkaan juuri ole. Ikäryhmistä tyytymättömimpiä ovat 20-29-vuotiaat, mitä voi selittää heidän asumisensa muita useammin keskustoissa ja kerrostaloalueilla. Sukupuolieroja tyytyväisyydessä ei juuri ole.

Kuva 66. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen viher- ja ulkoilualueisiin.

Kuva 67. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen urheilukenttiin.

Kuva 68. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen lasten leikkipaikkoihin.

Urheilukenttiin ollaan päinvastoin kuin viher- ja ulkoilualueisiin kaikkein tyytymättömmimpiä pientaloalueilla sekä keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla alueilla. Tyytymättömiä on eniten 15-39-vuotiaiden ikäryhmissä samoin kuin lapsiperheissä, mutta heillä myös tyytyväisten osuus on suuri, koska "ei osaa sanoa"-vastausten osuus on pieni. Myös miehillä on tyytyväisyydestä urheilukenttiin useammin mielipide kuin naisilla, mikä johtuu heidän yleisemmästä urheilukenttien käytöstä.

Lasten leikkipaikkoihin ollaan samaten tyytymättömmimpiä keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla. Samoin kuin urheilukenttien suhteen, pienimmässä ja suurimmassa taajamakoluokassa ollaan tyytyväisempiä kuin keskimmaisissa luokissa. Lapsiperheillä on jälleen muita useammin asiasta mielipide, eli sekä suurempi tyytymättömyyden että tyytyväisten osuus. Naisten ja miesten tyytyväisyydessä lasten leikkipaikkoihin ei ole juurikaan eroa.

Viheralueista ja ulkoilupalveluista eniten tyytymättömyyttä herättää viljelypalsta-alue (katso kuva 93), mutta tämä johtuu pitkälti siitä että se puuttuu kokonaan useimmilta asuinalueilta. Myös "ei osaa sanoa"-vastausten osuus on suuri, koska viljelypalsta on käytössä hyvin pienellä osalla asukkaita. Tyytyväisyydessä viljelypalsta-alueeseen ei ole kovin suuria eroja taustatekijöittäin.

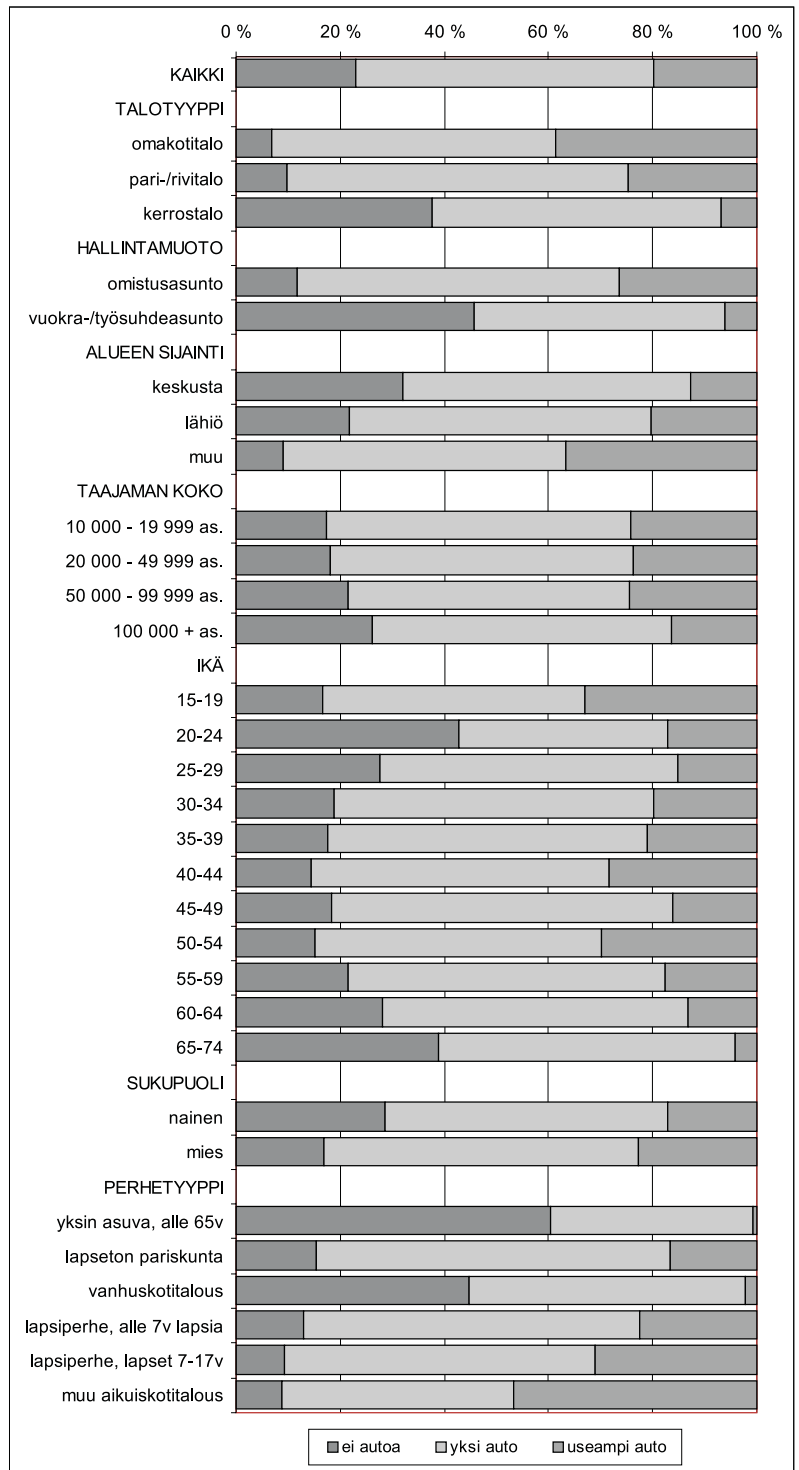
5.5 Liikkuminen ja liikenne

Autonomistus

Lähes neljännes vastaajista asuu kotitalouksissa, joissa ei ole autoa, yli puolet talouksissa, joissa on yksi auto ja viidesosa talouksissa, joissa on useampi auto. Autottomien kotitalouksien osuus on todellisuudessa kyselyn tulosta suurempi, koska kysely on kohdistettu henkilöihin eikä kotitalouksiin. Tällöin korostuvat suuret kotitaloudet, joilla on useammin auto. Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan maaliskuussa 1999 autottomia kotitalouksia oli 28 %, ilman työsuhdeautoja 29 % koko maan kotitalouksista. Tulos on saatu kotitalouspohjaisesta otostutkimuksesta yleistämällä tulos koko maahan taustatekijöiden painotuksen avulla. Suurissa taajamissa autottomien talouksien osuus on tätäkin suurempi.

Eniten autottomia on yksin asuvissa alle 65-vuotiaissa, joista jopa 60 % asuu autottomissa talouksissa. Myös 20-24-vuotiaissa nuorissa aikuisissa sekä vanhuksissa on paljon autottomia. Lapsiperheissä ja aikuiskotitalouksissa, joissa on esimerkiksi aikuisia lapsia, autonomistus on yleisintä. Jälkimmäisissä usean auton omistus on perheissä hyvin tavallista.

Pientalot erottuvat selvästi kerrostaloista auton yleisyydessä, samoin pientalovaltaiset alueet. Hallintamuodoittain erot ovat yhtä suuret. Talotyyppi selittää osan hallintamuotojen erosta, mutta ero samankin talotyyppin vuokra- ja omistus-asujissa on suuri. Kun pientaloissa asuvista vuokratalouksista lähes kolmannes on autottomia, pientaloissa asuvista omistustalouksista vain joka seitsemäs toista. Asuinalueen sijainnin mukaan erot ovat pienempiä, mutta keskustoissa autottomuus on silti selvästi yleisempää kuin muilla alueilla ja autonomistus taas on yleisintä keskustojen ja lähiöiden ulkopuolella. Taajamien koon mukaan on havaittavissa pieniä eroja, autottomuus yleistyy taajaman koon kasvaessa. Työttömistä vastaajista saman verran kuin vanhuuseläkeläisistä, yli kolmannes, asuu autottomissa talouksissa, kun työllisistä vastaajista vain joka kuudes. So-

Kuva 69. Vastaajien perheiden autonomistus.

sioekonomisen aseman mukaan ei suuria eroja ole havaittavissa. Ylemmät toimihenkilöt asuvat muita hiukan harvemmin autottomissa talouksissa, alemmat toimihenkilöt useimmin.

Kuva 70. Vastaajat, joilla auto on säännöllisesti käytettävissä.

Vaikka vastaajien perheistä siis useammalla kuin kolmella neljästä on vähintään yksi auto, vain runsaalla puolella vastaajista on auto säännöllisesti itsellään käytettävissä. Auton käyttömahdollisuus eri väestöryhmissä noudattelee pitkälti perheiden autonomistusta. Nuorten ikäluokassa useimmat eivät kuitenkaan ole vielä ajokortti-iässä, joten heistä vain pienellä osalla on auto käytettävissä vaikka suurin osa asuu perheissä, joissa on auto. Myös naisten ja miesten erot ovat kasvaneet perheiden autonomistukseen verrattuna, perheessä auto on huomattavasti useammin miehen käytössä. Miesvastaajilla useammalla kuin seitsemällä kymmenestä auto on säännöllisesti käytettävissä kun naisista vain puolella siitä, harvemmillä kuin neljällä kymmenestä.

Elämäntilanteen mukaan auto on harvimminkin käytettävissä opiskelijoilla, joista noin neljänneksellä auto on säännöllisesti käytettävissä. Työllisillä vastaajilla auto on käytettävissä yli 60 %:lla. Samoin kuin perheen autonomistuksen kohdalla, ylempillä toimihenkilöillä auto on useammin käytettävissä kuin työntekijöillä ja alemmilla toimihenkilöillä kaikkein harvimminkin.

Työ- ja opiskelumatkat

Työmatkojen keskipituus työssäkäyvillä vastaajilla on 12,2 km. Puolet työmatkoista jää kuitenkin alle kuuden kilometrin. Joka neljännellä vastaajalla työmatkan pituus on alle 3 km. Pientalovaltaisilla alueilla asuvilla työmatka on keskimäärin pidempi, 13,5 km, kun se kerrostalovaltaisilla alueilla asuvilla on 10,7 km. Asuinalueen sijainti yhdyskuntarakenteessa vaikuttaa selvästi työmatkan pituuteen. Kaupunkikeskustoissa asuvilla työmatkan pituus on keskimäärin lyhin, 11,0 km, lähiöissä keskimääräinen ja muilla asuinalueilla selvästi pidempi, 14,7 km. Pienissä taajamissa asuvilla lyhyiden työmatkojen osuus on suuri. Läänneittäin alhaisin työmatkan keskipituus on Oulun läänissä ja korkein Lapin läänissä. Naisilla työmatkan pituus on keskimäärin lyhyempi kuin miehillä.

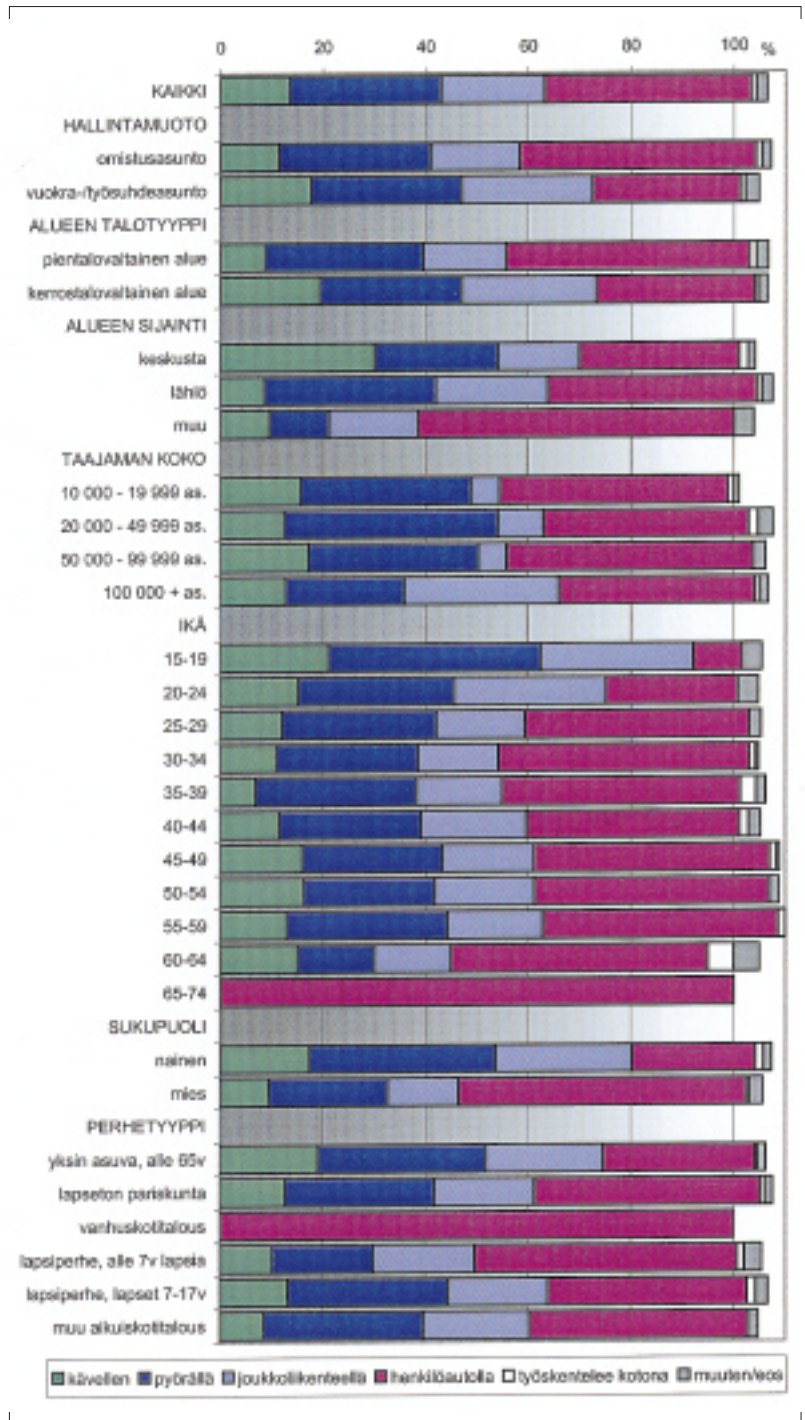
Neljännes työssäkäyvistä tai opiskelevista vastaajista käy töissä tai opiskelee

omalla asuinalueellaan. Mitä pienemmästä taajamasta on kyse, sen suurempi osa vastaajista työskentelee tai opiskelee omalla asuinalueella. Runsaan kolmanneksen mielestä omalta asuinalueelta löytyy ammattia vastaavia työ- tai opiskelupaikkoja. Naiset työskentelevät tai opiskelevat miehiä useammin omalla asuinalueella ja ovat useammin sitä mieltä, että omalta asuinalueelta löytyy ammattia vastaavia työ- tai opiskelupaikkoja. Kerrostaloalueilla oman alan paikkoja löytyy vastaajien mielestä asuinalueelta paremmin kuin pientaloalueilla.

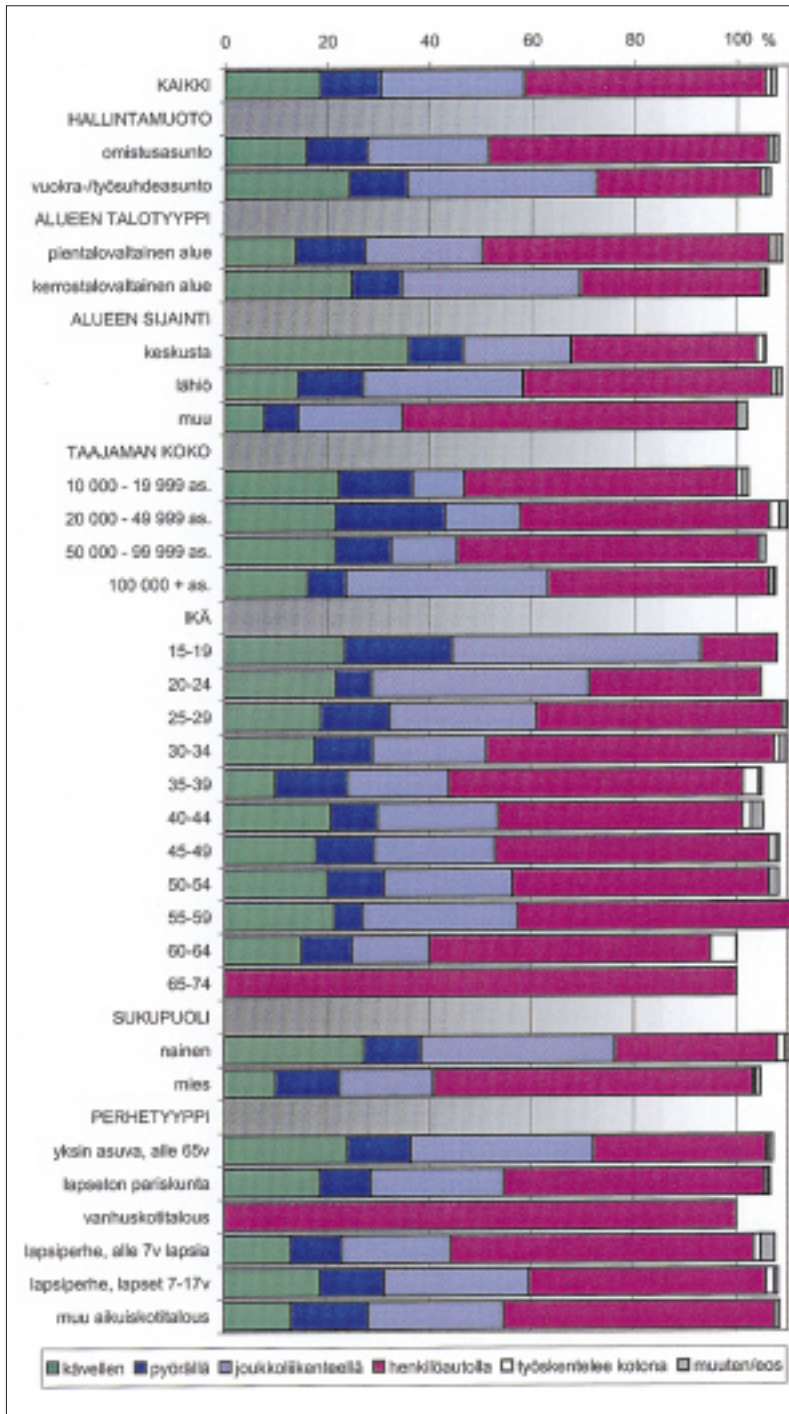
Työ- tai opiskelumatka liikutaan pääasiallisesti eniten henkilöautolla, kesällä kaksi viidestä ja talvella lähes puolet työssäkäyvistä tai opiskelevista vastaajista kertoo käyttävänsä matkaan pääasiassa henkilöautoa. Kesällä liikutaan myös paljon pyörällä, lähes kolmannes vastaajista pääasiallisesti, talvella osuus laskee runsaaseen kymmenesosaan. Joukkoliikenteellä kulkee pääasiallisesti viidesosa kesällä, mutta talvella osuus nousee yli neljäsosaan vastaajista. Kesällä töihin tai opiskelemaan kävelee useampi kuin joka kymmenes ja talvella kävely on jopa yleisempää, silloin lähes viidesosa pääasiallisesti kävelee. Kesän työmatkapyöräily vaihtuu talvella autoon, joukkoliikenteeseen ja jopa kävelyyn. Pääasiallisia kulkuvälineitä voi olla useampia, minkä takia prosenttien summa ylittää sadan.

Asunnon hallintamuotojen ja alueen talotyyppien väliset erot ovat samantyyppiset. Vuokra-asunnoissa tai kerrostalovaltaisilla alueilla asuvat kävelevät ja käyttävät joukkoliikennettä työ/opiskelumatkallaan keskimääräistä enemmän, kun taas omistusasunnoissa tai pientalovaltaisilla alueilla asuvat käyttävät matkaan useammin henkilöautoa. Pientaloalueilla asuvilla pyöräily on hieman yleisempää kuin kerrostaloalueilla.

Asuinalueen sijainnin mukaan voidaan havaita selviä eroja. Kaikista tarkastelluista taustamuuttujista keskustojen asuinalueilla työ- tai opiskelumatka kuljetaan kävellen kaikkein useimmin. Lähiöissä pyöräillään ja käytetään joukkoliikennettä muita alueita enemmän. Auton käyttö lisääntyy huomattavasti siirryttäessä muihin asuinalueisiin. Eri taajama-

Kuva 71. Vastaajien työ- tai opiskelumatkan pääasiallinen liikkumistapa kesällä (pääasiallisia kulkuvälineitä voi olla useampia, minkä vuoksi osuuksien summa ylittää sadan).

Kuva 72. Vastaajien työ- tai opiskelumatkan pääasiallinen liikkumistapa talvella (pääasiallisia kulkuvälineitä voi olla useampia, minkä vuoksi osuuksien summa ylittää sadan).

kokoluokissa selvin ero on suurimpien taajamien yleinen joukkoliikenteen käyttö muihin kokoluokkiin verrattuna. Joukkoliikenteen käyttö on yli 100 000 asukkaan taajamissa jopa neljä kertaa niin yleistä kuin pienemmissä taajamissa. Vastaavasti auton käytön, pyöräilyn ja kävelemisen osuudet ovat suurimmissa kaupungeissa pienempiä.

Nuoret käyttävät työ- tai opiskelumatkaansa hyvin paljon kevyttä liikennettä, heillä matkan pituuskin tosin on keskimäärin lyhyempi kuin muilla ikäryhmillä. Vanhusten sadan prosentin autonkäyttö kuvissa ei anna tilastollisesti oikeaa kuvaa, työssäkäyviä 65-74-vuotiaita oli tutkimuksessa mukana vain 4 kappaletta ja vanhuskotitalouksissa asuvia työssäkäyviä 3 kappaletta, joista siis kaikki käyttävät työmatkaansa autoa. Naisten ja miesten kulkutapajakaumat eroavat toisistaan paljon. Naiset käyttävät miehiä huomattavasti enemmän kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä kuin miehet, jotka vastaavasti ajavat paljon useammin autolla. Ainoastaan talvessa pyörän käytössä miehet ohittavat naiset aavistuksen suuremmalla osuudella. Eri sosioekonomisista ryhmistä ylempät toimihenkilöt käyttävät työmatkaansa useimmin autoa ja pyöräilevät kaikkein vähiten. Alemmat toimihenkilöt käyttävät muita harvemmin autoa ja muita useammin kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä, talvella tosin työntekijät pyöräilevät töihin eniten. Työntekijät käyttävät yleensä autoa tai pyörää, kävellen tai joukkoliikenteellä he menevät töihin suhteellisen harvoin.

Kauppamatkat

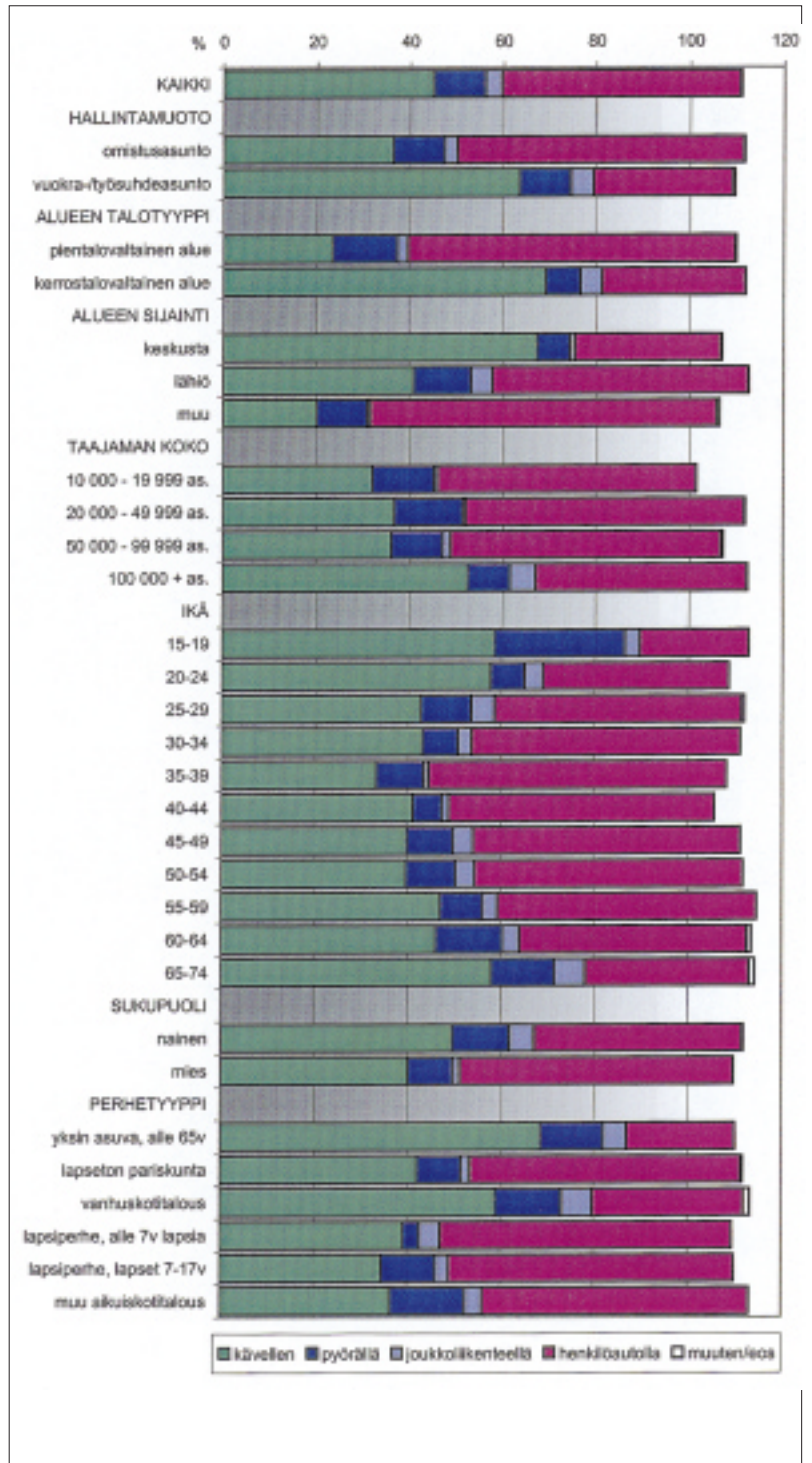
Ruokakauppaan puolet vastaajista kulkee pääasiassa autolla, mutta lähes yhtä usein kauppaan myös kävellään. Kävelyn yleisyys kulkutapana verrattuna työ- ja opiskelumatkoihin kertoo siitä, että suuri osa asukkaista käyttää oman asuinalueen kävelyetäisyydellä sijaitsevaa lähikauppaa. Pyörää ja erityisesti joukkoliikennettä käytetään kauppamatkaan paljon harvemmin kuin työ- tai opiskelumatkaan. Pyöräily on kauppamatkalla jopa yleisempää kuin joukkoliikenteen käyttö. Autoa käytetään kauppamatkaan

useammin kuin työmatkaan todennäköisesti siksi, että sitä käytetään silloin tavarankuljettamiseen. Auton yleinen käyttö kauppatietoon suurissakin taajamissa liittyy myös kaupan yleiseen kehitykseen, jossa kaupan yksikkökoot kasvavat ja kauppaverkko harvenee.

Eniten ruokakauppaan kävelevät kerrostaloalueilla ja keskustoissa asuvat, vuokra-asunnoissa asuvat sekä alle 65-vuotiaat sinkut. Näissä kaikissa ryhmissä noin kaksi kolmesta pääasiallisesti kävelee kauppaan. Toisaalta nuorilla, 15-19-vuotiailla, kevyen liikenteen osuus on suurin, koska he pyöräilevät paljon. Myös vanhuksilla kevyen liikenteen osuus kulkutapajakaumasta on suuri.

Auton käyttö kauppatietokäynnillä on yleisintä keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla, pientalovaltaisilla alueilla, omistusasujilla, muissa kuin suurimmissa taajamissa, 30-54-vuotiailla, miehillä ja lapsiperheillä. Auton käytössä kerrostaloalueilla hallintamuotojen erot eivät ole suuret, mutta pientaloalueilla vuokra-asujat käyttävät autoa paljon harvemmin kuin omistusasujat. Joukkoliikenteen käyttö ei ole kauppatietokäynnillä tavallista ainakaan pääasiallisena kulkuvälineenä. Eniten sitä käyttävät vanhukset, vuokra-asunnoissa ja kerrostaloalueilla asuvat, suurimpien taajamien asukkaat, naiset sekä yksin asuvat alle 65-vuotiaat. Sukupuolten erot eivät ole yhtä suuret kuin työ- ja opiskelumatkoissa. Työttömät kulkevat kauppatietokäynnillä paljon useammin kevyellä liikenteellä kuin työlliset, jotka käyttävät pääasiassa autoa. Sosioekonomiset erot ovat saman suuntaiset mutta pienemmät kuin työmatkassa, ylemmät toimihenkilöt käyttävät kauppatietokäynnillä hieman muita useammin autoa ja työntekijät pyöräilevät muita useammin. Alemmat toimihenkilöt kävelevät ja käyttävät joukkoliikennettä aavistuksen muita useammin.

Lääneittäin on havaittavissa joitakin eroja. Useimmin ruokakauppaan kävelee Etelä-Suomen läänissä, jossa puolet vastaajista pääasiassa kävelee kauppaan, ja vähiten Lapin läänissä, jossa alle kolmannes vastaajista kävelee. Samoin joukkoliikenteen käyttö on yleisintä Etelä-Suomen läänissä. Oulun läänissä kukaan ei ilmoita käyttävänsä joukkoliikennettä kauppatietokäynnillä.

Kuva 73. Vastaajien kauppatietokäynnin pääasiallinen liikkumistapa (pääasiallisia kulkuvälineitä voi olla useampia, minkä vuoksi osuuksien summa ylittää sadan).

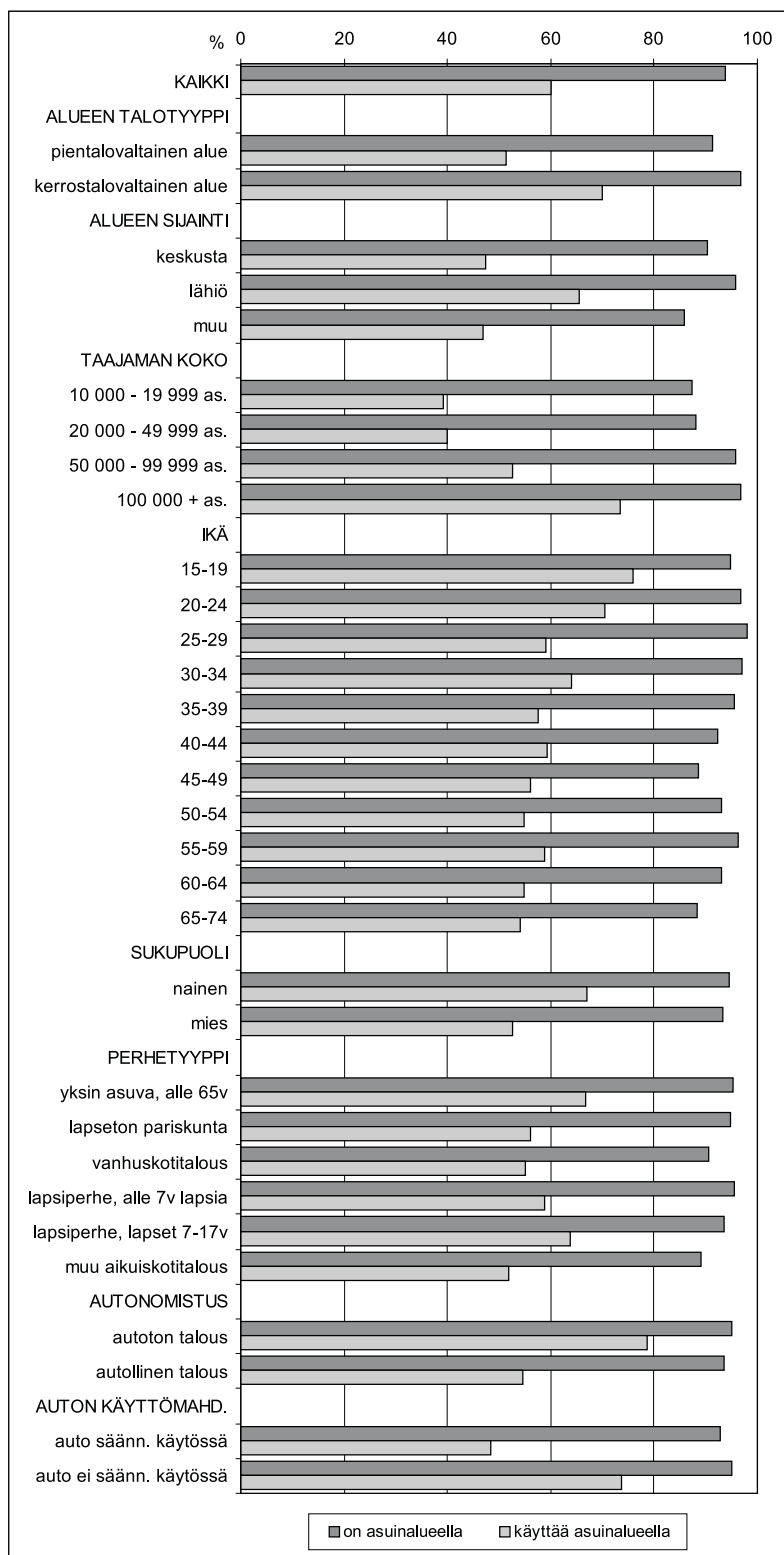
nettä kauppatietokäynnillä, sen sijaan pyöräily on siellä muita läänejä yleisempää. Auton käyttö on yleisintä Lapin läänissä, mutta kohtalaisen yleistä myös Länsi-Suomen läänissä, jossa autollisia talouksia on aineistossa eniten.

Joukkoliikenne

Jopa 94 % vastaajista ilmoittaa joukkoliikenteen pysäkin löytyvän omalta asuinalueelta. Joukkoliikenne on järjestetty suomalaisissa taajamissa tämän mittarin mukaan hyvin. Pelkkä pysäkin olemassaolo ei kuitenkaan anna riittävää kuvaa joukkoliikenteen palvelutasosta alueella. Siihen vaikuttavat myös muun muassa vuorotiheys tai sopivan linjan puuttuminen. Joukkoliikenteen muuta palvelutason ei kuitenkaan tässä kyselyssä selvitetty. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla sekä pienimmässäkin taajamakokoluokassa joukkoliikenteen pysäkki löytyy lähes yhdeksältä kymmenestä vastaajasta omalta asuinalueelta. Pientalovaltaisilla alueilla tilanne on tätäkin parempi. Suurimmissa taajamissa, lähiöissä ja kerrostalovaltaisilla alueilla osuus lähentelee sataa prosenttia. Läänneistä pysäkkejä on harvimmassa Lapin läänin alueella, kuitenkin sielläkin lähes yhdeksällä kymmenestä vastaajasta on asuinalueella pysäkki.

Kaksi kolmasosaa niistä, joilla pysäkki on omalla alueella, kertoo käyttävänsä oman alueen pysäkkiä. Joukkoliikenteen käytössä on suurempia eroja kuin pysäkin olemassaolossa. Suurimmat erot on havaittavissa eri taajamakokoluokissa. Yli 100 000 asukkaan taajamissa joukkoliikennettä käytetään selvästi enemmän kuin muissa kokoluokissa. Pientaloalueilla asuvista vain runsas puolet niistä, joilla pysäkki on alueella, kertovat käyttävänsä sitä, kun luku kerrostaloalueilla on lähes kolme neljäsosaa. Lähiöissä oman alueen pysäkkiä käytetään useammin kuin keskustoissa ja muilla asuinalueilla. Joukkoliikenteen käyttö on selvästi yleisempää Etelä-Suomen läänissä kuin muualla. Etelä-Suomen läänissä asuvista niistä vastaajista, joilla pysäkki on asuinalueella, lähes kolme neljästä käyttää oman alueen pysäkkiä, kun Lapin läänissä vain alle kolmannes vastaajista. Muissa lääneissä oman alueen pysäkkiä käyttää runsas puolet vastaajista, joilla pysäkki on omalla alueella.

Joukkoliikenteen käytön erot ovat selkeät myös autonomistuksen ja auton käyttömahdollisuuden suhteen. Ne vas-

Kuva 74. Joukkoliikenteen pysäkin asuinalueellaan omaavat sekä oman asuinalueen pysäkkiä käyttävät vastaajat.

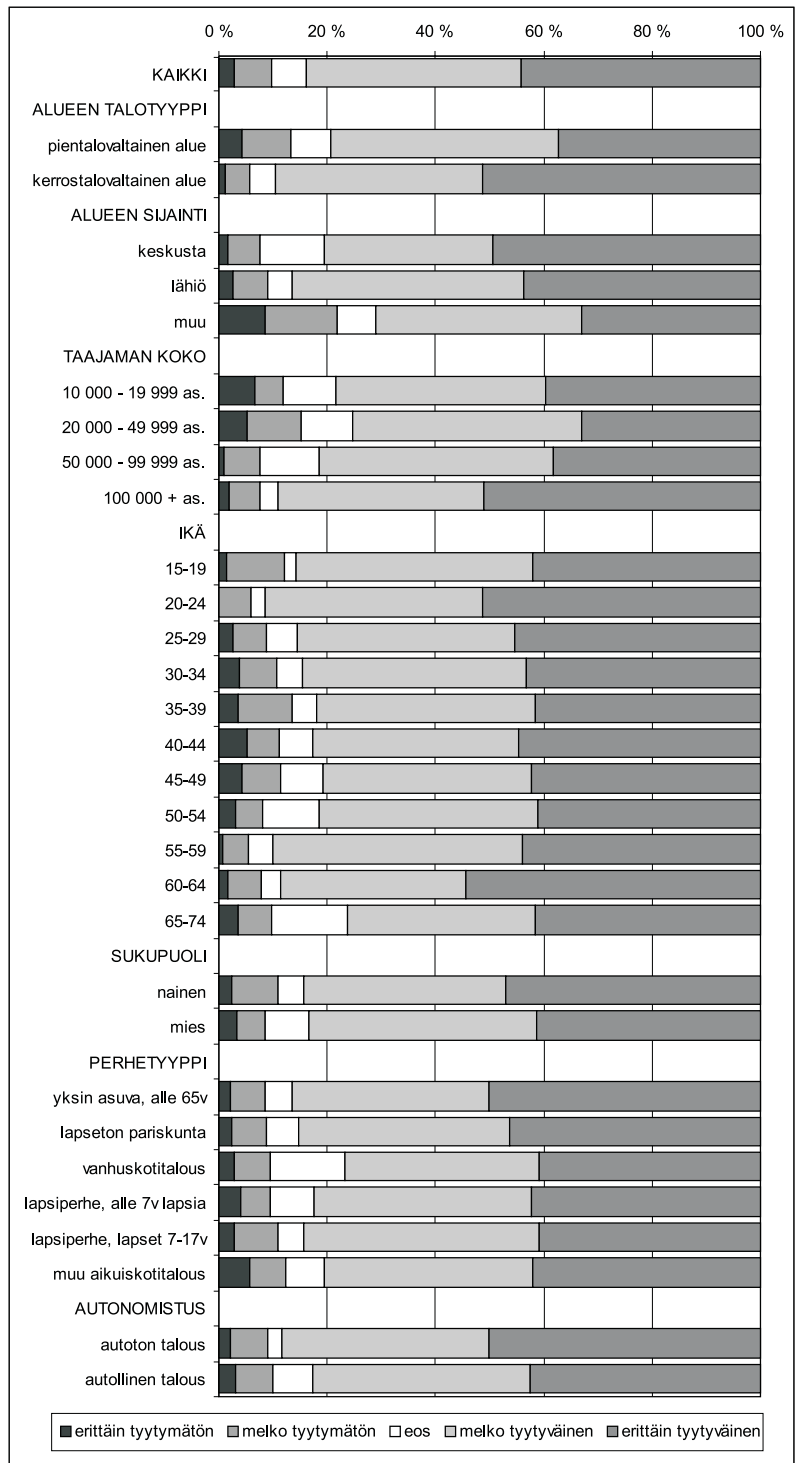

taajat, jotka asuvat autottomissa talouksissa tai joilla ei itsellä ole autoa säännöllisesti käytettävissä, käyttävät alueensa pysäkkiä paljon useammin kuin autollisissa talouksissa asuvat tai ne, joilla on auto säännöllisesti käytettävissä, vaikka pysäkki löytyykin lähes yhtä usein omalta alueelta. Ikäryhmittäin joukkoliikenteen pysäkkiä käyttävät eniten nuoret 15-19-vuotiaat, joista yli kolme neljästä käyttää alueensa pysäkkiä, sekä 20-24-vuotiaat. Joukkoliikenteen käyttö tuntuu vähenevän iän myötä. Naiset käyttävät oman alueen pysäkkiä useammin kuin miehet ja vuokra-asujat useammin kuin omistusasujat. Yksin asuvat alle 65-vuotiaat ja lapsiperheet käyttävät alueen pysäkkiä hieman useammin kuin muissa perhetyypeissä asuvat. Elämäntilanteen mukaan tarkasteltuna opiskelijat käyttävät joukkoliikenteen pysäkkiä eniten. Työntekijät käyttävät pysäkkiä jonkin verran vähemmän kuin toimihenkilöt.

Niistä vastaajista, joilla ei ole joukkoliikenteen pysäkkiä omalla asuinalueellaan, vain neljännes kertoo käyttävänsä alueen ulkopuolista joukkoliikenteen pysäkkiä. Tässä alue- tai sukupuolieroja ei ole. Alueet, joilla ei ole omaa pysäkkiä, sijaitsevat keskimääräistä useammin pienemmissä taajamissa.

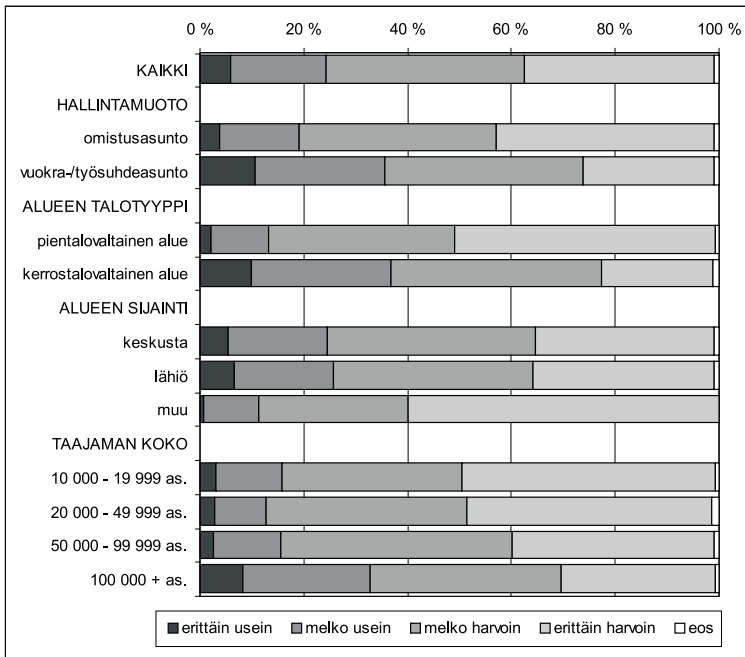
Joukkoliikennepalveluihin ollaan hyvinkin tyytyväisiä, tyytymätön on vain joka kymmenes vastaaja. Eniten tyytymättömyyttä on keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla alueilla sekä pienemmissä taajamakokoluokissa. Keskustoissa ollaan tyytyväisiä vaikka oman alueen pysäkin käyttöprosentti on siellä pienempi. Käytön tarve on todennäköisesti pienempi, koska useimmat toiminnot ovat keskustoissa kävelyetäisyydellä. Joukkoliikenteen pienempi käyttöprosentti näkyy myös "ei osaa sanoa"-vastausten muuta suurempana osuutena tyytyväisyyskysymyksessä. Pientalovaltaisilla alueilla ollaan kerrostalovaltaisia hieman tyytymättömämpiä. Suurimmassa, yli 100 000 asukkaan taajamissa asuvat vastaajat ovat muiden taajamakokoluokkien vastaajia tyytyväisempiä joukkoliikennepalveluihin. Lapin läänin asukkaat ovat muiden läänien asukkaita tyytymättömämpiä.

Autottomat ovat tyytyväisempiä

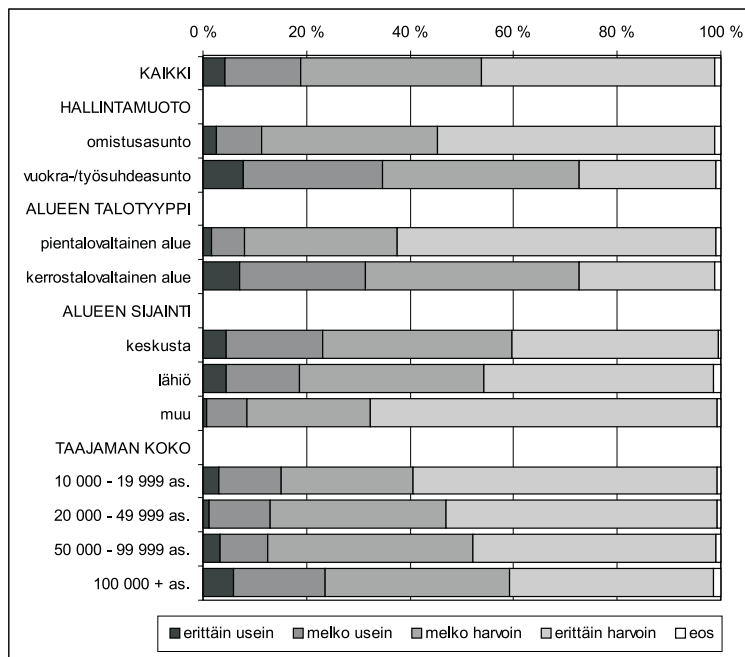

Kuva 75. Vastaajien tyytyväisyys asuinalueen joukkoliikennepalveluihin.

kuin autolliset johtuen todennäköisesti asuinalueen tyypistä ja sijainnista parempien yhteyksien äärellä. Joukkoliikenteen suuri käyttöosuus näkyy autottomilla "ei osaa sanoa"-vastausten pienenevä osuutena. 30-49-vuotiaat ja muut aikuisotitaloudet näyttävät olevan ikäryhmistä ja perhetyypeistä tyytymättömmimpiä, mihin saattaa vaikuttaa heidän pientalovaltainen asumisensa.

Kuva 76. Ilkivallan tai sotkemisen kokeminen asuinalueella.

Kuva 77. Päihtyneiden aiheuttamien häiriöiden kokeminen asuinalueella.

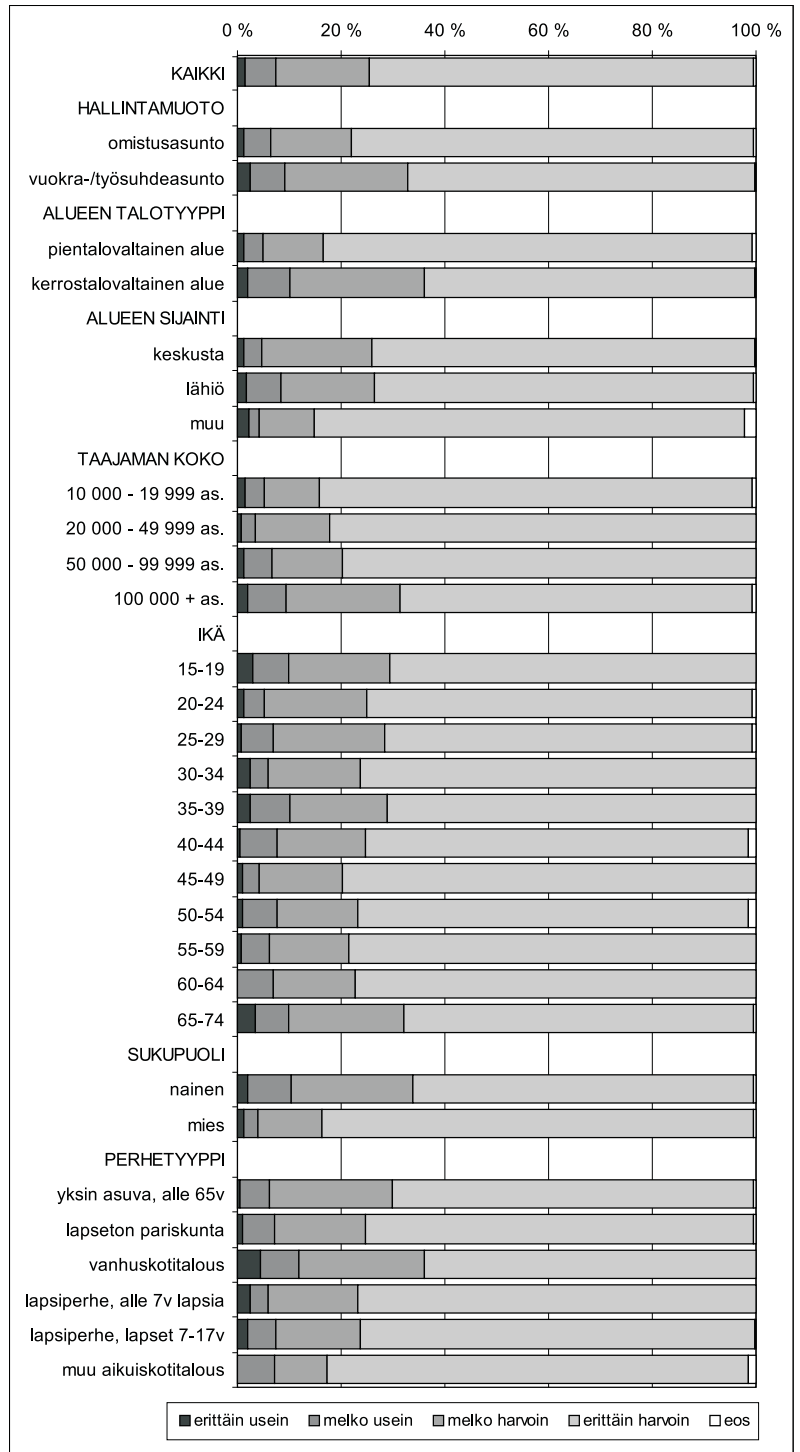
Vaikka joukkoliikenteen pysäkki löytyykin lähes kaikilta pientaloalueilta ja pientenkin taajamien asuinalueilta, on joukkoliikenteen palvelutaso muuten parempi suurten kaupunkien kerrostaloalueilla, mikä selittää eroa tyytyväisyydessä. Muutama prosentti vastaajista asettaa joukkoliikennepalvelujen lisäämisen yhdeksi tärkeimmistä alueen palvelujen lisäämistarpeista, erityisesti joukkoliikenteen kehittämistoiveet näkyvät pienimmissä, 10 000 – 20 000 asukkaan taajamissa.

5.6 Häiriöt ja turvattomuus

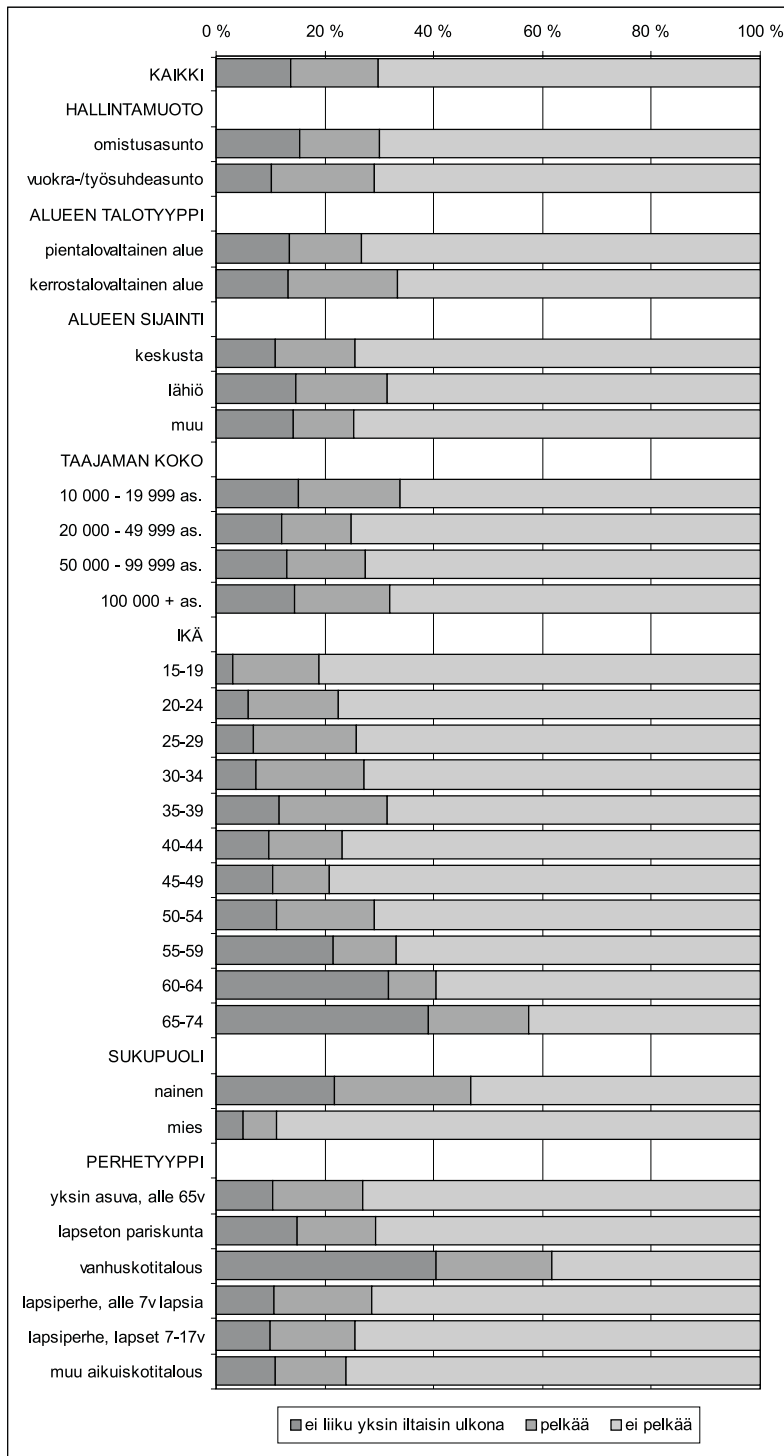
Ilkivaltaa tai sotkemista on asuinalueellaan kokenut melko usein tai usein neljännes vastaajista. Päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä on koettu asuinalueella ilkivaltaa harvemmin, alle viidenneksen mielestä häiriöitä on melko usein tai erittäin usein.

Ilkivaltaa tai sotkemista sekä päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä koetaan kerrostalovaltaisilla asuinalueilla moninkertaisesti verrattuna pientalovaltaisiin alueisiin. Pientaloalueilla puolet vastaajista sanoo ilkivaltaa esiintyvän erittäin harvoin kun kerrostaloalueilla vain viidenneksen. Samoin vuokra-asunnoissa asuvat ovat kokeneet ilkivaltaa ja päihtyneiden häiriöitä paljon useammin kuin omistusasunnoissa asuvat. Suurimmissa taajamissa häiriöitä esiintyy selvästi yleisemmin kuin muualla. Kaupunkien keskukset ja lähiöt eivät juuri eroa toisistaan ilkivallan ja päihtyneiden häiriöiden kokemisessa, muilla asuinalueilla häiriöitä on sen sijaan koettu huomattavasti harvemmin. Ikäryhmittäin ei ole selkeitä eroja, perhetyypeistä yksin asuvat alle 65-vuotiaat ovat kokeneet ilkivaltaa ja päihtyneiden häiriöitä muita hiukan useammin johtuen todennäköisesti heidän yleisestä keskusta- ja kerrostaloasumisestaan. Naisten mielestä ilkivaltaa tai sotkemista ja päihtyneiden häiriöitä on esiintynyt asuinalueella hiukan useammin kuin miesten mielestä. Sosioekonominen aseman mukaan työntekijät ovat kokeneet häiriöitä enemmän kuin muut, ylemmät toimihenkilöt kaikkein vähiten.

Vähemmän kuin joka kymmenes vastaa- ja kokee turvattomuutta asuinalueella liikkueessaan melko tai erittäin usein, kolme neljästä vastaajasta kokee turvattomuutta vain erittäin harvoin. Erot taustatekijöiden mukaan eivät ole yhtä suuret kuin häiriöiden kokemisessa. Kerrostaloalueilla koetaan kuitenkin jonkun verran enemmän turvattomuutta kuin pientaloalueilla ja vuokra-asujat hiukan useammin kuin omistusasujat. Erot keskustoissa, lähiöissä ja muilla asuinalueilla asuvien kesken ovat pieniä. Keskimääräistä enemmän turvattomuutta kokevat nuoret ja vanhuksat. Naiset tuntevat turvattomuutta yleisemmin kuin miehet. Ylemmät toimihenkilöt ovat tunteneet muita sosioekonomisia ryhmiä harvemmin turvattomuutta.

Kuva 78. Turvattomuuden kokeminen asuinalueella liikkueessa.

Kuva 79. Pelon kokeminen iltaisin klo 22.00 jälkeen alueella yksin liikkua.

Pelon kokeminen iltakymmenen jälkeen asuinalueella yksin liikkua on yleisempää kuin turvattomuuden tunne. Seitsemän kymmenestä vastaajasta ei pelkää liikkua yksin iltakymmenen jälkeen asuinalueellaan, joka kuudes vastaaja kertoo pelkäävänsä ja lähes joka seitsemäs ei liiku ollenkaan yksin iltaisin ulkona. Alueelliset erot eivät ole suuria. Kerrostaloalueilla pelkäävien osuus on hieman suurempi kuin pientaloalueilla. Lähiöissä ja keskustoissa asuvat pelkäävät vähän useammin kuin muilla asuinalueilla asuvat, toisaalta keskustoissa asuvat eivät välttele yhtä usein liikkumista yksin iltaisin. Keskustoissa asuvat nuoret sinkut liikkuvat enemmän yksin iltaisin ulkona.

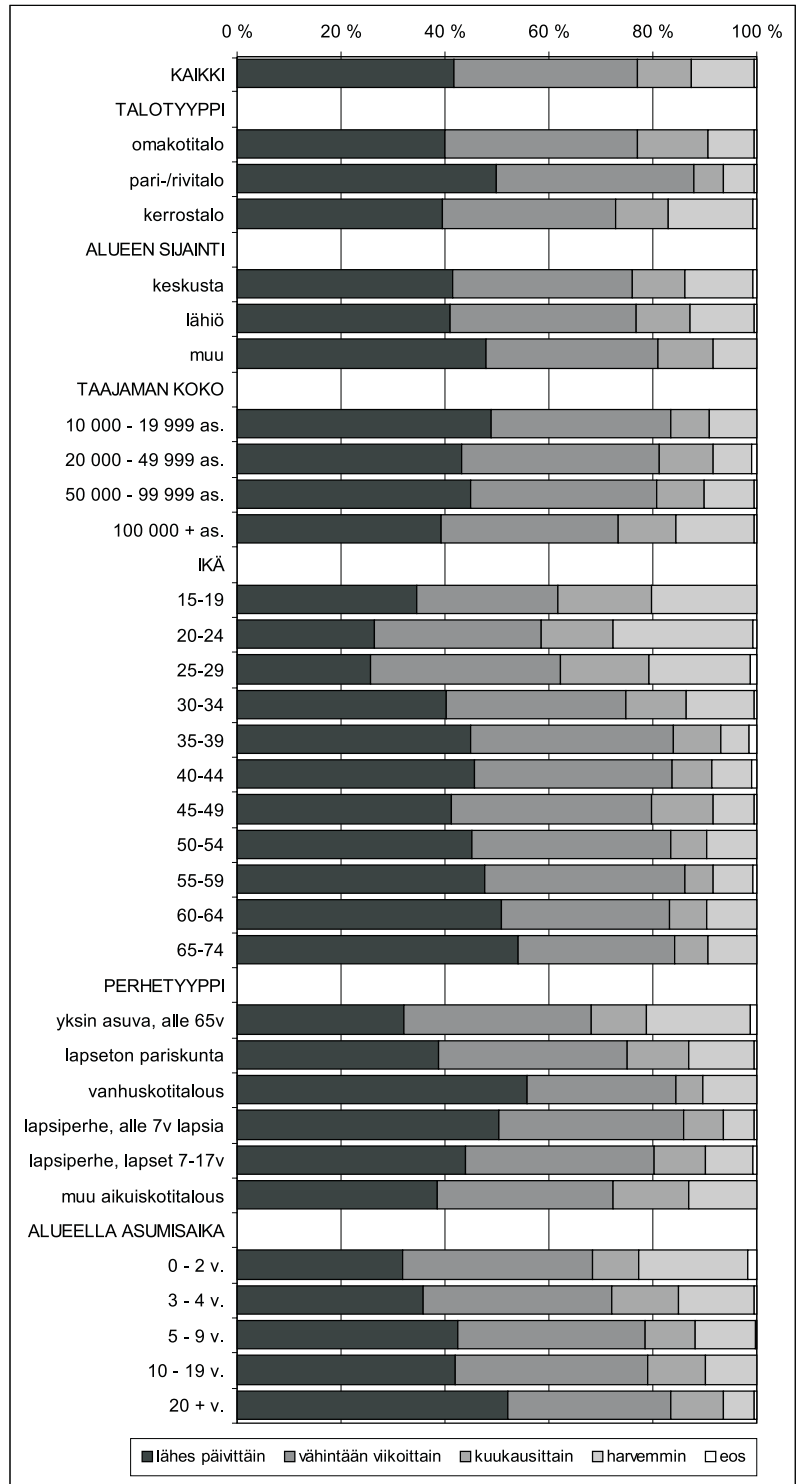
Nuoret eivät välttele liikkumista iltaisin eivätkä pelkää keskimääräistä enemmän, mutta he kokevat kuitenkin keskimääräistä enemmän turvattomuutta asuinalueellaan, ehkä juuri siksi että he viettävät paljon aikaa iltaisin ulkona. Ikäryhmistä eniten pelkäävät 30-39-vuotiaat. Yksin liikkumisen välttäminen lisääntyy iän myötä. Vanhuksista jopa kaksi viidesosaa ei liiku yksin iltaisin ulkona. Pelkoa voidaan siis välttää minimoimalla liikkumista pimeään aikaan yksin.

Sukupuolierot ovat pelon suhteen turvattomuuden tunnetta selkeämmät. Naisista peräti neljännes pelkää liikkua yksin iltaisin alueella, miehistä vain kuusi prosenttia. Yli viidennes naisista ei liiku ollenkaan iltaisin yksin, miehistä ainoastaan viisi prosenttia. Väkivallan pelko ja sen aiheuttama liikkumisen rajoittaminen on tutkimusten mukaan yleistä erityisesti naisilla, vaikka todennäköisyys joutua väkivallan kohteeksi olisikin hyvin pieni. Pelkoja ei silti pidä vähätellä, koska ne vaikuttavat suoraan naisten tilan käyttöön, liikkumiseen ja viihtyvyyteen.

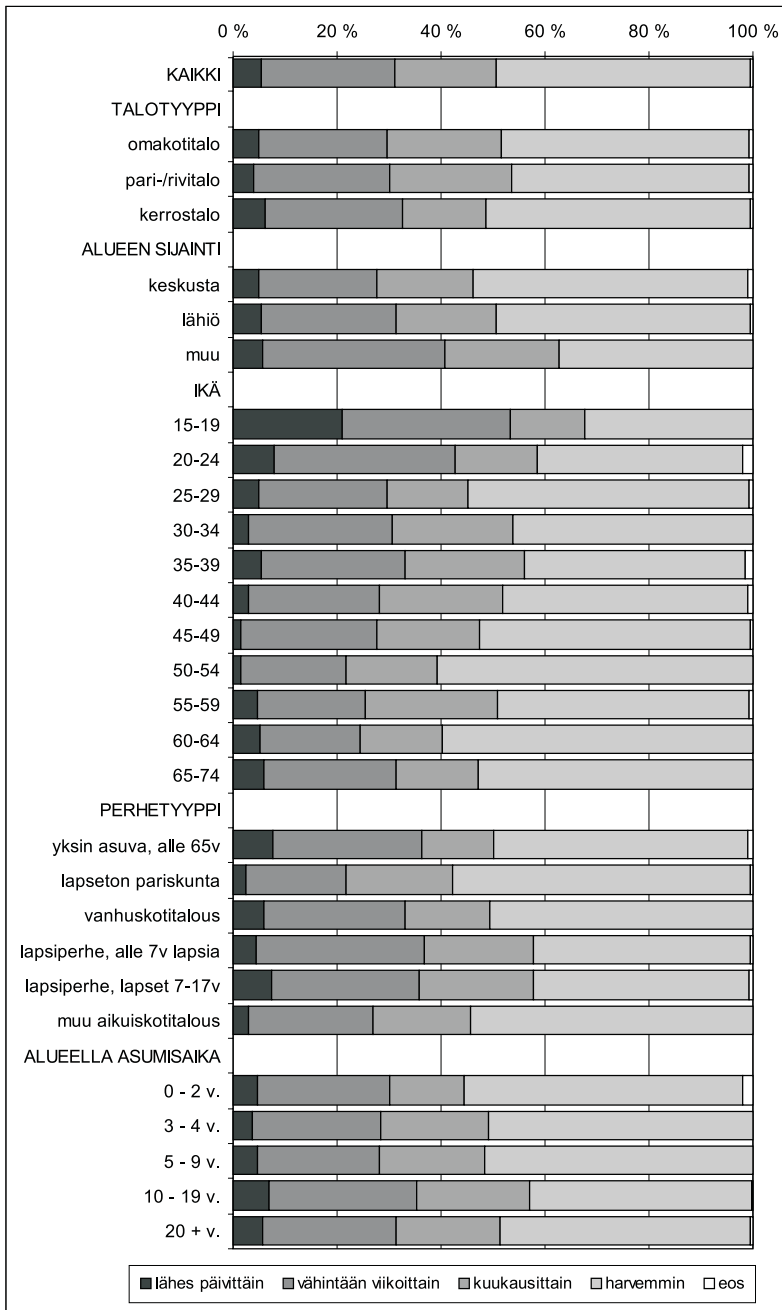
5.7 Sosiaalinen kanssakäyminen

Naapureiden kanssa jutteleminen on yleistä, lähes päivittäin naapureiden kanssa juttelee useampi kuin kaksi viidestä vastaajasta. Talotyyppin, alueen sijainnin ja taajamakoon mukaan on havaittavissa pieniä eroja. Esimerkiksi mitä suurempi taajama on kyseessä, sitä harvemmin naapureiden kanssa jutellaan. Pientaloalueilla naapureiden kanssa jutteleminen on jonkun verran yleisempää kuin kerrostaloalueilla. Omistusasunnossa asuvat vastaajat juttelevat naapureiden kanssa useammin kuin vuokra-asujat. Omistusasujat myös asuvat useammin pientaloalueilla ja ovat esimerkiksi asuneet alueella keskimäärin kauemmin.

Suuremmat erot ovat löydettävissä kuitenkin iän, perhetyypin ja asumisajan mukaan. Naapureiden kanssa juttelu vaikuttaa lisääntyvän iän mukana. Vähiten naapureiden kanssa juttelevat 20-29-vuotiaat. Tämän ikäiset ovat asuneet nykyisessä asunnossaan vähiten aikaa eli asuminen on vielä vakiintumatonta ja asunto vaihtuu usein. Liikkuvassa elämänvaiheessa ei suhteita naapureihin luoda yhtä hanakasti. Vanhuskoti- talouksista ja lapsiperheistä, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, yli puolet juttelee naapureiden kanssa päivittäin. Alle 65-vuotiaat yksin asuvat taas juttelevat vähän. Mitä kauemmin alueella on asuttu, sitä useammin naapureiden kanssa jutellaan.

Kuva 80. Naapureiden kanssa juttelun yleisyys.

Kuva 81. Alueella kyläilyn yleisyys.

Kyläilyä asuinalueen muiden asukkaiden luona harrastetaan paljon vähemmän kuin naapureiden kanssa juttelua. Puolet asukkaista ei juuri kyläile asuinalueella. Kyläilyn yleisyydessä toisistaan eivät juuri eroa eri talotyypit, hallintamuodot tai taajamakoot. Keskustoissa ja lähiöissä asuvat harrastavat kyläilyä hieman harvemmin kuin muilla asuinalueilla asuvat. Kyläilyä harrastavat selkeästi eniten 15-19-vuotiaat, joilla saattaa olla vielä paljon koulu- tai opiskelukavereita samalla asuinalueella. Lapsiperheet ja yllättäen alle 65-vuotiaat yksin asuvat kyläilevät muita perhetyyppejä hiukan useammin. Kun naapureiden kanssa juttelu lisääntyy iän myötä, kyläily pikemmin vähenee, tosin kääntyen jälleen hienoiseen nousuun vanhemmissa ikäluokissa. Asumisajan mukaan ei ole nähtävissä yhtä selkeää trendiä kuin naapureiden kanssa juttelussa, samoin eri taajamakokoluokkien erot ovat kyläilyssä hyvin pieniä. Kyläilyn yleisyydessä on sosioekonomisia eroja, työntekijät kyläilevät alueella asuvien kanssa muita selvästi enemmän ja ylemmät toimihenkilöt vähiten.

Naapuriapua annetaan tai saadaan kyläilyäkin harvemmin. Pientaloalueilla naapuriapu on hieman kerrostaloalueita yleisempää. Pari- tai rivitaloissa asuvat ovat aktiivisimpia kuten naapureiden kanssa juttelunkin osalta. Asuinalueen sijainnin mukaan erot ovat samantyyppiset kuin kyläilyssä. Keskustojen ja lähiöiden asuinalueilla ollaan sosiaalisessa kanssakäymisessä vähemmän aktiivisia kuin muilla asuinalueilla. Taajamakokojen välillä ei ole suuria eroja naapuriavussa. Tässä otoksessa naapuriapua harrastetaan eniten 40-44-vuotiaiden ryhmässä. Lapsiperheet ovat aktiivisempia kuin muut perhetyypit. Merkittäviä sukupuolieroja sosiaalisessa kanssakäymisessä ei aineistossa ole minkään tarkastelun muuttujan osalta. Myöskään lääneittäin ei ole havaittavissa systemaattisia eroja.

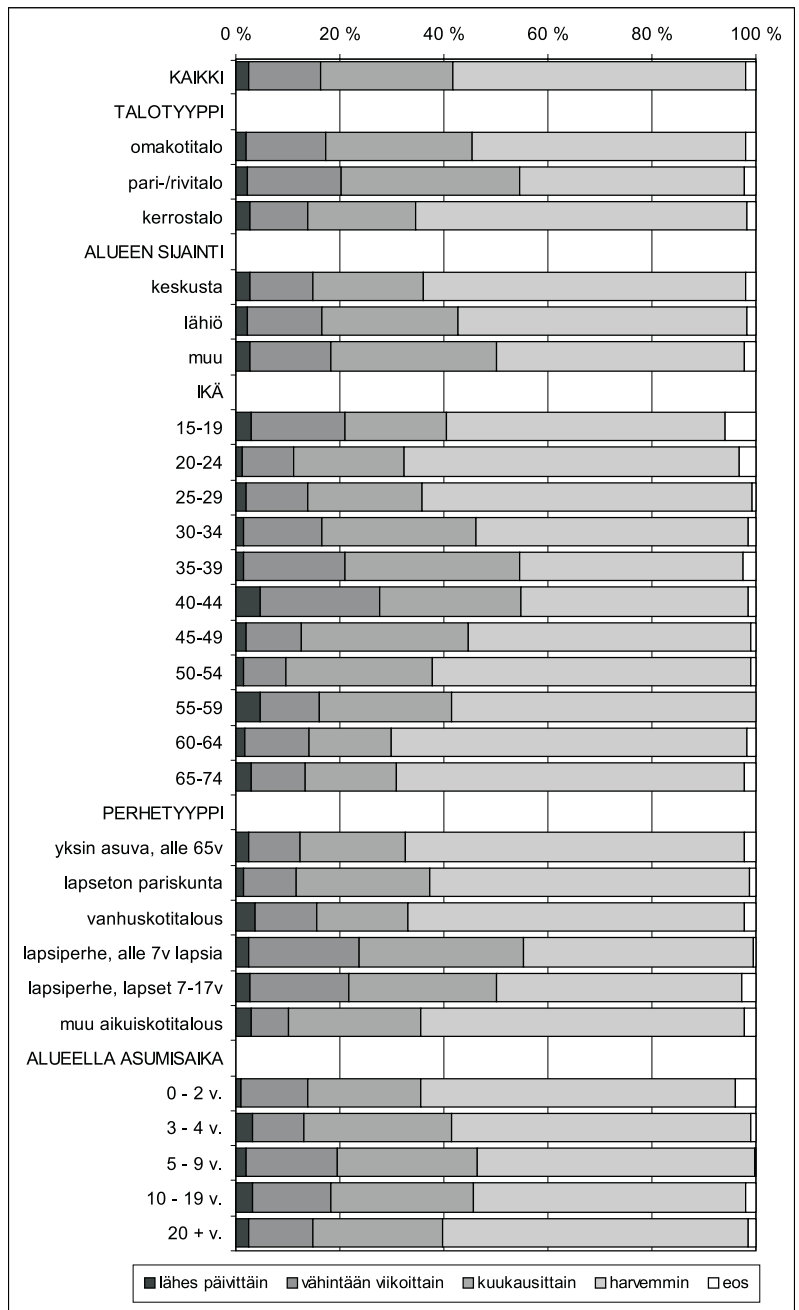
5.8 Osallistuminen

Talon ja taloyhtiön toiminta

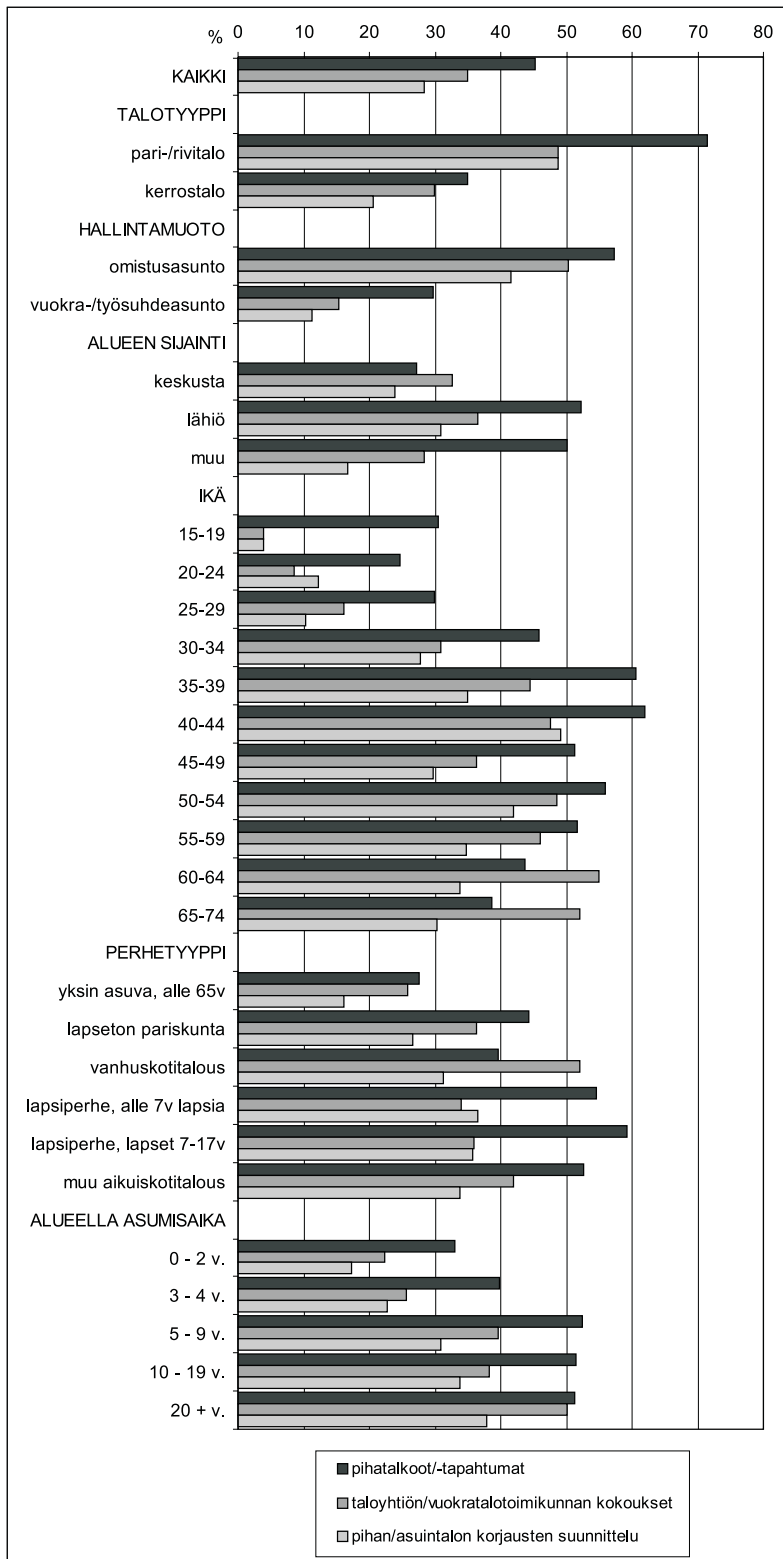
Taloon ja taloyhtiöön liittyviä osallistumiskysymyksiä ei ole kysytty lainkaan omakotitaloasukkailta, vaan osallistumisprosentit on laskettu pelkästään muista vastaajista.

Osallistuminen oman talon ja taloyhtiön toimintaan on kohtalaisen aktiivista. Oman talon pihatalkoisiin tai pihatapahtumiin on osallistunut viimeisten 12 kuukauden aikana lähes puolet vastaajista, taloyhtiön tai vuokratalotoimikunnan kokouksiin runsas kolmannes sekä taloyhtiön pihan suunnitteluun tai asuintalon korjausten suunnitteluun vähän yli neljännes vastaajista.

Aktiivisuudessa on eroja talotyyppin ja hallintamuodon mukaan. Pientalovaltaisilla alueilla ollaan aktiivisempia kuin kerrostalovaltaisilla. Erityisesti pihatalkoisiin tai -tapahtumiin pari- ja rivitaloissa osallistutaan kerrostaloasukkaita enemmän. Pari- ja rivitaloissa yhteisöllisyys on ilmeisesti voimakkaampaa, asukkaat tuntevat pienessä taloyhtiössä toisensa paremmin kuin kerrostaloissa. Omistusasujat osallistuvat asuintalon toimintaan myös selkeästi enemmän kuin vuokra-asujat, mikä heijastaa hei-

Kuva 82. Naapuriavun yleisyys.

Kuva 83. Vastaajien osallistuminen talon ja taloyhtiön toimintaan viikkejien 12 kuukauden aikana.

dän suurempaa sitoutumista nykyiseen asuintaloon ja asuinympäristöön. Erityisesti vuokratalotoimikunnan kokouksiin sekä pihan tai asuintalon korjausten suunnitteluun vuokra-asunnoissa asuvat ovat osallistuneet hyvin vähän. Tämän tyyppinen toiminta on yhteydessä asunnon omistamiseen.

Asuinalueen sijainnin mukaan erot eivät ole yhtä suuret, mutta talon ja taloyhtiön toimintaan osallistutaan aktiivisimmin lähiöissä. Pihatalokoiisiin ja -tapahtumiin on kaupunkikeskustoissa osallistuttu erityisen harvoin. Koska omakotitaloasukkaat eivät ole näissä kysymyksissä mukana, on keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilta alueilta hyvin vähän vastaajia, jolloin luvut eivät niiden osalta ole tilastollisesti luotettavia. Lapin läänissä on osallistuttu muita läänejä vähemmän talon ja taloyhtiön toimintaan. Taajamakoon mukaan systemaattisia eroja ei ole.

Pihatalokoiisiin ovat osallistuneet aktiivisimmin 35-44-vuotiaat ja lapsiperheet, sekä pihan tai asuintalon korjausten suunnitteluun eniten 40-44-vuotiaat ja lapsiperheet. Sen sijaan taloyhtiön tai vuokratalotoimikunnan kokouksissa aktiivisimpia ovat vanhimmat ikäryhmät, 60-74-vuotiaat ja vanhuskotitaloudet. Taloyhtiöiden kokousten uhkana voi olla "ukkoutuminen", jos nuorempia ikäryhmiä ei saada aktivoitua. Erityisen vähän taloyhtiön kokouksiin sekä pihan tai talon korjausten suunnitteluun ovat osallistuneet nuoret ja nuoret aikuiset, mikä on toisaalta luonnollista toiminnan ollessa yhteydessä asunnon omistamiseen. Elämäntilanteen mukaan vähiten talon toimintaan ovat osallistuneet opiskelijat. Ylemmät toimihenkilöt ovat osallistuneet sosioekonomisista ryhmistä aktiivisimmin taloyhtiön kokouksiin ja pihan tai talon korjausten suunnitteluun, he asuvatkin muita useammin omistus-asunnoissa. Merkittäviä sukupuolieroja ei osallistumisessa ole, miehet ovat naisia hieman useammin osallistuneet pihan tai talon korjausten suunnitteluun sekä taloyhtiön tai vuokratalotoimikunnan kokouksiin. Mitä pidempään alueella on asuttu, sen aktiivisempia oman talon ja taloyhtiön toiminnassa ollaan.

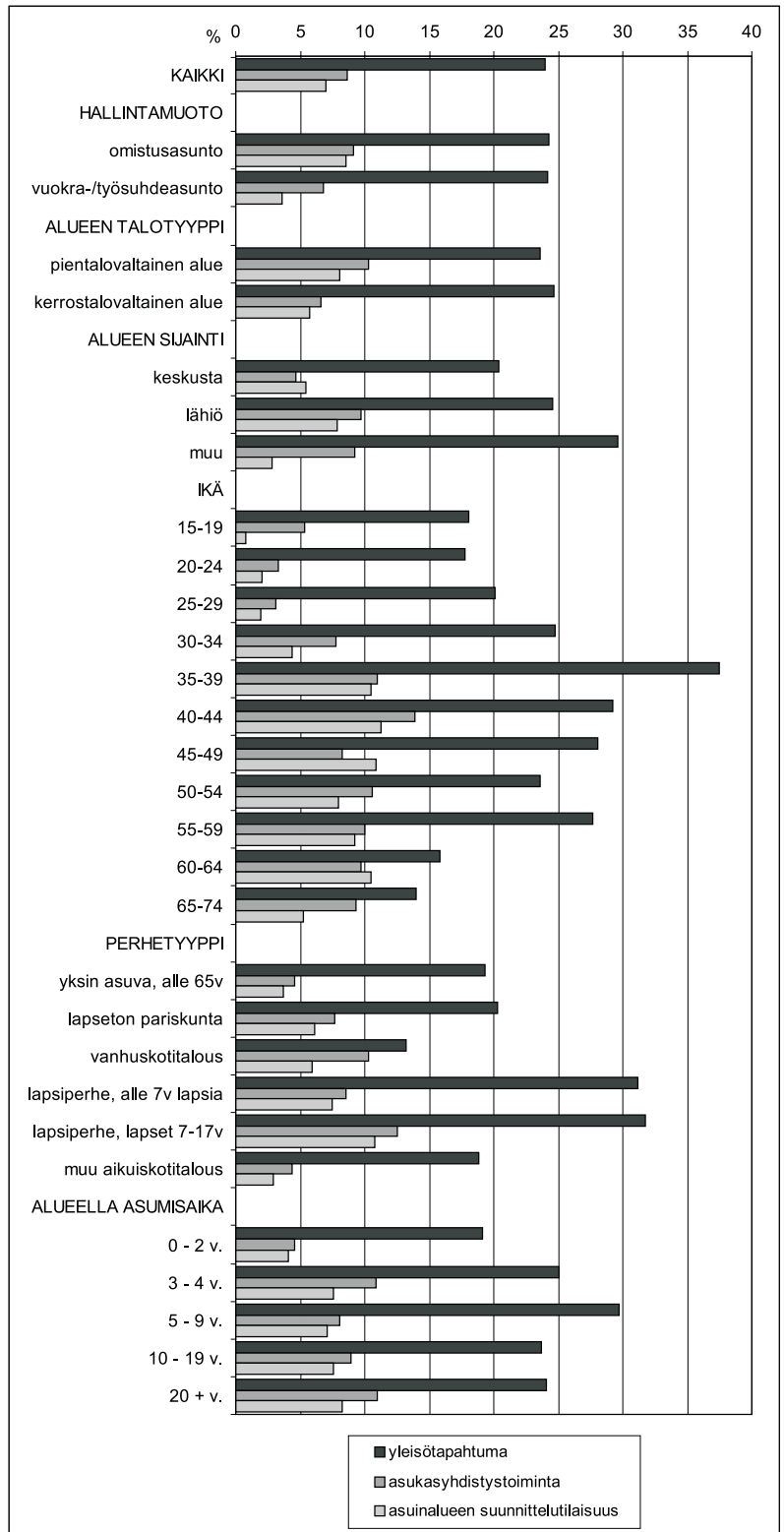
Toiminta asuinalueella

Asuinalueen toimintaan osallistutaan harvemmin kuin taloyhtiön toimintaan. Eniten osallistujia keräävät erilaiset yleisötapahtumat, niihin on vuoden sisällä osallistunut neljännes vastaajista. Asukasyhdistyksen toimintaan tai asuinalueen suunnittelua koskevaan tilaisuuteen on osallistunut paljon harvempi, vähemmän kuin joka kymmenes vastaaja.

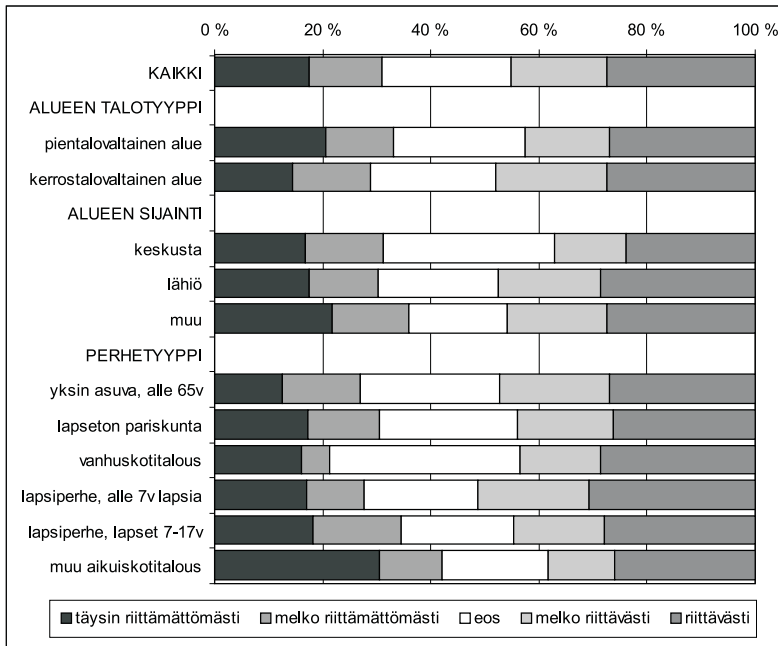
Asuinalueella ei eri hallintamuotojen, talotyyppien tai eri taajamakokojen välillä ole kovin merkittäviä eroja aktiivisuudessa. Yleisötapahtumien osallistumisprosentissa ei ole juuri lainkaan eroja, muuten omistusasujat ja pientalovaltaisilla alueilla asuvat ovat hiukan aktiivisempia asuinalueen toiminnassa kuin vuokra-asujat ja kerrostalovaltaisilla alueilla asuvat. Taajamakokoluokista pienimmässä ja suurimmassa luokassa ollaan jonkun verran keskimäisiä luokkia aktiivisempia. Yleisötapahtumiin osallistumisosuus kasvaa keskustoista lähioihin ja muihin asuinalueisiin mentäessä, mutta asuinalueen suunnittelutilaisuuteen taas ollaan osallistuttu muilla asuinalueilla hyvin harvoin. Etelä-Suomen läänissä on osallistuttu muita läänestä useammin alueen yleisötapahtumiin ja asukasyhdistystoimintaan.

Aktiivisimmin asuinalueen toimintaan ovat osallistuneet 35-44-vuotiaat ja lapsiperheet, kuten pääosin taloyhtiönkin toimintaan. Sukupuolieroja ei ole. Sosioekonomiset erot eivät ole suuret, ylemmät toimihenkilöt ovat osallistuneet asuinalueen toimintaan jonkin verran useammin kuin muut ja työntekijät harvimmoin. Aktiivisuus lisääntyy jossain määrin asuinalueella asumisajan mukaan, mutta ei yhtä suoraviivaisesti kuin taloyhtiön toiminnassa.

Kolmannes vastaajista olisi valmis osallistumaan enemmän asuinalueen suunnitteluun tai hoitoon. Innokkaimmin potentiaalisia osallistujia löytyy 30-39-vuotiaista ja lapsiperheistä. Alle 3 vuotta alueella asuneet osallistuvat selkeästi muita vähemmän aktiivisesti alueen toimintaan, toisaalta juuri he olisivat valmiimpia osallistumaan enemmän asuinalueen suunnitteluun ja hoitoon.

Kuva 84. Vastaajien osallistuminen asuinalueen toimintaan viimeisten 12 kuukauden aikana.

Kuva 85. Vastaajien mielipide asuinalueen yhteistilojen riittävydestä.

Lähes kolmannes vastaajista pitää asuinalueensa yhteistiloja riittämättöminä. Eniten tyytymättömiä on muissa aikuis-
kotitalouksissa, joissa on usein esimerkiksi aikuisia lapsia. Pientaloalueilla yhteistilojen tarjontaan ollaan jossain määrin tyytymättömämpiä kuin kerrostalo-
alueilla. Lapin läänissä tiloja pidetään muita läänejä hieman riittämättömämpi-
nä.

Alueen asukastoimintaan ollaan melko tyytyväisiä, noin joka kymmenes vastaaja on tyytymätön. Yli kolmannes ei kuitenkaan osaa sanoa mielipidettään, monilla ei todennäköisesti ole tietoa tai kokemusta alueensa asukastoiminnasta. Ulkopuolista vetäjää asukastoimintaan, esimerkiksi yhteistiloihin, toivoo vajaa viidennes, mutta tähänkään lähes kolmannes vastaajista ei osaa sanoa mielipi-
dettään.

5.9 Arvosana asuinalueelle ja ihanneasuinalue

Arvosana asuinalueelle

Vastaajia pyydettiin antamaan yleisarvosana omalle asuinalueelle kouluasteikolla 4-10. Arvosanan keskiarvoksi saatiin 8,1. Keskimääräisten arvosanojen hajonta eri taustamuuttujilla on paljon pienempää kuin arvosanassa asunnolle ja pihalle. Pientalovaltaisilla asuinalueilla arvosana on korkeampi kuin kerrostalovaltaisilla alueilla. Keskustoissa ja lähiöissä arvosana asuinalueelle on kummallakin keskimääräinen, mutta muualla korkeampi. Taajaman kokoluokan mukaan eroja arvosanassa ei keskimääräisesti ole, eli suurissakin kaupungeissa asuinalueen laatuun ollaan yhtä tyytyväisiä kuin pienemmillä paikkakunnilla. Vaikka suurten taajamien asuinalueilla on enemmän melua, rauhattomuutta ja muita häiriötekijöitä, on niissä myös muun muassa pienempiä taajamia paremmat palvelut. Läneittäin ei ole suuria eroja, ainoastaan Lapin läänissä arvosana on keskimääräistä alempi, 7,9.

Omistusasunnoissa asuvien arvosana asuinalueelleen on keskimäärin hiukan parempi kuin vuokra-asunnoissa asuvilla. Talotyyppi ei selitä koko eroa.

Esimerkiksi kerrostalovaltaisilla alueilla omistusasujien arvosana alueelle on 8,1 ja vuokra-asujien 7,8. Erot voivat olla sikäli todellisia, että vuokra-asunnot keskittyvät usein tietyille alueille. Arvosaneron mukaan asuinalueen laatu on erilainen vuokra-asuntovaltaisilla ja omistus-asuntovaltaisilla alueilla. Saman alueen vuokra- ja omistusasujia ei pystytä tässä tutkimuksessa vertailemaan. Vanhukset antavat parhaimmat arvosanat asuinalueelle. Sukupuolen mukaan eroja ei ole. Sosioekonomiset erot ovat hyvin pieniä, ylemmät toimihenkilöt antavat kymmenyksen keskiarvoa paremman arvosanan ja työntekijät kymmenyksen huomman arvosanan asuinalueelleen.

Ihannerasuinalue

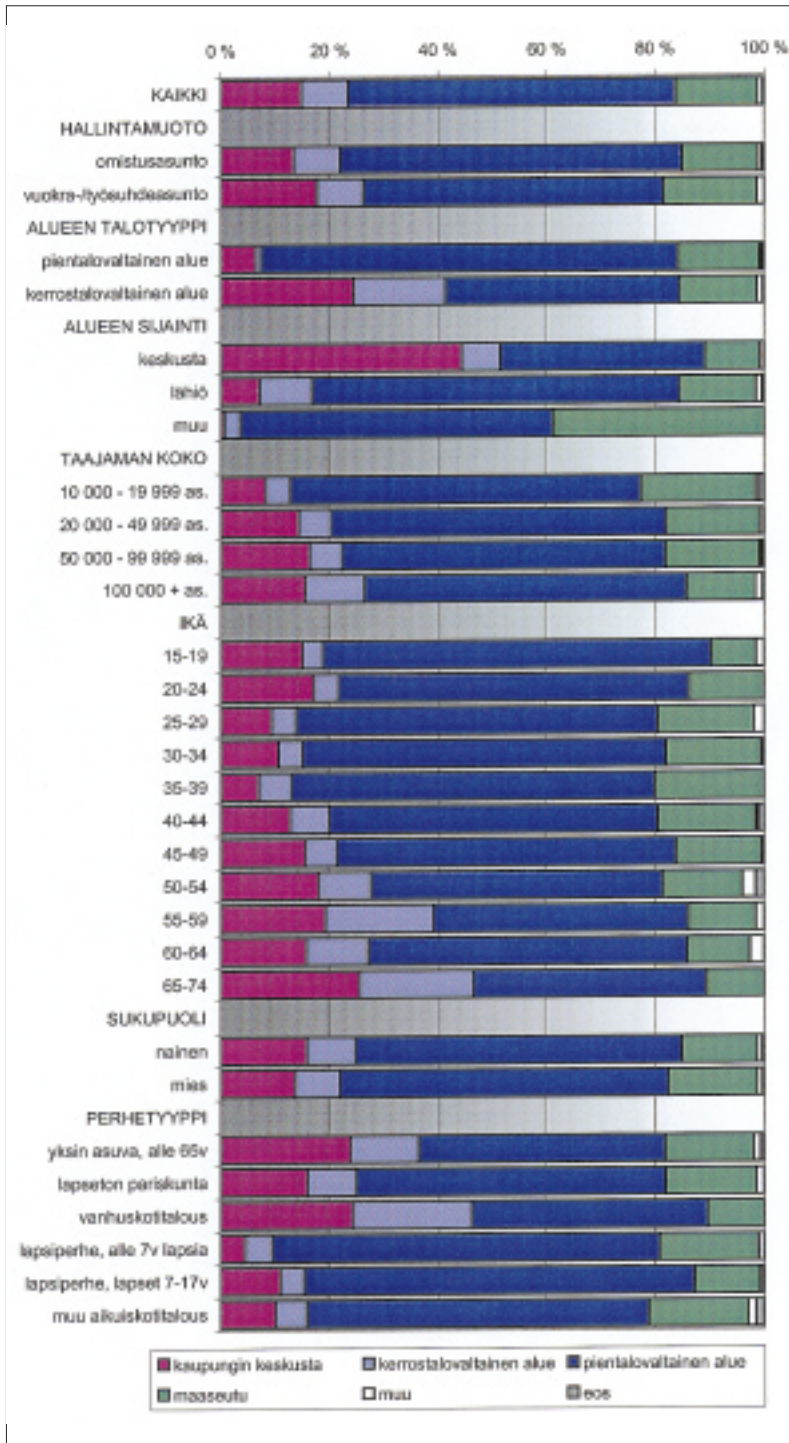
Suurin osa vastaajista asuisi mieluiten pientalovaltaisella alueella. Tämän on ihannerasuinalueeseen valinnut lähes kaksi kolmesta vastaajasta, mikä heijastaa ihannetalotyypivastauksissa esiintullutta omakotitalotoivetta. Ääripäät eli maaseutu ja kaupungin keskusta ovat yhtä suosittuja, niillä haluaisi kummallakin asua 15 % vastaajista. Kerrostalovaltaisella alueella haluaa asua harvempi kuin joka kymmenes vastaaja, mikä on huomattavasti todellista kerrostaloasumisen osuutta pienempi.

Merkittävin selittävä muuttuja on nykyisen asuinalueen sijainti. Keskustassa nyt asuvista lähes puolet haluaakin asua mieluiten keskustassa, mutta myös pientalovaltainen asuinalue on suosittu. Lähiöissä nyt asuvista kaksi kolmesta haluaisi asua pientalovaltaisella alueella, tosin heistä nytkin yli puolet asuu pientalovaltaisilla alueilla. Muut asuinalue-toiveet lähiöasukkailla jakautuvat aika tasaisesti. Muilla asuinalueilla nyt asuvilla suosituin on pientalovaltainen alue ja lähes kahdella viidestä ihannerasuinalue sijaitsee maaseudulla. Vain yksi keskustan ja lähiöiden ulkopuolella nyt asuvista vastaajista haluaisi asua keskustassa.

Pientaloalueilla tällä hetkellä asuvat haluavat vastakin asua pientaloalueella, kun kerrostaloalueilla asuvista alle puolet haaveilevat siitä. Maaseutu asuinalueena-toiveissa taas ei ole eroja alueen

Kuva 86. Vastaajien arvosana asuinalueelle.

Kuva 87. Vastaajien ihanneasuinalue.

talotyyppin mukaan. Mitä suuremmasta taajamasta on kyse, sitä suositumpaa on keskusta- ja kerrostalovaltaisella alueella asuminen ja sitä vähemmän suositumpaa paitsi pientaloasuminen myös maaseudulla asuminen.

Haave pientalovaltaisella alueella asumisesta noudattelee ikäryhmittäin samaa kaavaa kuin haave omakotitaloasumisesta. Eniten pientalovaltaista asuinalueita toivovat 15-19-vuotiaat nuoret, toiseksi eniten 25-39-vuotiaat. Kaupungin keskusta houkuttelee eniten vanhuksia, mutta myös 50-59-vuotiaita sekä 20-24-vuotiaita. Neljänkympin jälkeen keskusta- ja kerrostalovaltaisen asumisen suosio lisääntyy jälleen iän myötä. Vanhuksille palvelujen läheisyys ja asumisen helppous on usein tärkeintä. Maaseudun nimesi toivealueekseen useimmin 35-39-vuotiaat.

Vanhuskotitalouksista ja yksin asuvista alle 65-vuotiaista neljännes asui mieluiten keskustassa. Myös kerrostalovaltaisesta asuinalueesta pitivät suhteellisesti eniten vanhuskotitalouksissa asuvat. Pientalovaltaisen asuinalueen haave on perhetyypeistä selvästi yleisin lapsiperheillä, samoin kuin omakotiasumisenkin. Maaseututoiveissa erot eivät ole yhtä suuret, vähiten maaseudulla toivovat asuvansa vanhuskotitalouksissa elävät, mikä kertoo mm. juuri palvelujen saavutettavuuden tarpeesta. Sukupuolieroja ei ole yhtä selvästi havaittavissa kuin ihannetalon kohdalla. Naiset ovat miehiä aavistuksen kiinnostuneempia keskusta-asumisesta ja miehet taas ovat hiukan viehättyneempiä maaseutuasumisesta. Sosioekonomisia eroja on selvästi havaittavissa keskusta- ja maaseutuasumisen osalta. Alemmat toimihenkilöt asuvat muita useammin mieluiten keskustassa ja työntekijät muita merkittävästi useammin maaseudulla.

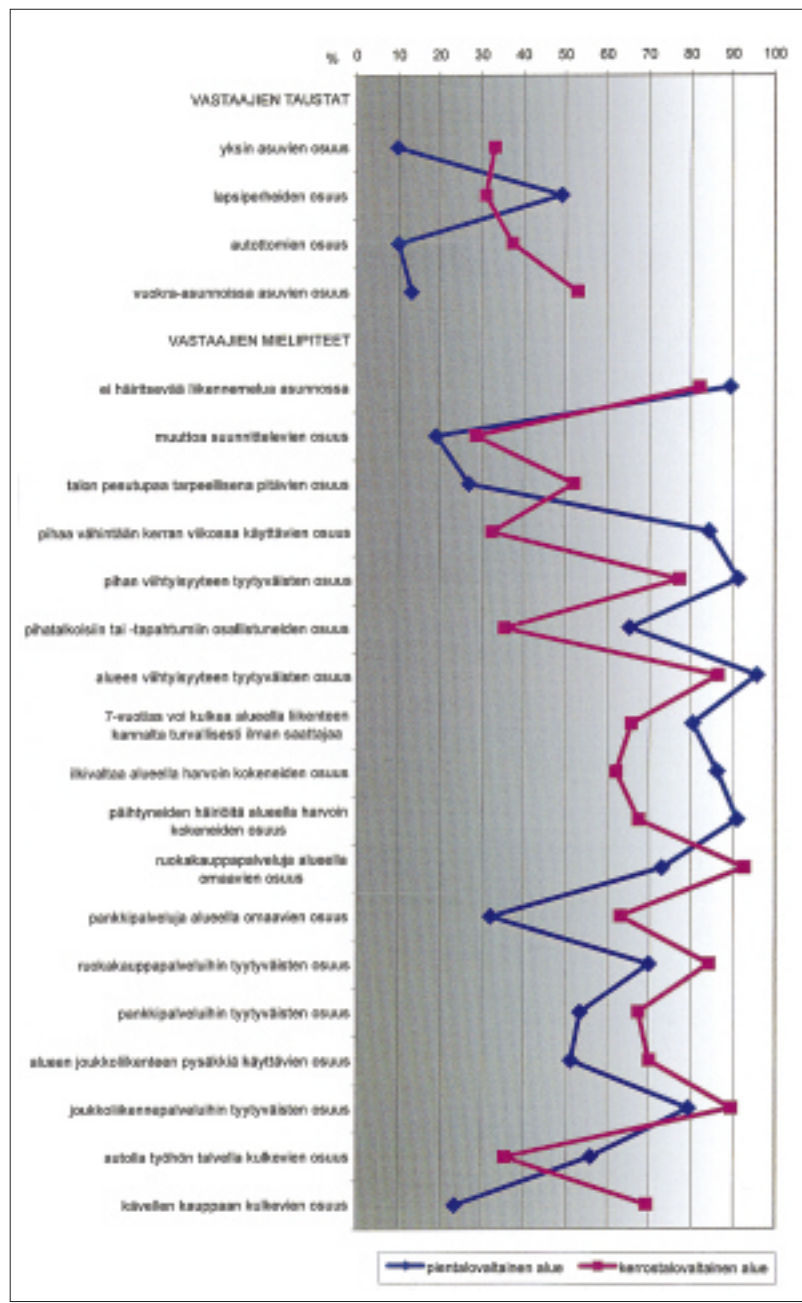
Alueelliset ja väestöryhmittäiset erot

6.1 Alueelliset erot

Alueen talotyyppi ja alueen yhdyskuntarakenteellinen sijainti ovat taustamuuttujia, jotka ovat olleet merkittäviä vastausten selittäjiä. Myös muilla alueellisilla tekijöillä, kuten taajamakoolla ja lääneillä on ollut vaikutusta vastauksiin. Seuraavassa käsitellään näiden eri aluetyyppien keskeisiä asukasbarometrissa ilmi tulleita eroja.

Pientalovaltaiset ja kerrostalovaltaiset alueet

Pientalovaltaisia alueita on erityisen paljon keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla alueilla sekä pienimmässä taajamakokoluokassa. Pientalovaltaisilla alueilla asuvat useimmin lapsiperheet ja aikuis-kotitaloudet, joissa asuu esimerkiksi täysi-ikäisiä lapsia vanhempiensa kanssa, sekä 15-19-vuotiaat nuoret ja perheikäiset 35-44-vuotiaat. Pientalovaltaisilla alueilla on asuttu keskimäärin kauemmin kuin kerrostalovaltaisilla ja asunnon vaihtoa suunnitellaan harvemmin. Pientaloalueilla asutaan väljemmin ja ollaan ylipäätään tyytyväisempiä asunnon eri tekijöihin kuin kerrostalovaltaisilla alueilla. Talon ulkopuolelta tulevaa häiritsevää melua koetaan puolet harvemmin kuin kerrostaloalueilla. Pientaloalueilla, erityisesti omakotitaloissa asuvat antavat paremman yleisarvosanan asunnolleen kuin kerrostaloissa asuvat. Pientalojen ulkonäköön ollaan selvästi tyytyväisempiä kuin kerrostalojen ulkonäköön, samoin talon huoltoon. Asuintalon piha erottuu pientaloissa selvästi edukseen, sitä käytetään paljon enemmän ja siihen ollaan huomattavasti tyytyväisempiä kuin kerrostaloissa. Omakotitaloissa ollaan pihaan kaikkein tyytyväisimpiä. Talon ja taloyhtiön toimintaan pari- ja rivitaloissa osallistutaan selvästi aktiivisemmin kuin kerrostaloissa.

Kuva 88. Pientalo- ja kerrostalovaltaisten asuinalueiden alueprofiilit.

Asuinalueen ympäristöön ollaan yleensä tyytyväisempiä pientaloalueilla. Erityisesti alueen viihtyisyyteen, luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen sekä pysäköintijärjestelyihin ollaan tyytyväisempiä kuin kerrostaloalueilla. Pientaloalueilla ollaan hiukan tyytyväisempiä myös viher- ja ulkoilualueisiin. Pientaloalueilla 7-vuotiaan lapsen katsotaan paljon useammin voivan liikkua alueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa. Ilkivaltaa ja päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä on koettu paljon vähemmän kuin kerrostaloalueilla. Turvattomuuden ja pelon tuntemisessa erot eivät ole yhtä suuret, mutta niidenkin kokeminen on harvinaisempaa pientaloalueilla. Asuinalue saa keskimäärin jonkin verran paremman yleisarvosanan pientalovaltaisilla alueilla asuvilta.

Kerrostalovaltaisia alueita on eniten keskustoissa ja kaikkein suurimmissa taajamissa. Kerrostalovaltaisilla alueilla asuvat erityisesti alle 65-vuotiaat sinkut, vanhukset, 20-29-vuotiaat ja autottomat. Kerrostalovaltaisilla alueilla on huomattavasti enemmän talon yhteistiloja kuin pientalovaltaisilla alueilla. Kerho- ja askartelutilojen tarve on silti yhtä suuri kummassakin aluetyypissä. Sen sijaan pesutuvan tarve on paljon korkeampi kerrostaloalueilla. Kerrostaloalueilla ollaan tyytyväisempiä lasten leikkipaikkoihin ja urheilukenttiin, joita löytyykin asuinalueelta paremmin kuin pientaloalueilta. Alueen yhteistiloja pidetään kerrostaloalueilla harvemmin riittämättömänä kuin pientaloalueilla.

Asuinalueen palvelutaso on kerrostalovaltaisilla alueilla huomattavasti parempi. Tämän takia oman alueen palveluja myös käytetään kerrostaloalueilla useammin ja palveluihin ollaan selvästi tyytyväisempiä kuin pientaloalueilla lukuunottamatta peruskoulu- ja päivähoidtopalveluja, joiden palvelutarjonnassa ja niihin tyytyväisyydessä ei ole eroa. Pientalovaltaisilla alueilla toivotaankin kerrostaloalueita useammin lisää peruspalveluita kuten ruokakauppa- ja postipalveluita.

Kerrostalovaltaisilla alueilla asuu suhteellisesti paljon enemmän autottomia talouksia. Kerrostaloalueilla asuvilla työmatka on keskimäärin muutamia ki-

lometrejä lyhyempi kuin pientaloalueilla, ja työ- tai opiskelumatkaan käytetään useammin joukkoliikennettä tai kävelään töihin, kun pientaloalueilla kuljetaan useimmiten autolla. Kauppatatka tehdään kerrostaloalueilla kävellen kolme kertaa niin usein kuin pientaloalueilla. Oman alueen joukkoliikenteen pysäkkiä käytetään kerrostaloalueilla enemmän ja alueen joukkoliikennepalveluihin ollaan selvästi tyytyväisempiä kuin pientaloalueilla.

Keskustat, lähiöt ja muut asuinalueet

Keskustoissa asuvat erityisesti vanhukset, alle 65-vuotiaat sinkut ja autottomat. Keskustan asunnoissa on asuttu lyhimmän aikaa. Keskustoissa on eniten tyytymättömyyttä asunnon kokoon, ja keskustoissa ja lähiöissä ollaan muuttoalttiimpia kuin muilla asuinalueilla. Muun muassa asunnon säilytystiloja pidetään hieman riittämättömämpinä kuin muilla alueilla ja asunnon ikkunanäkymiin ollaan tyytymättömiä. Arvosana asunnolle ei keskimäärin kuitenkaan juuri eroa muista asuinalueista. Asuintalon yhteistiloja pidetään keskustoissa vähiten tarpeellisena. Kaikissa asuintalon pihaan liittyviin tekijöihin keskustoissa ollaan tyytymättömiä. Pihatalkoihin tai -tapahtumiin ja alueen yleisötapahtumiin on osallistuttu harvemmin kuin muilla alueilla.

Keskustoissa on selvästi muita alueita enemmän häiritsevää melua, erityisesti liikenteen melua. Ilkivaltaa ja päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä on asuinalueella koettu yhtä usein kuin lähiöissä. Keskustoissa ulkona liikkumista yksin iltaisin ei kuitenkaan vältellä yhtä paljon kuin muilla alueilla. Tyytyväisyydessä alueen liikenneturvallisuuteen eroja ei juuri ole, mutta keskustoissa lähes kaksi kertaa niin suuri osa vastaajista kuin muilla asuinalueilla katsoo, ettei 7-vuotias lapsi voi liikkua alueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa. Alueen pysäköintijärjestelyihin ollaan tyytymättömiä. Viher- ja ulkoilualueita löytyy hyvin keskustoistakin, vaikka niiden käyttö omalla asuinalueella on hiukan vähäisempää kuin muilla alueil-

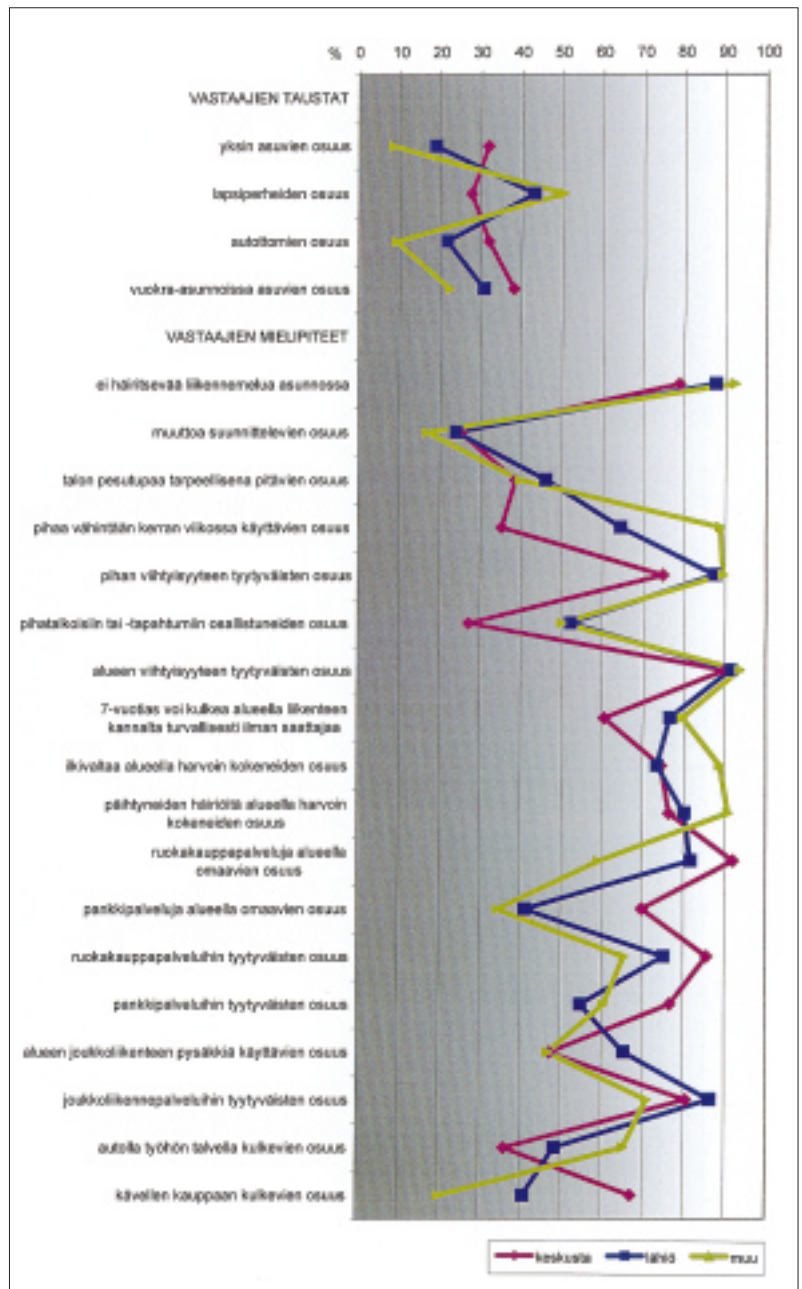
la. Niihin ollaan tyytymättömpiä kuin muilla alueilla. Urheilukenttiin taas ollaan tyytyväisimpiä.

Keskustoissa asuvat ovat selvästi muita tyytyväisempiä asuinalueensa sijaintiin. Keskustoissa asuvista lähes puolet haluaakin mieluiten asua keskustassa. Palvelut löytyvät parhaiten keskustoista, paitsi peruskoulu- ja päivähoitopalvelut, jotka löytyvät yhtä hyvin myös lähiöistä. Keskustoissa ollaan myös tyytyväisimpiä palveluihin lukuunottamatta peruskoulu- ja päivähoitopalveluja. Keskustoissa on eniten autottomia talouksia. Keskustoissa asuvilla työmatka on lyhin ja työtai opiskelumatka kävelläänkin paljon useammin kuin muualla. Myös ruoka-kauppaan pääasiassa kävellään.

Lähiöissä asuu erityisesti lapsiperheitä ja aikuiskotitalouksia, joissa asuu esimerkiksi aikuisia lapsia vanhempiensa kanssa, sekä 15-19-vuotiaita nuoria. Lähiöissä asumisväljyys on aavistuksen alempi kuin muilla asuinalueilla. Tyytymättömyys asunnon kokoon on kuitenkin hiukan vähäisempää kuin keskustoissa. Lähiöissä asunnon wc- ja pesutiloja pidetään useimmin riittävinä. Talon yhteistilat, kerho- tai askartelutilat ja pesutupa löytyvät parhaiten lähiöiden asuintaloista. Siellä niitä myös pidetään tarpeellisimpina.

Rakentamista pidetään useimmin liian tiiviinä lähiöissä, mutta erot ovat pieniä. Toisaalta alueen kevyen liikenteen verkostoon ollaan siellä tyytyväisimpiä. Urheilukenttä löytyy muita alueita hiukan useammin, samoin viljelypalstat ovat lähiöissä suhteellisen yleisiä.

Autonomistus ja työmatkojen pituus on lähiöissä lähellä keskiarvoa. Muita alueita enemmän sekä työ- tai opiskelumatkalla että kauppamatkalla käytetään polkupyörää ja joukkoliikennettä. Matkoja kävellään harvemmin kuin keskustoissa mutta useammin kuin keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla. Auton käyttö taas on päinvastaista, eli yleisempää kuin keskustoissa mutta harvinaisempaa kuin keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla alueilla. Joukkoliikenteen pysäkki löytyy parhaiten lähiöistä, joissa joukkoliikennettä myös käytetään muita alueita enemmän. Alueen palveluihin ollaan selvästi tyyty-

Kuva 89. Keskustojen, lähiöiden ja muiden asuinalueiden alueprofiilit.

mättömpiä kuin keskustoissa, joihinkin palveluihin jopa tyytymättömpiä kuin keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla alueilla. Palvelutoiveita on myös enemmän kuin keskustoissa.

Häiriöitä lähiöissä on koettu suunnilleen yhtä usein kuin keskustoissa, mutta turvattomuutta asuinalueella liikkuessa tunnetaan hiukan useammin.

Osallistuminen asuintalon toimintaan on aktiivisinta lähiöissä. Lähiöissä on myös osallistuttu muita jonkin verran useammin asukasyhdistystoimintaan ja asuinalueen suunnittelutilaisuuksiin.

Keskustojen ja lähiöiden ulkopuoliset alueet ovat pääasiassa pientaloalueita, joita ne muistuttavatkin ominaisuuksiltaan. Näitä alueita on selvästi eniten pienimmässä taajamakokoluokassa. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuolella asuu muita hiukan useammin lapsiperheitä, lapsettomia pariskuntia ja autollisia talouksia. Näillä alueilla on asuttu keskimäärin kaikkein pisimmän aikaa, niillä on korkein asumisväljyys ja asunnon kokoon ollaan tyytyväisimpiä. Muuttosuunnitelmia on vähiten. Asunnon ikkunanäkymiin ollaan tyytyväisimpiä ja meluhaittoja on vähiten. Wc- ja pesutiloja taas pidetään muita alueita useammin riittämättöminä. Yleisarvosanassa asunnolle ei kuitenkaan ole juuri eroa muihin asuinalueisiin. Asuintalon kerho- ja askartelutilojen tarve ylittää tarjonnan eli tiloista on puutetta. Talon huoltoon ollaan jonkun verran tyytyväisempiä kuin keskustoissa ja lähiöissä. Oman talon pihaa käytetään todella usein ja kaikissa pihaan liittyvissä teki- jöissä ollaan tyytyväisimpiä. Kokonaisarvosanassa pihalle ei kuitenkaan ole juuri eroa lähiöihin.

Muun muassa alueen ilmeeseen ja ulkonäköön, luonnonympäristöön sekä pysäköintijärjestelyihin ollaan näillä alueilla tyytyväisimpiä. Lasten leikki- paikkoja löytyy harvemmin kuin muilta alueilta. Viher- ja ulkoilualueisiin ollaan

tyytyväisimpiä, urheilukenttiin ja lasten leikki- paikkoihin taas tyytymättömiä. Moniin palveluihin ollaan kaikkein tyytymättömiä ja palvelutoiveita on enemmän kuin keskustoissa. Keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla asuinalueilla korostuu erityisesti ruokakauppa- ja joukkoliikennepalvelutoiveet. Näillä alueilla on vähiten autottomia ja auto on selvästi muita alueita useammin säännöllisesti vastaajan käytettävissä. Työmatka on asuinalueen sijainnin mukaan pisin ja töihin mennään pääasiallisesti autolla, samoin kuin ruokakauppaankin. Joukkoliikenteen pysäkki löytyy asuinalueelta hiukan harvemmin kuin muilta alueilta ja joukkoliikennepalveluihin ollaan muita paljon tyytymättömiä.

Ilkivaltaa ja päihtyneiden häiriöitä koetaan keskustojen ja lähiöiden ulkopuolisilla alueilla hyvin vähän. Myös turvallisuuden tunnetta ja pelkoa alueella liikkua on koettu vähemmän kuin muilla alueilla. Sosiaalinen kanssakäyminen on aavistuksen muita aktiivisempaa. Taloyhtiön kokouksiin ja pihan tai talon korjausten suunnitteluun osallistutaan hiukan harvemmin kuin muilla alueilla. Sen sijaan alueen yleisötapah- tumiin osallistutaan kaikkein ahkerimmin. Yleisarvosana asuinalueelle on parempi kuin keskustoissa ja lähiöissä.

Taajamakokoluokat

Kerrostaloasumisen osuus kasvaa taajaman koon kasvaessa, samoin sen suosio ihannetalotyyppinä. 10 000–20 000 asukkaan taajamissa kerrostalovaltaisilla alueilla asuvien vastaajien osuus on runsas neljännes kun se yli 100 000 asukkaan taajamissa on yli puolet. Mitä suurem- masta taajamasta on kysymys, sitä suurempi on lähiöissä asuvien ja pienempi keskustojen ja lähiöiden ulkopuolella asuvien vastaajien osuus. Keskusta- ja kerrostalovaltaisen alueen suosio toive- asuinalueena kasvaa taajaman koon kasvaessa, samalla pientaloasumisen ja maa- seudulla asumisen suosio vähenee. Yli 100 000 asukkaan taajamissa asutaan keskimäärin selvästi kauempina keskustas- ta kuin muissa kokoluokissa.

Hallintamuotoerot ovat kuitenkin eri taajamakokoluokissa pienet, pienem-

missä taajamissa vain hieman suurempi osa vastaajista asuu omistusasunnossa kuin suuremmissa. Suurissa taajamissa pienten asuntojen osuus on muita suurempi. Asumisväljyydessä ei silti ole juuri eroa, koska myös asutokunnat ovat niissä keskimäärin pienempiä.

Suurissa kaupungeissa erityisesti liikenteen melu häiritsee selkeästi enemmän kuin pienemmissä taajamissa. Tyytyväisyydessä asuinalueen liikenneturvallisuuteen ei taajamakoon mukaan ollut havaittavissa selkeitä eroja, mutta erot ovat nähtävissä lasten liikenneturvallisuutta koskevassa kysymyksessä. Taajamaan koon kasvaessa liikenneturvallisuus lasten kannalta heikkenee. Pienemmissä taajamissa myös alueen pysäköintijärjestelyihin ollaan tyytyväisempiä.

Yli 100 000 asukkaan taajamissa asuinalueen palvelutaso on selvästi parempi kuin muissa taajamaluokissa. Tyytyväisyys ei kuitenkaan selkeästi noudata palvelun esiintymistä, vaan moniin palveluihin ollaan pienimmissä taajamissa yhtä tyytyväisiä kuin suurimmissa. Kaikkein suurimmissa taajamissa viljelypalstat ovat paljon yleisempiä kuin muissa kokoluokissa.

Autottomuus yleistyy taajaman koon kasvaessa. Toisaalta pienissä taajamissa asuvilla lyhyiden työmatkojen osuus on suuri. Mitä pienemmästä taajamasta on kyse, sen suurempi osa vastaajista työskentelee tai opiskelee omalla asuinalueella. Joukkoliikenteen käyttö on selvästi yleisintä suurimmassa taajamakokoluokassa. Yli 100 000 asukkaan taajamissa joukkoliikennettä käytetään työ- tai opiskelumatkaan jopa neljä kertaa niin usein kuin muissa taajamissa. Vastaavasti suurimmissa taajamissa auton käytön, pyöräilyn ja kävelemisen osuudet ovat pienempiä. Pienimmässäkin taajamakokoluokassa joukkoliikenteen pysäkki löytyy silti lähes yhdeksältä kymmenestä vastaajasta omalta asuinalueelta. Joukkoliikenteen muu palvelutaso on kuitenkin todennäköisesti parempi suurimmissa taajamissa. Eniten tyytymättömyyttä alueen joukkoliikennepalveluihin onkin pienemmissä taajamakokoluokissa ja niissä joukkoliikennepalveluja toivotaan useammin alueelle lisää.

Pienemmissä taajamissa naapureiden kanssa jutellaan hiukan useammin kuin suurimmissa, muuten sosiaalisessa kanssakäymisessä ei juuri ole eroja. Yli 100 000 asukkaan taajamissa häiriöitä kuten ilki-valtaa ja päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä esiintyy selvästi yleisemmin kuin muualla. Samoin turvattomuutta asuin-alueella liikkua tunnetaan useammin. Sen sijaan pelon kokemisessa alueella iltaisin yksin liikkua ei ole merkittäviä eroja eri taajamakokoluokkien välillä. Keskimääräisessä arvosanassa asuinalueelle ei myöskään ole eroja eri kokoisissa taajamissa.

6.2 Väestöryhmien erot

Tärkeimmät käsitellyt väestölliset taustamuuttajat ovat perhetyyppi, ikä ja sukupuoli. Lisäksi merkitystä on myös muun muassa sosioekonomisella asemalla ja elämäntilanteella. Seuraavassa on koottu yhteen eri väestöryhmien keskeisiä eroja asukasbarometrin tuloksissa.

Perhetyypit

Yksin asuvat alle 65-vuotiaat asuvat vanhusten ohella muita perhetyyppejä useammin keskustoissa. Sinkut asuvat myös useimmin vuokra-asunnoissa ja kerrostaloissa ja ovat asuneet keskimääräistä vähemmän aikaa nykyisessä asunnossaan. Yksin asuvilla ja vanhuksilla asumisväljyys on perhetyypeistä suurin. Yksin asuvat kärsivät muita useammin talon ulkopuolelta tulevasta häiritsevästä melusta asunnossaan, johtuen toden-

näköisesti yleisestä keskusta- ja kerrostaloasumisestaan. He myös pitävät muita useammin asuntonsa äänieristystä riittämättömänä. Yksin asuvat antavat keskimäärin muita hieman alemman yleisarvosanan asunnolleen.

Kerho- tai askartelutiloja sekä pesutupa on talossa parhaiten yksin asuvilla. He kuitenkin pitävät kerho- ja askartelutiloja vähiten tarpeellisena, mutta pesutupaa taas tarpeellisimpana kouluikäisten lasten perheiden ohella. Yksin asuvat ovat hiukan muita tyytymättömpiä asuintalonsa ulkonäköön ja talon huoltoon. He käyttävät asuintalonsa pihaa muita paljon harvemmin ja ovat kaikkein tyytymättömiä siihen. Tämä johtuu paljolti heidän yleisestä keskusta- ja kerrostaloasumisesta, jossa tyytymättömyys pihaan on voimakkainta.

Yksin asuvat ovat muita hieman tyytymättömiä asuinalueen viihtyisyyteen, alueen ilmeeseen ja ulkonäköön sekä luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen. Heistä muita suurempi osa katsoo ettei 7-vuotias lapsi voi kulkea liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa alueella. Alueen pysäköintijärjestelyihin yksin asuvat ovat tyytymättömiä. Palvelut löytyvät alueelta heillä kuitenkin hiukan paremmin kuin muilla. He käyttävät usein oman alueensa ruoka-kauppapalveluja. Yksin asuvissa ja vanhuksissa on moninkertaisesti enemmän autottomia talouksia kuin muissa ryhmissä. Yksin asuvilla on tosin lyhimmat työmatkat ja he kävelevät ja käyttävät joukkoliikennettä työmatkaan useammin kuin muut, samoin kuin kauppa-

matkallakin. He käyttävät muita useammin oman alueen joukkoliikenteen pysäkkiä ja ovat tyytyväisimpiä joukkoliikennepalveluihin.

Yksin asuvat juttelevat naapureiden kanssa vähiten, mutta kyläilyä asuinalueella he sen sijaan harrastavat yhtä paljon kuin lapsiperheet. Talon toimintaan he ovat osallistuneet hyvin harvoin. Ilkivaltaa ja päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä yksin asuvat ovat kokeneet asuinalueella muita useammin. He antavat muita hiukan alhaisemman yleisarvosanan asuinalueelleen.

Lapsettomat pariskunnat ovat välittäjäryhmä muiden perhetyyppien välissä, eivätkä yleensä saa mitään ääriarvoja. Asumisväljyys on pariskunnilla kohtalaisen suuri ja heidän työmatkansa ovat keskimäärin pitkät, vaikka asuvatkin lapsiperheitä useammin keskustoissa ja kerrostaloalueilla. Viljelypalstoja he käyttävät eniten kouluikäisten lasten perheiden ohella.

Vanhuskotitaloudet asuvat alle 65-vuotiaiden sinkkujen ohella muita useammin keskustoissa. Tosin vanhuksat asuvat yksin asuvia useammin pientaloissa. Vanhuksat ovat asuneet nykyisessä asunnossaan ja asuinalueellaan pisimpään. Asumisväljyys on heillä yleensä suuri ja he ovatkin perhetyypeistä tyytyväisimpiä asuntonsa kokoon. Myös asunnon säilytystiloihin he ovat tyytyväisimpiä ja muuttoaikeita heillä on kaikkein vähiten. Vanhuskotitaloudet antavat perhetyypeistä parhaan arvosanan asuintalonsa pihalle.

Oman alueen pankkia ja terveyskeskusta vanhuksat käyttävät muita useammin. Vanhuksilla on hyvin usein autoton talous. Vanhuksat yleensä kävelevätkin kauppamatkan ja he käyttävät myös joukkoliikennettä useammin kuin muut. Vanhuskotitaloudet juttelevat naapureiden kanssa eniten ja he harrastavat kohtalaisen paljon myös kyläilyä asuinalueella. Taloyhtiön tai vuokratalotoimikunnan kokouksiin he ovat osallistuneet kaikkein aktiivisimmin. Turvattomuuden tunnetta ja pelkoa asuinalueella liikkua vanhuksat tuntevat eniten. He välttelevät muita paljon useammin yksin liikkumista iltaisin. Vanhuksat antavat muita paremman yleisarvosanan asuin-

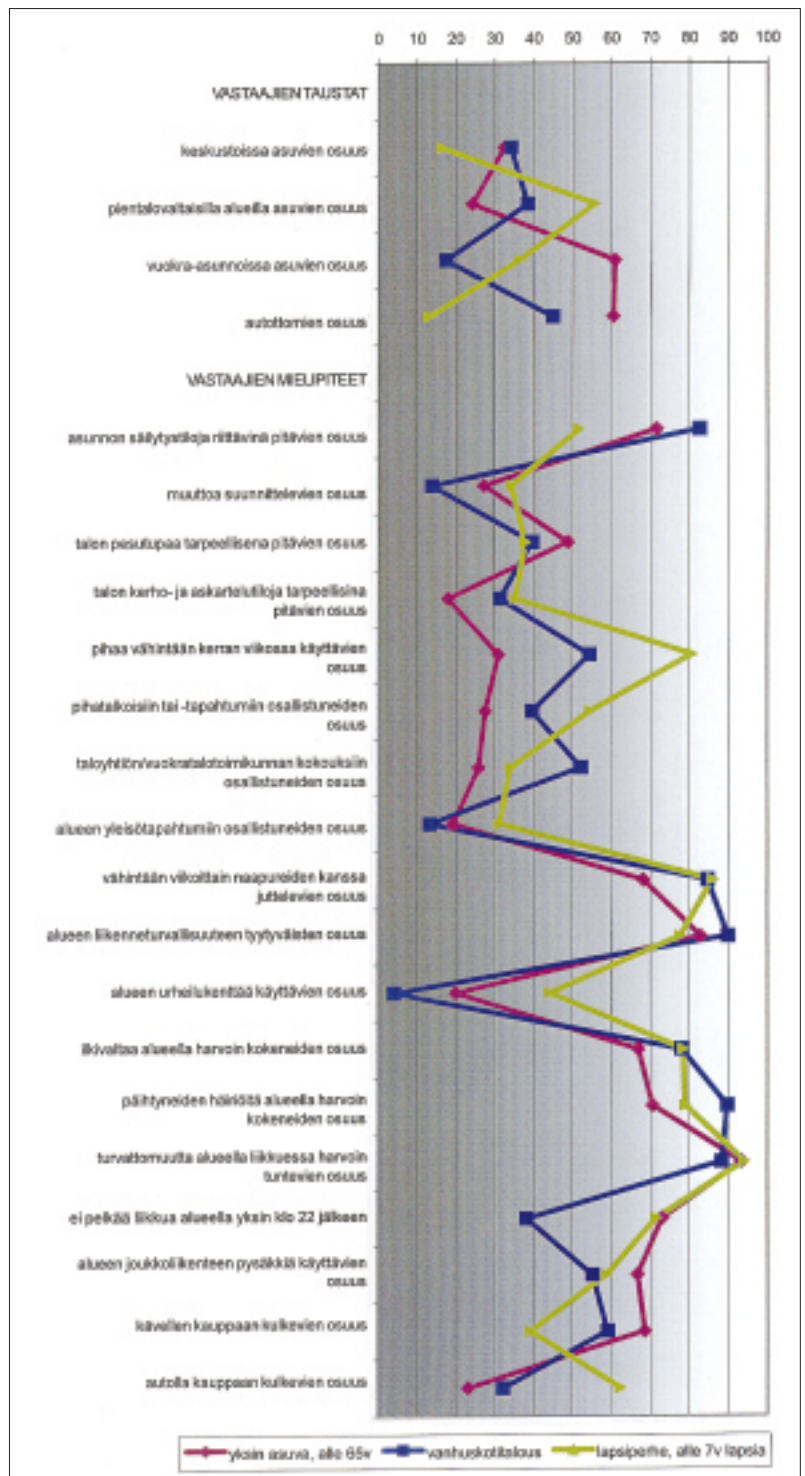
alueelleen. He haluavat usein asua keskustassa tai kerrostalovaltaisella alueella ja harvemmin maaseudulla.

Lapsiperheet ja muut aikuiskotitaloudet asuvat muita useammin pientaloissa. Pienten lasten perheet asuvat kuitenkin muita lapsiperheitä selvästi harvemmin omakotitaloissa. Lapsiperheistä lähes kaikki myös haluavat asua mieluiten pientalossa. Lapsiperheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia, ovat asuneet vähiten aikaa nykyisessä asunnossaan ja asuinalueella. Heillä asumisväljyys on kaikkein alhaisin ja he ovatkin tyytymättömiä asuntonsa kokoon. Myös asunnon säilytystiloja sekä wc- ja pesutiloja he pitävät riittämättömämpinä kuin muut. Muuttosuunnitelmia on eniten juuri näillä perheillä.

Lapsiperheet, erityisesti kouluikäisten lasten perheet pitävät kerho- ja askartelutiloja tarpeellisimpina. Kuitenkin juuri kouluikäisten lasten perheillä sekä muilla aikuiskotitalouksilla kerho- tai askartelutiloja ja pesutupa löytyvät talosta harvimmoin. Pesutupaa pitävät tarpeellisimpina kouluikäisten lasten perheet sekä yksin asuvat. Lapsiperheet käyttävät muita enemmän asuintalonsa pihaa, eniten alle kouluikäisten lasten perheet. He antavat toiseksi huonoimman yleisarvosanan pihalleen yksin asuvien jälkeen.

Pienten lasten perheet pitävät muita hieman useammin asuinalueuttaan liian tiiviisti rakennettuna ja he ovat myös tyytymättömiä alueen liikenneturvallisuuteen. Pienten lasten perheistä suuri osa katsoo, ettei 7-vuotias lapsi voi kulkea liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa alueella. Asuinalueen viher- ja ulkoilualueita sekä urheilukenttiä lapsiperheet käyttävät eniten. Erityisesti kouluikäisten lasten perheet käyttävät paljon alueen urheilukenttää, samoin kuin viljelypalstoja lapsettomien pariskuntien ohella.

Ruokakauppapalveluja käyttävät omalla alueella eniten yksin asuvien ohella alle kouluikäisten lasten perheet. Lapsiperheet käyttävät oman alueen terveyskeskusta ahkerimmin niistä talouksista, joilla terveyskeskus on omalla asuinalueella. Lapsiperheissä asuvat vastaajat toivovat muita useammin lisää

Kuva 90. Yksin asuvien alle 65-vuotiaiden, vanhuskotitalouksien sekä alle kouluikäisten lapsiperheiden vastausprofiilit.

peruskoulu- ja päivähoitopalveluja asuinalueelleen, sekä vastaajat, joiden perheissä on vanhempia lapsia, toivovat enemmän nuorisotiloja. Lähes kaikissa lapsiperheissä on auto. Auto on vastaajan säännöllisessä käytössä useimmin lapsiperheissä, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Näissä perheissä on pisimmät työmatkat lapsettomien pariskuntien ohel-

la ja autoa käytetäänkin erityisen usein työmatkaan. Oman alueen joukkoliikenteen pysäkkiä taas käyttävät paljon kouluikäisten lasten perheet.

Lapsiperheet harrastavat paljon kyläilyä asuinalueella ja naapuriapu on heillä yleisintä. Pihatalkoisiin tai -tapah-tumiin sekä pihan tai korjausten suunnitteluun talossa he ovat osallistuneet ahkerimmin. Alueen yleisötapahtumiin lapsiperheet ovat osallistuneet paljon muita useammin ja asuinalueen muuhunkin toimintaan suhteellisen aktiivisesti.

Muissa aikuiskotitalouksissa asuu esimerkiksi aikuisia lapsia vanhempiensa kanssa samassa taloudessa. Tämä perhetyyppi ei yleensä saa ääriarvoja vaan sijoittuu muiden perhetyyppien väliin. Muut aikuiskotitaloudet asuvat kaikista perhetyypeistä kuitenkin kaikkein useimmin pientaloissa ja monen auton perheitä on heissä eniten. Asuinalueen yhteistiloja he pitävät muita riittämättömämpinä.

Ikäryhmät

15-19-vuotiaat nuoret asuvat muita useammin omakotitaloissa, koska he asuvat vielä yleensä vanhempiensa luona. Omakotitalohaave on heillä myös kaikista ikäryhmistä suurin. 15-19-vuotiaat ovat muita jonkun verran tyytymättömämpiä asuinalueensa sijaintiin. Palvelutoivomuksissa heillä painottuvat keskimääräistä enemmän nuorisotilojen, joukkoliikenteen sekä kahviloiden tai pubien tarve omalla asuinalueella. Nuoret käyttävät suhteellisesti vähemmän asuinalueensa viheralueita, mutta toisaalta he käyttävät muita useammin alueen urheilukenttiä.

Auto on nuorilla kaikkein harvimminkin säännöllisessä käytössä. Nuorilla työ- tai opiskelumatkan pituus on keskimäärin lyhyempi kuin muilla. He käyttävät niin työ- tai opiskelumatkallaan kuin kauppamatkallakin erityisen paljon kevyttä liikennettä, he liikkuvat yleensä jalan tai pyörällä. Myös joukkoliikennettä 15-24-vuotiaat käyttävät muita useammin. Nuoret ovat yleensä passiivisimpia talon ja asuinalueen toiminnassa. Sosiaalisen kanssakäymisen osalta kuitenkin

alueella kyläily on yleisintä nuorilla.

Nuoret aikuiset, 20-29-vuotiaiden ikäryhmät asuvat muita useammin vuokra-asunnoissa ja kerrostaloissa. Nuoret aikuiset ovat asuneet nykyisessä asunnossaan ja asuinalueellaan suhteellisen vähän aikaa. He antavat keskimäärin hiukan huonomman arvosanan asunnolleen kuin muut. 20-39-vuotiaat ovat eri ikäryhmistä tyytymättömimpiä asunnon ikkunanäkymiin ja 25-29-vuotiaista eniten, lähes neljännes, suunnittelee muuttoa. Nuoret aikuiset ovat myös tyytymättömimpiä asuintalonsa ulkonäköön. He oleskelevat muita harvemmin asuintalonsa pihalla ja ovat tyytymättömimpiä pihaan. Keskimääräinen arvostana pihalle on kaikkein alhaisin 20-24-vuotiailla ja toiseksi alhaisin 25-34-vuotiailla.

Nuoret aikuiset pitävät muita ikäryhmiä useammin asuinalueitaan liian tiiviisti rakennettuna. He ovat muita useammin tyytymättömiä myös alueen ilmeeseen ja ulkonäköön, luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen, viher- ja ulkoilalueisiin sekä alueen pysäköintijärjestelyihin. 25-29-vuotiaat ovat muita hiukan useammin sitä mieltä, ettei 7-vuotias lapsi voi liikkua alueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa. Eniten tyytymättömyyttä alueen viihtyisyyteen löytyy 15-29-vuotiaiden ryhmistä. Nuorilla aikuisilla palvelutoiveissa korostuvat pankkipalvelut, kahvilat/pubit, muut kaupat ja ruokakaupat.

Varsinkin 20-24-vuotiaissa on paljon autottomissa talouksissa asuvia. He käyttävät työ- tai opiskelumatkallaan erityisen usein joukkoliikennettä ja kävelevät kauppaan. Nuoret aikuiset ovat passiivisia sosiaalisessa kanssakäymisessä asuinalueella, erityisesti naapureiden kanssa juttelemisessa. Myöskään osallistuminen talon tai asuinalueen toimintaan ei ole heillä yleistä.

Asumisväljyys henkeä kohti on pienin 30-39-vuotiailla. He kuuluvatkin usein perheisiin, joissa on pieniä lapsia. He myös pitävät asuntoansa muita ikäryhmiä useammin liian pienenä. 24-39-vuotiaat pitävät muita useammin asuntonsa säilytystiloja riittämättöminä ja 30-39-vuotiaat wc- ja pesutiloja. Omakotitaloasumisen haave nostaa taas suosiotaan

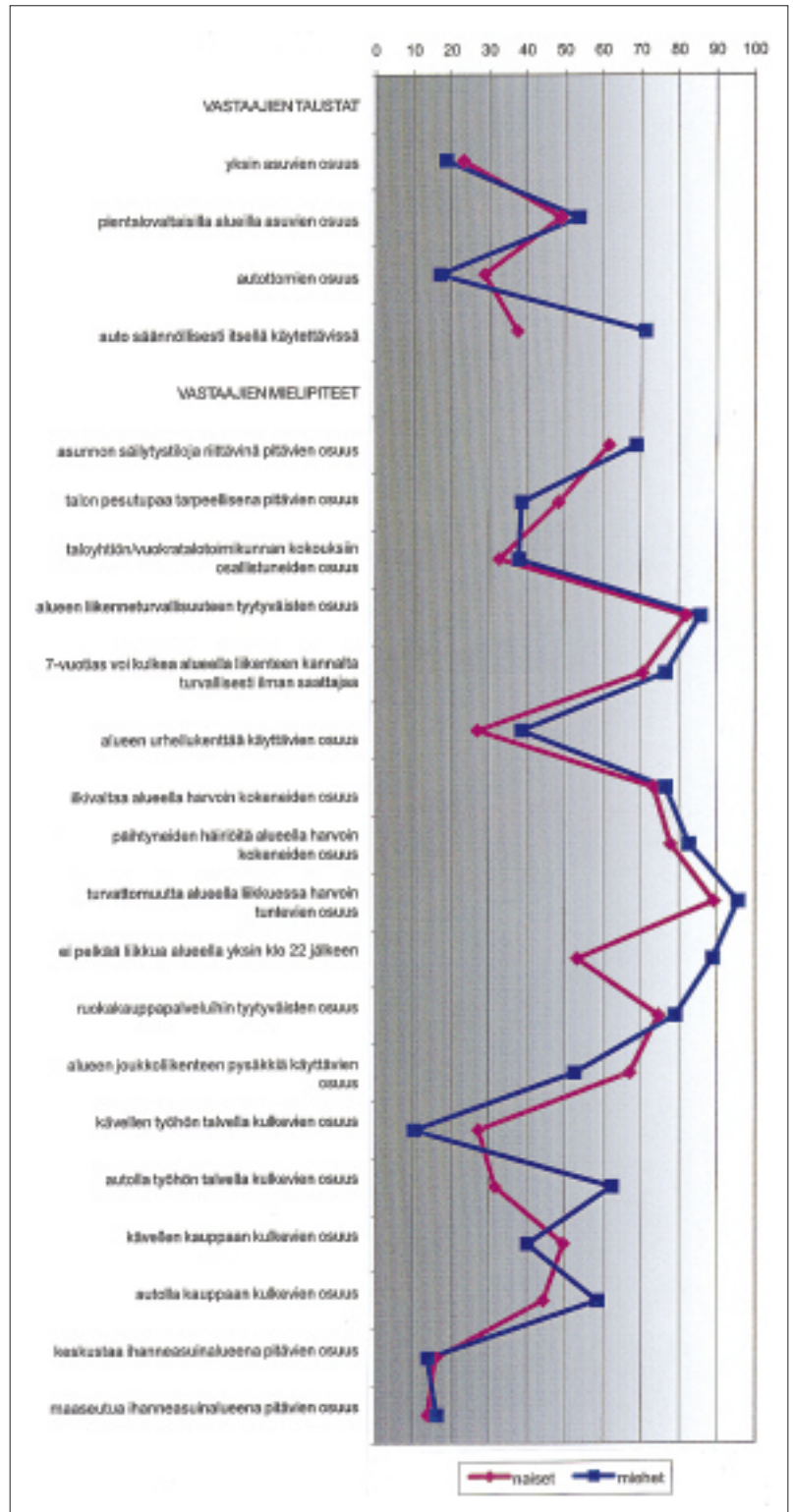
perheikäsillä, 30-44-vuotiailla. Keskusta- ja kerrostaloasumisen suosio on alimmillaan 30-39-vuotiailla. He toivovat asuinalueelleen erityisesti lisää päivähoito- ja peruskoulupalveluja, mutta myös kirjasto- ja ruokakauppapalveluja. Auto on säännöllisesti käytettävissä useimmin 30-34-vuotiailla. Auton käyttö työ- tai opiskelumatkalla sekä kauppamatkalla on maksimissaan 30-39-vuotiailla.

35-39-vuotiaat käyttävät ikäryhmiensä eniten lasten leikkipaikkoja ja suhteellisen paljon asuinalueen urheilukenttää. Oman alueen viher- ja ulkoilualueita käyttävät eniten 35-44-vuotiaat ja viljelypalojakin heillä on suhteellisen usein. Naapuriapu on heillä yleisintä, samoin talon pihatapahtumiin he osallistuvat aktiivisimmin. Pihan tai talon korjausten suunnitteluun osallistuvat eniten 40-44-vuotiaat. Alueen yleisötapahtumiin muita selvästi useammin osallistuvat 35-39-vuotiaat ja asukas yhdistystoimintaan taas hieman useammin 40-44-vuotiaat.

35-50-vuotiaat pitävät asuintalon kerhotiloja tarpeellisimpina. Pesutupaa pitävät tarpeellisimpana 40-44-vuotiaat. Keski-ikäisillä on muita enemmän hajontaa palvelutoiveissa, esiin nousevat mm. ruokakaupat, postipalvelut, vanhusten palvelut, pankkipalvelut, muut kaupat ja kirjastopalvelut.

65-74-vuotiaat asuvat muita useammin keskustoissa. Yli 65-vuotiaista enää runsas kolmannes asuu mieluiten omakotitalossa. Kerrostaloasuminen onkin suosituinta yli 50-vuotiailla. Korkeimman arvosanan asuintalonsa pihalle antavat vanhuksat. Eläkeikäisten palvelutoiveissa tulevat esiin posti- ja pankkipalvelut, muut kaupat ja joukkoliikenne, mutta esimerkiksi vanhusten palveluja tai terveyspalveluja ei erityisesti toivottu asuinalueelle lisää tässä ikäryhmässä.

Vanhuksissa on paljon autottomissa talouksissa asuvia. He pääasiassa kävelevätkin kauppaan. Vanhimmat ikäryhmät, 60-74-vuotiaat osallistuvat kaikkein aktiivisimmin taloyhtiön kokouksiin. Toisaalta he ovat kaikkein passiivisimpia osallistumaan alueen yleisötapahtumiin. Vanhuksat välttävät ikäryhmiensä eniten ulkona liikkumista yksin iltaisin. He antavat muita hiukan paremman yleisarvosanan asuinalueelleen.

Kuva 91. Naisten ja miesten vastausprofiilit.

Naiset ja miehet

Naiset asuvat hiukan useammin kerrostaloissa ja miehet vastaavasti omakotitaloissa. Miehillä ihannetalo onkin useammin omakotitalo kuin naisilla. Ihannasuinalueena naisilla on hieman useammin keskusta ja miehillä maaseutu.

Naiset pitävät asunnon säilytystiloja sekä äänieristystä miehiä useammin riittämättöminä. Miehet pitävät talon kerho- ja askartelutiloja jonkin verran tarpeellisempina kuin naiset, ja naiset pesutupaa selvästi tarpeellisempina kuin miehet. Naisilla on asunnon ikkunanäkymistä ja talon ulkonäöstä enemmän äärimmäisiä mielipiteitä, heissä on enemmän sekä erittäin tyytymättömiä että erittäin tyytyväisiä. Pihan liikenneturvallisuuteen lasten kannalta ja tontin pysäköintijärjestelyihin naiset ovat aavistuksen useammin tyytymättömiä.

Naiset pitävät asuinalueitaan miehiä hieman useammin liian tiiviisti rakennettuna. Naiset ovat aavistuksen tyytymättömämpiä myös alueen liikenneturvallisuuteen ja pysäköintijärjestelyihin. Naisista selvästi useampi ei katso 7-vuotiaan lapsen voivan liikkua alueella liikenteen kannalta turvallisesti ilman saattajaa. Pankkipalveluja miehet käyttävät hiukan useammin kuin naiset, muiden palvelujen käytössä sukupuolieroja ei ole. Naiset ovat joihinkin palveluihin jonkin verran tyytymättömämpiä kuin miehet, mm. ruokakauppa- ja terveyskeskuspalveluihin. Naiset toivovat miehiä useammin alueelle lisää terveyspalveluita ja miehet naisia useammin kahviloita tai pubeja. Miehet käyttävät enemmän alueen urheilukenttää, ja naiset hiukan useammin lasten leikkiäpaikkoja.

Naiset asuvat miehiä useammin autottomissa talouksissa ja miehet naisia useammin monen auton talouksissa. Auton käyttömahdollisuudessa naisten ja miesten erot ovat kuitenkin paljon

suuremmat. Miesvastaajilla auto on säännöllisesti käytettävissä kaksi kertaa niin usein kuin naisilla. Naisilla työmatkan pituus on keskimäärin lyhyempi kuin miehillä. Naiset työskentelevät tai opiskelevat miehiä useammin omalla asuinalueella ja ovat useammin sitä mieltä, että omalta asuinalueelta löytyy ammattia vastaavia työ- tai opiskelupaikkoja. Naiset kulkevat työ- tai opiskelumatkansa miehiä paljon useammin jalan, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Suurin osa miehistä käyttää työ- tai opiskelumatkaansa autoa, yli kaksi kertaa niin usein kuin naiset. Kauppatatkan kulkutapajakaumassa sukupuolten erot eivät ole yhtä suuret kuin työ- ja opiskelumatkoissa. Naiset käyttävät oman alueen joukkoliikenteen pysäkkiä selvästi enemmän kuin miehet, vaikka pysäkki löytyy alueelta yhtä usein kummaltakin sukupuolelta. Naisilla onkin miehiä useammin mielipide joukkoliikenteestä, miehillä on enemmän "ei osaa sanoa"-vastauksia, mikä heijastaa naisten yleisempää joukkoliikenteen käyttöä.

Sosiaalisessa kanssakäymisessä ja osallistumisessa ei ole merkittäviä sukupuolieroja. Miehet ovat ainoastaan hieman useammin osallistuneet pihan tai talon korjausten suunnitteluun sekä taloyhtiön tai vuokrataloimikunnan kokouksiin. Naiset pitävät asuinalueen yhteistiloja hiukan useammin riittämättöminä. Naiset ovat aavistuksen useammin kokeneet ilkivaltaa ja päihytyneiden aiheuttamia häiriöitä asuinalueella, mutta erot eivät ole suuria. Naiset kokevat miehiä selvästi useammin turvattomuutta asuinalueella liikkueensa. Pelon tuntemisessa iltaisin yksin liikkueensa ja liikkumisen välttämisessä erot ovat vielä suuremmat. Naisista peräti neljännes pelkää liikkua yksin iltaisin alueella kun miehistä vain kuusi prosenttia. Yli viidennes naisista ei liiku ollenkaan iltaisin yksin, miehistä ainoastaan viisi prosenttia.

Sosioekonominen asema

Tarkastelussa mukana olivat palkansaajat: työntekijät, alemmat toimihenkilöt ja ylemmät toimihenkilöt. Näistä ryhmistä työntekijät asuvat useimmin kerrostalovaltaisilla alueilla ja vuokra-asun-

noissa. He asuvat harvimmin keskustois-
sa ja muita useammin lähiöissä sekä kes-
kustojen ja lähiöiden ulkopuolella. He
haluaisivat asua muita useammin mie-
luiten omakotitalossa ja maaseudulla.
Työntekijät asuvat ahtaimmin, mutta
erot asumisväljyydessä eivät ole kovin
suuret. He pitävät talon yhteistiloja tar-
peellisimpina, erityisesti pesutupaa he
pitävät selkeästi tarpeellisempana kuin
muut. Työntekijät käyttävät työmatkaan-
sa kohtalaisen paljon autoa mutta myös
pyörää. He pyöräilevät muita selvästi
enemmän töihin talvisin sekä ruoka-
kauppaan. He käyttävät hiukan harvem-
min oman alueen joukkoliikenteen py-
säkkiä kuin muut. Työntekijät ovat koke-
neet muita enemmän ilkivaltaa ja päihty-
neiden häiriöitä asuinalueella, mikä
saattaa olla yhteydessä talotyyppeihin ja
hallintamuotoon. He harrastavat muita
enemmän kyläilyä alueella, mutta ovat
osallistuneet asuinalueen toimintaan
hiukan vähemmän kuin muut. Työnteki-
jät antavat aavistuksen huonomman ar-
vosanan asunnolleen ja asuinalueelleen
kuin muut.

Alemmat toimihenkilöt sijoittuvat
taustoiltaan ja mielipiteiltään yleensä
työntekijöiden ja ylempien toimihengi-
löiden väliin. He haluaisivat kuitenkin
muita useammin asua kerrostalossa ja
keskustassa ja muita harvemmin maa-
seudulla. He asuvat muita hiukan useam-
min autottomissa talouksissa. Alemmat
toimihenkilöt käyttävät työmatkaansa
vähiten autoa ja eniten kevyttä liikennet-
tä ja joukkoliikennettä muihin ryhmiin
verrattuna. Samoin ruokakauppaan he
kävelevät tai käyttävät joukkoliikennettä
useammin kuin muut.

Ylemmät toimihenkilöt asuvat mui-
ta useammin keskustoisissa ja toisaalta
pientalovaltaisilla alueilla. He myös ha-
luavat asua pientalovaltaisella alueella
muita ryhmiä yleisemmin. He asuvat
muita useammin omistusasunnoissa ja
asumisväljyys on heillä hiukan suurem-
pi kuin muilla. Ylemmät toimihenkilöt
ovat muita tyytymättömämpiä pihan
kokoon. He asuvat useimmin autollis-
sa talouksissa, kulkevat töihin autolla ja
pyöräilevät kaikkein vähiten. Samoin
ruokakauppaan he ajavat useimmin au-
tolla. He ovat kokeneet muita harvem-

min ilkivaltaa ja päihtyneiden häiriöitä
asuinalueellaan ja hiukan harvemmin
myös turvattomuutta. Ylemmät toimi-
henkilöt harrastavat vähiten kyläilyä alu-
eella mutta osallistuvat muita useammin
taloyhtiön kokouksiin ja pihan tai talon
korjausten suunnitteluun. Asuinalueen
toiminnassa he ovat muita hieman aktii-
visempia. Ylemmät toimihenkilöt anta-
vat aavistuksen paremman arvosanan
asunnolleen ja asuinalueelleen kuin
muut sosioekonomiset ryhmät.

Elämäntilanne

Elämäntilanteen osalta mukaan tarkaste-
luun on otettu työlliset, työttömät, opis-
kelijat ja vanhuuseläkeläiset. Työlliset
asuvat näistä ryhmistä useimmin pienta-
loissa ja työttömät taas kerrostaloissa ja
vuokra-asunnoissa. Työttömällä asumis-
väljyys on kaikkein alhaisin. Työttömät
antavat muita alhaisemman arvosanan
sekä asunnolleen, pihalleen että asuin-
alueelleen. He ovat tyytymättömimpiä
mm. alueen viihtyisyyteen. Työttömistä
ja eläkeläisistä useampi kuin joka kolmas
asuu autottomissa talouksissa, kun työ-
sikäyvistä vain joka kuudes. Kauppa-
matkalla työttömät käyttävät paljon ke-
vyttä liikennettä, kun työlliset käyttävät
muihin verrattuna eniten autoa. Työttö-
mät tuntevat muita hieman useammin
pelkoa alueella iltaisin yksin liikkuessa.

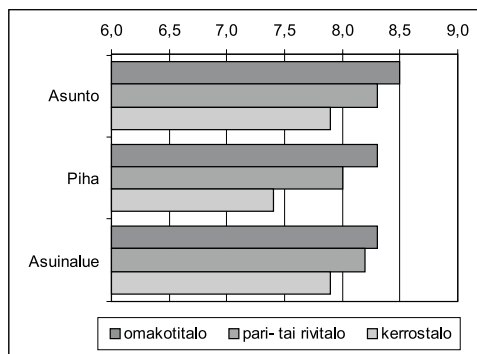
Opiskelijat asuvat työttömiä use-
ammin mutta työllisiä harvemmin pien-
taloissa ja omistusasunnoissa. Auto on
säännöllisesti käytettävissä harvimmin
opiskelijoilla. Opiskelijat käyttävät autoa
kauppatkalla vielä harvemmin kuin
työttömät, mutta he pyöräilevät useam-
min. Opiskelijat ovat passiivisia osallis-
tumisessa erityisesti talon toimintaan,
mutta suhteellisen passiivisia myös
asuinalueen toiminnassa.

Eläkeläiset asuvat eniten omistus-
asunnoissa ja keskimäärin kilometrin
verran lähempänä keskustaa kuin muut
ryhmät. Eläkeläisillä asumisväljyys on
ylivoimaisesti korkein. He asuvat usein
autottomissa talouksissa ja käyttävät
kauppatkaan joukkoliikennettä
enemmän kuin muut. Eläkeläiset ovat
osallistuneet muita huomattavasi useam-
min taloyhtiön kokouksiin.

Asukasbarometrin vähintään 10 000 asukkaan taajamiin suunnatussa kyselyssä suurin osa vastaajista on asuntoonsa, asuintaloonsa, pihaansa ja asuinalueeseensa hyvinkin tyytyväisiä. Vain harvassa kysymyksessä tyytymättömien osuus on noussut yli viidennekseen vastaajista. Asuinympäristön laatu ja asuinolot ovat suomalaisissa suurissa taajamissa yleisesti ottaen hyviä. Joitakin ongelmakohtia ja asuinympäristöjen kehittämisessä huomioon otettavia seikkoja tuloksista on kuitenkin poimittavissa.

Asunnolle ja asuinalueelle annetuissa arvosanoissa näkyy suhteellisen korkea tyytyväisyys. Asunnosta, pihasta ja asuinalueesta keskimäärin parhaan yleisarvosanan saa asunto. Toisena tulee asuinalue ja piha jää viimeiseksi. Asunto, piha ja asuinalue saavat parhaat arvostukset omakotitaloissa asuvilta ja matalimmat kerrostaloissa asuvilta. Tyytyväisyydessä asuintalon pihaan ero on suurin eritallotyypin välillä, omakoti- ja rivitalojen omat pihat saavat selvästi suuremmat pisteet kuin kerrostalopihat.

Kuvaan 92 on koottu kaikki tyytyväisyyttä koskevat kysymykset, joissa vastausvaihtoehdot ovat olleet ”erittäin tyytymätön – erittäin tyytyväinen” -asteikollisia. Asunnosta tällaisia kysymyk-

Kuva 92. Vastaajien yleisarvosana kouluasteikolla 4-10 asunnolle, pihalle ja asuinalueelle vastaajan asuintalon talotyyppin mukaan.

siä ei ollut. Kaikkein tyytyväisimpiä ollaan asuinalueen kävely- ja pyörätieverkostoon sekä alueen luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen. Myös viher- ja ulkoilualueisiin sekä joukkoliikennepalveluihin ollaan hyvin tyytyväisiä. Vaikka tyytyväisyys on ollut huomattavan laajaa, herättävät jotkin tekijät selvästi muita enemmän tyytymättömyyttä. Tällaisia tekijöitä ovat asuinalueen palvelut, erityisesti pankki-, posti- ja terveyskeskuspalvelut. Ruokakauppapalveluissakin tyytymättömyys nousee yli viidesosaan vastaajista. Lisäksi tyytymättömiä ollaan mm. pysäköintijärjestelyihin tontilla ja asuinalueella, liikenneturvallisuuteen, viljelypalstoihin (niiden puuttumiseen) sekä pihan oleskelu- ja leikkipaikkoihin.

Asuntoon liittyen merkillepantavia ongelmia ovat asunnon säilytystilojen puute sekä häiritsevä liikenteen melu. Asunnon säilytystiloja pitää riittämättöminä 35 %, kerrostaloissa jopa 60 % vastaajista. Säilytystilojen puute ei ole vain vanhojen asuntojen ongelma, vaan myös 1990-luvulla rakennetuissa asunnoissa säilytystiloja pitää riittämättöminä 39 % vastaajista. Säilytystilan puutetta on eritoten lapsiperheillä kerrostaloasunnoissa. Tyytymättömyys wc- ja pesutilojen riittävyyteen on huomattavasti vähäisempää ja se on erityisesti vanhojen asuntojen ongelma.

Häiritsevää liikenteen melua asunnon sisällä kokee 18 % kerrostaloasukkaista ja 21 % keskustoissa asuvista. Asunnon äänieristystä pitää riittämättömänä runsas neljännes, kerrostaloissa asuvista yli kolmannes. Uusissakin, 1990-luvulla rakennetuissa taloissa asuvista neljännes pitää äänieristystä riittämättömänä. Kysymyksessä ei eroteltu talon sisäistä ja ulkoista melulähdettä. Meluhäiriöt alentavat viihtyisyyttä ja vaikuttavat terveyteen, minkä takia talon sisäisen ja ulkoisen melun torjunta on tärkeää. Suu-

rissa taajamissa erityisesti liikenteen melun torjunta on keskeinen haaste yhdyskuntien suunnittelulle.

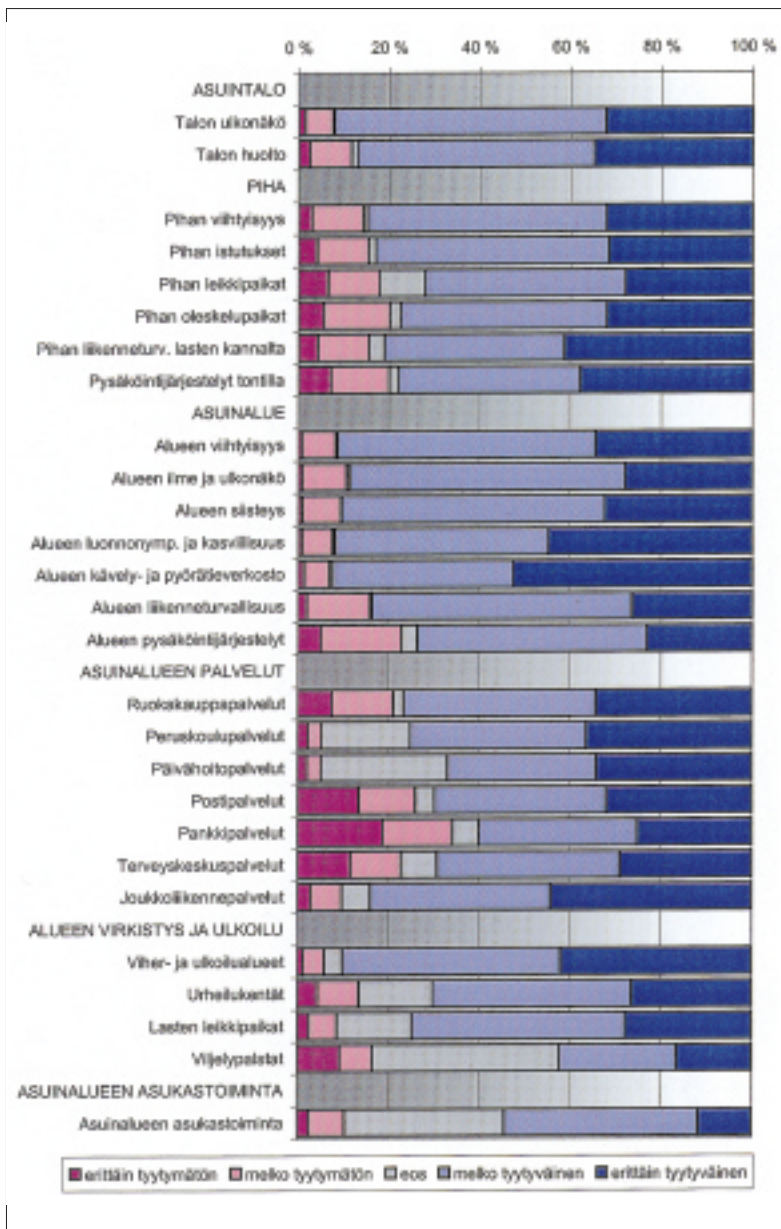
Asuintalon yhteistiloja pidetään kyselyssä yllättävänkin tarpeellisina. Kerho- ja askartelutiloja pitää tarpeellisena 29 %, pesutupaa 44 % ja kerrostaloissa asuvista yli puolet vastaajista. Asuintalon kerho- ja askartelutiloista näyttää olevan puutetta erityisesti pientalovaltaisilla alueilla lapsiperheiden mielestä.

Pihaympäristöön ollaan keskimäärin tyytymättömämpiä kuin asuinalueen ympäristöön. Pihaan liittyvissä kysymyksissä tulee selkeästi esiin talotyyppiin liittyvät erot. Kerrostalojen pihoilla oleskellaan vähän ja niihin ollaan tyytymättömämpiä verrattuna pientalojen pihoihin. Kerrostalopihojen suunnittelun ja viihtyisyyden parantaminen on siten tärkeä kehittämistehtävä.

Tyytyväisyyttä kysyttäessä herättävät asuinalueen palvelut kaikkein eniten tyytymättömyyttä asuinalueella. Asuinalueen palveluiden parantamisessa ylivoimaisena ykköstoiveena on ruokakauppa. Seuraavaksi eniten toivotaan lisää pankki- ja postipalveluja. Vaikka tyytymättömyys ruokakauppapalveluihin oli vähäisempää kuin pankki-, posti- ja terveyskeskuspalveluihin, kertoo sen asema ensisijaisena toiveena ruokakauppapalvelujen olemassaolon tärkeydestä asuinalueella.

Asuinalueen liikenneturvallisuuden tyytymättömiä on hieman alle viidesosa vastaajista, mutta tätäkin osuutta on asian tärkeyden vuoksi pidettävä liian korkeana. Vastauksissa lasten liikenneturvallisuutta koskevaan kysymykseen ongelmat tarkentuivat. Lähes joka neljäs on sitä mieltä, että 7-vuotias ei voi liikkua yksin asuinalueella ilman saattajaa liikenteen kannalta turvallisesti, kerrostaloalueilla runsas neljännes ja keskustoisissa kolmannes. Ongelmat lasten liikenneturvallisuudessa rajoittavat lasten elinpiiriä ja itsenäistä liikkumista sekä hankaloittavat myös lasten vanhempien elämää.

Asuinalueen yhteistiloja pitää riittävästi lähes kolmannes vastaajista. Yhteistilojen merkitystä asuinalueen yhteisöllisyyden kehittämiseksi ei ole vielä riittävästi tunnustettu. Jos asuin-

Kuva 93. Vastaajien tyytyväisyys eri tekijöihin asuintalossa, pihassa ja asuinalueella.

alueella on puoleensavetäviä yhteistiloja, sen tyyppisiä palveluja ei tarvitse hakea muualta. Yhteistilat tulee ottaa huomioon myös uusia asumismuotoja kehitettäessä, esimerkiksi yksinelävien vanhusten lisääntyvä määrä ja ekologisten elämäntapojen yleistymisen saattavat lisätä eri tyyppisten palvelu- ja yhteisöasumismuotojen ja yhteistilojen kysyntää.

Sosiaalisia häiriöitä kuten ilkeävaltaa on asuinalueellaan erittäin tai melko usein kokenut neljännes vastaajista ja päihtyneiden aiheuttamia häiriöitä viidennes. Turvattomuutta on asuinalueella liikkumassa usein kokenut 7 % vastaajista, mutta lähes kolmannes pelkää liikkua asuinalueella yksin iltakymmenen jälkeen tai ei liiku ollenkaan iltaisin yksin. Sosiaalisten häiriöiden kokeminen vaihtelee eri tyyppisten asuinalueiden välillä, mutta turvattomuuden ja pelkojen kokeminen on erilaista nimenomaan eri väestöryhmissä. Ongelmat kärjistyvät naisten ja vanhusten kohdalla. Naisista vajaa puolet ja 65-74-vuotiaista lähes kaksi kolmesta pelkää tai välttää kokonaan liikkumista yksin iltaisin. Turvallisuus on viihtyisyyden ja elämänlaadun perustekijöitä, turvattomuus voi olla liikkumista ja elämää huomattavasti rajoittava asia. Asuinympäristöjen suunnittelussa tulee turvallisuusnäkökohtiin kiinnittää entistä paljon enemmän huomiota. Pelkoihin vaikuttavista tekijöistä tarvitaan vielä tarkempaa tutkimusta.

Kyselyn tulokset antavat sisältöä myös keskusteluun siitä, mihin suuntaan asuinalueiden suunnittelua tulisi kehit-

tää. Ihannetalotyyppi kallistui neljällä viidestä pientalon puolelle. Omakotitalossa haluaisi asua 57 %, kerrostalossa 22 % ja pari- tai rivitalossa 20 % vastaajista. Tällä hetkellä vastaajista 30 % asuu omakotitalossa, 50 % kerrostalossa ja 20 % pari- tai rivitalossa. Ihanneasuinalue noudattelee samantapaista kaavaa kuin ihannetalokin. Asumiseen ja asuinympäristöön liittyvät tarpeet ovat kuitenkin eri elämänvaiheissa erilaisia. Erityisesti vanhuksset ja yksin asuvat haluavat asua useammin kerrostalossa. Autottomuuden yleisyys näissä väestöryhmissä vaikuttaa myös siihen, että palvelujen tulee sijaita lähellä ja julkiset liikenneyhteydet ovat tärkeitä. Kerrostalo- ja keskusta-asumisen helppous ja palvelujen hyvä saavutettavuus takaavat mm. vanhuksille itsenäisen asumisen ja asioimisen pitkään.

Asuinalueiden kehittämistä ei voi nähdä pelkästään talotyyppikysymyksenä, asumispreferensseihin vaikuttavat monet muutkin seikat kuten alueen palvelutaso ja liikenneyhteydet. Kyselyn mukaan palvelutaso on selvästi parempi kerrostalovaltaisilla kuin pientalovaltaisilla alueilla. Oman alueen palveluja käytetäänkin luonnollisesti enemmän kerrostaloalueilla, mikä vähentää liikennettä. Asuinalueen palvelutaso on yhteydessä alueen väestöpohjaan eli rakentamisen tiiviyteen. Rakentamista ei pidetä kerrostaloalueilla juurikaan pientaloaluetta useammin liian tiiviinä.

Myös matkojen kulkutapajakau-massa on suuria alueellisia eroja. Kaup-pamatka tehdään kerrostalovaltaisilla alueilla kävellen kolme kertaa niin usein kuin pientalovaltaisilla alueilla ja vastaavasti autoa käytetään yli puolet harvemmin. Työmatkoilla kerrostaloalueilla asuvat käyttävät joukkoliikennettä huomattavasti enemmän ja autoa paljon vähemmän kuin pientaloalueilla asuvat. Asuin-alueen joukkoliikennepalveluihin ollaankin selvästi tyytyväisempiä kerrostaloalueilla. Joukkoliikenteen palvelutarjontaa on myös liikkumisen tasa-arvokysymys, sillä auto on muita paljon harvemmin käytettävissä nuorilla, vanhuksilla, yksin asuvilla ja naisilla.

Tämän tyyppisten asumispreferenssikysymysten perusteella on vaikea sa-

noa, kuinka todellinen ilmoitettu ihan-
netalotyyppi on. Vaikka omakotitalosta
haaveillaankin, halutaan silti asua lähel-
lä työpaikkaa ja palveluja. Omakotitalo
ei siten sen reunaehdot – kuten sijainti,
talon vaatima hoito ja yleinen elämänti-
lanne – huomioon ottaen ole kaikille to-
dellinen tai ajankohtainen vaihtoehto.
Toivotuista asumismuodoista tarvitaan-
kin tarkempaa tutkimusta. On myös
ajankohtainen kysymys, voidaanko uu-
dentyyppisessä, tiiviissä pientaloasumi-
sessa yhdistää kerrostalo- ja pientaloalu-
eiden hyvät puolet.

Kirjallisuutta

- Asuinympäristön suunnitteluperiaatteet (1975). Sisäasiainministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto, Kaavoitusohjeita 2/1975.
- Asumisindikaattoreita (1997). Ympäristöministeriö.
- Asuntopoliittikkaa kaupungeissa (1999). Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 3/99, sisäasiainministeriö.
- Bäcklund, Pia & Heli Korhonen (1998). Paikallisyhteisön käsite ja asumisen arki. Juurtumisen, asukasaktiivisuuden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelua. Helsingin kaupungin tietokeskus, keskustelualoitteita 1/1998.
- Jalkanen, Riitta, Tapani Kajaste, Timo Kauppinen, Pekka Pakkala & Camilla Rosengren (1997). Asuinalueuunnittelu. Rakennustieto Oy.
- Karisto, Antti & Martti Tuominen (1993). Kirjoituksia kaupunkipeloista. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1993:8.
- Keskinen, Vesa (1998). Palvelut puntarissa. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1998:3.
- Koskela, Hille (1994). "Tila on kuin tuhat lävistävää silmää" – ajatuksia tilakäsityksistä, kaupunkipelosta ja tilan kokemisesta. Naistutkimus 4/1994, 22-33. Suomen naistutkimuksen seura.
- Koskela, Hille (1999). Fear, control and space: geographies of gender, fear of violence, and video surveillance. Väitöskirja. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja A.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki ja -asetus (1999).
- Maarttola, Isto (1998). Participant-Contingent Design Decisions. A Theory of Novice Decisions in Home Acquisition. Väitöskirja. Acta Polytechnica Scandinavica, Civil Engineering and Building Construction Series No. 112. Teknillinen korkeakoulu, Espoo.
- Nevalainen, Risto, Aija Staffans & Pertti Vuorela (1990) Asumisen laadun arviointi ja tutkiminen. Kokoava tutkimus asumisen laatuun vaikuttavista tekijöistä. Teknillinen korkeakoulu, Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja B 60.
- Rakennustutkimus RTS Oy (1997). Vika- ja viihtyisyystutkimus (VIIVI).
- Riihelä, Juhani (1997). Asumisen laatu asukkaan silmin. Koivukylä-Havukosken asukaskysely. Vantaan kaupunki, Tilasto ja tutkimus C3:1997.
- Strandell, Anna (1998). Paikan kokeminen ja identiteetti – käyttäjän näkökulma elinympäristön kehittämiseen. Julkaisematon suunnittelumaantieteen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, maantieteen laitos.
- Ympäristön seurannan strategia (1997). Suomen ympäristö 162, ympäristöministeriö.

Asukasbarometrin kysymykset

Kotikunta

Henkilön ikä

- 1) Montako henkilöä kuuluu ruokakuntaanne?
- 2) Minkä ikäisiä henkilöitä ruokakunnassanne asuu?
Kertokaa kaikkien jäsenten syntymävuodet vanhimmasta nuorimpaan itsenne mukaanlukien
- 3a) Koetteko, että teillä on liikuntakäytön rajoituksia liikkuessanne sisällä asunnossa?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 3b) Koetteko, että teillä on liikuntakäytön rajoituksia käyttäessänne yleisimmin tarvitsemiänne palveluita asunnon ulkopuolella (esim. ruoka-kauppa, terveystyökalut)?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 4a) Sijaitseeko asuntonne:
1 kaupungin keskustassa
2 lähiössä
3 muualla?
- 4b) Sijaitseeko asuntonne:
1 pientalovaltaisella alueella
2 kerrostalovaltaisella alueella
3 muu?
- 4c) Kuinka kaukana kaupungin tai kunnan keskustasta asuntonne sijaitsee?
- 5) Mikä on asuntonne pinta-ala (m²)?
- 6) Kuinka monta huonetta asunnossanne on keittiö mukaanlukien?
- 7) Mikä on asuntonne hallintamuoto?
1 omistusasunto
2 vuokra/työsuhdeasunto
3 muu
- 8) Kuinka kauan olette asunut nykyisessä asunnossanne?
- 9a) Onko asunnon koko teidän tarpeitanne ajatellen:
1 liian suuri
2 vähän liian suuri
3 sopiva
4 vähän liian pieni
5 liian pieni
6 EOS
- 9b) Ovatko asunnon ikkunanäkymät mielestänne:
1 erittäin hyvät
2 melko hyvät
3 melko huonot
4 erittäin huonot
5 EOS
- 10) Onko asunnossanne tällä hetkellä kosteus- tai homevaurioita?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 11) Onko asuntonne äänieristys riittävä?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 12) Onko asunnossanne riittävästi säilytystiloja?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 13) Onko asunnossanne riittävästi wc- ja peseytymistiloja?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 14) Häiritseekö talonne ulkopuolelta tuleva liikenteen melu asunnossanne?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 15) Häiritseekö talonne ulkopuolelta tuleva muu melu asunnossanne?
1 kyllä
2 ei
3 EOS

- 16) Suunnitteletteko asunnon vaihtoa?
1 kyllä
2 ei
- 17) Mikä on pääasiallinen syyne asunnon vaihtoon?
1 Asunto on perheen kokoon nähden liian pieni
2 Asunto on perheen kokoon nähden liian suuri
3 Haluamme vaihtaa asuinaluetta
4 Työpaikan vaihdon takia
5 Perheen hajoaminen tai avioero
6 Taloudelliset syyt
7 Asunto ei muuten vastaa tarpeitamme
8 Muu syy
- 18) Mikä on talonne valmistumisvuosi?
- 19) Mikä on asuintalonne talotyyppi?
1 omakotitalo
2 pari- tai rivitalo
3 kerrostalo
4 muu
- 20) Montako kerrosta asuintalossanne on?
- 21) Missä kerroksessa asutte?
- 22) Onko asuintalossanne hissiä?
1 kyllä
2 ei
- 23a1) Onko talossanne kerho- ja askartelutiloja?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 23a2) Ovatko/olisivatko kerho- ja askartelutilat teidän kannaltanne tarpeellisia?
1 kyllä
2 ei
- 23b1) Onko talossanne pesutupaa?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 23b2) Onko/olisiko pesutupa teidän kannaltanne tarpeellinen?
1 kyllä
2 ei
- 24a) Kuinka tyytyväinen olette asuintalonne ulkonäköön?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 24b) Kuinka tyytyväinen olette talonne huoltoon ja kunnossapitoon?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 25) Onko pihanne koko mielestänne:
1 liian suuri
2 sopiva
3 liian pieni
4 EOS
- 26a) Miten tyytyväinen olette pihan viihtyisyyteen?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 26b) Miten tyytyväinen olette pihan istutuksiin ja kasvillisuuteen?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 26c) Miten tyytyväinen olette pihan leikkipaikoihin?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 26d) Miten tyytyväinen olette oleskelupaikoihin pihalla?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 26e) Miten tyytyväinen olette pihan liikenneturvallisuuteen lasten kannalta?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS

- 26f) Miten tyytyväinen olette pysäköintipaikkojen järjestelyihin tontilla?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 27) Kuinka usein oleskelette pihallanne?
- 1 useamman kerran viikossa
  - 2 kerran viikossa
  - 3 harvemmin
  - 4 ette juuri lainkaan
  - 5 EOS
- 28) Miten kauan olette asunut nykyisellä asuinalueellanne?
- 29) Mitä mieltä olette asuinalueenne sijainnista omalta kannaltanne?
- 1 erittäin hyvä
  - 2 melko hyvä
  - 3 melko huono
  - 4 erittäin huono
  - 5 EOS
- 30) Onko asuinalueenne mielestänne rakennettu liian tiiviisti?
- 1 aivan liian tiiviisti
  - 2 liian tiiviisti
  - 3 sopivasti
  - 4 melko väljästi
  - 5 aivan liian väljästi
  - 6 EOS
- 31a) Miten tyytyväinen olette asuinalueenne viihtyisyyteen?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 31b) Miten tyytyväinen olette alueen ilmeeseen ja ulkonäköön?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 31c) Miten tyytyväinen olette alueen luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 31d) Miten tyytyväinen olette alueen kävely- ja pyörätieverkostoon?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 31e) Miten tyytyväinen olette alueen liikenneturvallisuuuteen?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 31f) Miten tyytyväinen olette alueen pysäköintijärjestelyihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 31g) Miten tyytyväinen olette alueen siisteyteen?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 32) Voiko 7-vuotias lapsi liikkua alueella ilman saattajaa liikenteen kannalta turvallisesti?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS
- 33a1) Onko asuinalueellanne peruskoulupalveluja?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS
- 33a2) Käytättekö te tai perheenne peruskoulupalveluja asuinalueellanne tai muualla?
- 1 kyllä, asuinalueella
  - 2 kyllä, muualla
  - 3 en käytä
- 33a2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevia peruskoulupalveluja?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS

- 33b1) Onko asuinalueellanne päivähoitopalveluja?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33b2) Käytättekö päivähoitopalveluja asuinalueellanne tai muualla?
 1 kyllä, asuinalueella
 2 kyllä, muualla
 3 en käytä
- 33b2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevia päivähoitopalveluja?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33c1) Onko asuinalueellanne ruoka-kauppaa?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33c2) Käytättekö ruokakauppal palveluja asuinalueellanne tai muualla?
 1 kyllä, asuinalueella
 2 kyllä, muualla
 3 en käytä
- 33c2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevia ruokakauppal palveluja?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33d1) Onko asuinalueellanne postia?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33d2) Käytättekö postipalveluja asuinalueellanne tai muualla?
 1 kyllä, asuinalueella
 2 kyllä, muualla
 3 en käytä
- 33d2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevia postipalveluja?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33e1) Onko asuinalueellanne pankkia?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33e2) Käytättekö pankkipalveluja asuinalueellanne tai muualla?
 1 kyllä, asuinalueella
 2 kyllä, muualla
 3 en käytä
- 33e2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevia pankkipalveluja?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33f1) Onko asuinalueellanne terveyskeskus?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33f2) Käytättekö terveyskeskuspalveluja asuinalueellanne tai muualla?
 1 kyllä, asuinalueella
 2 kyllä, muualla
 3 en käytä
- 33f2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevia terveyskeskuspalveluja?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33g1) Onko asuinalueellanne joukkoliikenteen pysäkki?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 33g2) Käytättekö alueenne joukkoliikenteen pysäkkiä?
 1 kyllä
 2 en käytä
- 33g2) Käytättekö te tai perheenne asuinalueenne ulkopuolella olevaa joukkoliikenteen pysäkkiä?
 1 kyllä
 2 ei
 3 EOS
- 34a) Miten tyytyväinen olette asuinalueenne peruskoulupalveluihin?
 1 erittäin tyytyväinen
 2 melko tyytyväinen
 3 melko tyytymätön
 4 erittäin tyytymätön
 5 EOS

- 34b) Miten tyytyväinen olette asuin-alueenne päivähoitopalveluihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 34c) Miten tyytyväinen olette asuin-alueenne ruokakauppapalveluihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 34d) Miten tyytyväinen olette asuin-alueenne postipalveluihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 34e) Miten tyytyväinen olette asuin-alueenne pankkipalveluihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 34f) Miten tyytyväinen olette asuin-alueenne terveyspalveluihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 34g) Miten tyytyväinen olette asuin-alueenne joukkoliikennepalveluihin?
- 1 erittäin tyytyväinen
  - 2 melko tyytyväinen
  - 3 melko tyytymätön
  - 4 erittäin tyytymätön
  - 5 EOS
- 35) Mitä palveluja itse haluaisitte lisää asuinalueellenne? Mainitkaa kolme tärkeintä.
- 1 peruskoulu
  - 2 päivähoito
  - 3 ruokakauppa
  - 4 posti
  - 5 pankkipalvelut
  - 6 terveyspalvelut
  - 7 joukkoliikenne
  - 8 kirjasto
  - 9 muita kauppoja
  - 10 kahvila/pubi
  - 11 nuorisotiloja
  - 12 vanhusten palvelukeskus
  - 13 muu palvelu
  - 14 ei mitään
  - 15 EOS
- 36) Onko alueellanne paikkoja, joissa teidän on vaikea liikkua?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS
- 37a1) Onko asuinalueellanne viher- ja ulkoilualueita?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS
- 37a2) Käytättekö alueenne viher- ja ulkoilualueita?
- 1 kyllä
  - 2 en käytä
- 37b1) Onko asuinalueellanne urheilukenttä?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS
- 37b2) Käytättekö alueenne urheilukenttiä?
- 1 kyllä
  - 2 en käytä
- 37c1) Onko asuinalueellanne lasten leikkipaikkoja?
- 1 kyllä
  - 2 ei
  - 3 EOS
- 37c2) Käytättekö te tai perheenne alueenne lasten leikkipaikkoja?
- 1 kyllä
  - 2 en käytä

- 37d1) Onko asuinalueellanne viljely-
palsta- tai puutarhapalsta-alue?
1 kyllä
2 ei
3 EOS
- 37d2) Onko teillä oma viljely- tai puu-
tarhapalsta asuinalueellanne?
1 kyllä
2 en käytä
- 38a) Miten tyytyväinen olette asuin-
alueenne viher- ja ulkoilualueisiin?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 38b) Miten tyytyväinen olette asuin-
alueenne urheilukenttiin?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 38c) Miten tyytyväinen olette asuin-
alueenne lasten leikkipaikkoihin?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 38d) Miten tyytyväinen olette asuin-
alueenne viljelypalsta-alueeseen?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 39) Oletteko työelämässä tai opiskelet-
teko tällä hetkellä?
1 kyllä
2 en
- 40) Käyttekö työssä tai opiskeletteko
asuinalueellanne?
1 kyllä
2 en
- 41) Onko asuinalueellanne ammattian-
ne vastaavia työ- tai opiskelupaik-
koja?
1 kyllä
2 ei
- 42a) Kuinka monta autoa perheellänne
on?
- 42b) Onko itsellänne auto säännöllisesti
käytettävissä?
1 kyllä
2 ei
- 42c) Kuinka pitkä on työ- tai opiskelu-
matkanne?
- 42d) Miten liikutte työ- tai opiskelumat-
kanne pääasiallisesti kesällä?
1 kävellen
2 pyörällä
3 joukkoliikenteellä
4 henkilöautolla
5 työskentelen kotona
6 muuten / EOS
- 42e) Entä talvella?
1 kävellen
2 pyörällä
3 joukkoliikenteellä
4 henkilöautolla
5 työskentelen kotona
6 muuten / EOS
- 42f) Miten liikutte pääasiallisesti ruoka-
kauppaan?
1 kävellen
2 pyörällä
3 joukkoliikenteellä
4 henkilöautolla
5 en käy ruokakaupassa
6 muuten / EOS
- 43a) Kuinka usein asuinalueellanne on
esiintynyt mielestänne ilkkua,
sotkemista?
1 erittäin usein
2 melko usein
3 melko harvoin
4 erittäin harvoin
5 EOS
- 43b) Kuinka usein asuinalueellanne on
esiintynyt mielestänne päihtynei-
den aiheuttamia häiriöitä?
1 erittäin usein
2 melko usein
3 melko harvoin
4 erittäin harvoin
5 EOS
- 43c) Onko teillä turvattomuuden tun-
netta alueella liikkuessaa?
1 erittäin usein
2 melko usein
3 melko harvoin
4 erittäin harvoin
5 EOS

- 44) Pelkäätekö liikkua alueella yksin il-
taisin klo 22.00 jälkeen?
1 kyllä
2 en
3 en liiku yksin iltaisin ulkona/EOS
- 45a) Kuinka usein juttelette naapurei-
den kanssa?
1 lähes päivittäin
2 vähintään viikoittain
3 kuukausittain
4 harvemmin
5 EOS
- 45b) Kuinka usein kyläilette alueella?
1 lähes päivittäin
2 vähintään viikoittain
3 kuukausittain
4 harvemmin
5 EOS
- 45c) Kuinka usein olette antanut tai saa-
nut naapuriapua?
1 lähes päivittäin
2 vähintään viikoittain
3 kuukausittain
4 harvemmin
5 EOS
- 46) Minkälaisessa talossa haluaisitte
asua?
1 kerrostalo
2 pari- tai rivitalo
3 omakotitalo
4 muu
- 47) Minkälaisella asuinalueella haluai-
sitte asua?
1 kaupungin keskustassa
2 kerrostalovaltaisella alueella
3 pientalovaltaisella alueella
4 maaseudulla
5 muu
- 48a) Oletteko osallistuneet pihatalkoi-
siin tai -tapahtumiin viimeisten 12
kuukauden aikana taloyhtiössänne?
1 kyllä
2 ei
- 48b) Oletteko osallistuneet taloyhtiön
tai vuokratalotoimikunnan ko-
kouksiin viimeisten 12 kuukauden
aikana taloyhtiössänne?
1 kyllä
2 ei
- 48c) Oletteko osallistuneet pihanne
suunnitteluun tai asuintalonne kor-
jausten suunnitteluun viimeisten 12
kuukauden aikana taloyhtiössänne?
1 kyllä
2 ei
- 49a) Oletteko osallistuneet yleisötapa-
hintaan asuinalueella viimeisten 12
kuukauden aikana?
1 kyllä
2 ei
- 49b) Oletteko osallistuneet asuinalueen
asukasyhdistystoimintaan viimeis-
ten 12 kuukauden aikana?
1 kyllä
2 ei
- 49c) Oletteko osallistuneet asuinalueen
suunnittelua koskevaan tilaisuuteen
viimeisten 12 kuukauden aikana?
1 kyllä
2 ei
- 50) Onko asuinalueellanne riittävästi
vai riittämättömästi asukkaiden
käyttöön tarkoitettuja yhteistiloja,
asukastupaa tms.?
1 riittävästi
2 melko riittävästi
3 melko riittämättömästi
4 täysin riittämättömästi
5 EOS
- 51) Kuinka tyytyväinen olette asuin-
alueenne asukastoimintaan?
1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 melko tyytymätön
4 erittäin tyytymätön
5 EOS
- 52) Tarvittaisiinko asukastoiminnassa
esim. yhteistiloissa ulkopuolista
vetäjää?
1 kyllä
2 ei
3 EOS

Kuvailulehti

Julkaisija	Ympäristöministeriö Alueidenkäytön osasto/Asunto- ja rakennusosasto	Julkaisuaika Syyskuu 1999
Tekijä(t)	Anna Strandell	
Julkaisun nimi	Asukasbarometri 1998 Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä	
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut		
Tiivistelmä	<p>Asukasbarometri on kyselytutkimus suomalaisten asuin ympäristöjen laadusta ja asukkaiden asumisviihtyisyydestä suurissa taajamissa. Tutkimuksessa selvitettiin asuinalueiden, pihojen, asuintalojen ja asuntojen toimivuutta ja asumisviihtyisyyttä asukkaiden näkökulmasta. Lisäksi kartoitettiin asukkaiden sosiaalista ympäristöä ja osallistumista asukastoimintaan. Asukkailta kysyttiin myös minkälaisessa talossa ja minkälaisella alueella he haluaisivat asua. Asukasbarometrilla haluttiin saada yleiskuva siitä, mitä mieltä asukkaat ovat asuin ympäristöistään, mistä he pitävät ja mitä asioita he kokevat epäkohtina.</p> <p>Asukasbarometri palvelee uuden, vuoden 2000 alusta voimaan astuvan maankäyttö- ja rakennuslain toteutumisen seurantaan sekä alueiden käytön suunnittelun ja asuntopolitiikan kehittämistyötä. Asukaskyselyt toimivat osana ympäristöministeriön rakennetun ympäristön seurantaan. Ne täydentävät tilastoihin ja rekistereihin perustuvaa seurantaan tarjoamalla tietoa asukkaiden subjektiivisista näkemyksistä ja kokemuksista omasta elinympäristöstään. Asukasbarometri on tarkoitettu jatkossa toteuttaa jatkuvana seurantana muutaman vuoden väliajoin. Tämä mahdollistaa ajallisten muutoksien seuraamisen asuin ympäristöjen laadussa ja asukkaiden näkemyksissä.</p> <p>Kysely toteutettiin yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Asukasbarometrin otos suunnattiin vähintään 10 000 asukkaan taajamien 15-74-vuotiaasta väestöön. Asukasbarometriin vastasi 1 860 henkilöä.</p> <p>Asukasbarometri antoi erittäin monipuolista tietoa asukkaiden näkemyksistä. Yleisesti ottaen kysely kertoo asukkaiden tyytyväisyydestä asuin ympäristöönsä. Suomalaiset asuin ympäristöt ja asuinolot ovat kansainvälisesti katsoen korkeatasoisia ja terveellisiä. Epäkohtia silti on, ja tulokset antavat selkeän kuvan siitä, mihin tekijöihin asukkaiden tyytymättömyys kohdistuu.</p>	
Asiasanat	asukaskysely, asuin ympäristö, asunto, piha, asuintalo, asuinalue, palvelut, asukkaiden osallistuminen	
Julkaisusarjan nimi	Suomen ympäristö 343	
Julkaisun tema	Alueiden käyttö	
Projektihankkeen nimi ja projektinumero		
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö	
Projektiryhmään kuuluvat organisaatiot		
	ISSN 1238-7312	ISBN 952-11-0558-5 (nid.), 952-11-1597-1 (PDF)
	Sivuja 108	Kieli suomi
	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta 80,-
Julkaisun myynti/ jakaja	Oy Edita Ab, puh. (09) 5660 266, telefax (09) 5660 380	
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö	
Painopaikka ja -aika	Sinari Oy, Vantaa 1999	
Muut tiedot	Yhteyshenkilö ympäristöministeriössä yliarkkitehti Carita Strandell, puhelin (09) 1991 9353	

Presentationsblad

Utgivare	Miljöministeriet Markanvändningsavdelningen/Bostads- och byggnadsavdelningen	Datum September 1999
Författare	Anna Strandell	
Publikationens titel	Asukasbarometri 1998. Asukaskysely suomalaisista asuinypäristöistä (Boendebarmeter 1998. Invånarenkät om boendemiljöer i Finland)	
Sammandrag	<p>Boendebarmetern är en enkätundersökning angående boendemiljöernas kvalitet och invånarnas boendetrivsel i större tätorter i Finland. I undersökningen utreddes bostadsområdenas, gårdarnas, bostadshusens och bostädernas fungerande och boendetrivsel ur invånarnas synpunkt. Därtill kartlades invånarnas sociala miljö och deltagande i invånarverksamhet. Invånarna tillfrågades också om sina boendeönskemål angående hustyp och område. Avsikten var att med hjälp av boendebarmetern få en allmän uppfattning om vad invånarna anser om sina boendemiljöer, vad de tycker om och vad de upplever som missförhållanden.</p> <p>Boendebarmetern betjänar uppföljningen av genomförandet av den nya markanvändnings- och bygglagen, som träder i kraft i början av år 2000, samt utvecklingsarbetet angående markanvändningsplaneringen och bostadspolitiken. Invånarenkäten utgör en del av miljöministeriets uppföljning av den byggda miljöns utveckling. Den kompletterar på statistik baserad uppföljning genom att ge information om invånarnas subjektiva uppfattningar om och erfarenheter av den egna levnadsmiljön. Avsikten är att i framtiden genomföra boendebarmetern som en fortgående uppföljning med några års mellanrum. Detta möjliggör uppföljandet av förändringarna i bostadsmiljöernas kvalitet och invånarnas uppfattningar.</p> <p>Enkäten genomfördes i samarbete med Statistikcentralen. Boendebarmeterns målgrupp utgörs av befolkningen i åldersgrupperna 15 - 74 år i tätorter med mer än 10 000 invånare. Enkäten besvarades av 1 860 personer.</p> <p>Boendebarmetern gav synnerligen mångsidig information om invånarnas uppfattningar. Allmänt sett visar enkäten att invånarna är nöjda med sina boendemiljöer. Boendemiljöerna och bostadsförhållandena i Finland är internationellt sett högklassiga och hälsosamma. Brister och missförhållanden finns dock, och enkätens resultat ger en klar bild av vad invånarna är missnöjda med.</p>	
Nyckelord	invånarenkät, boendemiljö, bostad, gård, bostadshus, bostadområde, service, invånardeltagande	
Publikationsserie och nummer	Miljön i Finland 343	
Publikationens tema	Markanvändning	
Projektets namn och nummer		
Finansiär/ uppdragsgivare	Miljöministeriet	
Organisationer i projektgruppen		
	ISSN	ISBN
	1238-7312	952-11-0558-5
	Sidantal	Språk
	108	finska
	Offentlighet	Pris
	offentlig	80,-
Beställningar/ distribution	Oy Edita Ab, telefon (09) 5660 266, telefax (09) 566 0380	
Förläggare	Miljöministeriet	
Tryckeri/ tryckningsort och -år	Sinari Ab, Vanda 1999	
Övriga uppgifter	Kontaktperson vid miljöministeriet Carita Strandell, telefon (09) 1991 9353	

Documentation page

Publisher	Ministry of the Environment Land Use Department/Housing and Building Department	Date	September 1999
Author(s)	Anna Strandell		
Title of publication	Asukasbarometri 1998. Asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä (Residents' Barometer 1998. Residents' questionnaire on the living environment in Finland)		
Abstract	<p>Residents' Barometer is a survey of the quality of the living environment in Finland and of the satisfaction of residents living in large centres of population. The survey examined the performance of housing areas, gardens and courtyards, residential buildings and how pleasant they were to live in from the residents' point of view. The social environment of residents was also charted as was the degree of their participation in residents' activities. Residents were also asked what kind of building and what sort of area they would like to live in. The idea of the Residents' Barometer was to arrive at some sort of overall picture of what residents think of the place where they live, what they like about it and what they see as its drawbacks.</p> <p>Residents' Barometer is part of the follow up to the new Land Use and Building Act which comes into force at the beginning of 2000 and will provide information for development work on housing policy and land use planning. Residents' questionnaires are part of the monitoring of the built environment carried out by the Ministry of the Environment. They supplement monitoring based on statistics and registers by providing data on the subjective views of residents and their experiences of their own residential environments. The intention is that in the future the Residents' Barometer will be implemented in the form of a continuous follow-up at intervals of a few years. This will allow changes over time in the quality of residential environments and in the outlook of residents to be monitored.</p> <p>The questionnaire was carried out in cooperation with Statistics Finland. The Residents' Barometer sample was aimed at 15 to 74-year-olds in population centres of at least 10 000 inhabitants and replies were received from a total of 1860 persons. The Residents' Barometer gave a wide variety of data on residents' views. Generally speaking, the questionnaire gives an account of residents' satisfaction with their own residential surroundings. By international standards, Finnish residential environments and living conditions are healthy and of a high standard. Nevertheless, there are drawbacks and the results give a clear picture of what factors are the targets of residents' dissatisfaction.</p>		
Keywords	residents' questionnaire, living environment, residential surroundings, dwelling, garden/courtyard, residential building, residential area, services, residents' participation		
Publication series	The Finnish Environment 343		
Theme of publication	Land Use		
Project name and number, if any			
Financier/commissioner	Ministry of the Environment		
Project organization			
	ISSN	ISBN	
	1238-7312	952-11-0558-5	
	No. of pages	Language	
	108	Finnish	
	Restrictions	Price	
	for public use	80,-	
For sale at/distributor	Edita Ltd, telephone (09) 5660 266, telefax (09) 5660 380		
Financier of publication	Ministry of the Environment		
Printing place and year	Sinari Ltd, Vantaa 1999		
Other information	Contact at the Ministry of the Environment: Carita Strandell, telephone (09) 1991 9353		

ALUEIDEN KÄYTTÖ

Asukasbarometri 1998

Asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä

Mitä kuuluu suomalaisten taajamien asuinympäristöille? Kuinka tyytyväisiä ollaan asuntoon? Ovatko asuintalon yhteistilat tarpeellisia? Voiko lapsi liikkua asuinalueella liikenteen kannalta turvallisesti? Entä miten suomalaiset haluaisivat asua? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin etsitään vastauksia asukasbarometrissa.

Asukasbarometri on kyselytutkimus suomalaisten asuinympäristöjen laadusta ja asumisviihtyisyydestä suurissa taajamissa. Tutkimuksella haetaan yleiskuvaa siitä, mitä mieltä asukkaat ovat asuinympäristöstään, miten he viihtyvät ja mitä he kokevat epäkohtina. Toimivuutta ja asumisviihtyisyyttä on selvitetty sekä asunnosta, pihasta, asuintalosta että asuinalueelta. Lisäksi kartoitettiin asukkaiden sosiaalista kanssakäymistä ja osallistumista asuinympäristössä. Asukkailta kysyttiin myös minkälaisessa talossa ja minkälaisella alueella he haluaisivat asua.

Yleisesti ottaen suomalaiset asuinympäristöt ovat kansainvälisesti katsoen laadukkaita ja asumisen taso on korkea. Asukasbarometri kuitenkin paljasti, että epäkohtia löytyy ja tyytymättömyys kohdistuu erityisesti tiettyihin tekijöihin. Tuloksissa näkyvät myös erot eri tyyppisten asuinalueiden välillä sekä eri väestöryhmien erilaiset tarpeet.

ISBN 952-11-0558-5

ISSN 1238-7312

Myynti: Oy Edita Ab:n julkaisumyynti

Oy EDITA Ab
PL 800, 00043 EDITA, vaihde (09) 566 01
ASIAKASPALVELU
puh. (09) 566 0266, telefax (09) 566 0380
EDITA-KIRJAKAUPAT HELSINGISSÄ
Annankatu 44, puh. (09) 566 0566
Eteläesplanadi 4, puh. (09) 662 801